PARSCH–KLINDA:

LITURGIKUS SZENTBESZÉDEK

IV. RÉSZ

Nihil obstat. Dr. Michael Marcell, censor dioecesanus. Nr. 2368/1936.
Imprimatur. Strigonii, die 27. Julii. 1936. Dr. Johannes Drahos, vicarius generalis s.

Dr PIUS PARSCH

*

LITURGIKUS SZENTBESZÉDEK

IV. RÉSZ: PÜNKÖSD UTÁNI IDŐ

FORDITOTTA

Dr KLINDA PÁL
ESZTERGOMFŐEGYHÁZMEGYEI ÁLDOZÓPAP

1936.
KIADJA A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT
«LITURGIA» KEGYTÁRGY ÉS KÖNYVKIADÓJA
BUDAPESTEN

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — A nyomdáért felelős: ifj. Kohl Ferenc.

TARTALOM.

Oldal

Előszó 7
A fordító megjegyzése 8
Pünkösd utáni harmadik vasárnap. Liturgikus óra 9
Mise-homilia 15
A jó Pásztor 18
Pünkösd utáni negyedik vasárnap. Liturgikus óra 22
A zarándokút 31
Pünkösd utáni ötödik vasárnap. Liturgikus óra 35
A közösségről 43
Pünkösd utáni hatodik vasárnap. Liturgikus óra 48
«Két lélek lakik bennem»... 54
Keresztség és Oltáriszentség 58
Pünkösd utáni hetedik vasárnap. Liturgikus óra 62
Két kép 67
A két út 70
Pünkösd utáni nyolcadik vasárnap. Liturgikus óra 75
Két világ 84
Pünkösd utáni kilencedik vasárnap. Liturgikus óra... ... 87
Van pokol 92
Pünkösd utáni tizedik vasárnap Liturgikus óra 96
A bennünk lakozó vámos- és farizeuslélek 96
Büszkeség és alázat 101
Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnap. Liturgikus óra ... 104
Mise-homilia 110
Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnap. Liturgikus óra ... 113
Amit a szentmise jelent 120
Krisztus és a keresztények 123
Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnap. Liturgikus óra... 127
A vasárnap ünneplése 133
Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnap. Liturgikus óra... 137
A keresztények serege a Király körül 144
Pünkösd utáni tizenötödik vasárnap. Liturgikus óra ... 148
Szentséges Játék 155
Az arany híd 159
Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnap. Liturgikus óra ... 161
A két lélek 165

Oldal
Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnap. Liturgikus óra ... 168
A Király, országa és törvénye 173
Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnap. Liturgikus óra 177
A trónus előkészítése... 185
Az egyházi ősz 188
Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnap 193
A mennyegzői hasonlat az egyházi év tükrében 194
Liturgikus óra 198
Pünkösd utáni huszadik vasárnap. Liturgikus óra 204
A babyloni fogság 212
Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnap. Liturgikus óra... 218
Szentbeszédvázlat 225
Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnap. Liturgikus óra 227
Krisztus-Király ünnepe 235
A király 235
A király országáról 241
Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnap. Liturgikus óra 248
A testnek feltámadása 255
Pünkösd utáni huszonnegyedik (utolsó) vasárnap. Liturgikus óra 259
Év végére 264
Mi legyen számunkra a Krisztus visszajövetele? 269
Mise-homilia 271
Mindenszentek 274
A három képről 274

ELŐSZÓ.

A Liturgikus Szentbeszédek negyedik része felöleli az Úrnap utáni időszakot az egyházi év végéig. Munka közben alakult, hogy minden vasárnapra kétféle előadás látszott kívánatosnak: először egy-egy biblikus vagy liturgikus órát közlök, amelynek az a célja, hogy a híveket a liturgikus szöveg megértésére segítse. Ezt az órát istentiszteleten *kívül* tartsuk meg, az ünnep előtt valamelyik napon. A legtöbb hívő számára nagyon ajánlhatók az ilyen liturgikus előkészítő órák, mert ezáltal lesz csak képes, hogy az illető mise szövegét, illetve magát a szentmisét értelmesen és lelke épülésére tudja együtt ünnepelni az Egyházzal. Másodszor pedig minden alkalomra egy vagy két rövid, a szentmise keretei közé szánt beszédet közlök, amelyek azonban többnyire feltételezik már az előbb említett liturgikus órák korábbi megtartását és ezekre az órákra építenek tovább. A szentbeszédek egyszerűek, többnyire lemondanak minden szónoki díszről, úgyhogy talán sokan csodálkozni fognak egyszerűségükön. Azt mindenesetre értéküknek tartom, hogy mindég az illető nap liturgiájából nőttek ki és hogy a liturgikus istentisztelet keretében valóban praktikus eredménnyel hangzottak el.

A «Jahr des Heiles», a «Lebe mit der Kirche» és a «Liturgikus Szentbeszédek» tartalmilag és gondolataikban rokonságban vannak egymással és egymást kölcsönösen kiegészítik. Az első a tanultak számára van, a második az egyszerű nép számára, a harmadik a papok számára. Bárcsak e szentbeszédek sok Oltártestvérünket arra buzdítanák, hogy igehirdető hivatalukat a liturgia szellemében lássák el!

1931. Klosterneuburg, Krisztus Mennybemenetelének ünnepén. *Pius Parsch.*

A FORDITÓ MEGJEGYZÉSE.

A «Jahr des Heiles» magyar fordítása 1936 őszére jelenik meg a «Liturgia» kiadásában a «Messerklärung»-gal együtt. A «Lebe mit der Kirche»-t a magyarban 1929 óta pótolták a régi misefüzetek, most pedig a *2 Filléres Misekönyvek* (IX., Thaly Kálmán-u. 36.) és a rákospalotai Szaléziek kiadásában megjelenő «Oltár és Élet». — A jelen negyedik kötettel pedig teljessé vált a «*Liturgikus Szentbeszédek*» sorozata. Igy a különböző Missale-fordításokkal együtt most már végre magyar nyelven is rendelkezésre állanak a legszükségesebb eszközök a klérusnak és a nép széles rétegeinek egyaránt, a csaknem egy évtizede annyi erőfeszítéssel előkészített *liturgikus lelkiéleti megújhodási mozgalom* megvalósítására.

Akiknek az a kitüntetés jutott osztályrészül, hogy az Anyaszentegyház szolgálatára a népliturgikus mozgalom első magyar betűkatonáit egykor csatasorba hívhatták, hét esztendei társtalanság hosszú és fárasztó munkája után — most számbavéve a magyar liturgikus kiadványok fejlődésnek induló táborát —, csak meghatott lélekkel tudnak imádkozni azért, hogy Aki vettetett és kikeltette a vetést, adasson is majd bőséges termést a lelkeknek az Egyház imaéletével megtermékenyített földjén!

Budapesten, 1936 Pünkösd. *A fordító.*

PÜNKÖSD UTÁNI HARMADIK VASÁRNAP.

Az ünnepi idők lezárultak és most tulajdonképpen az egyházi *hétköznapok* sorába lépünk. (Természetesen az Úr Jézus Szívének oktávája miatt még ma is a fehér ünnepi ruhát hordjuk.) Ma volna azonban ideje, hogy egyrészt rövid visszapillantásban a hívek elé állítsuk az egyházi év első felét és másrészről bepillantást adjunk a most következő időbe. A híveknek ugyanis az Egyházzal, az egyházi évvel, nem pedig csupán napról-napra kell élniök. Azt az időt, amely Adventtől Pünkösdig tart, röviden a *megváltás műve ünneplésének* nevezhetnénk: Az Egyház az elmult félesztendővel ezt tárta fel szemünk előtt: sőt szabad volt belekapcsolódnunk is ebbe a szent akcióba. Most ez már véget ért. Az Egyház most a hétköznapok sorába küld minket és azt mondja: *Mindezt most már az életbe kell átvinnetek!*

A vasárnap szép gondolatokat nyujt: Ismét találkozunk a *Jó Pásztor képével*, a szónok nézzen csak bele egyszer az Újszövetségi Szentírásba és kutasson e gondolatkörbe vágó helyek után; mindig fog új gondolatokat találni. Lukács a három elveszített érték trilógiáját adja. (A juh, a pénzdarab és a tékozló fiú.)

Erőteljesen lép fel ma egy olyan gondolat, amely annál feltűnőbb, minél inkább hiányát éreztük a húsvéti időben: *a bűn gondolata.* Az Úr számol ezzel is. Megváltói munkásságában a bűn nem akadály, kereső szeretettel megy a bűnös keresztény lélek után. A dénár hasonlata is szép alkalmazást kínál: A kereső asszony az Anyaszentegyház, Ő hordozza a világosságot, Krisztust és belevilágít a lélek sötétségébe. A dénár az emberi lélek, amelyre a Király képe van bevésve.

Liturgikus óra.

Az Anyaszentegyház ismét a Jó Pásztor kedves képét állítja szemünk elé. A Jó Pásztor vasárnapján, a Húsvét utáni második vasárnapon, a Jó Pásztorról,

az egyik szép hasonlatot állította elénk, ma halljuk a második hasonlatot az *elvesztett* bárányról.

1. *A három elvesztett érték.* Mielőtt az evangéliumot a szentmisében átelmélkedem, szeretem felütni az Újszövetségi Szentírást és elolvasni, hogy a vonatkozó hely a többi részekkel milyen összefüggésben áll; ilyenkor sokszor szép dolgokra jön rá az ember, amelyek lelkünkbe világosságot derítenek és örömet hoznak. A mai helyet Lukács evangélistánál találjuk. Bizonyára hallottátok már, hogy ez az evangélista ajándékozta nekünk a *legkedvesebb evangéliumot.* A Krisztus irgalmasságáról szóló összes helyek nála találhatók: a bűnös asszony, Magdolna megtérése, a jobb lator megtérése a kereszten. Egészen ide sorolható mai hasonlatunk az elveszett bárányról, amelyet a pásztor megkeres és örvendezve vesz a vállára. Ha azonban az evangélium 15. fejezetét átolvassuk, három hasonlatot találunk, amelyeknek tulajdonképpen ugyanaz az értelme. Három hasonlatot a három elvesztett, de szerencsésen megtalált értékről: az elveszett bárány, az elveszett pénzdarab és a tékozló fiú hasonlatát. Az első kettő benne van a mai evangéliumban, a harmadikat szintén ismerjük. Tudjátok, mit akart Krisztus e három hasonlattal mindannyiunknak mondani?

Az elveszett bárány, pénz és a tékozló fiú képében a *bűnöst* kell látnunk, aki bűneivel eltávozott Istentől és letért az igaz útról. És ki a *Jó Pásztor?* Mindenekelőtt Isten, az égi Atya. Pásztorként hegyeket és völgyeket, sziklákat és szakadékokat kutatott át, hogy elveszett bárányát megtalálja. Igy vesződik az Isten is, hogy visszatérítse a bűnöst. A hasonlat veleje (épúgy, mint a másik kettőé) Istennek a bűnös iránti kereső szeretete, és mert Isten szereti a bűnösöket is, elküldötte a földre a Jó Pásztort, Jézust. A bárány megtalálása, a bűnös megtérésének képe, a Jó Pásztor öröme pedig gyönge képmása annak az égi örömnek, amellyel

Isten látja betelni sóvárgó vágyódását az elveszett lélek után.

Ez tehát csodálatosan szép tanítás, igazi jó hír az Isten irgalmasságáról. Az Üdvözítő mindegyik hasonlat után maga mondja: «*Mondom nektek, öröme lesz Isten angyalainak egyetlen bűnösön, aki megtért*». És hogy az Egyház is ezt a szép tanítást akarja nekünk adni, azt az Áldozási Énekből látjuk. Amikor az összes hívek az Úr testét veszik magukhoz, a kar ezt énekli: «*Mondom nektek: Isten angyalainak örömük lesz egyetlen bűnösön, aki megtért*». Itt a szép áldozási ének mintapéldányát látjuk. Amikor az Egyház az evangéliumból valamely tanítást külön alá akar húzni, akkor ezt a mondatot mégegyszer kiemeli és elénekli valamelyik énekében, például az Alleluja Énekben vagy az Áldozási Énekben. Az utóbbi esetben ezenkívül egy másik jelentése is van ennek: Az Egyház sokszor azt akarja mondani, hogy ez a mondat éppen az áldozati lakomában teljesedik be. Elveszett bárányokként jöttünk mi is a szentmisére, a Jó Pásztor azonban megtalált minket, a szent áldozatban felvett vállaira és most a szentáldozásnál boldog örömöt látunk szemeiben hazatérésünk felett. Mintha az ég nyílna ki felettünk, látjuk az örömtől sugárzó angyalokat, akik ujjonganak megtérésünkön.

Tulajdonképpen ez a megtérés már régen bekövetkezett. Keresztségünket értjük alatta. Akkor valóban megnyílt az ég felettünk, akkor örvendeztek az angyalok, hogy új polgárt nyert az ég. Most azonban minden szentmisénk, különösen a vasárnapi misénk, olyan, mint a keresztség megújítása, a szentáldozás pedig ugyanakkor a kezességet és zálogot nyujtja hogy a Jó Pásztor vállán hazavisz minket.

2. *Az elvesztett pénz.* A második hasonlat talán még kevésbbé ismeretes előttünk, azért meg akarom magyarázni. Képzeljetek magatoknak egy szegény asz-

szonyt Zsidóország egyik falujában. Ez a zsidó asszony megtakarított magának tíz drachmát, a mi pénzünk szerint tíz pengőt. Féltő gonddal őrzi pénzecskéjét, de az egyik pénzdarab elkallódott; a házak akkor kis kunyhók voltak kicsiny ablakokkal, úgy látszik, a nép a lakásban sem volt nagyon tisztaságkedvelő. Az egyik ezüstpénzdarab a földre esett. Amint ezt az asszony észreveszi, rögtön keresni kezd a sötét szobácskában, világosságot gyujt, felforgatja az egész házat, benéz minden sarokba, még az ágy alá is, végül megtalálja az elveszett pénzdarabot. Ekkor nőies közlékenységgel összehívja a szomszédasszonyokat és azok részt vesznek örömében. A hasonlat képe most már világos.

Mit jelent ez? A Jó Pásztornál rögtön felismertük az Üdvözítőt, aki kiszabadítja a bűnöst a bűn tövi-seiből. Kit jelent azonban az asszony? Ez a kereső asszony az Anyaszentegyház, amelynek főfeladata az itt a földön, hogy keressen, keresse mindazt, ami elveszett. A bűnös ember lelkét szentelje meg és a mennyországra készítse elő. Most tehát végigkutatja a szegényes, piszkos hajlékokat is, vagyis a földet a bűn minden szemétjével; gyertyát is gyujt, fényt lobbant fel, hogy világítson; ez a világosság a *Krisztus*. Valóban szép kép: Az Egyház kezében hordozza a világ világosságát, Krisztust az Oltáriszentségben, és ezzel a fénnyel bevilágít a földi élet sötétségébe, a lélek sötétségébe is. És itt megtalálja az elveszett pénzdarabot, vagyis az *emberi lelket*, amely a bűn elkövetésekor a szemétbe hullott. Ez is szépséges hasonlat: A lélek pénzdarab, és amint a pénznek préselése, felirata és bevésett képe van, amely gyakran az uralkodót ábrázolja, így a lélekre is be van vésve az égi Király képe. A lélek Isten hasonmása; valóban, Krisztusnak mindig mélyebben kell belevésve, belerajzolva lenni lelkünkbe. Engedjük tehát, hogy a kereső Anyaszent-

egyház megtaláljon minket és mint drága, értékes kincset gyüjtsön a mennyországi kincseskamrába.

3. *A szentlecke.* Olvassuk most a szentleckét ; csaknem ellentétben látszik lenni az Evangéliummal. Az Evangéliumban a Jó Pásztorról hallottunk, aki a juhot szeretettel vállaira veszi, itt pedig a lélek *ellenségéről*, az ordító oroszlánról hallunk, aki körüljár, keresvén, hogy kit tudna elnyelni.

Az ember tehát válaszúton áll; két vezető között választhat: vagy a Jó Pásztort, *Krisztust*, vagy az ordító oroszlánt, az *ördögöt* választja. Az egyik megakarja gyógyítani a tövisekben megszakgatott lelkét, a másik szét akarja tépni. Az egyik a bárányt égi karámba vinné, a másik pokoli bosszújával akarja meggyötörni. Csak nem lehet nehéz számunkra a választás? Nemde, már a keresztségnél ellene mondottam az ördögnek és az ő munkáinak és minden pompájának? És mégis: Milyen sok keresztény ember engedi magát ettől a fő csalótól félrevezetni !

Mi következik a te számodra a két olvasmányból? A Jó Pásztor engedelmes, Őt követő bárányává kell lenned, aki teljesen Urának vezetésére bízza magát. Egyben azonban talpraesett harcosnak is kell lenned a lármás oroszlánnal szemben. Amint a pásztorfiú Dávid rárohant az oroszlánra, amely el akarta rabolni bárányát, úgy kell neked is tenned és harcolnod kell drága lelkedért az oroszlánnal.

4. *A békebontó.* Keresztények, nem tűnik fel nektek valami, amikor ezt a vasárnapi misét olvassátok? A húsvéti időben nem ilyen dolgokról hallottunk, akkor

nem az ördögről volt szó és nem is a bűnről. Az Anyaszentegyház akkor csaknem kizárólag jó hírekről beszélt, és az örvendező Alleluja-éneknek nem akart vége szakadni; akkor mintegy lelki gyermekkorban voltunk. Húsvétra mindannyian újjá születtünk, boldog gyermekek voltunk, akik csak örömöt és boldogságot ismertek. Most azonban eljött már a Pünkösd és elhozta a mi nagykorúságunkat, felvettük a bérmálást, a nagykorúságot, ezért az Anyaszentegyház most az élet kemény küzdelmeibe küld, a munkák és kísértések mezejére. Látjátok, a mai vasárnap egészen a *jelenből* beszél és az életharcra fegyverez fel minket. Ebben a harcban pedig egy olyan békebontó kerül elénk, akit a húsvéti időben egészen a szem elől tévesztettünk: *A bűn.* A mai mise világosan megmondja, hogy van az Isten országában is egy ilyen örömöt rontó valami, és ez a *bűn.* Az Egyház azonban nem akar ezzel letörni és kedvetlenné tenni; ellenkezőleg: *Figyelmeztetni* kíván. Jó hírt közöl még a bűnről is, az Úr számolt ezzel is, a bűn nem akadály számára megváltói munkájában: Kereső szeretettel megy a bűnös ember lelke után, Ő maga vette fel a harcot a keresztfán az ordító oroszlánnal; és, hogy megvédje bárányait, magára vállalta a bűn fogainak halálos marását. Sőt: *Édesanyát* is adott nekünk, az *Egyházat,* amely keres minket és megtalál. Keresztények, ez a tartalma a mai vasárnapnak, menjetek ma az istentiszteletre ezzel az örvendező öntudattal: Van Jó Pásztorunk, aki keresi a bűnösöket!

5. *Jézus Szíve.* Keresztények, fejezzük be mára a szentmise magyarázatát. Csak egyre szeretnék még rámutatni. Jézus Szívének oktávájában vagyunk. Milyen jól illik ez a mai Evangéliumhoz! Lehetne-e jobban ábrázolni Jézus Szívének szeretetét, mint a Jó Pásztor képében, aki karjára veszi az újonnan megtalált báránykákat! — És még egyet: Olvassátok át Jézus

Szívének új prefációját, amelyben olyan fölséges szép dolgokat mondunk és éneklünk az Üdvözítő átszúrt és megnyitott Szívéről. «*Te, aki akarod, hogy Egyszülöttedet, midőn a Kereszten függött, a katona lándzsája döfje át: hogy e megnyitott Szív, az isteni fönség szentélye, a könyörületnek és kegyelemnek felénk rohanó forrásait teremje meg: és amint az az irántunk való szeretettől lángolni soha meg nem szűnt, legyen a jámboroknak megpihenés és a bűnösöknek nyissa meg az üdvösség menedékét.*»

Mise-homilia.

(1927.)

Csak ma jövünk annak tudatára, hogy egy egészen más egyházi időbe lépünk. Ma első ízben ismét zöld miseruhában megy a pap az oltárhoz.* A Pünkösd utáni időben vagyunk. Még mindig a húsvéti idő benyomásai alatt állunk: amikor a pap a húsvéti fehér ruhában a hívek sorai között végigvonult, olyan volt, mintha a Feltámadott jelent volna meg az Isten házában, és az Egyház ujjongani kezdett és az Alleluja nem akart véget érni. Akkor az istengyermekség boldog ifjúkorát éltük. Húsvétra mindannyian újból születtünk, boldog gyermekek voltunk, akik csak örömöt és boldogságot ismertek. Most azonban eljött a Pünkösd és mi nagykorúakká nyilváníttattunk, felvettük a bérmálást, a nagykorúság szentségét, és most az Egyház kiküld a küzdelmekkel, munkával és kísértéssel telt kemény *életbe.*

Tudjuk, hogy a Pünkösd utáni vasárnapok három irányba tekintenek: A multba, a jelenbe és a jövőbe.

* Időközben megváltozott; a Jézus-Szíve oktáva miatt még ma is fehér.

A *multba:* Emlékeztetnek keresztségünk szerencséjére és fel akarják újítani elmúlt Húsvétunk ünnepét. A *jövőbe:* Az Úr vágyvavárt visszajövetele elé akarnak vezetni minket. A *jelenbe:* Megerősítenek az életharcra. A mai vasárnap egészen a *jelenben* áll és erre az életharcra fegyverez fel. Egy gondolat erősen megfog, amely annál feltűnőbb, minél inkább szem előtt tévesztettük a Húsvét alatt, s ez a *bűn* gondolata. Amíg a húsvéti időben egyik boldog ígérettől a másikhoz jutottunk, ma a liturgia minden szövegében, az első szótól az utolsóig arról beszél, hogy az Isten országában van egy békerontó, és hogy a *bűn* az. Ezzel az Anyaszentegyház nem akar lesujtani, sőt inkább figyelmeztetni. Jó hírt közölt velünk: Az Úr számolt a bűnnel is. A bűn nem akadály megváltói munkájában; az Úr kereső szeretettel megy a bűnös keresztény lélek után. Ez a tartalma a mai misének. Rendkívül szép, vigasztaló miseszöveg! Emeljük csak ki főgondolatait!

A lélek ma nem örvendező, hanem nehéz, nyomott hangulatban lép a szentélybe. A Bevonulási Ének többnyire azt a hangulatot fejezi ki, amelyben azon a napon templomba kell mennünk. Ma *bensőséges kérést* fejez ki irgalomért, a lélek «*szegénynek és elhagyottnak*» érzi magát. Bűnei bocsánatáért esdekel, a közösség most a 24-ik zsoltárt énekli, ezt az ádventi éneket, amely tele van vágyódással és bizalommal. Tehát bennünk a meg nem váltott ember lép a szentélybe és a megváltás kegyelmeiért könyörög a szent áldozatban, — ez a vasárnapi misére való helyes előkészület. A vágyódó *Kyrie* aláhúzza az *Introitust.* Utána elénekeljük a húsvéti éneket, a Háromszemélyű Egy Istennek szóló öröm- és dícsérő énekünket, a *Glóriát.* De nyomban visszatérünk az első hangulatra. A *Könyörgésben* a hívek közössége Istenhez kiált, a kereszténység Jó Pásztorához, hogy sokasítsa meg irgalmát és adja, hogy az Ő Pásztori vezetése és irányítása mellett vonuljunk

át a földi életen. Emellett legyen nagy gondunk rá, hogy *örök* célunkat el ne hibázzuk.

Most Péter Apostol áll elénk, ünnepét már előre veti annak árnyéka; és ahol a Jó Pásztorról van szó, ott jelen kell lenni az Ő első *Helyettesének* is. (Lásd a 2-ik vasárnapot Húsvét után.) Szent Péter komoly szavakat mond nekünk: Keresztények, most Pünkösd után lépjetek ki a mindennapi kemény életbe, most már saját lábatokon álljatok. Olyanok vagytok, mint Herakles, a görög hős, aki választúthoz érkezett. Két pásztor és vezető kínálkozik nektek, az első a *dühöngő oroszlán*, amely tönkreteszi a lelket és el akarja ragadni magával a pokol mélységeibe. A másik a *Krisztus*, aki meghalt a lélekért, aki vállaira veszi a megsebesült bárányt és hazaviszi a mennyországi karámba. Nem lehet nehéz a választás e két vezető között. És mégis milyen sokszor az ordító oroszlánnak adtuk magunkat és ő utána futottunk. Ezért énekli a Graduáléban önmagát bátorítva a közösség: «*Az Úrra vessed terhedet, az Úr nem hagy el tégedet*», táplálni fog ma újból az áldozati lakomában, hogy erős légy, hogy ellent tudj állni az oroszlánnak. És amikor az *Alleluja Énekben* az Úr az *Evangélium* szimbolumában megjelent, a közösség aggódó félelemmel kérdezi: *Nemde, az Isten az igaz bíró, akinek haragja bűneink miatt bármely napon lángra lobbanhat?*

A feleletet az Evangélium adja meg: Nem, az Úr nem a szigorú bíró, hanem a Jó Pásztor! Ha hibáztál is, ha elbuktál, a bűnösök iránt kereső szeretettel jár utánad a pusztában és a tövisek között, utánad küldi az *asszonyt* a világossággal, ami annyit tesz, hogy Ő adta neked az Anyaszentegyházat, amely Krisztus világosságával kutat, amíg téged, a te életed értékes pénzdarabját, megtalál. Ő maga, a Jó Pásztor biztosít téged, hogy az égben nagy öröm lesz a megtért bűnös felett! Így talál vigasztalást a lélek,

amely most valóban minden gondját az Úr kezébe teszi. E vigasszal üljük meg a szent áldozatot. Felajánlási körmenetben az oltárra vigyünk örvendező bizalmat, sőt bensőséges hálát és dícséretet, hogy Isten «*nem feledte el a nyomorultak kiáltásait*». Ez legyen a mi felajánlási adományunk.

A szent áldozatban most az előmise valósággá válik. A Jó Pásztor kihozza a tövisek közül a bárányt; ő életét adta juhaiért. A kereső Asszony, az Egyház bevilágít a Krisztusfénnyel a lélekbe és újból belevési abba a mennyországi Király képét. Valóban, a Jó Pásztor táplálni és gyógyítani is akarja a megsebesült bárányt, ehhez semmiféle földi forrásszer és legelő nem lenne elég: Az Ő testét és vérét adja táplálékul és ez gyógyít meg az örök életre. És mialatt a közösség az Úr asztalához járul, az Egyház félrehúzza az ég függönyeit és megmutatja az angyalok örömét az elveszett bárány hazatérésén.

Távozzunk a szentmiséről azzal a vigasztaló örvendező tudattal, hogy van Jó Pásztorunk, aki felkeresi a bűnösöket.

A jó Pásztor.

(1929.)

Amikor a mai kor Krisztust szeretetében akarja ábrázolni, Jézus Szíve képet fest magának. A régi Egyház azonban ugyanezt a Jó Pásztor képében festette meg. A katakombák minden faláról, a régi keresztény ábrázolásokban mindenütt ez a kedves kép tekintett alá a szemlélőre. A liturgikus szövegek is igen sokszor rajzolják a Jó Pásztor képét és pedig csaknem mindig egy új egyházi időszak elején. (Böjt első vasárnapja utáni hétfőn, Húsvét utáni 2-ik vasárnapon, Pünkösd keddjén és most a Pünkösd utáni

idő elején.) A régi Egyháznak ez a Jézus Szíve képe az én véleményem szerint sokkal többet mondó és mélyebb ábrázolás, mint a ma szokásos képek a Jézus Szívéről. Kérdezzük most meg magunktól, hogy mit mondott ez a Jó Pásztor kép az első kereszténveknek?

1. Mit jelent ez: *Pásztor a báránnyal a vállán?* Krisztus képe ez, a Megváltóé. Isten nyájából elszabadult egy bárány és tövisekbe esett. Ez az emberiség, amely a bűn miatt a paradicsomot és a kegyelmet elvesztette, Krisztus jött azután a világra, hogy hazavigye a bárányt. Megkereste, hívta, sőt miatta szembe kellett szállania a farkasokkal, az ordító oroszlánnal, és mély, halálos harapásokat kellett elszenvednie. Most azután a megtalált bárányt szeretettel vállain viszi az égi Atyához. Krisztus, a Megváltó áll elénk a Jó Pásztor alakjában, aki vállán viszi bárányát. Értjük már, miért volt ez a kép olyan drága az első kereszténveknek?

2. A kép azonban minden keresztény életéből egy olyan pillanatot is ábrázol, amely a legfontosabbak közé is tartozik. Szent Pál mondotta a böjti időben: «*Egykor sötétség voltatok, most világosság vagytok az Úrban*». Szent Péter, a Jó Pásztor első helytartója: «*Olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, most azonban megtértetek a ti lelketek pásztorához és püspökéhez*». Létünk legnagyobb pillanata a *keresztség*, ekkor talált meg minket a Jó Pásztor és ekkor vett vállaira. Ez volt egyúttal az a pillanat, amelyről az Üdvözítő a mai Evangéliumban azt mondja, hogy Isten angyalai örülnek egy megtért bűnösnek. A kép tehát a *mi keresztségünket* is ábrázolja.

3. De ez a kép még tovább is vezet: A Jó Pásztor nem teszi le válláról a báránykát, bensőségesen egyesülve marad vele. Tudjátok, mi a legmélyebb a keresztény hitben? Az isteni élet, a gyermeki kegyelem. Ez a legmagasabb érték és legmélyebb dolog, amink

csak van: Krisztusnak e mélyértelmű összeköttetése az Egyházzal és minden kereszténnyel. «*Maradjatok az én szeretetemben*» — ez volt a búcsúzó Mester végrendelete. És hogy ne veszítsük el ezt az isteni életet, hogy ápoljuk, hogy éréshez juttassuk, hogy mindig mélyebben belemélyedjünk a Krisztussal való összeköttetésbe, ez legyen a mi legnagyobb gondunk! A Jó Pásztor kép ezt a Krisztussal való összeköttetésünket állítja elénk.

4. És miáltal maradunk Krisztussal egyesülve? Krisztus szenvedése szerezte meg számunkra a mennyei életet, Krisztus szenvedésének és halálának emlékünnepe kell, hogy megőrizze; vagyis a szentmise és az Eucharistia. Amikor az első keresztények a Jó Pásztor képét látták, mindig azonnal az Eucharistiára gondoltak. Ugyanis semmivel sem mutatja magát az Úr Jó Pásztorunknak inkább, mint éppen az Eucharistia által. Semmi által nem tudjuk épebben fenntartani Krisztussal való legmélyebb összeköttetésünket, mint az Eucharistia által. A kereszteséggel nyertük az isteni életet, az Eucharistia által megőrizzük és kifejlesztjük. Az Úr maga mondja: «*Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az énbennem marad és én őbenne*».

5. Tehát arról beszél a Jó Pásztor képe, ami a kereszténységben a legmélyebb, a megváltásról, a keresztségről, a Krisztussal való kegyelmi összeköttetésünkről és az Eucharistiáról. Ezenkívül még egy végső dologra tanít: A mennyországba való boldog hazatérésről is szól. A Jó Pásztor elviszi megtalált bárányát az égi karámba. Ez a legmélyebb értelme annak, hogy miért láthatjuk a régi keresztények temetkező helyeinek, a katakombáknak szarkofágjain ezt a képet olyan gyakran. A Jó Pásztor képe azt a jó hírt hozta a híveknek: A földi élet fáradozásai után a lelketek Pásztora felvisz boldog nagy karámjába! Az első keresztényeknél ez a reménység olyan erős volt, hogy emellett az

élet szenvedései, sőt a véres mártírhalál is semmiségnek tűntek csak fel; sőt nemcsak a Jézus Krisztus iránt való hitben és szeretetben éltek, hanem éppen olyan erősen az örök dicsőségre vonatkozó reményükben is. Ez a *remény* hiányzik leginkább belőlünk, mai keresztényekből! Mi túlságosan a jelenben élünk és nagyon erősen belegyökereztünk a földiekbe, — bárcsak bennünk is erőre fejlesztené Jó Pásztorunknak ez a képe örök boldogságunk utáni vágyódásunkat.

6. Kedves Keresztények, a mi Isten-családunk ma egy kedves családi ünnepet ül, gyermekeink közül hatan ma veszik magukhoz az első szentáldozást! Nekik ma adódik meg, hogy elsőízben gyakorolják királyi papságukat az Áldozati Lakomában való részvétellel. Ezek a gyermekek ma fogják elsőízben az isteni vér harmatával felfrissíteni a keresztségi kegyelmet, amelyet eddig ártatlanságuk edényeiben hordoztak. Vajjon állíthatnánk-e szebb képet, mint a Jó Pásztor képét e gyermekek liturgikus életének kapujához? Ha a mai Áldozási Ének azt mondja: «*Örömük van az Isten angyalainak egy megtérő bűnösön*», akkor egyúttal azt is elmondhatjuk, hogy ma felfigyel a mi kedves kicsinyeinkre az ég, és az angyalok, mindenekelőtt e kicsinyek őrzőangyalai *örömdalt* fognak zengeni. Nőjjön az isteni élet ezekben a kicsinyekben egyre nagyobbra a szent Eucharistia révén; és a mi egész Isten-családunkban is mélyüljön el mindig jobban az isteni élet szent titkaink ünneplése által.

PÜNKÖSD UTANI NEGYEDIK VASÁRNAP.

Az előző vasárnap a Jó Pásztor gondolatának jegyében állt, a mai a halászé alatt. A bárány és hal a leghasználatosabbó keresztény szimbólumok, ragadjunk meg minden alkalmat, hogy hozzájuk kapcsoljuk gondolatainkat. Az evangéliumi perikópiát itt is a körülmények megvilágításával kellene elbeszélni. Milyen szépen lehetne vázolni az első kafarnaumi napot, különösen Márk nyomán.

Emellett a zsolozsmából a Szentírás folytatólagos olvasása is nagyon épületes lenne. Dávidnak Góliáttal való hosszú küzdelme előképe Krisztus megváltói harcának, amelyet az ördöggel vívott. Egyáltalán a Királyok Könyvei a nép számára épületes és tanulságos olvasmány.

A vasárnapi szentmisét átjárja az Istenbe vetett erős bizalom. Gondolatainkat a 26. zsoltárhoz kapcsolhatnánk !

Liturgikus óra.

A 2. és 3. vasárnapon Istennek az emberek iránti szeretetét és gondoskodását tanultuk megismerni ; a *hívó* szeretet (a vendégség gondolata) és a *kereső* szeretet (az elveszett bárány). Ma azt látjuk, hogy az Üdvözítő szeretetében miként alapított egy üdvintézményt, az Egyházat és hogy miként rendelt halászokat annak élére. Igy tehát Jézus is színes, változatos képekben áll elénk, mint Jó Pásztor. (3. vas.) és mint *halász* (4. vas.) Szent Péter és Pál apostolok oktávájában vagyunk ; ez a vasárnap bensőleg összefügg az apostolok ünnepével (régi időben a vasárnapokat ettől az ünneptől számították), Péter nyeri el a nagy hivatást, hogy az emberek halásza legyen. Péter hajócskája,

amelyben az Üdvözítő hivatalának megnyitó prédikációját tartotta, a katholikus Egyháznak a képe (sok országban ez időtájt történik a papok szentelése).

Kedves Keresztények! Oly nagyon szeretném, ha valóban beleélnétek magatokat szent Egyházunk szellemébe; és egyre jobban rá jövök arra, hogy éppen a vasárnapok azok, amelyek megmondják nekünk, hogy az Egyház mit érez és gondol. Természetesen nem szabad csak felszínen maradni, hanem keresztül kell látni, át kell nézni a képek és hasonlatok mögé, olyanok ezek, mint egy kemény dióhéj, ha a héját felnyitják, láthatóvá lesz a mag.

Az előző vasárnap az Egyház a Jó Pásztort mutatta, aki vállára veszi bárányát. Pásztor és bárány — olyan képek, amelyek a régi keresztény templomok és katakombák falairól százféle alakban néznek ránk. Amit az emberek szeretnek és lelkükben hordoznak, azt képben is szívesen függesztik a falakra. Csak megilletődéssel tudok még ma is visszaemlékezni arra, amikor mint tábori pap felkerestem a katonákat és beszélgetés közben hozzátartozóikra fordítottam a szót, hogyan húzták egymás után a zubbony elrejtett zsebeiből feleségük vagy gyermekeik képét. Igy tesz az Anyaszentegyház is; az a bensőséges kegyelmi összeköttetés, amely Krisztus és az emberek között fennáll, oly nagyon a szívén fekszik, hogy a Jó Pásztornak és a báránynak képét minden falra odafestette.

Ma azonban az Anyaszentegyház egy másik nagyon kedves képet mutat, a *Jó Halász* és a *halacskák* képét. Erről is sokat lehetne mondanom.

1. *Az Evangélium.* Olvassuk át először az Evangéliumot. Bizonyára jól tudják, hogy mikor történhetett e gazdag halfogás és a tanítványoknak emberhalászokká való meghívása. Krisztus megkeresztelkedett a Jordánban, azután negyven napra a pusztába vonult, majd visszatért a Jordánhoz, megszerezte első

tanítványait, felment ezekkel Galileába a kánai menyegzőhöz, innét elzarándokolt nyilvános működése első áldozati ünnepére Jeruzsálembe. Most azután egy ideig Judeában tartózkodott. Keresztelő Szent János fogságbavetése után keresztülment Szamarián (ahol Jákob kútjánál a szamariai asszonnyal találkozott), Galilea felé tartott és ott most megkezdte tulajdonképpeni tanítói tevékenységét, és pedig a Genezáreti tó partján fekvő Kafarnaum városában. A mai Evangélium éppen ideérkezését mondja el. Első útja a tó partjára vezetett, mivel tudta, hogy a legjobb tanítványai közül négyet ott fog találni. Amint odaérkezett, békés kép tárult elébe: Két hajó feküdt a parton, halászaik a hálókat mosták. Azonban Jézus érkezésének futótűzként híre ment, mindenki sietett ki a homokpartra és körülvették a nagy csodatevőt; hogy megmeneküljön a nagy tömeg tolongásától, az Üdvözítő beszállt Szent Péter hajójába és azt parancsolta hogy kissé evezzenek beljebb a parttól. Itt aztán leült és megtartotta galileai működésének megnyitó prédikációját. Egy másik evangélista, Szent Márk még a prédikáció rövid tartalmát is némileg megőrizte, amely így hangzott: «*Az idő betelt és elközelgett az Isten országa, tartsatok bűnbánatot és higyjetek az Evangéliumban!*» Amikor vége volt a szentbeszédnek, az Úr a népet elbocsátotta és hogy annál biztosabban szétmenjenek, azt parancsolta, hogy a hajócskával a tó mélyebb részei felé hajózzanak. Ott azután az Üdvözítő meg akarta mutatni köszönetét a hajócska használatáért, ha pedig Ő valakit megjutalmaz, akkor a jutalom mindig nagylelkű! Most gazdag halfogással fizetett. Olyan sok halat fogtak, hogy a második hajócskának is segítségül kellett jönnie, hogy a halakat kiemelhessék. Bizonyára jól megértitek, mennyire magukon kívül voltak álmélkodásukban a tanítványok, hisz ilyet még sohasem láttak! Péter, akinek mindig leghevesebb volt

a vérmérséklete, az Üdvözítő lábaihoz borult és megilletődötten mondotta: «*Uram, távozz tőlem, én bűnös ember vagyok!*» Ezzel azt ismerte el, hogy Jézus Istennek Fia. Az Üdvözítőnek azonban ez csak arra volt jó, hogy még sokkal több és fontosabb dolgot tegyen. A csodák az ő számára valóban csak eszközök voltak az emberek megváltásának nagy céljához. Most arra törekedett, hogy tanítványokat és apostolokat gyüjtsön, akiknek az Ő segítőtársaivá és munkatársaivá kell lenniök, hogy az embereket az Istenhez vezessék. A csodában az Úr ennek a lelkipásztori tevékenységnek pompás képét és hasonlatát látta, és azt mondta Péternek: *Mostantól kezdve emberek halászaivá kell lenned!*

E szavakkal maga az Üdvözítő választotta és adta a halról és halászról szóló hasonlatot és ezért most erről a hasonlatról akarok egyet-mást megmutatni és megvilágítani.

2. *Az emberek halásza.* Nézzetek csak egyszer e kedves képre, tulajdonképpen ősrégi kép; ugyanis Róma egyik katakombájában találjuk (amint tudjátok, a katakombák az első keresztények régi temetkezési helyei); ezt a képet nem később, mint száz évvel Krisztus halála után festették. Ugyan mit ábrázol? Az Üdvözítő szavát: «*Mostantól kezdve az emberek halászává kell lenned!*»

Tudjátok-e azonban, hogy kicsoda itt az «emberhalász?» Maga az Üdvözítő, Ő a tulajdonképpeni

ember-halász, a hal, amelyet a képen horgával megfogott, a keresztény ember; *te vagy az!* Tudod-e, mikor fogott ki téged? A keresztségnél, amikor kiemeltek a keresztvízből, akkor Krisztus halává lettél. A képen egy edényt és hálót is látsz, az edényben van már néhány hal, ez az Egyházat jelenti, amelyet maga az Üdvözítő halászhálóval hasonlított össze és most figyeld csak, milyen szeretettel, gonddal és milyen buzgósággal űzi az Üdvözítő ezt az embereket halászó mesterséget! Igy a kép a *keresztséget* is ábrázolja. Most már bizonyára sok mindent jobban értetek. Minden vasárnap egy-egy kis *húsvéti ünnep*, a keresztség megújítása. Ilyen módon az Egyház a mai Evangéliummal azt akarja nekünk mondani: Krisztus halacskája vagy, megfogtak a keresztségben, engedd, hogy a jóságos emberhalász, Krisztus újból és még jobban megfogjon a szent Eucharisztia által, a szentmisében. Az Üdvözítő látható emberhalászokat is küldött a földre, az Anyaszentegyház papjait. Ők az Üdvözítő segítőtársai. Ő helyette, az Ő kegyelmével és az Ő parancsára a papok vetik ki a hálót és fogják az embereket. Keresztények, lássátok a papokban magát az isteni Halászt! Hiszen amint Péter Krisztus nélkül hiába halászott egész éjszakán át, éppen úgy hiábavaló volna a papok egész munkája, ha nem jönne Krisztustól a *kegyelem* és *parancs*. Másrészről mily örvendetes és áldásteljes mégis csak az Egyház és a papok lelkipásztori munkája! Nem emberi munka, hanem üdvözítői tevékenység; nem emberi meggyőzés, hanem tiszta kegyelem, amely felülről jön. Akit a mennyei Atya neki adott, az bejön Krisztus halaként a hálóba és mi csak felvesszük a halat s jó helyre tesszük, megvédelmezzük. Nem akartok ti is résztvenni ebben az embereket halászó szent munkában?

3. *A halacskák.* Most nézzétek meg a másik képet, halakat láttok rajta, amint úsznak a háló felé;

a háló egy tartóra, állványra van kifeszítve, bizonyára nem találjátok el hogy ez mit jelent? A hal ismét a kereszténveket jelenti, a víz itt az egész világot, a háló az Egyház és a T alakú gerendák Krisztus keresztjét. A háló erre a gerendára van felfüggesztve, hiszen az Egyház egész tevékenységét Krisztus keresztjétől származtatja. A kereszt nélkül az Egyház olyan volna, mint egy egyesület, amely az embereket egy kalap alá akarná hozni. A keresztből merítünk azonban minden kegyelmet, minden üdvöt és erőt. És a keresztből folyik az isteni élet a mi lelkünkbe a ke-

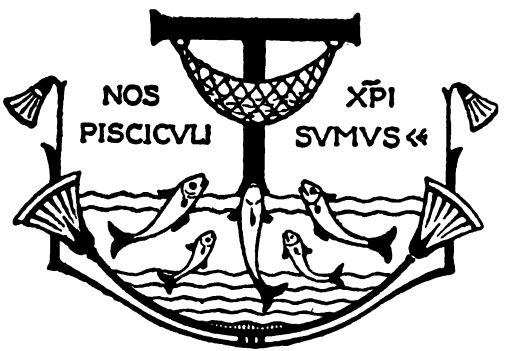

resztség által és az Eucharisztia által. Igy azt mondhatnók, hogy ez egyúttal a vasárnapi misét is szépen ábrázolja. Ugyanazzal a buzgósággal, amivel a halak a képen, kellene nekünk is minden vasárnap a szentmisére sietnünk, abba a hálóba, amely a kereszten függ. Most már meg fogjátok érteni a latin feliratot, magyarul annyit jelent: *Mi a Krisztus halacskái vagyunk!* Milyen szép szavak ezek! Egy régi egyházatya, névszerint *Tertullián* írta le először. Milyen tökéletesen illenek az Üdvözítőnek a mai Evangéliumban hirdetett szavaihoz!

4. *A nagy hal.* Ha már a Krisztus halacskáiról beszélünk, nem mellőzhetem el, hogy a nagy Halról

szóljak, vagyis a *Krisztusról.* Tudjátok a korábbi óráinkról, hogy a régi keresztények az Üdvözítőt «hal»-nak nevezték és mint halat ábrázolták. Miért így? A hal szó görögül így hangzik ΙΧΘΥΣ ΖΩΝΤΩΝ, a mi írásunkkal: I Ch T H Y S. Ez az öt betű egyúttal az isteni Üdvözítő teljes címét kifejező mondat 5 szavának kezdőbetűje: I(esus) Ch(ristos) T(heou) H(yos) (Soter) — ami magyarul annyit tesz: *Jézus Krisztus, Isten Fia, Megváltó.* Az első keresztények titokban tartották hitüket a pogányok előtt, azért ha például egy «halat» rajzoltak, senki sem tudta, hogy mit jelent, csak akik a «halról» beszéltek, de az *Üdvözítőt* értették alatta.

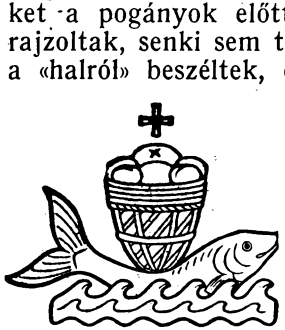

Szerették azonban a «halat» egy *kenyérkosárkával* együtt ábrázolni, ez a kosár a benne levő hallal és 5 kenyérrel mindenekelőtt az *Oltáriszentség* előképe volt. A víz, amelyben a hal úszik, a keresztség vizét jelenti, így tehát mindenekelőtt a két főszentséget ábrázolták: A *keresztséget* és az *Eucharisztiát.* Az első keresztények ezeket értékelték a legtöbbre, és ezeknek kell számunkra is a legdrágábbaknak lenni. Keresztséggel kapjuk az isteni életet, az Eucharisztia ezt az isteni életet táplálja és kifejleszti. Ime, keresztények, ez ismét egy vasárnapi kép; minden vasárnap egyesíti a keresztséget és az Eucharisztiát. A keresztséget éppen az Eucharisztia, a szentmise újítja meg!

5. *A hajócska.* Ha már a jelképnél vagyunk, szeretném feltárni a vasárnapi Evangélium teljes jelentését. Mit szóltok ehhez a képhez? A hajócska, amelybe az Üdvözítő beszállott, *Péteré* volt; azt hiszitek talán, hogy ez véletlen volt? Péter hajója az *Anyaszentegyház* képe; az Üdvözítő innét tartotta prédikációját, és

ebben történt a titokzatos gazdag halfogás is. Mély jelentősége van ennek! Az Egyházban ma is még Krisztus tanít, az Egyházban gyűlnek össze a világ tengeréből az emberek és lesznek Krisztus halaivá. És mert Isten háza a ti plébániatemplomotok, azért beszélünk az Anyaszentegyházban a hívek helyéről mint a templom «hajójáról». Ez ismét egy vasárnapi kép: Amikor a keresztények misére gyűlnek össze, akkor titokzatosan a Krisztus halacskáivá lesznek a Péter

hajójában. Nézzétek csak meg közelebbről a képet. A hajó az Egyház; a vitorlára fel is van írva: «*Ecclesia*», ami «Egyházat» jelent; a kormánynál pedig *Szent Péter* ül, ez a *pápát* jelenti, aki az Egyházat vezeti és irányítja. A hajó orrában *Szent Pál* áll, ez a keresztény tanítói hivatal képe. Figyeljétek meg a hajót; hal alakja van és fel van írva rá a görög «*Ichtys*», vagyis azonnal megértjük, hogy ez *Krisztust* jelenti. Kérdezhetnétek tőlem: Hogyan lehet, hogy a hajó egyszerre Krisztust és az Egyházat is jelenti? Ime a megoldás: Az Egyház a Krisztus titokzatos Teste. Szent Pál sze-

rette ezt a gondolatot prédikálni: Krisztus a fő, mi vagyunk a tagok, az Egyház pedig a Krisztus Teste. Kedves Testvéreim, ez rendkívül mély és nagyszerű gondolat: Én, te, mi valamennyien Krisztusnak tagjai vagyunk, isteni élet folyik a Krisztusból mibelénk; milyen nagy dolog is, hogy keresztények lehetünk! De mennyire kell szeretnünk is emiatt az Egyházat és tisztelnünk, mint az Úrnak testét!

6. *A horgony.* A régi keresztények kifogyhatatlanok voltak az ilyen képekben. Igy értelmezték a hajó szerszámait is, mindenekelőtt a *horgonyt.* A horgony nagyon fontos és szükséges tárgy a hajóban, amely erősen tartja a hajót különösen akkor, amikor viharok akarják ide-odasodorni! Ezért szeretünk a *remény horgonyáról* beszélni, mivel pedig a horgonynak bizonyos hasonlatossága van a kereszttel, és a kereszt a mi reménységünk nagy záloga, az első keresztények tehát a horgonyt gyakran a kereszt jelképéül, a megváltás és az üdvösség jeleként nézték. Ezért találjuk már a katakombák sírjain is sokszor a horgonyt. Keresztények, tegyük mi is életünkben horgonyunkká a Krisztus keresztjét. A megfeszített Krisztus a mindenünk, a keresztben van elrejtve a mi üdvösségünk!

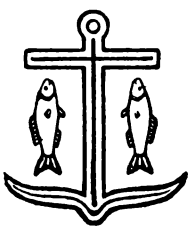

7. *A világító torony.* Most már sok mindent elmondottam a mai Evangéliumból. A szentmise többi részeit nem fejtegethetem tovább. Csak még egy képet szeretnék a szemetek elé festeni, amely rokon a hajóról fűzött eddigi gondolatainkkal, de a szentmise egyes részeit jobban megvilágítja. A «*világító toronyra*» gondolok, olvassátok csak a szentmise Bevonulási Énekét, mily szépen hangzik: «*Az Úr az én jényességem, üdvösségem, kitől volna hát megijednem!*» És a felajánlási körmenet Énekében ezt éneklik: «*Világosítsd meg szemei-*

met, máskülönben halálos álom vesz erőt lelkemen». Ime, Keresztények, ezzel kibővíthetjük magunknak az Evangélium képét, az Egyház hajója a világ tengerén evez, a földi élet éjszakájában és körülötte tombolnak a viharok. A tengerben világítótorony áll számunkra; és ez a világítótorony a *Krisztus*. A képet azután a magunk számára is hasznosíthatjuk: Krisztus a vasárnap miséjében megjelenik köztünk és ő a mi világítótornyunk az egész hét sötétségén át. Ha vihar lesz, ha szétzúzással fenyegetik életünk hajóját a kísértés, szenvedés és betegség, pillantsunk fel erre a világítótoronyra, amely megmutatja számunkra az utat a kikötő felé a mennyek országába!

A zarándokút.

(1929.)

Az Anyaszentegyház újból és újból figyelmeztet, hogy itt a földön nincs maradandó lakóhelyünk, hanem *idegenek* vagyunk és zarándokok a földön, akik a mennyországi édes haza felé tartanak! És éppen a *vasárnap* az a nap, amelyen emlékeztetni kell magunkat, hogy vándorok vagyunk. Az Isten napja, az Úr napja az, amelyen mintegy az iránytűvel kezünkben ismét meghatározzuk utazásunk *célját*, de amelyből azt az erőt is kell merítenünk, amellyel folytatni tudjuk zarándokutunkat, nehogy kimerüljünk az úton. A mai szentmise szépen rajzolja elénk ezt a zarándokutat és megjelöli ennek az útnak állomásait. Adjuk át most az Anyaszentegyháznak magunkat, hogy vezessen ezeken az úti állomásokon át.

Első útszakasz. A keresztség napjával indultunk erre az útra. Még kis halakként jókedvűen úszkáltunk a földi élet viharos tengerében, ekkor jött el az a nap, amelyen az isteni Halász kivetette hálóját utánunk és fölemelt

az Egyház hajójába. Azóta a Krisztus halaivá lettünk! Hálával emlékezzünk ma erre a napra, mert minden vasárnap a *keresztség megújításának napja;* minden vasárnap a *keresztséghez* kapcsolódik és azt építi tovább. A keresztségi kegyelem az egész esztendei vasárnapi szentmisék által bontakozik ki.

Második útszakasz. Most megkezdtük az utat a földi életen át. Milyen ez az út? Már a Húsvét utáni 3. vasárnapon megmutatta az Anyaszentegyház, hogy a földi élet nem a farsang helye: «*Ti szomorkodni fogtok, a világ pedig örvendezni fog, ti pedig sírni és jajgatni fogtok!*» Igen, ez valóban így van; és éppen ma rendkívüli színekkel festi elénk az Egyház ezt a kemény zarándokutat.

1. Az Egyház megmutatja nekünk ellenségeinket: Három ilyen ellenségünk van.: *a) A külső világ,* az emberek nem viseltetnek barátságos érzésekkel irántunk, keresztények iránt. Úgy néznek ránk, mint akik idegenek közöttük. Ne is várjunk semmi különösebb jót a világtól és az emberektől! Azért kérjük a mai Könyörgésben, hogy a világ pályája Isten rendelése szerint békésen haladjon számunkra és az Egyház is zavartalan odaadással tudjon örvendezni. Örülnünk kell, ha békét hagy nekünk a világ!

b) Még veszedelmesebb a belső ellenségünk: *Makrancos akaratunk (Secreta).* Ezen a téren az Isten szeretetteljes kényszert használ, gyengéd erőszakkal, de egyben szívóssággal kényszeríti lázadozó akaratunkat Őhozzá.

c) Mindezek mögött az ember ősi ellensége, az *ördög* rejtőzik: Ne becsüljük le és ne tartsuk csekélységnek az ördög befolyását, hiszen ő a lázadozó kezdettől fogva. Ellenségeskedést esküdött az Üdvözítőnek és mindazoknak, akik a Krisztussal tartanak. Ő teszi azt is, hogy állandóan a világ és a test harca zúdul reánk. A mai liturgia ezt a harcot két kép-

ben vázolja: Az *ostrom* képében és a *világítótorony* képében.

2. Nagyon kevés volna azonban, ha az Egyház csupán csak a harcot és ellenséget akarná megmutatni; az Egyház egyúttal azokat az *eszközöket is* kezünkbe akarja adni, amelyek a győzelmekhez és a zarándokút sikeres befejezéséhez vezetnek. Lelki várunk ostrománál egy hatalmas pajzsunk, szabadítónk van: *Krisztus*, a mi *Urunk!* Ő nincs távol tőlünk, a szentmisében egészen közel van! Ezért énekli az Egyház éppen a szentáldozáskor e szent szavakat: «*Az Úr az én erősségem, oltalmam és szabadítóm, az én Istenem, az én segítőm*». Az Úr Jézus azonban egyúttal a mi *világítótornyunk is;* Ő ad fényt szemeinknek, hogy halálos álom el ne pusztítson minket. Krisztus az Eucharisztiában, ez a mi világítótornyunk a világ tengerén, amelyben ide-oda hánykolódik életünk hajója.

3. *A harmadik útszakasz.* Az Egyház emellett rámutat a harmadik és utolsó állomásra is: A zarándokút *végére*. Bizonyára, mondja a mai Szentlecke, ebben az életben sok szenvedést kell türelemmel elviselnünk; ha azonban a mennyország jövendő dicsőségére nézünk, akkor mindezeket könnyebben tudjuk elviselni. Nekünk, földi zarándokoknak, szent honvágyat kell hordoznunk magunkban égi hazánk után egész életünkön át, akkor könnyebben fogunk minden szenvedést leküzdeni. Szent Pál olyan szépen mondja a Szentleckében: «*Atyámfiai: azt tartom, hogy amiket most szenvedünk, azokat nem mérhetjük össze a jövendő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk!*» A népek tanítója ezután mélyértelmű természetszemléletet ád: Ha beletekint a természetbe, a természetnek bizonyos nagy vágyódását véli látni az Isten gyermekeinek kinyilvánítása után. «*A természet sóhajtozik és vágyódik*», hogy egykori megdicsőüléséhez jusson, ez azonban csak képe az igazi keresztségnek. A földi élet minden szenvedésével és kísértésével csak

egy nagy vágyódás, amelyből gyermek fog megszületni, ez az Istengyermek a megdicsőülésben. Ismét a szent Eucharisztia az, amely megvalósítja bennünk ezt a megdicsőülést. Azért mi magunk is sóhajtozunk és küzdünk a tökéletes megváltásért és az istengyermekségért, amely majd beteljesedik rajtunk a test és lélek megdicsőülésében.

Minden vasárnapi mise a mi zarándokútunk ilyen összefoglalása: Az Eucharisztia összeköti a multat, a jelent és a jövőt; odakapcsolódik a keresztséghez, és tökéletes kiteljesedéshez juttatja az Istengyermekségi kegyelmet. Az Eucharisztia ad erőt a *jelenre*, az Eucharisztia a fény, a pajzs és a mi erős várunk az életben; az Eucharisztia készíti el ő a boldogságos jövőt, a diadalmas, boldog szembetalálkozást a visszatérő Úrral!

PÜNKÖSD UTÁNI ÖTÖDIK VASÁRNAP.

A vasárnapi mise a keresztény közösség ideálját rajzolja meg, a szentlecke a közösségi tevékenységről beszél: közös imádság, részvét, barátság, szeretet a testvér és ellenség iránt. Az evangélium még mélyebbre pillant és komoly szavakat mond. Kísérelje meg egyszer a plébános, hogy a híveknek megrajzoljon egy ideális liturgikus közösséget s ezt az oltártól építse fel, az Eucharisztiától; innét lehetne megindokolttá és megalapozottá tenni az egész pastorációt, de emellett a hívek szeretettevékenységét és közösségi szellemét is. Az Egyházról és a Krisztusról szóló mély gondolatok, amelyek a közösségben és a papban jelennek meg, láthatóan egyszerre egészen új perspektívát fognak adni.

Egy csekélység: az evangéliumhoz szép gondolatokat lehetne kapcsolni a régi felajánlási körmenetről. Valóban ebből az egész offertorium értelmét meg lehetne magyarázni.

Anyagot nyujt a szerencsétlen Sámuel halála és tragédiája és Dávid királysága is.

Liturgikus óra.

A mai vasárnap ismét eltér az előzőktől. Tulajdonképpen milyen szép is, hogy olyan sok változatosságot ad nekünk az Istentisztelet ünneplésében az Egyház! Olyanok vagyunk, mint a gyermekek, akiknek mindig valami új kell, hogy az majd felcsigázza érdeklődésüket. Az utolsó vasárnapokon az Egyház szép képekben állította elénk az Üdvözítőt; először mint jóságos *Házigazdát*, aki vendégségre hívott minket, az Ő vendégeit, aztán mint *Jó Pásztort*, aki vállán viszi bárányát az égi karámba, végül mint *jó Halászt*, aki az Egyház hálójába felveszi halacskáit. Ma az Egyház nem ilyen

képet mutat, hanem tanítást ad éspedig fontos tanítást, amelyet mélyen be kell írnunk szívünkbe : *A felebaráti szeretet* tanítását. Tudjátok, Keresztények, micsoda kép lebeg a mai vasárnapon az Egyház szeme előtt? *A szeretetben és Krisztusban egyesült közösség*, úgyis mondhatjuk : egy, keresztényekből álló *család*, amely Krisztussal bensőségesen össze van kötve a szent *kegyelemmel*, és amelynek tagjai ugyanakkor egymás között is egyesültek *igazi felebaráti* szeretetben. És ez a család éppen most gyülekezett össze a szentmiseáldozatra, amelyet papjával együtt ünnepel ! Ha gondolkoztok ezen, szépen meg fogjátok érteni a mai szentmisét és nagy hasznot meríthettek belőle.

1. *Legyetek egyetértők.* Kezdjük ma a Szentleckével. Szent Péter, az apostolok fejedelme, beszél ma hozzánk — és miről prédikál? *A szeretetről!* Képzeljük csak el, hogy most valóban az első keresztények családja gyülekezett össze a szentmisénél, mi is jelen vagyunk és halljuk Szent Péternek, azaz az Egyháznak szájából ezeket a szavakat : «*Legyetek mindnyájan egyetértők az imádságban, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények és alázatosak. Ne viszonozzátok a rosszat rosszal. Ne a szidalmat szidalommal, hanem inkább áldást mondjatok egymásra, mert arra vagytok hivatva, hogy az áldást bírjátok örökségül!*»

Keresztények, éljük bele magunkat ezekbe az egyszerű és mégis gazdag tartalmú szavakba : Mit akar itt tőlünk az Egyház? *Egységet* kell alkotnunk, egység az imában, egység a szeretetben, egység a kegyelemben, egy Atyánk van az égben, ugyanakkor Krisztus a mi közvetítőnk és egyben fejünk is és egyben legidősebb testvérünk, mi pedig ekkor fivérek és nővérek vagyunk ! Most pedig a szentmisében, amely mégis csak a keresztények főistentisztelete, közösen imádkozunk az Atyához ! Nem mindegyik külön önmagáért, hanem valamennyien egyesülten ! Látjátok, ez az ima az «együtt

az Egyházzal» való ima. Ha azonban együttesen *imádkozni* akarunk, akkor egymással egységben is kell *élnünk*. Úgy, mint egy családban, ha egy beteg van, akkor valamennyien szenvednek, így legyünk, mi is keresztények, egymás között. Azután testvérekként és nővérekként kell élnünk! Tudjátok, Kedves Keresztények, hogy mi valóban fivérei és nővérei vagyunk egymásnak, nemcsak azért, mert egy közös ősatyától származunk, hiszen ez csupán testi rokonságot jelent, mi testvérek és nővérek vagyunk azért is, mert a keresztségben egymásnak testvérei, fivérei, nővérei lettünk. Vérrokonok vagyunk magasabb értelemben, isteni vér és isteni élet van bennünk! Ezért kell valóban testvéries módon egymással érintkeznünk és élnünk, meg kell tagadni magunkat, szívesen meg kell bocsátanunk, szívesen el kell néznünk, szerényeknek lennünk, alázatosaknak lennünk. És ha valaki valami rosszat tett, nem szabad hasonló módon visszaütnünk, vagy épp úgy szidalmaznunk, ellenkezőleg: Úgy kell tennünk, amint legidősebb testvérünk, az Úr Jézus tett. Ő pedig *áldást* mondott, mialatt a zsidók *gyalázták* és *tönkretették*. Ó, Keresztények, a legelső mondatnál éppen elég anyagot találunk az elmélkedésre, önmagunk megjavítására! Bizony mégis csak igazi keresztények akarunk lenni, akik egészen Krisztus akarata szerint és az Egyház tanítása szerint élnek.

Most még olvassuk el a lecke utolsó mondatát: «*Őrizzétek szentül szívetekben az Úr Jézus Krisztust*». Itt van a *második* egyesüléstek. Az első volt: *Egymás között* összekötve lenni a szeretettel, most pedig: Egyesülve lenni *Krisztussal*. A keresztség óta «Krisztusba öltöztünk» — amint az Apostol mondja: Tudniillik, amint a ruhát felvesszük és amint az össze van kötve a testünkkel, úgy vagyunk belsőleg a Krisztussal egyesülve.

Milyen szép mondat: «*Őrizzétek szívetekben szentül Krisztust*». Azt mondja: Krisztus ott lakik szívetekben,

mint egy templomban ; és amint a templomot szentnek kell tartanunk, amint a templomot nem szabad meggyaláznunk, éppen úgy és éppen azért kell szívünk templomát is *szentül* tartanunk, nem szabad bűnnel megszentségtelenítenünk és különösen nem a felebaráti szeretet elleni bűnökkel ! Nyomban hallani fogjuk az Evangéliumban, hogy miként gondolkozik az Üdvözítő ezekről a bűnökről.

2. «*Aki felebarátját gyűlöli, gyilkos.*» Emlékeztek még — Szent János apostol mondotta a Pünkösd utáni második vasárnapon — : «Mindaz, aki felebarátját gyűlöli, gyilkos». Mintha a hideg futott volna át rajtunk, amikor ezt olvastuk. Ma az Evangélium mondja ugyanezt.

Bizonyára tudni akarjátok hogy hol fordul elő ez a hely a Szentírásban és hogy mikor mondotta ezt az Üdvözítő? Egyszer az Úr egy nagy szentbeszédet tartott, amelyet «hegyi beszédnek» nevezünk. Nem sokkal a gazdag halfogás után történt, amelyről a mult héten szólottam : Akkortájban az Úr egyik este eltávozott tanítványaitól és egész éjtszaka a magányban imádkozott. Nagyon gyakran tett így az Úr földi életében ; valahányszor valami nagy dolog előtt állt, mindannyiszor egész éjtszakán át imádkozott. A következő reggel hozzájöttek tanítványai és Ő tizenkettőt közülük «apostollá» választott ki ; most már tudjuk, hogy miért imádkozott egész éjtszakán át? Apostolaiért imádkozott, de egyúttal Egyházának valamennyi papjáért is ! Szent, fölséges pillanat volt, amidőn a 12 férfiút hűséges kísérőjévé tette és rendelte («apostol» annyit tesz, mint «követ», «küldött»). Ezzel a 12-vel jött le a hegyről a néphez, amely betegeivel a hegyoldalon már várt reá és miután meggyógyította a betegeket, leült, és megtartotta a «hegyi beszédet». Ez a beszéd egyúttal Egyházának programmja, ebben a beszédében összefoglalta az Úr mindazt, amit a keresztényektől követel.

A hegyi beszédet úgyis nevezhetnénk, hogy ez az

Úr Jézus Krisztus földi országának alaptörvénye — alkotmány-levele.

Amint jól tudjátok, a hegyi beszéd a «nyolc boldogsággal» kezdődik. Utána néhány példát közöl arról, hogy mennyire égi magasságban áll fölötte az Ujszövetség az Ószövetségnek — a mai Evangéliumban a példák egyikét halljuk. Ez a szentírási hely kissé nehezen érthető. Ezért magyarázom.

Az Üdvözítő azt mondja: Az ószövetségben érvényben volt az Isten ötödik parancsa: «*Ne ölj!*» Aki azonban mégis ölt, azt a helyi bíróság elé állították, amilyen minden városban volt és ott elítélték. Az újszövetségben, tehát az Egyházban, ez a parancs szintén érvényes, azonban igazi keresztény ember számára ez a parancs még csak kérdésszámba sem jöhet: Keresztény ember nem követhet el gyilkosságot! Van azonban az újszövetségben egy bűn, amelyet egészen egyformának kell tekinteni a gyilkossággal, és ez a *gyűlölet*, az *ellenségeskedés*. Azt, aki haragszik embertestvérére, éppen úgy a helyi bíróság elé kellene állítani, mintha gyilkosságot követett volna el.

A zsidóknál azonban volt egy magasabb törvényszék is, a *főtanács*, ez elé hozták a legsúlyosabb gonosztevőket. Az Üdvözítőt is ez a főtanács ítélte el, mivel a zsidók istenkáromlás miatt emeltek panaszt ellene. Most tehát Jézus folytatja tanítását. Hogyha ez a *gyűlölet fokozódik* az emberben, és gyalázkodásban tör ki («raka» annyit tesz, mint «bolond») — akkor már *nem elég* a helyi bíróság, hanem ennek a bűnnek a «főtanács» elé kellene kerülnie! Valóban, vannak a felebaráti szeretet ellen olyan bűnök, amelyeket nem lehet másképp büntetni, mint csak a pokol tüzével!

Értitek már, Kedves Keresztények, hogy mit akar az Üdvözítő ezzel mondani? Természetesen képiesen beszél és pedig olyan képekben, amelyek az akkori zsidó nép előtt ismertek voltak. Ha e képeket lehántjuk,

Krisztus azt akarja mondani: *Szeretetlenség, gyűlöltség és ellenségeskedés a legnagyobb bűnök közé tartoznak a keresztény életben!* Krisztus úgy nézi ezeket, mint a *gyilkosságokat.* Most már megértjük, hogy hogyan mondhatta az Úr kedves tanítványa, Szent János e kemény szavakat: «*Mindaz, aki felebarátját gyűlöli, gyilkos és tudjátok, hogy egy gyilkosnak sem lesz maradandó része az örökéletben!*»

De az Üdvözítő ezzel még nem fejezte be komoly beszédét. Egy másik szigorú szót is mond: A mennyei Atya semmiféle felajánlott áldozatot sem fog elfogadni olyan gyermekétől, aki embertestvéreivel ellenségeskedésben él, ilyen emberrel az Isten egyáltalán nem akar összeköttetést fenntartani! Az Úr ismét képben mondja el ezt: A zsidóknál az áldozati adományokat szigorú parancs írta elő, mindenféle terményekből a tizedet, a jószágokból pedig az első szülöttet el kellett hozni a templomba. Jézus tehát azt mondja: *Ha adományodat az égi áldozatok oltárára viszed és eszedbe jut, hogy megsértetted valamelyik embertestvéredet, akkor hagyd ott feküdni adományodat az oltáron, békülj ki előbb testvéreddel és csak akkor mutathatod be áldozatodat Istennek!*

Megértjük tehát, hogy az Úr azt mondja ma nekünk teljes szeretettel, de egyúttal teljes szigorúsággal is, hogy a gyűlölet és az ellenségeskedés olyanok Ő előtte, mint a gyilkosság! A mennyei Atya pedig az ellenségeskedővel megszakít minden összeköttetést. Röviden: Ellenségeskedés és gyűlölet kizárnak a Krisztussal való közösségből! Amint látjuk, a Szentlecke és az Evangélium ugyanazt mondják, közöttük csak az az ellentét, hogy a Szentlecke pozitív értelemben (igenlőleg), az Evangélium negatív értelemben (tiltólag) szólnak.

Amikor a mai szentmisében áldozati lakomához járulunk, akkor Krisztusnak e komoly tanítására emlékezünk. Nem akarunk kizárva lenni a Krisztussal való közösségből, ellenkezőleg: «*Csak egyért könyörögtem az Úrhoz, csak egyet kérek: hogy lakhassam az Úrnak hajléká-*

ban, amíg csak élek!» Ez a Szentáldozási Ének. És ekkor a Szentlecke zárómondata is megcsendül fülünkben: «*Őrizzétek szentül szívetekben az Úr Jézus Krisztust!*»

3. *Vasárnapi kép.* Ez alkalommal még egy képet mutathatok nektek, amely a mai vasárnapi misét nagyon szépen és szellemesen ábrázolja. Mit látunk a kép közepén? Két embert az első keresztények régi római ruhájában, amint szeretettel karolják át egymást. Bizonyára láttátok már a nagymisében, amikor a pap a régi időkből való szép szokás szerint a szentáldozás előtt a békecsókot adja. Az első keresztények a felajánlási adományokat kivívó körmenet előtt békecsókot adtak egymásnak és pedig valamennyien, a papok egymás között, a férfiak egymás között és az asszonyok is ugyanígy. Ekkor szószerint a Krisztus parancsa szerint cselekedtek: Mielőtt felajánlási körmenetükben ajándékaikat az áldozati asztalra hozták (akkoriban kenyeret és bort és más dolgokat is ajánlottak fel a misében), ezzel a csókkal akarták kifejezésre juttatni, hogy minden emberrel békében akarnak élni és hogy nem haragszanak felebarátjukra. Ezért karolták és ölelték át szomszédjukat az Isten házában. A római Egyházban a békecsókot *a szentáldozás elé* helyezték éspedig az után az ének után: «*Isten báránya, aki elveszed a világ bűneit — adj nekünk békét*» (dona nobis pacem); ugyanezen szavakat megtaláljátok a képen is! A békeima után pedig: «*Adj neki (az Egyháznak) szent akaratod szerint kegyelemben békét és egyetértést*». Milyen szép és mélyértelmű ima ez az isteni Bárány lakomája előtt, aki halálában a békét akarta meghozni számunkra: «*A békét hagyom nektek, az én békémet hagyom nektek!*»

Azonban, amint tudjátok, a békecsók nem csupán a testvéri szeretetet akarja kifejezni, hanem a Krisztussal való egyesülésre is mutat. Figyeljétek csak meg: Először a pap csókolja meg az oltárt és azután tovább adja a csókot a diákonusnak, és ez adja tovább a töb-

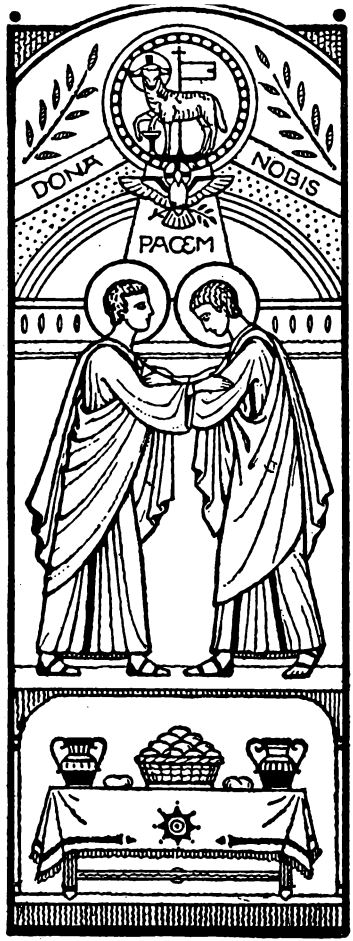

bieknek. Mit jelent az *oltárcsók?* Az oltár magát Krisztust jelenti, a pap oltárcsókjából tehát az Ő csókja indul tovább és így a testvérek, a felebarát csókja egyben Krisztus csókja is — valamennyi személy testvérileg egyesült Krisztusban. *Ez* a békecsók nagy értelme ! Látom rajtatok, hogy ti is kívánjátok, hogy bárcsak az első keresztények békecsókja ismét mi köztünk is meglenne ! Ma is meg lehet valósítani ugyanúgy, mint a régi Egyházban : Egy-egy úgynevezett «békecsóktáblával». Nálunk, Klosteneuburgban, minden vasárnap így történik : A pap megcsókolja az oltárt, aztán a kis táblácskát és ezután e tábla végigvándorol az egész templomon. *Ez a Krisztus és a keresztények békecsókja!*

Térjünk vissza még egyszer a képhez ; lent asztalt látunk az áldozati adományokkal, kenyérrel és borral ; az első keresztények a felajánláskor ezeket hozták az oltárra, a felajánlási menet alatt pedig éneket

énekeltek, amely még ma is megvan a mi szentmisénkben. A *Csendes Könyörgésben* ma is szó van a híveknek erről az áldozatmenetéről: A szegények keveset hoztak, a gazdagok sokat, de minden adományt egy *közös* asztalra tettek; amit az egyesek hoztak, valamennyi javára kellett hogy szolgáljon, és mindből a közösség *egy* nagy adománya lett.

A képen még sok mindent látunk, fenn az isteni *Bárányt* mint egy szentostyában, alatta a *Szentlelket* a békegalamb alakjában, amely olajágat tart, ismét a béke jelét! Így száll a szeretet és béke Lelke a szentostyában mindazoknak a kereszténveknek szívébe, akik testvéri szeretetben egyesültek. És így emelkedik a szeretetben egyesült közösség fölé a *szivárványív*, mint az isteni tetszés jele. Befejezésül imádkozzuk még el a mai Könyörgést, amely olyan szépen összefoglalja a szentmisét: «*Isten, aki mindazoknak, akik Téged szeretnek, láthatatlan javakat készítettél elő, öntsd szívünkbe a Te szereteted bensőségét, hogy Téged mindenben és mindenek fölött szeressünk és ígéretedet, amely minden vágyat felülmúl, elérjünk!*» Valóban ez a legtöbb: Szeretni az Istent mindenben és mindenek felett!

A közösségről.

(1930.)

A Pünkösd utáni vasárnapok liturgiája másként alakul, mint az egyházi év első felének vasárnapjain. Az Adventtől Pünkösdig tartó időben az Egyház az üdvösség tényeinek egész sorozatát tárta elő; ez az időszak feltartózhatatlan előrerohanás volt a megváltás beteljesedéséig és a megváltott ember lelki megéréséig. A Pünkösd utáni vasárnapok egész gyakorlatilag vannak beállítva. Most meg akarjuk őrizni igazi kereszténvként önmagunkat.

Már a Pünkösd utáni első vasárnapon figyelmeztet az Egyház, hogy gyakoroljuk a keresztények legkedvesebb erényét, a *szeretetet*, az isteni és felebaráti szeretetet. A mai vasárnapot *a felebaráti szeretet vasárnapjának* nevezhetnénk. Krisztus az Evangéliumban nagyon komoly szavakat mond a felebaráti szeretetről: A testvérgyűlölet olyan a kereszténységben, mint a gyilkosság: Az Atya nem fogad el felajánlást olyan gyermekétől, aki embertestvérével ellenségeskedésben él! Szent Péter a Szentleckében bensőségesen figyelmeztet a felebaráti szeretetre, a Könyörgésben pedig azért imádkozunk, hogy Istent mindenben, tehát különösen *felebarátunkban*, mindenek felett szeretni tudjuk.

Azonban még mélyebbre is akarunk nézni, és ezért ezt a vasárnapot a *közösség vasárnapjának* is nevezhetjük, ugyanis az Egyház ma azon fáradozik, hogy kettős kötelékbe kapcsolja be a keresztény embert, az *isteni szeretet* kötelékébe és a *felebaráti szeretet* kötelékébe! Közösséget kell alakítanunk, amely a Krisztusban a kegyelmi és isteni élet által, de egyúttal egymás között is a felebaráti szeretet által egységgé nőtt össze.

Krisztus kívánsága, hogy ne elkülönülve és magányosan munkáljuk üdvösségünket, hanem, hogy *közösségben* kell élnünk az Egyház nagy családjában és így kell tökéletességre jutnunk. *Egy testet* kell alakítanunk, tagjaivá kell lennünk ennek a testnek, a tagoknak egymást kölcsönösen segíteniök kell. Azonban nem csupán az *egész* katolikus Egyházban kell e nagy közösségben élnünk, hanem ennek ismét kisebb közösségekre kell oszolnia, az Egyházközségekre, amelyben mi tagokként együtt élünk. Ebből az egymás melletti élésből kell merítenünk a legszebb buzdításokat és erényeket benső életünk számára és a világban való életünk számára. Nekünk, keresztényeknek, közösen kell imádkoznunk, közösen kell bemutatnunk az áldozatot, közösen kell egymás épülésére lennünk, egyúttal a mindennapi élet-

ben is tekintettel kell lennünk egymásra és törekednünk kell törődnünk egymással. A mai Szentlecke első mondata a keresztény közösség életére egész programmot jelent: «*Legyetek mindnyájan egyetértők az imádságban, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények és alázatosak*».

Vallási közösségi életünk sarokpontja, de egyúttal minden közösségi kegyelemnek forrása a *Szentmise.* Éppen a vasárnapi mise a legpompásabb tükörképe a mi közösségünknek. Említésre méltó lenne az egész misén keresztül menni és mindazokat a részeket kiemelni, amelyek a közösséget feltételezik és építik. Csak néhány helyre akarok rámutatni.

1. Mily bensőséges közösség és egység keletkezik az *áldozati lakomából* (communionak nevezzük, ami annyit tesz, mint «egyesülés»). Ilyenkor mindég a Krisztussal egyesülünk, aki azt mondotta: «*Aki eszi az Én testemet és issza az Én véremet, az Én bennem van és Én benne vagyok*». Nem szabad elfelejteni, hogy *a szentáldozás a legmélyebb alapja az emberekkel való közösségünknek is!* Jézus Krisztus teste és vére által leszünk magasabb értelemben *vérrokonok.* Valóságosan testvérek és nővérek leszünk Krisztusban!

Most még csak három olyan közösségi cselekményről akarok szólni, amelyeket szentmiséinkben gyakorolnunk és lélekkel telítenünk kellene. Nem a külső keresztülvitelt akarom hangsúlyozni, hanem inkább a *szellemet* bennük. Ez a három a *felajánlási menet,* a *békecsók* és a *szeretetlakoma.*

2. *A felajánlási menet.* Jól tudják, hogy a régi keresztények minden szentmisénél «felajánlási körmenetet» tartottak és az oltárra kenyeret és bort hoztak ki, de más adományokat is. Valószínű, hogy épp a mai vasárnapi Evangélium adott alkalmat és indítást a felajánlási körmenetre: Mikor adományaidat az oltárra viszed... — mondja Jézus. Mi most már e felajánlási

körmenet értelme? A szentmise felajánlása abban áll, hogy a pap kezei által felajánlhatjuk a mennyei Atyának *Jézus Krisztus testét és vérét.* Tehát könnyű dolgunk van a felajánlásnál, mert nekünk magunknak semmit sem kell hozzáadnunk! Mivel azonban ez az áldozat mégis csak a miénk kell, hogy legyen, ezért hozzuk mi oda az áldozat *anyagát*, a kenyeret és a bort, amely az Úr testévé és vérévé fog átváltozni. Az adományoknak önmagunkat, a mi személyünket kell kifejezniök, az adománnyal önmagunkat adjuk oda, és most figyeljétek a szép közös cselekményt: Mindenki hoz valamit, ami csak az övé egyedül, tehát valamennyien a saját *énjüket* hozzák, de ezt odahelyezi az áldozati asztalra egy nagy közös adományul. Ezért mondja a Csendes Áldozati Könyörgés (secreta): *Amit szolgáid és szolgálóid egyenkint felajánlottak, mindnyájuk üdvösségére és javára szolgáljanak.* A szegény kevesebbet hoz, a gazdag sokat, de valamennyinek a közösségi áldozatot kell szolgálni. Ez azonban nemcsak a felajánlási körmenetre érvényes, hanem az *imára* is. Az egyesek *szolgálatai* is a szentmisében valamennyiünk javára is kell, hogy váljanak.

3. *A békecsók.* A békecsók is a mai Evangéliumból keletkezhetett. Azt mondja az Üdvözítő: «*Amikor adományaidat az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije, hagyd ott ajándékaidat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni atyádfiával*». Ezért adtak egymásnak az első keresztények a felajánlási körmenet előtt békecsókot. A római szentmisében azonban ezt a békecsókot a *szentáldozás elé* helyezték. Sajnos, ma már csak a nagymisében láthatjuk. Pedig milyen szép figyelmeztetés volt a hívek számára, hogy mielőtt a szívünkbe jön, aki a békét hozza, nekünk kell békében élnünk minden emberrel! A felebarátom, akinek a békecsókot adom, egyúttal valamennyi ember képviselője, különösen azoknak, akikkel nem vagyok egészen jó

viszonyban ; és én azokkal is kibékülök a szentáldozás előtt ! Figyeljétek emellett a békecsók mély értelmét : A pap először az *oltárt* csókolja meg, amelyen az Úr teste nyugszik. Az oltár a Krisztus jelképe, tehát a csók a Krisztustól jön és száll tovább valamennyi keresztényre, ez egyúttal kétféle értelemben is egységet jelent : az egység Krisztusban, és a keresztények egysége egymással. Pompás jelképe a keresztények közösségének !

4. *Az agapé.* A mi liturgikus közösségünkben van még egy közös cselekmény, amelyről nem szabad elfeledkeznünk. *A szeretetlakoma.* A szentmise után összejövünk közös reggelire, ezt nem szabad úgy tekintenünk, mintha világi dolog lenne, ez is a szentmiséhez tartozik — az apostoli idők első keresztényei minden szentmisét *szeretetlakomával* fejeztek be. Azt mondhatnók tehát, hogy a szent Eucharisztiát mintegy szeretetgyakorlásba burkolták. Keresztények, valósággá tehetnétek ti is a szeretetlakomát és tovább fejleszthetnétek ! A közös vasárnapi ebéd a családban legyen szeretetlakoma és nézzétek úgy, mint *folytatását a szentmisének.* Mennyire kellene az embernek éppen ilyenkor a szent közösséget gyakorolni ! Ilyenkor valamennyien gyakorolhatjuk azokat a közösségi erényeket, amelyeket Szent Péter a mai Szentleckével szívünkre kötött : Figyelemmel lenni mások iránt, türelmet gyakorolni, szerénynek lenni, nem önmagunkra gondolni, másoknak örömet okozni, röviden : Legyen a szeretetlakoma mind a liturgikus közösségben, mind az otthoni vasárnapi ebédnél *eszköz arra,* hogy testvéri és felebaráti szeretetet gyakoroljunk és a közösségi erényekben erősödjünk, mert Krisztus van mi közöttünk !

Befejezés: Keresztények, nőjjünk egy nagy közösséggé, amelyet a Szentlélek éltet, amely Krisztust hordozza a szívében és amely hasonmása a szent Egyháznak.

PÜNKÖSD UTÁNI HATODIK VASÁRNAP.

A mai vasárnap zárt egységet mutat: Keresztség és Eucharisztia. A Szentlecke mély, de a nép számára egészen új gondolatokat mond. A keresztséggel besoroztak Krisztus tagjai közé és ezzel résztveszünk megváltói munkájában, halálában, feltámadásában, megdicsőülésében. Persze, ezt nagyon népiesen kell kifejteni! Az *Evangélium* a vasárnapi mise képe, az Eucharisztia ugyanaz a mi számunkra, ami a megsokasított kenyér volt az ottani emberek számára. Krisztus vasárnap adja nekünk az Eucharisztiát, nehogy mi is — az úton (hét közben) elvesszünk. — Itt alkalmunk lenne a keresztséget és Eucharisztiát egy vonalon kezelni. Ezzel ismét benne lennénk a régi keresztény jámborság szívverésében.

A mai *Könyörgést* is ki lehetne építeni szentbeszéddé. Az utolsó vasárnapokon Krisztust mint jó házigazdát, jó pásztort és jó halászt láttuk, ma pedig úgy nézzük Őt, mint a jó kertészt. A Scriptura occurrens-ből hasznosan lenne értékesíthető Dávid bűnének és bűnbánatának megható története.

Liturgikus óra.

1. *A vasárnap.* Már gyakrabban hallottuk, hogy a vasárnap keresztény életünk nagy napja, a vasárnap Istennek van szentelve. Mit jelent az: «Istennek szentelve?» Isten rátette kezét e napra: Hat nap a tied — egy nap az enyém; hat nap a testi életé, a földi hivatásé, egy nap a léleké, az égi hivatásé, hat napon át a világ és az emberek szolgálatában élsz, egy napot azonban az *én* szolgálatomban tölts.

Tehát Istennel szemben rablást és lopást követ el az a keresztény, aki a vasárnapot csak a maga szóra-

kozásaira fordítja, vagy aki ezt a napot közönséges hétköznapnak tekinti. Nálatok azonban, akikhez most szólok, nem ez az eset, ti a vasárnapot, mint Istennek napját, megszentelítek, s ezért szeretnélek ma még mélyebben bevezetni a vasárnap szellemébe.

A vasárnapot *az Úr napjának* is nevezik. Ki ez az *Úr?* Nem az Atyaisten, hanem a mi Urunk, Jézus Krisztus. A vasárnap a feltámadott Úr napja, a Krisztus feltámadásának napja. Egyszóval a vasárnap húsvéti nap, ezzel mindent megmondtunk. Emlékeztek még arra, mit jelent nekünk, kereszténveknek, a Húsvét ünnepe? Húsvét a mi *keresztségünk* ünnepe! A keresztség adta a legnagyobb jót, az isteni életet, a lélek tulajdonképpeni életét, amely nélkül a földi életnek nincs értéke, sőt halált jelent. A keresztséggel lettünk Isten gyermekeivé, Jézus Krisztus testvéreivé, az ég örököseivé, a Szentlélek templomaivá, királyi gyermekekké, a keresztséggel kaptuk meg a királyi papságot és szabad az Atyához imádkoznunk és odahozni neki a szent Áldozatot!

Mivel tehát a keresztségben olyan nagy jogokat kaptunk, ügyelni kell rá, hogy ezt a kincset gondosan és hűségesen hordozzuk az életen át, nehogy elvesztegessük, vagy valaki elrabolja tőlünk. Képzeljétek el például, hogy egy gazdag ember Amerikába küldene egy nagyon értékes ékszerrel, amelyet odaát kellene valakinek átadnotok, mennyire vigyáznátok a kincsre, bárhová mennétek, magatoknál tartanátok. És amikor senki sem látná, bizonyára sokszor utána néznétek, hogy vajjon nem történt-e valami baja a rátok bízott kincsnek, hogy még a legkisebb darabkája is birtokotokban van-e? És bizonyára gyönyörködnétek olykor-olykor az ékszer tündöklő csillogásában!

Igy teszünk a keresztség csodálatos koronájával, ékszerével is; Isten azért alapította a vasárnapot, hogy az élet vándorlása közben minden vasárnapon szemlét

tartsunk önmagunk felett, hogy vajjon lelki kincsünk rendben van-e még? Ilyenkor ismét fel kell nyitnunk, megtisztogatnunk, átfényeznünk. Rajtunk van-e a *királyi papság* ragyogó koronája, rajtunk van-e a fehér arannyal átszőtt és drágakövekkel kirakott papi ruha, s velünk van-e különösképpen az isteni gyermekség ragyogó gyémántgyűrűje?

Mit akarok ezzel mondani, hogy a vasárnap *keresztségi nap?* A vasárnap *keresztségünk megújításának* napja, ez e nap nagy jelentősége. S *hogyan újítsuk meg* ilyenkor a keresztséget? A szentmisével, a szentáldozással! A keresztség adta az isteni életet és ennek az életnek minden javait, az Eucharisztia (szentmise) pedig kell, hogy megőrizze ezt az életet és tökéletesítse bennünk. Az a keresztény tehát, aki együtt él az Egyházzal, vasárnaponkint a lehető legjobban igyekszik belekapcsolódni a szentmisébe és magához veszi az Oltáriszentséget is. Igy tölti be legjobban a vasárnap célját. Irjuk fel tehát magunknak minden vasárnap fölé nagy betűvel ezeket a szavakat: *Keresztség és Eucharisztia!*

2. *Az asperges.* A plébániatemplomotokban minden vasárnap a nagymise előtt — előírás szerint — *vizet szentel* a pap, majd odalép az oltárhoz, meghinti szenteltvízzel az oltárt és a népet, miután elkezdte énekelni az *Asperges me* . . . kezdetű éneket, amelyet a kar, sőt a nép is folytat. Az ének fordítása így hangzik: «*Hints meg engem, Uram, izsóppal, hogy tiszta legyek; moss meg engem, hogy hónál fehérebb legyek*», ezután az 50. zsoltárt kezdik, «Miserere»: «*Könyörülj rajtam, Uram, a Te nagy irgalmasságod szerint*».

Kérdeztétek-e már magatoktól, hogy ez mit jelent? A szenteltvíz a keresztvízre emlékeztet, amely megszabadított az eredeti bűntől. Most pedig ez kell, hogy tisztítson minket az elmúlt hét bűneitől, hogy tisztára mossa keresztségi ruhánkat, amelyet ezen a héten is beszennyeztünk valamivel. Ezért imádkozzuk és éne-

keljük a bűnbánati zsoltárt és kérjük, hogy keresztségi ruhánk — «*fehérebb legyen, mint a hó*».

A szenteltvízzel való meghintés a keresztség megújításának számít. Csak vasárnap történik, hétközi ünnepnapokon nem, mert éppen csak a *vasárnap* a keresztség emléknapja. A szenteltvízzel való meghintés megtisztítja a keresztségi kegyelmet, az ezután következő *szentmise* szenteli és tökéletesíti.

Egyébként a szenteltvíznek is, amely a templom bejáratánál látható, ugyanaz a célja: A keresztség megújítása, a keresztségi ruhánk tisztára mosása!

3. *Meghaltunk Krisztussal!* Amit most a vasárnapról elmondtam, azt szépen kifejezve megtaláljuk a mai szentmisében, felírhatnánk a mise fölé ezeket a szavakat: *Keresztség és Eucharisztia.* A Szentlecke a keresztségről szól, az Evangélium az Eucharisztiáról (a legméltóságosabb Oltáriszentségről). Nézzük csak rögtön a *Szentleckét.* Figyelmeztetni szeretnélek arra, hogy a mai Szentlecke nem egykönnyen érthető. Azonban már mondottam: Ne csináljunk nagy dolgot abból, ha nem tudunk mindjárt mindent megérteni. Hiszen isteni szavakról és gondolatokról van szó, amelyet, nem csoda, ha a kicsi emberi ész nem tud mindjárt felfogni. Olvassuk csak el mondatról-mondatra a *Szentleckét.* Így kezdődik: «*Mi mindnyájan, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az Ő halálában keresztelkedtünk meg. Eltemettettünk tehát Vele együtt!*» Értitek ezt? Nem könnyű szöveg, azt hiszem, már mondottam egyszer: Krisztus a *fő*, az Egyház a titokzatos (misztikus) *teste* Krisztusnak, és minden keresztény ember egy-egy *tagja* ennek a testnek. A keresztség szentségével soroztattunk be a Test tagjai közé. A tag mindabban résztvesz, amit az ember tesz és gondol, ami vele történik. Ha jól megy az embernek, a kéznek is jó dolga van; ha az ember gazdag, megérzi a keze is... Így vesz részt az egyes tag az Egyház testében is, feltéve, hogy a keresztség

szentsége által besoroztatott az illető az Egyház tagjai közé. Krisztus tehát a fő, meghalt, feltámadott és megdicsőült. Amit a fő tett, ugyanaz történik a testtel és végül minden egyes taggal is! Igy már megérthetitek, hogy a keresztség által *meghalunk*, de fel is támadunk *Krisztussal!* A keresztség által lettünk Krisztusnak tagjaivá, tehát mindabban résztveszünk, amit Krisztus tett halálában és feltámadásában. Nézzük csak az Üdvözítő szent kezét: Ez a szent Kéz résztvett az Üdvözítő megváltói munkájában; átszögezve ott függött a keresztfán, megdicsőült az Üdvözítő feltámadásakor, sőt odafenn a mennyországban is résztvesz az örök dicsőségben, amelyet az Üdvözítő az Atya jobbján élvez. Képzeljétek el magatoknak, hogy a keresztség által az Úr *kezévé* lettetek, így tehát résztvesztek az Ő egész megváltói működésében, keresztre feszítettek vele együtt, feltámadtatok vele együtt, megdicsőültök Vele együtt. Kezditek már sejteni, hogy milyen nagy dolgot hozott számunkra a keresztség? Ebből azonban sok minden következik az életünk számára is! Miért halt meg az Üdvözítő? A bűnökért. Tehát Krisztus kezének is meg kell halnia a bűnök számára! A régi ember bűneivel együtt és gyarlóságaival, hibáival együtt megfeszíttetett Krisztussal és meghalt! Amint Krisztus feltámadott új életre, úgy nekünk is feltámadott, bűnnélküli életet kell élnünk! Amint Krisztus egyszersmindenkorra meghalt a bűnnek, úgy kell nekünk is egyszersmindenkorra meghalnunk a bűnök számára! Az Apostol erre a következtetésre jut (olvassátok csak a lecke utolsó mondatát): «*Úgy tekintsétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnöknek, de éltek Jézus Krisztusban, a mi Urunkban!*»

Amit Szent Pál mondott, az ugyan nem könnyű gondolat de mégis azt hiszem, hogy megértettétek. Gondoljatok mindig rá: A keresztség óta Krisztus egyik tagja vagytok. Elkövethetne-e még bűnt ez a kéz?

Meghalt a bűn számára, feltámadott és meg fog dicsőülni Krisztussal az égben. Ha elevenen meggyőzzük magunkat erről és felfogjuk ezt, szentül fogunk itt e földön élni!

4. *A kenyérszaporítás.* A Szentlecke sok szépet mondott a keresztségről, az Evangélium pedig az Eucharisztiáról beszél.

Az Evangélium tulajdonképpen a kenyérszaporításról szól. Már egyszer hallottunk ebben az egyházi évben a kenyér szaporításáról a negyedik böjti vasárnapon, az arany-rózsa vasárnapján. Ez azonban egy másik kenyérszaporítás volt, az Üdvözítő kétszer sokasította meg a kenyeret életében, ma a *másodikról* hallunk.

Erről a kenyérszaporításról nem kell sokat mondanom. Az elbeszélés világos. Megint egy puszta tájékon jártak, ahol az Úr nagy néptömegnek prédikált, már harmadik napja ott ragadtak Nála az emberek. Egész eleségkészletüket elfogyasztották már, az Üdvözítő pedig nem akarta éhesen továbbengedni a népet és ezért *hét kenyeret* és *kevés halat* úgy megsokasított, hogy *négyezer ember* jól tudott vele lakni és *hét kosár maradékot* gyüjtöttek még össze.

Erről az eseményről nincs sokkal több mondani valóm. Vessük fel azonban a kérdést, hogy mit akar az Egyház azzal mondani nekünk, hogy éppen ma mondja el ezt a kenyérszaporítást?

Az Egyház ilyenkor egy másik kenyérszaporításra gondol, amely minden vasárnap, sőt naponként végbemegy, a legméltóságosabb Oltáriszentségre; arra a Kenyérre, amely a lelkünket táplálja. Ime, ez az Evangélium, a szentmise képe! Vasárnap is nagy sereg keresztény gyűlik egybe Jézusnál (a templomban), és az Úr éppen úgy, mint akkor, ma is először *szentbeszédet* tartott hozzánk a Szentleckében, az Evangéliumban és a prédikációban. Most azonban azt mondja: «*Szánakozom a seregen*». A hét sokáig tart «*és ha étlen bocsátom haza őket, ellankadnak az életúton*». Az Üdvözítő a lel-

künkre gondol. Ezért jóllakatja lelkünket az élet Kenyerével, természetesen nem olyan módon, hogy megsokasítja a kenyeret, hanem hogy a kenyeret az Ő szent Testévé változtatja át.

Mit tanulunk tehát az Evangéliumból? A szent Eucharisztia (a szentáldozás) *az isteni élet Kenyere*, maga az Üdvözítő nyujtja nekünk, hogy *el ne vesszünk a hétköznapok életútján át.*

5. *A szentmise többi része.* Amit eddig hallottunk, az a szentmise fő tartalma volt. Most még néhány szép helyre szeretném felhívni figyelmeteket. A mai Szentmisében olvassátok a *Bevonulási Éneket:* «*Népének az Úr erő és oltalom . . . Segítsd meg népedet és add rá áldásodat öröködre és légy pásztora mindörökre*». Gondoljunk csak a kenyérszaporításra! Az Üdvözítő a mi mindenünk a szentmisében: Ő ad nekünk erőt, hogy el ne lankadjunk, Ő a mi Királyunk, Jó Pásztorunk és Táplálónk; Ebben a szép Bevonulási Énekben annyi bizalom és bensőség van! Nézzétek most a *Könyörgést* is. Itt az Üdvözítőt ismét egy kertésszel hasonlítjuk össze, az én lelkem a kert és ebbe «oltsa» bele a Jó Kertész a legszebb virágokat, az Isten szeretetét! Ő «*neveli*» a növényeket, Ő «*gyarapítja és óvja*» az erények virágait, kitépi a konkolyt, öntözi a virágágyakat, oltalmazza a kertet a lélek ellenségeitől és naponként ott ragyog a lélek virágai felett a Szentlélek! Igy tehát Isten mindene a mi lelkünk kegyelmi életének: Magvetője, Kertésze, Napsugara és Oltalmazója!

«Két lélek lakik bennem».

(1928.)

Ha a mai szép Szentleckét elmélkedve olvasom, majdnem az a benyomásom, mintha Szent Pál azt akarta volna mondani, hogy a megkeresztelt, kegyelem-

mel felruházott ember számára nem volna többé lehetséges, hogy bűnt kövessen el. Ugyanis egész világosan következtet: Megkeresztelkedtünk a Krisztus Jézus halálába, ami annyit tesz, hogy vele együtt meghaltunk; a régi embert keresztre feszítettük. Tehát meghaltunk a bűn számára. «*Amint Krisztus már nem hal meg többé, úgy nekünk is olyan emberekként kell élnünk, akik meghaltak a bűnnek, de élnek Istennek*». Ez azonban csak az *ideál* és *elmélet*. Szent Pál lelke előtt a keresztény *ideál* áll; természetesen paradicsom lenne a földön, ha a keresztség után semmiféleképp nem lennénk alávetve a bűnnek. A valóságban azonban egészen másként fest ez. Felruházott ugyan minket a keresztség a kegyelemmel, a bűnt eltörölte a kegyelem, azonban *nem lettünk paradicsomi emberekké*. Ádám könnyen elkerülhette volna a bűnt, mert benne nem voltak meg a bűnre való rossz hajlamok, Ádám szabad volt a testnek kívánságaitól, mi ellenben nem vagyunk Ádámnak az eredeti bűn előtti állapotában; a keresztség ugyan kiölte belőlünk magát a bűnt, de fennmaradt bennünk a rosszra való hajlandóság, ez pedig állandóan bűnre izgat és gyöngeségeink és szenvedéseink igája alatt bizony sokszor nyögésre kényszerít.

A valóságban az a szó érvényes, amelyet Goethe mond Faustjában: «*Két lélek lakik keblemben*». Az egyik a *megváltott* lélek, a másik a *megváltatlan*. Érdemes volna megfigyelni, hogyan nézi a liturgia az egyházi év során mind a lelket, mind az Egyházat egyszer megváltott, máskor megváltatlan állapotában? Természetesen egyik esetben sem szabad ezt abszolut értelemben venni. A liturgia az Egyházat és az emberi lelket éppen majd erről, majd arról az oldaláról nézi, a valóságban azonban a középúton jár. Amíg a földön vándorolunk, megváltott, de megváltatlan is élni fog bennünk. Adventben megváltatlannak érezzük magunkat. Ha az Advent liturgiáját helyesen meg akarjuk érteni, megváltatlan

emberekként kell nézni magunkat, Karácsonykor és Vízkeresztkor ellenben megváltott lelkekként ünnepelünk. A böjti időben beállunk a hittanulók sorába, tehát megváltatlanok vagyunk, Húsvétra pedig Istennek megváltott gyermekei! Ezzel az a célja a liturgiának, hogy lelki élet minden oldalát kibontakoztassa és kialakítsa. Mint meg nem váltott embereknek szegénységünk tudatában kell élnünk, különösen az *alázatot* kell gyakorolnunk; mint megváltott embereknek pedig hordozni kell magunkban kereszténységünk *öntudatát*. A Pünkösd utáni idő *vegyes idő*, a mindennapok, a hétköznapok ideje. Ilyenkor szóhoz jut mind a megváltott, mind a meg nem váltott lélek. Jó példa erre a mai szentmise.

Nézzük a mai szentmise szövegét és vizsgáljuk az egyes részekben, hogy miként váltakozik ez a kettős lélek a mai istentiszteletben.

A *lépcsőima* bűnvallomásában a meg nem váltott lélek mondja el egészen egyedül a háromszoros «*mea culpát*, — «*én vétkem . . .*» Az *Introitust* már ketten egyszerre éneklik: A meg nem váltott lélek gondterhelten énekli: «*Hozzád kiáltok Uram, Istenem! Én erősségem ne légy hallgatag! Ha elfordítod tőlem arcodat, olyan lennék, mint akik a sírba szállanak*». Ez a lélek tehát számolt ezzel az esettel is. A megváltott lélek azonban mégis felülkerekedik; az Úrhoz fohászkodik, ha önmagában gyönge is, az Úr az ő ereje, oltalmazója, áldása, pásztora és oltalma.

A *Kyriében* és *Glóriában* elemi erővel jut szóhoz mindkét lélek, a Kyriében a megváltás utáni igény fejeződik ki, a Glóriában a megváltottság örvendező öntudata.

A *Collectát*, Könyörgést ugyan a megváltott lélek mondja, de meglátszik rajta, hogy tudatában van annak, hogy a lélek kis virágát csak az Isten tudja kimondhatatlan fáradtsággal és vigyázattal felnevelni.

A *Szentleckében* egyedül a megváltott lélek szól. Szent Pál szemei előtt az ideál lebeg: Meghaltunk a bűnnek, csak Istennek élünk. A *Graduale* pedig a megváltatlan lélek felelete erre az égi hangra, a 89-ik zsoltár a meg nem váltott lélek megkapó panaszdala. Ennek a gyönyörű dalnak tartalma: Az örök Isten és az arasznyi életű ember. Megrendítő tragédia rejlik ebben a zsoltárban. Az énekes kérdezi: *Miért halunk meg?* A felelet: *A bűn az oka ennek.* Az *Alleluja* segítségül küldi a nyomorúságban a megváltott lelket: Bízzál az Úrban, Ő üdvöt ád!

Az *Evangéliumban* Krisztus szól: Mint megváltottak is összefogtok roskadni az úton, én előre tudtam ezt, azért Kenyeret adok nektek a pusztában való zarándokútra a szent Eucharisztiában. Az Eucharisztia feltételezi bennünk ezt a kettős állapotot: Megvagyunk váltva — ezért a keresztséghez kapcsolódik; de alá is vagyunk vetve gyengeségeinknek, azért szükségünk van az élet pusztaságában erre az Élő Kenyérre. Ezzel az előmise drámája befejeződött.

Ezek ismeretében lépjünk a szent Áldozathoz.

A fölajánlási körmenetet mindkét lélek járja. A megváltott lélek könyörög: «*Erősítsd meg lépéseimet a Te ösvényeden, hogy ne ingadozzanak lábaim*». A meg nem váltott lélek még többet kér: «*Csodálatos irgalmadat mutasd meg, mert aki benned bízik, készséggel mented azt meg, Uram*». Valóban így van; a szent áldozatban az Úr irgalmasságának csodáját állítja elénk, az oltáron ott fekszik megölve és megdicsőítve az isteni áldozati Bárány, milyen kitüntetés, hogy szabad magunkat az Ő szent népének neveznünk. Amikor azonban elindulunk, hogy az élet Kenyerét vegyük magunkhoz, megint elénk áll lelkünk minden szüksége és baja és azért könyörgünk, hogy ezektől szabaduljunk meg. «*Uram, nem vagyok méltó*» kiáltja a meg nem váltott lélek; «*de csak mondd egy szóval és meggyógyul az én lelkem*», ujjong a megváltott lélek. Igy vesszük magunkhoz az élet

pusztaságában a Kenyeret, amely «*megtisztít és megóv minket*», amely erőt ád, nehogy elvesszünk az úton.

Kedves Keresztények! Úgy látjuk, mintha a szentmisében apály és dagály váltakoznának a megváltás utáni könyörgő igény és a megváltottság örvendező öntudata között. Hol van a megváltás? Megváltott emberek vagyunk ugyan, de kincsünket törékeny edényben hordozzuk. Szent Pál legyen számunkra a legszebb példa, ő a mi előképünk: Ha bűneire gondol, a földre veti magát; nem tarja magát arra sem méltónak, hogy utolsó apostol legyen. Ez azonban csak a *Kyrie*, amelyre *Glória* következik: Szent Pálban is felülkerekedik a megváltott Lélek, a hivatottság örvendező öntudata és ekkor ujjongva kiáltja a világba: *Mindent tudok Az által, aki engem erősít!*

A meg nem váltott lélek megőriz, hogy kicsinyek legyünk és alázatosak, megváltottságunk pedig örömöt, erőt és győzelmet ád!

Keresztség és Oltáriszentség.

(1930.)

Ha az elmult vasárnapot a liturgikus közösség egyik ünnepnapjának nevezhetjük, akkor a mai napot egyenesen *u liturgikus vasárnapnak* mondhatjuk. Ugyanis ma a liturgia a két fő szentséget állítja elénk: A keresztséget és az Eucharisztiát. Már pedig tudjuk, hogy az egyes keresztény léleknek és az egész keresztény közösség liturgikus életének gyujtópontjai a keresztség és az Oltáriszentség. Ez a két szentség emeli ki lelkünket a megváltatlanság sötétjéből az isteni élet világosságára és ezek készítenek elő egyre jobban és jobban, hogy tudjunk örvendeni az örök dicsőségben.

Vegyük fontolóra, hogy milyen közelebbi igazságot mond az Egyház erről a két szentségről?

1. *A keresztség.* Szent Pál ma a legmélyebb gondolatokat közli, amelyeket a keresztségről csak mondani tud. Kevésnek látszik számára, ha azt mondja, hogy a keresztség által leszünk Isten gyermekeivé és hogy új életet kapunk ; olyan gondolatot mond, amely egyenesen meghökkenti az embert. Ha azonban mélyebben átgondoljuk azt, amit mond, nagyon sokat tanulhatunk belőle. Szent Pál röviden ezt mondja : A kereszteséggel Krisztus tagjaivá, vagy *magává Krisztussá* változunk. Fejtegetéseinél feltételezi a Krisztus titokzatos Testéről szóló mély gondolat ismeretét. Krisztus földi élete után még egy másik életet is él, a misztikus vagy titokzatos életet, Ő a fej, az Egyház az Ő Teste és mi vagyunk a tagjai. Szent Pál most azt mondja : A keresztség sorozott be minket Krisztus testének tagjai közé és ezáltal veszünk részt Krisztus valamennyi tevékenységében, de egyúttal az Ő művének hatásaiban is. Mondjuk világosabban : A keresztség által például a Krisztus egyik kezévé leszünk ; a kéz mindabban részt vesz, ami a testtel történik, ha az ember gazdag, a keze is ápolt ; ha szegény, a keze is durva és kérges. Gondoljunk most Krisztus kezére : Ez a kéz csodákat tett, a kereszten átszögezték, alászállott a sírba, a feltámadásnál rajta díszlettek a szent sebek, a mennybemenetelnél pedig bevonult az örök boldogságba. És most képzeljük el, hogy a keresztség szentségében mi Krisztus egyik kezévé lettünk, tehát átéljük mindazt, amit Krisztus tett és szenvedett. Egyúttal azonban részt veszünk cselekedeteinek minden következményeiben is, vele együtt megfeszíttetünk, vele együtt kell meghalnunk a régi embernek, vele együtt új életre feltámadunk. Amint tehát Krisztus nem hal meg többé, úgy mi is a bűn halálától mindörökre elfordultunk és örökké élünk Istenért. Van-e sejtelmünk arról, hogy Szent Pál milyen hatalmas életértékeket származtat ebből a meg-

gondolásból? Igazi húsvéti és vasárnapi gondolatok ezek, újítsuk meg minden vasárnap keresztségi öntudatunkat-és menjünk ezzel a fönséges keresztény ideállal ki a kemény hétköznapokba.

2. *Oltáriszentség.* Amit Szent Pál a megváltott emberről mond, sajnos, csak ideál! A valóságban még a keresztség után is alá vagyunk vetve a gyengeségeknek és szenvedélyeknek és bizony a keresztség után is szükségünk van az onnan felülről jövő segítségre. Ezért alapított Krisztus, aki olyan tökéletesen ismeri az emberi természetet, egy második szentséget is, amelynek tökéletesítenie kell mindazt, amit a keresztség megkezdett. A legméltóságosabb Oltáriszentségről van szó. A mai Evangélium egy képet tár elénk. Látjuk Krisztust körülvéve a népseregtől, amely tekintetével Jézus ajkán csügg és nem akar elválni tőle. Amint beesteledett, az Úr résztvevőleg szól: *Szánakozom a népen;* már három napja járnak ilyen ragaszkodóan velem és nincs mit enniök, ha éhesen engedem el őket, el fognak veszni az úton — és íme, az Úr jóllakatja a 4000 főnyi tömeget hét kenyérrel és kevés hallal! Mindannyian ettek és jóllaktak. Mi ennek az Evangéliumnak az értelme? Az Egyház nem csupán Krisztus Urunk egy *csodáját* akarja elmondani, az Evangélium nem csupán a *multat* hirdeti, hanem a *jelenlegi* dolgokat is. Amit az Úr *akkor* tett, ugyanezt teszi *ma is*, akkor láthatóan cselekedett, ma láthatatlanul, akkor a test javára cselekedett, ma pedig a *lélekért.* Akkor a tömegnek mulandó kenyeret adott, ma pedig mindnyájunknak az igazi élő Kenyeret adja, amely maga is él és életet ád!

Igy már megértjük, hogy mit akar az Egyház ezzel az Evangéliummal mondani. Megkeresztelt emberek vagyunk, akik az élet pusztaságában vonulnak az égi haza felé, szükségünk van ezen az úton az élet Kenyerére, nehogy útközben elgyöngüljünk és elpusztuljunk.

Az Evangélium így kiegészítése a Szentleckének. A Szentlecke azt mondja: Megkeresztelt emberek vagyunk és mint ilyenek, szabadok a bűntől. Az Evangélium azonban hozzáfűzi: Szükségünk van az élet Kenyerére, a szent Eucharisztiára, hogy a bűnöktől mentek tudjunk maradni. Mire tanít tehát a mai szentmise? Kapcsolódj minden vasárnap a keresztség szentségéhez, ébreszd fel magadban minden vasárnap a keresztségi öntudatot. A keresztség kiegészítője és beteljesítője az Oltáriszentség, a mai mise rövid tartalma tehát: Keresztség és Oltáriszentség teszik az embert egész kereszténnyé és vezetik örök céljához.

3. Rendkívül szépen fejezi ki mindkét szentség hatását a mai Könyörgés. Istent a lélek-növény kertészeként nézzük s azt kérjük: «*Ültesd szívünkbe a Te neved szeretetét*» — ez a *keresztség*. A keresztségi kegyelem kis mustármag, még nem növény és még nagyon távol van attól, hogy gyümölcs legyen. Ennek a kis magocskának most fejlődnie kell és növekednie. «*Add, hogy növekedjen az istenfélelemben*» — ez pedig az *Eucharisztia* feladata. Amikor a kis növény kidugja fejét a talaj felszínén, akkor kezdődik tulajdonképpen a kertész munkája: «*Őrizd és ápold*» — az élet vasárnapjainak ez a feladata. Minden vasárnap a szentmisében végigmegy az isteni Kertész a kertjén, növel és ápol, megöntözi a lélek növényeit és megóvja őket a lélek ellenségeitől. Mindezt az Oltáriszentségben cselekszi a mi isteni Kertészünk.

Így mutatta meg ma az Egyház nagy vonásokban a liturgikus jámborság útját. Az utat így jellemezhetném: *A keresztségtől az Oltáriszentséghez.* Ápoljuk keresztségi öntudatunkat és kapcsolódjunk minden vasárnap a keresztséghez, nagy életértékek rejlenek benne. Az Eucharisztia ünneplését pedig tegyük vallásos és külső közösségi életünk középpontjává.

PÜNKÖSD UTÁNI HETEDIK VASÁRNAP.

E vasárnappal olyan misék sorozata kezdődik, amely különböző képekben állítja elénk a jó és rossz kettős ellentétjét. Az Egyház azt kívánja ezzel, hogy őszinte pillantást vessünk jelen életünkbe és amikor egyrészről elénkállítja az *ideált*, ugyanakkor másrészről figyelmeztet az *ördög cselvetéseire*. Főleg a Pünkösd utáni középső vasárnapokon erősen előtérben áll a mostani, a *jelenben* való keresztényi élet gondolata, míg az egyházi év vége felé a *jövendő* motívuma (Úr visszajövetele) válik uralkodóvá.

Liturgikus óra.

1. *A kép.* Nézzétek csak jól meg ezt a képet; ez a kép segítségünkre lesz, hogy a mai szentmisét könnyebben megérthessük. Középen az Üdvözítő mint király ül trónján. Üssétek fel a Bevonulási Éneket, «*Minden nemzetek kézzel tapsoljatok . . . Mert fölséges az Úr és borzadalmas, és nagy király, egész földön hatalmas!*» Így kell az Urat magunk elé állítani, mikor ma

a templomba jövünk. Egyik kezében királyi pálcát tart, a keresztet, a másikban az országalmát.

Az *Evangéliumban* bíróként áll elénk az Üdvözítő. Ugyanis azt mondja: «*Minden fát, amely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és a tűzre vetnek*». Íme: Az Úr jobbkeze felől egy jó, balkeze felől egy rossz fát látunk. Az első fa gyümölcsöket kínál, a második nem gyümölcsöt, hanem szúrós töviseket terem. Szép levele azonban mindkettőnek van, mert a rossz fa leveleivel akarja eltakarni terméketlenségét. Így tesznek a hamis keresztények, akik mondogatják: Uram, Uram! — de nem tudnak felmutatni egyetlen jócselekedetet sem; már pedig nem a leveleiről, hanem a gyümölcseiről ismeritek meg a jó fát; nem a szép és jámbor szavakról, hanem a jócselekedetekről lehet felismerni a jó keresztényt!

A Szentlecke is kétféle gyümölcsről beszél, tehát kétféle fáról is. Az egyik fa a bűn szolgálóit és rabjait ábrázolja. A bűn olyan, mint egy királynő, akinek alattvalói a rossz emberek, akik engedelmeskednek neki. Szent Pál azt mondja, hogy megtérésünk előtt mi is ilyen rabszolgái voltunk a bűnnek. Azután megkérdezi: Milyen gyümölcsöket hozott ez a fa? A felelet így hangzik: Olyan cselekedeteket és bűnöket, amelyek miatt még most is szégyenkeznünk kell! Ez volt a *gyümölcs;* és ennek a gyümölcsnek élvezete hozta a *halált* — nem a testi, hanem a *lelki halált.* Szent Pál ezután a második fához fordul, amely Isten szolgálóinak és rabjainak jelképe, vagyis azoké az embereké, akik «*megteszik a mennyei Atya akaratát*». Ennek a fának is vannak gyümölcsei, ezek a gyümölcsök a *szent, Istennek tetsző élet,* és e gyümölcsök élvezete meghozza az *örök életet* — itt a földön a kegyelemben, odaát pedig az örök boldogságban megnyilatkozó isteni életet. Ezek után az egész Szentlecke érthetővé válik előttünk. Mind a Szentleckében, mind az Evangéliumban

Jézus Krisztus, a bíró és király előtt ott áll e két fa, az egyik a *halál gyümölcseivel*, a másik az *élet gyümölcseivel.*

Azt is kérdezhetjük, hogy mit jelent az a *két alak* jobbról és balról a királyi Bíró oldala mellett?

Baloldalról, a rossz fa felől egy *bárány* közeleg. Ha azonban pontosabban megnézzük, észrevesszük, hogy ez az állat csak be van *takarva* egy bárányбőrrel s a bárányбőr mögött *farkas* rejtőzik. Figyeljétek csak meg: álszenteskedő módon tüntetőleg *imakönyvet* hordoz, szemeit forgatja és énekli e szavakat «*Uram, Uram*», amelyeket egy szalagra írva a szájában hordoz. Mintapéldája az álszenteskedésnek, a képmutatásnak. Ez az alak a képmutatókat, a farizeusokat, az álkeresztényeket ábrázolja: Ugyanazt jelenti, mint az a fa, amelynek nincsenek gyümölcsei.

De miért térdel az Úr jobbján egy *angyal*, kezében edényt tartva tele gyümölcsökkel? Üssétek fel a miseszöveget, az Átváltozás után a mennyei Atyának visszük oda az áldozatot, amely Krisztus testéből és véréből áll, de egyben a mi keresztény életünk gyümölcseiből is, amelyet a Krisztus áldozatához hozzácsatoltunk. Ilyenkor azt kérjük a mennyei Atyától az áldozati imában: «*Vitesd el szent angyalod keze által mennyei oltárodra isteni fölséged színe elé*». Tehát az Eucharisztikus életfa gyümölcseivel együtt a *mi* áldozati adományainkat is, vagyis a mi napjaink, egész hetünk és életünk munkájának *jó gyümölcseit is felviszik az égbe!*

Ime, Kedves Keresztények, bensőleg így kapcsolódik össze a két olvasmány, a Szentlecke és az Evangélium a Krisztus áldozatában. Igy tehát minden szentmise valóságban egy-egy *ítélet;* a jó fának jó gyümölcseit nyomban leszedik és Istenhez viszik, a rossz gyümölcsök pedig a földre esnek.

2. *A szentmise magyarázata.* Most már az egész szentmise érthetővé lett. Az *Introitus* mindig a nap

vezető hangulatát adja, ma húsvéti hangulatot hoz: Krisztus, a megdicsőült Király trónol felettünk, a húsvéti öröm oka a húsvéti kegyelem, a húsvéti élet, ezt az okot fejti ki az egész 46-ik zsoltár: A lélek ellenségét az Isten bennünk legyőzte és örökségéül választott minket. Egyetlen gondunk és kérésünk az legyen, hogy eltávolítsuk lelkünk ellenségét.

Oratio: A gyermekek atyjuktól, akinek bölcs gondviselése ügyel rájuk, helyes eszközöket kérnek az igaz életre. — Most ismét a *tanító* Egyház lép elénk és régi életünkbe vetett pillantással a Szentleckében (Rom. 6. 19—23.) figyelmeztet nagy szerencsénkre, de egyúttal nagy feladatunkra is: Szent Pál két hatalmas képet állít szembe, a bűn rabszolgáit és Isten jó alattvalóit. Korábban, mielőtt megtértünk, a bűn zsarnokának szolgáltunk és minden erőnket szolgálatába állítottuk, most Istennek szolgálunk és az Ő rendelkezésére kell bocsájtanunk lelkünket, testünket és életünket. Ez az igazi szabadság, az ilyen életnek gyümölcse az életszentség, vége pedig az örök boldogság. «*Most azonban, miután felszabadultatok a bűn alól, Istennek szolgái lettetek: meg van a gyümölcsötök a megszentelődésre, aminek vége az örök élet.*» Olyan szavak ezek, melyeken egész héten át rágódnunk kellene! — A tanítvány a kettős élet gyümölcseiről beszél, most azután a Mester szájából halljuk ugyanezt a tanítást. Az *Evangélium* a hegyi beszéd egyik része, amelyben Jézus a csalóktól (hamis prófétáktól) óv és megadja, hogy ismertető jeleik lesznek: az ő cselekedeteik. Mit akar ezzel az Egyház mondani? Arra tanít, hogy különböztessük meg az igazi keresztény életet a hamistól. Amint a jó fát meg lehet ismérni gyümölcseiről, éppúgy az igazi keresztényt nem a jámbor szavakról, hanem arról lehet megismerni, hogy miként tölti be Isten akaratát. Az Evangélium tehát komoly lelkiismeretvizsgálat elé állít: Óvakodjunk önmagunk ámításától! Igazán jó fa vagy, amely

jó gyümölcsöket terem? Az *Offertorium* és a *Secreta* ma mély értelmű áldozati imák, amelyek gondolatukat az Ószövetség áldozati szolgálatából kölcsönzik és újból a szentmiseáldozat fönségére figyelmeztetnek. A mai áldozat gyümölcse az az erő és kegyelem, hogy betöltsük Isten akaratát, hogy Istennek szolgái és jó fa tudjunk lenni.

3. *Egy királyzsoltár.* Manapság a szentmisében többnyire csak rövid zsoltár-*részeket* találunk, régebben az egész zsoltárt elénekelték ilyenkor. Ma is jobban megértjük ezeket az énekeket, ha az egész zsoltárt ismerjük, ezért egészen fel akarom olvasni a 46-ik *zsoltárt*, amely kétszer is előfordul a mai szentmisében. Ez a zsoltár egy királyi ének. Krisztust királyának magasztalja, aki uralkodik az Isten népén (korábban a zsidók s most mi keresztények vagyunk az Isten népe). De uralkodik a pogányokon is. Ezt a zsoltárt az Egyház Krisztus mennybemenetelének ünnepén is lelkesen énekli. Örömmel fogjon hozzá minden keresztény a szép zsoltár elimádkozásához, aki az Egyházzal együtt akar élni. A zsoltár így hangzik:

«Minden népek kézzel tapsoljatok,
ujjongó dallal Istent áldjatok!
Mert fölséges az Úr és borzadalmas
És nagy király, egész földön hatalmas.
Emlékezzetek, alánk vetett
Seregünk alá a népeket,
Nekünk osztotta örökségét,
Kedves Jákobja büszkeségét.
Fölment az Isten örömriadalom közt
Fölment az Úr harsonadal közt!
Mondjatok dalt az Úrnak, mondjatok!
Királyunknak fennen daloljatok!
Egész földön Király az Úr,
Zengjétek bölcsen, jámborul!

Országol Isten minden népeken,
Az Isten ül szentséges székiben.
A földi fejedelmek egybegyűlnek
és Ábrahám népével egyesülnek
az Úré minden földi címerek,
magasságos Ő mindenek felett.»

(Ford. *Sík Sándor.*)

Két kép.

(1929.)

Az utolsó vasárnapokon legtöbbször egy-egy fő gondolatot vagy képet emeltünk ki, miáltal az egyes vasárnapokat röviden jellemezni tudtuk. Emlékezzünk csak rá, hogy láttuk Krisztust, mint *jó házigazdát* (2. vasárnap), mint *jó pásztort* (3. vasárnap), mint *jó halászt* (4. vasárnap), az 5. a *felebaráti szeretet* vasárnapja volt. A 6-ikat ezzel a címmel láttuk el: *Keresztség és Oltáriszentség.* Most oly vasárnapok sorozata következik, amely két pártot, két szembenálló felet ábrázol. Két tábort rajzol, egyik oldalon az Isten országa, a másik oldalon a világ országa. Itt a jó keresztény, ott a rossz keresztény. A következő vasárnapokon különböző képekben és hasonlatokban ezzel a szembeállítással fogunk mindig találkozni. A mai vasárnap *két ilyen ellentétes képet* állít elénk.

1. *Egy háborús kép.* Szent Ignác után festem meg. Látjuk Babilon pusztaságát, egyik oldalon tűz és füst trónján a világ királya ül, a Lucifer, vagy másként az ördög. Összehívja valamennyi katonáját, parancsot ad nekik, hogy menjenek el minden országba, minden városba és csábítsák el az embereket; vigyenek magukkal láncokat és vessenek ki hálókat; hogy lehetőleg minél több embert hajthassanak uralma alá. Megadja nekik az utat is, amelyen az embereket el-

foghatják: Először a földi javak iránti vágyódást ébresszék fel bennük, azután a világ hiúságos tiszteletadásai utáni vágyódást és ilyen módon fékezhetetlen gőg állapotába juttassák őket. Látjuk Lucifer zsoldosait, amint büszkén kivonulnak, hogy betöltsék megbízásukat. És ha a zsold után érdeklődünk, meglepődve halljuk, hogy Lucifer zsoldosai jutalmul kapják a *halált — az örök halált!*

Azonban látunk egy másik hadi készülődést is a *jeruzsálemi fensíkon.* Ott is trón emelkedik, de ezen Jézus Krisztus, a Király ül: «*Minden népek kézzel tapsoljatok*» (Bevonulási Ének). Ő is katonákat toboroz szolgálatára, ezek a papok; elküldi őket, hogy meghódítsák és terjesszék az Isten országát. El kell menniök minden városba, minden egyes házba. Ő is megjelöli az utat, amelyen az embereket uralma alá hajthatják, rá kell vezetniök az embereket a világ megvetésére, a szenvedések és a kereszt elviselésére, és végül az alázatra. És kérdezzük csak meg Krisztus katonáinak jutalmát: Az ő jutalmuk az *örök élet.*

Az Egyház ezzel talán a két tábor közötti *választásra* akar késztetni? Nem, mert már választottunk, a keresztségben megszabadítottuk már magunkat Lucifer szolgálatából. Amidőn a pap azt kérdezte, «*Ellene mondasz az ördögnek?*» «Ellene mondok» — feleltük. «*És minden kísértésének és minden pompájának?*» «*Ellene mondok.*» Egész szívvel királyunkhoz, Krisztushoz tartozóknak valljuk magunkat! Az Egyház csak azért akarta lepergetni előttünk ezeket a képeket, hogy hálásan emlékezzünk vissza megszabadulásunkra e szörnyű rabigából.

A vasárnap húsvéti nap, keresztségi nap. Újítsuk meg keresztségi fogadalmunkat: Nem akarunk árulók és szökevények lenni, sem olyanok akik majd ezen az oldalon, majd a másik oldalon állanak. Lépjünk ma

ismét egész lélekkel a mi égi Vezérünk zászlója alá. Ezt a képet tárja elénk a Szentlecke.

2. *Egy békés kép.* Egy másik képet is mutatok: Az Egyház egy jólápolt, szép kertbe vezet, amelyben számtalan gyümölcsfa áll. A kertész fáradhatatlanul dolgozik munkatársaival e kertben. A kerten át patak folyik, amely öntözi a fákat, szelíden és melegítően ragyog alá a napsugár és érleli a pirosodó gyümölcsöket. A kert tulajdonosa a Családatya, aki most találkozik a Kertésszel, megállnak együtt egy fiatal fa előtt, amelynek ugyan sok lombja van, de gyümölcs nincs rajta! Az Atya szomorúan rázza meg fejét és szól: *Három esztendeje járok már ide és keresek gyümölcsöt ágain, de nem találok! Vágjátok ki innét! Minek foglalja el haszontalanul a talajt?* Amaz pedig kérleli: «*Uram, engedd még ebben az évben itt állni e fát! Én majd körülásom és megtrágyázom, talán fog gyümölcsöt hozni a jövőben. Ha nem, kivágathatod innét.* (Lukács 13. 7. s köv.) A Családatya engedi, hogy befolyásolják — tovább mennek, látnak néhány édes, szép gyümölcsökkel teli fát és szívük örvendez látásukon.

Megértjük ezt a második képet? Az első kép a Krisztus és az ördög közötti választást jelentette, a másodikban az Isten kertjébe, az Egyházba lépünk. Minden keresztény egy-egy fa, a kertész Krisztus, aki a fákat ülteti, táplálja, kötözi és alátámasztja. A patak a keresztfáról ered, Krisztus szent oldalsebéből és a hét szentségen át folyik az Egyház kertjébe. A nap a Szentlélek, amely megérleli a gyümölcsöket, a családfő maga az Atyaisten. Most a fák sorai közt jár a Családatya a Kertésszel, megvizsgálja a fákat, de nem a szép korona szerint ítél, hanem a gyümölcsök szerint, a *jócselekedetek* szerint. Azután megállnak az egyik fa előtt — és ez *én* vagyok! Ó, sok levelem van ugyan — de semmi gyümölcs! A Családatya komoly pillantásokat vet rám — de Krisztus

kérlelni kezdi énértem — újból ebben az Áldozatban is, és hivatkozik keresztjére ... Ez a szentmise, amely Krisztusnak nagy kérése, engesztelése miérettünk! Ha azt kérdezzük, hogy mit jelentenek ezek a gyümölcsök, az Üdvözítő maga mondja meg ma a feleletet: «*Aki cselekszi Atyám akaratát, az megyen be a mennyek országába*». És ha még pontosabban tudni akarod, hogy jó fa vagy-e, amely jó gyümölcsöket hoz, kérdezd magadtól: Szeretem-e felebarátaimat, betöltöm-e hivatásbeli és állapotbeli kötelességeimet, elviselem-e türelemmel a szenvedéseket és az alkalmatlanságokat? Ha *igen*, akkor *Jó fa* vagy. — Keresztények, ma vigyünk magunkkal haza és ki az egész hétre *két jófeltételt: Egész lélekkel ragaszkodni akarunk* a mi Királyunkhoz, Krisztushoz, *és jó, termékeny fák akarunk lenni az Isten kertjében!*

A két út.

(1929.)

A vasárnap a lélek munkanapja. A hétköznapokat kénytelenek vagyunk a test és a földi hivatás szolgálatába állítani, a vasárnap azonban az Istené és a léleké. A keresztény élet olyan lánchoz hasonlít, amelynek első szeme a keresztség, az utolsó szeme a halál, a közbeeső láncszemek az élet vasárnapjai. A közbeeső szemek kötik össze az elsőt az utolsóval, tehát a keresztséget a vasárnapok kötik össze a Krisztus halálunkban bekövetkező visszajövetelével. Minden egyes vasárnap további lépést kell hogy jelentsen azon az életúton, amely a keresztséggel kezdődött és a halállal fog befejeződni. Adjon minden vasárnap táplálékot a léleknek és erőt az akaratnak, de hozzon kegyelmet is az élet számára. Oktassa az észt, erősítse az akaratot. Ez különösképpen az előmisében történik meg,

az olvasmányokban és a szentbeszédben. Az észt és az akaratot aztán harmatozza, hintse be a kegyelem, ez pedig a szentmise áldozati cselekményében történik a szent Eucharisztia által. Milyen fontos tehát egy-egy vasárnap a keresztény ember életében!

Mit akar most már a mai vasárnap tanítani? Röviden szólva: Arra akar megtanítani, hogy miként különböztessük meg a hamis kereszténységet az igazitól, — milyen az *igazi* keresztény élet és milyen a *hamis?* A szentmise ezt kétszer mutatja be, egyszer a Szentleckében és egyszer az Evangéliumban. Mindkét olvasmányban a következő ellentétek állanak elénk: A Szentlecke a *bűn* rabszolgáit állítja szembe az *Isten* szolgáival, az Evangélium a *látszat*-keresztényeket a *valóságos* keresztényekkel.

1. a) *A bűn rabszolgái.* A Szentleckében Szent Pál emlékezteti a pogányokból lett kereszténveket pogány multjukra: A bűnben olyan urat szolgáltak, aki leigázta őket, s aki uszályként kötötte hozzá őket a hamis bálványokhoz. Ez a zsarnok nő a *bűn* volt. Tagjaikat, testi-lelki erőiket e zsarnok nő szolgálatába kellett állítaniok. Szent János Titkos Jelenések könyvében ezt az úrnőt a «babiloni nagy bűnösnő» alakjában rajzolja. «*Az asszony bíborba és vörösbe volt öltözve és arany, drágakövek díszítették gazdagon, s skarlátvörös állaton ült, amelyet teljesen elfödtek a gyalázatos nevek. Az asszony aranykelyhet tartott kezében, amely tele volt szörnyűséges, piszkos erkölcstelenségével.*» Nos, minden bűnös ennek a szörnyűséges úrnőnek szolgája! Az Üdvözítő maga mondta: «*Aki bűnt követ el, rabszolgája a bűnnek*». Szent Pál pedig megkérdezi a pogányokból lett kereszténveket: «*Micsoda gyümölcsöt hozott akkor a ti éltetek fája?*» Rögtön meg is felel rá: *Bűnöket*, erkölcstelenséget, olyan dolgokat, amelyek miatt ma is szégyenkeznetek kell. És a vég? *A halál, az örök halál!*

b) *Isten szolgái.* Szent Pál most a pogány keresz-

tények új élete felé fordul és azt mondja: Most szétt-törtétek a bűn szolga-bilincseit, felmondtátok a régi úrnőnek a szolgálatot, és egy más Úr szolgái lettetek. A ti új Uratok Krisztus, az Isten! Most éppen úgy, mint ahogyan korábban minden erőtöket a *bűn* szolgálatába állítottátok, *Isten* szolgálatába kell állítanotok lelketeket, értelmeteket és testeteket. Isten rabszolgái vagytok, ami annyit tesz: Isten tulajdona. A rabszolgának nincs saját akarata, egészen az Úrnak van alávetve. Ilyen az igazi keresztény élete is. Szent Pál előszeretettel nevezi magát leveleiben Krisztus rabszolgájának. És Isten Anyja életének legszentebb órájában az Úr rabszolganőjének vagy szolgálójának nevezi magát. A próféták is az Üdvözítő Isten szolgájának szokták nevezni magukat. Ez tehát a kereszténység legbensőbb magva: Isten rabszolgájává lenni, vagyis Isten akaratát *egészen* és *minden erőnkből* betölteni. Szent Pál pedig tovább kérdezget: Melyek ennek az életfának a *gyümölcsei* (vagyis az új keresztény életnek)? Most azután újjongva felelheti: Gyümölcseitek az *erények*, a *szent élet*. A vége pedig mindennek nem a halál, hanem az *örök élet*. Igy Szent Pál nemcsak arra tanít, hogy az igazi és a hamis kereszténységet megkülönböztessük, hanem egyúttal lelkesít és felbátorít igazi keresztény életre.

2. A bűn rabszolgáit és Isten rabszolgáit könnyű egymástól *megkülönböztetni*. Aki a bűnnek hódol, el kell, hogy ismerje magáról: Nem vagyok igazi keresztény ember. Azonban sokkal nehezebb megkülönböztetni a *szó-katolikusokat* azoktól, akik *cselekedeteikben* is katolikusok. Az ördög rendkívül okos; nem szeret ördögi és elrettentő alakban hozzánk jönni, sokkal szívesebben jelenik meg, mint a «világosság» angyala; nem szeret dühös farkas képében, hanem sokkal inkább bárányбőrbe bujt farkasként közeledni. Egyházanyánk éppen ennél a pontnál fel akarja nyitni szemeinket és ezért *figyelmeztet*. A mai Evangélium erről szól.

a) Ugyan ki nem tapasztalta volna már önmaga, hogy milyen ügyesen dolgozik az ördög, nem azonnal és nyiltan csábít a bűnre, hanem *látszatra jó kifogások köpönyegébe* bujva férkőzik hozzánk. Ért hozzá, hogy minden igazi erény mellett becsúsztasson lelkünkbe valamilyen *rossz szenvedélyt.* A fösvénnyel azt hiteti el: Ez nem fösvénység, hanem *takarékosság* és a jövőről való jogos gondoskodás. A bosszúért lihegőnek azt sugallja, ez nem bosszú, hanem *igazságosság*, amelyet ápolni tartozol! És mindenki jól ismeri, hogy éppen az *érzékek*, a szemek és a test kívánsága területén hogyan vezeti félre az ördög az embereket. Valóban az ördög *csaló és hazug kezdettől fogva;* már ősszüleinket is a jónak látszata alatt csábította bűnre. Igyekeznünk kell tehát óvni magunkat cselvetéseitől. Addig, amíg nyilt orcával jelenik meg, könnyen fel lehet ismerni és ellene lehet állni. Ezért figyelmeztet ma az Egyház a bárány-bőrbe bujtatott farkasra.

b) Azonban az Üdvözítő megadja azokat a *megkülönböztető jeleket is*, amelyekről az igazi és hamis kereszténységet fel lehet ismerni. Jelképben és anélkül is elmondja ezt. A képben a keresztény egy fához hasonlít, a gyümölcsök mutatják meg, hogy ér-e a fa valamit, vagy sem. Sok fa tele van zöld levéllel, tavasszal virágokba öltözik és mégis — teljesen *értéktelen*, mert semmi gyümölcs sincs rajta. Az Üdvözítő azt mondja: Gyümölcseikről ismerítek meg őket. A keresztény ember nem a szép szavak lombjaival mutatja meg kereszténységét, nem is a jámbor érzelem virágaival, hanem egyedül *cselekedeteivel*, életének gyümölcseivel. Nem az az igazi keresztény, aki a templomban elmondja az Úrnak: Uram, Uram! — vagyis: nem aki sokat imádkozik a nyilvánosság előtt! Meg kell őrizni magunkat az életben a felebaráti szeretettel, türelemmel, kötelességeink betöltésével, a szenvedésben és keserűségben való megadással! *Ezek azok a gyümölcsök*, melyekről

meg lehet ismerni az *igazi* keresztényt. Nemcsak szóval, hanem *tetteivel* igazolja magát az igazi keresztény. Az Üdvözítő ezt röviden és velősen fejezi ki képesbeszéd nélkül is, amikor azt mondja: «*Nem mindaz, aki azt mondja nekem: Uram, Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi, aki a mennyekben vagyon, megyen be a mennyek országába*». Igen, az igazi keresztény legvilágosabb ismertetőjele az, hogy betölti Isten akaratát!

PÜNKÖSD UTÁNI NYOLCADIK VASÁRNAP.

Már a Pünkösd utáni hetedik vasárnaptól kezdve a szentmisék olyan típusával találkozunk, amely most már egészen a tizenegyedik vasárnapig a legkülönbözőbb képekben és változatokban ismétlődik: Két tábort látunk egymással szemben: itt az Isten országát — ott a világ birodalmát. Hallottuk már, hogy az Egyház nem választás elé akar állítani ezzel, sokkal inkább azt akarja, hogy egyre jobban megismerjük Isten országát e szemben álló képekben és hogy megőrizzük magunkat a világ birodalmának veszélyeitől.

Ma is ez a helyzet. Mind a Szentlecke, mind az Evangélium ilyen ellentétekről szól. A Szentleckében Szent Pál a lelki és testi emberekről beszél, a lelki embereket a Szentlélek lakja és vezeti, minden keresztény tulajdonképen ilyen. Aki pedig a lelket hordozza, az Istennek gyermeke és örököse, Krisztusnak testvére és örököstársa. A testi ember az erre a világra beirányozott ember, akinek érzései és szokásai teljesen a földbe vannak belenőve — ennek képe a hűtlen sáfár. *Az isteni élet tehát a test szerint való élet megölése és olyan élet, amely a Szentlélek vezetése alatt folyik.* Ez ismét olyan jó hír, amelynek egész héten át csengeni kellene fülünkben: Isten a mi atyánk, mi Istennek gyermekei vagyunk, örökösei, Krisztusnak örököstársai. Igen, ápoljuk csak a szabad istengyermekség öntudatát! Az evangélium a hűtlen sáfárról szóló példabeszédet mondja el, hogy ezt a nehéz hasonlatot megértsük, az összehasonlítás alapját kell megkeresnünk. Krisztus nem a csalása miatt dícséri a hűtlen sáfárt, hanem találékonysága miatt, amellyel a földi javakról gondoskodik. A sáfár a világ gyermekeinek típusa és így a földi tervek kivitelében való buzgósága kell, hogy példaképp legyen a mi számunkra, hogy mi is így törekedjünk az égi cél felé. Hatalmas erők nyugszanak bennünk, amelyet hasznosítani kell az örökkévalóság számára.

Jónak látom, hogy éppen ezt a hasonlatot mindig újból és újból kifejtsük és lehetőleg hatásos példákban a világ gyermekeinek okosságát és Isten fiainak oktalanságát megmutassuk. Milyen áldozatot hoznak például a világ gyermekei e földi kedvteléseikért, gondoljunk csak a sportra, szórakozásra (áttáncolnak egész éjtszakákat!) és milyen hanyagok az Isten gyermekei az isteni dolgokkal szemben!

Liturgikus óra.

Már az elmult vasárnapon megmutatta az Egyház a két tábort: itt a jó fa, ott a rossz fa; itt a bűn szolgái, ott Isten szolgái; itt a farkas, aki bárányбőrbe öltözött, a látszat-keresztény, aki jámbor arcot vág és jámbor szavakat mond: «*Uram, Uram!*» Ott az igazi és hűséges keresztény, «*aki megteszi a Mennyei Atya akaratát*». Ime, Kedves Keresztények, az Egyház ma is valami ehhez hasonlót mutat. A szentmise sok részében a két táborról beszél, a legvilágosabban maga az Üdvözítő szól róla az Evangéliumban: «*A világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál*».

1. *A hűtlen sáfárról szóló hasonlat.* Olvassuk át először az Evangéliumot; olyan hasonlat, amelyet eddig talán nem egykönnyen értettünk meg. Meg akarom tehát magyarázni. Egy gazdag földbirtokosról van szó, akinek sok jószága és majorsága van. Ő maga a városban lakik és gazdaságát hivatalnokai által kormányozza. Mivel ez az úr nem sokat törődött jószágainak igazgatásával, megtörténhetett, hogy sokszor a sáfár a rábízott gazdaságot hűtlenül és nem lelkiismeretesen vezette, sőt úgy lehet, pénzt és terményeket is elidegenített. Ez volt az eset a mi sáfárunknál is. A dolog azonban kitudódott és az úr elmozdította a hűtlen sáfárt a helyéről. Ez most munkanélküli és kenyér nélkül maradt emberré lesz! Mit csináljon tehát? Okos ember volt, jóllehet lelkiismeretlen. Mialatt az utolsó napokban hivatalában van, hivatja urának bérlőit; akkoriban a bért nem pénzben, hanem terményekben, a föld hozadékának egy részével fizették; a sáfár megkérdezi tehát az első bérlőt: Mennyi bérrel tartozol elszámolni? A bérlő feleli: 100 korsó olajat fizetek; a sáfár pedig azt mondja, vedd elő a bérleti szerződést és javítsd ki a 100 korsót 50-re! Elhihetjük, hogy a bérlő egyetlen percig sem késlekedett, hogy valóban így tegyen!

Hiszen ez annyit tett, hogy ebben az esztendőben és talán még az ezután következőkben is felével kevesebb bérről kellett elszámolnia ! A sáfár így tett valamennyi bérlővel. És miért tett így? Azt akarta, hogy a bérlők *hálásak* legyenek iránta, úgy gondolta, hogy később, amikor ő kicsöppen az állásából, ezek az emberek fogják őt befogadni és támogatni.

Itt a hasonlat lezárul. Az Üdvözítő pedig tanítást ad és alkalmazást is, és megdícsérte a hűtlen sáfárt, amiért ilyen okosan cselekedett. Látom, amint sokan fejüket csóválják : Igen, de hogyan dícsérhette meg az Üdvözítő ezt a csalót és tolvajt? Mégis csak el kellene ítélnie ! — Figyeljetek : Az Üdvözítő nem a sáfár *bűnét* dícséri ; és *nem is akarja példaképül* elénk állítani. A szent, bűnnélküli Istenfia nem tehet ilyent, de hát akkor mit dícsér? Az *okosságot, találékonyságot*, amellyel ez az ember a földi haszonért dolgozott. És ezt az okosságot állítja példaképül elénk, akik Isten gyermekei vagyunk, ezért mondja az Úr : *A világ gyermekei* (a sáfár ezeknek képviselője) *a maguk nevében okosabbak a világosság fiainál* (ezek mi vagyunk, keresztények).

Kívánjátok, hogy az Úr ezen szavához megvilágító példát fűzzek? Figyeljetek meg egyszer egy jó üzletembert, hogyan fáradozik, hogy üzleteket csináljon, semmi fáradtságot sem sajnál és éjt és napot átdolgozik és töri magát, hogy pénzt keressen.

Milyen áldozatokat hoznak a világ gyermekei, csakhogy valamihez hozzájussanak? Figyeljétek meg a *sportolókat*, mennyi fáradtságot okoznak maguknak, hogy egy magas hegyet megmásszanak, vagy hogy győzelmet arassanak a futásban, úszásban, footballban, vagy a sport Isten tudja hányféle ágában? Vagy milyen áldozatokba kerül az embereknek egy-egy szórakozásuk, hány ember táncolja át az egész éjtszakát ... — ez a világ fiainak okossága ! Ó, mennyi emberi erőt

használnak fel és pocsékolnak el ilyen haszontalan dolgokra!

És most lássuk az *Isten gyermekeinek okosságát!* Tudjuk, hogy a *szentmisének* végtelen nagy értéke van, tudjuk, hogy a jelen idő *szenvedései* még csak számba se jöhetnek a mennyország örömeihez, tudjuk, hogy «*osztályrészül, jutalmul az örök életet nyerjük*», ha az Üdvözítőt követjük és magunkat megtagadjuk — mindezt tudjuk! És mégis — vajjon milyen buzgósággal törjük magunkat ezek a javak után? Ó, milyen hanyagok vagyunk, ha az örök üdvösségünkről van szó! Vagy talán mi is, mint a hűtlen sáfár, a *bűnös gazdagság* barátai vagyunk? Ó nem, csak úgy szeretném élvezni ennek a világnak javait és örömeit, hogy a mennyországot se veszítsem el, és így ide-oda ingadozom az *Isten* országa és a *föld* országa között. Az Üdvözítőnek tökéletesen igaza volt, a világ gyermekei okosabbak a maguk nemében, mint a világosság gyermekei!

Keresztények, tegyük fel azt az esetet, hogy a mi templomunk kapujára ki volna szögezve, hogy mindenki, aki vasárnaponkint szentmisére jön, *öt pengőt kap* és aki szentáldozáshoz járul, annak a *dupláját.* Mit gondoltok, micsoda hatást tenne egy ilyen hirdetmény? Azt hiszem, templomaink a legutolsó talpalatnyi helyig tömve volnának, a papok egyáltalában nem távozhatnának az áldoztatástól. Már pedig micsoda ez a néhány *pengő* azokhoz a *lelki jókhoz,* amelyeket a szentmiséből és a szentáldozásból kapunk! És mégis milyen kevéssé törik magukat ezek után az emberek! Megértitek most már az Üdvözítő szavát? Mit akar ezzel a hasonlattal nekünk tanítani? Azt, hogy nekünk, Isten fiainak ugyanazon buzgósággal és ugyanazon szívósággal kellene örök célunkat követni, amellyel a világ gyermekei földi szerencséjük és földi javaik után törekednek!

Mit tanulhatunk még ebből a hasonlatból? Keresz-

tények, hatalmas erők szunnyadoznak bennünk, amelyeket hitünk szolgálatába kellene állítanunk. Az emberi akarat rendkívüli sokat tud tenni, ha igazán akarunk. «*Az erős akarat előbb vagy utóbb, de diadalt arat*».

Az akaratot, ezt az értékes eszközt, a Krisztus szolgálatába kell állítani éspedig nemcsak egy félig, tétovázó akaratot, hanem olyan erős akaratot, amely — ahogy mondani szokták — a csillagokat le tudja hozni az égből. A világ fiai itt megszégyenítenek minket, ha a nagy építményeket nézzük, a piramisokat, az Eiffel-tornyot, a technika nagy csodáit, azt kell mondanom, hogy mindezeket az emberi akarat hozta létre. Nekünk is kell egy tornyot építenünk, nekünk is fel kell jutnunk az égi csillagokig. Ezért Istennek kell ajándékoznunk emberi akaratunkat!

2. *A Szentlecke.* Ha az Evangéliumot már megértettük, a Szentlecke sem fog különösebb nehézségeket okozni. A leckét Szent Pál írta, ez a nagy apostol, akiről elmondhatjuk, hogy olyan okos volt, mint a világ gyermekei és aki hősies akaratát az Isten országának szolgálatába állította. A Szentlecke a világ gyermekeiről és a világosság gyermekeiről is beszél; ma ezeket másként hívjuk: a *test* emberei és a *lélek* emberei. A világ gyermekei a *test szerint élnek*, vagyis egészen földiesen éreznek, teljesen a földi indítóokok vezetik őket, amint az Üdvözítő a hasonlatban megmutatta. A világosság gyermekei azonban *lelki emberek*, vagyis a Szentlélek tölti el őket és lakik bennük, de a Szentlélek vezeti is őket. És itt Szent Pál valami rendkívül szép dolgot mond róluk, azt mondja: Nekünk, Isten gyermekeinek szabad Istent valóban *atyánknak* neveznünk, ha pedig a Mennyei Atya gyermekei vagyunk, akkor *örökösei* is: Isten örököse és Krisztus örököstársa. Mit jelent ez? Azt, hogy Jézus fivéreiként és nővéreiként résztvehetünk Isten mennyei országában. Ó, Keresztények, a Szentlecke néhány mondata a mi egész nagy-

ságunkat, a mi egész gazdagságunkat összefoglalja! A Szentlélek lakik bennünk, Krisztus a testvérünk, Isten a mi égi Atyánk és égi boldogság a mi részünk — mit kívánhatnánk még? És így még jobban megértjük, amit az Üdvözítő mond: «*A világ fiai okosabbak, mint a világosság gyermekei*». Olyan nagy javak vannak elénk kilátásba helyezve és mi mégis olyan lusták vagyunk!

3. *Az Áldozási Ének.* A mai szentáldozási éneknek története van, amelyet szeretnék nektek elmondani. Amint jól tudjátok, sürgető kívánsága az Egyháznak, hogy ne csak a pap, hanem a hívek is áldozzanak a szentmisében éspedig nem éppen valahogyan a szentmise *előtt* vagy *után*, hanem a szentmisében, a pap szentáldozása után. A hívek ünnepeljék a pappal együtt, egyszerre az áldozatot, így tehát vegyenek részt ugyanígy az áldozati lakomán is. Régi időben a keresztények körmenetben mentek az Úr asztalához és ezen körmenet alatt éneket énekeltek, ez a *Communio-Ének*, vagy: *Áldozási Ének.* Amit ma a szentmisében énekelnek, csak egy kis része az eredeti Communio-éneknek; ugyanis régebben egy *egész zsoltárt* énekeltek végig, és a zsoltár minden egyes verssora után megismételték azt a «*keretverset*», amelyet ma a szentmisében mint «Communio-éneket» őrzünk. Nos tehát, egészen régi időben, az első 400 esztendőben mindig ugyanazt a zsoltárt énekelték éspedig a 33. zsoltárt ezzel a keretverssel: «*Izleljétek tehát és lássátok önmagatok, mily édes az Úr, boldog, aki benne bízik megingathatatlanul!*» Ugyanezt imádkozzuk mi is ma a szentmisében. Kitalálhatjátok, hogy miért éppen ezt a verset választották ide: Felszólítás van benne, hogy ízleljétek meg az Úr testét és önmagatok tapasztaljátok meg, mennyire ízlik ez a mennyei kenyér, ez a lelki manna! Hány ezer jámbor keresztény és a szent vértanuk milyen hatalmas serege vonulhatott már ennek az éneknek hangjai mellett az Úr asztalához! Ezért nagy tisztelettel akarjuk elimádkozni ma ezt a

Communio-Éneket! De a zsoltár is, amely hozzátartozik, szép és épületes, ezért elimádkozom előttetek, imádkozzátok el ti is olykor-olykor és gondoljatok az első keresztényekre, akik az Úr asztalától úgy tértek vissza a világba, mint az oroszlánok és nem féltek semmiféle kínzástól.

Boldog, aki Istenben bízik! (33. zsoltár.)

Minden időben áldom az Urat,
Dicsérete mindig számban marad.
Az én lelkemnek büszkesége Ő,
Hallja meg s vigadozzék minden szűkölködő.
Magasztaljátok az Urat velem,
Dicsérjük Ő nevét mindösszesen.
Kerestem az Urat és Ő meghallgatott,
Minden szükségből megszabadított.
Nézzetek rá és megvilágosultok
S orcátokon meg nem pirultok.
Im e szegény kiáltott s Isten meghallgatá,
S minden bajából megszabadítá.
Az Úr angyala táboroz a jámborok körül
És megmenti őket minden baj közül.
Izleljétek és lássátok, minő édes az Úr,
Boldog, ki benne bízik megingathatatlanul.
Minden szentek az Urat imádjátok:
Istenfélőknek nincs fogyatkozásuk.
Oroszlán-kölyök eleped és étlen-éhezik:
Nem látnak szűköt semmi jóban, akik az Urat keresik.
Jertek, fiaim, rám figyeljetek,
Az Úrnak félelmére tanítlak titeket.
Hol az ember, ki életért eped?
S szép napokat szeretne élni és hosszú életet?
Őrizd meg a gonosztól ajkadat,
Nyelved ne szóljon csalfaságokat.
Fuss a gonosztól és a jót keresd,

A békességet kutasd és kövesd.
Az Úr szemei az igazakon,
És fülei könyörgő szavukon.
Fenyegetőn virraszt a rossz felett az Úr orcája,
Emlékét is a földről kigyomlálja.
Kiáltanak az igazak s az Úr meghallja őket,
Minden szorongatásból megszabadítja őket.
Közel az Úr azokhoz, kik töredelmes szívűek.
Az alázatos lelkűt Ő szabadítja meg.
Szorongatás sok száll a jóra,
De Isten mindenben oltalmazója.
Megőrzi minden csontjait,
Egyetlenegy meg nem törik.
Haláluk lesz a rossz az istenteleneknek,
Kik az igazat gyűlölik, mind megfizetnek.
Szolgái lelkét az Isten megváltja,
És kik benne bizakodnak, nem vonja számadásra.

(Ford. *Sík Sándor.*)

Igy hangzik a zsoltár. Ez a rendkívül kedves ének azt a gondolatot fejezi ki, hogy Isten nem hagyja el fiait, hanem megszabadítja szükségükből s gazdagon megjutalmazza őket. Keretversszerűleg sokszor ismétlődik a tétel: *Az igaz ember Istenhez kiáltott és Isten minden szükségből megszabadította őt.*

4. *A szentmise képe.* A mai szentmise gondolatait ismét az előttünk álló kép foglalja össze. Menjünk végig pontosan az egész ábrán. A két hatalmat látjuk itt, az Isten világosság-országát és a világ sötét-országát. Vizsgáljuk először a felső részt, amely a világosság országát ábrázolja. Középen áll egy Asszony kiterjesztett kezekkel, az Egyház ez az asszony — kiterjesztett keze a régi Egyház imádságos testtartása. A pap még ma is a szentmisében így imádkozik. A világosság országa tehát az Egyház oltalma alatt áll. Mi, keresztények, az Ő gyermekei vagyunk, az Üdvözítő a világ-

gosság gyermekeinek nevezett minket. A Szentlélek alászáll fényének teljességével, a tüzes lángnyelvekkel és galamb alakjában Isten gyermekeire. Olvassátok el most pontosan a Szentleckét, meg fogjátok érteni, milyen fontos feladata van a Szentléleknek az Egyházban. Annyit tesz ez itt, hogy a Szentlélek vezeti Isten gyermekeit; a Szentlélek ismerteti fel velünk, hogy Isten a mi Atyánk, sőt a Szentlélek kiáltatja velünk: «*Abba — Atyám!*» Tehát nem tudnánk egyetlen Miatyánkot sem elimádkozni, ha nem a Szentlélek világosítana meg minket, ezért olvassuk a galamb alakja fölött: Abba-Atyám! Fölötte pedig egy *kezet* látunk kinyúlni, régi jelképe ez a Mennyei Atyának, aki örvendezve hatol fölénk és egyúttal hívogat minket: «*Jöjjetek áldottaim, foglaljátok el örökségteket, amely számotokra az égben készíttetett!*»

Vizsgáljuk azután a sötét *alsó részt* is. Itt a világ gyermekeinek kincsei láthatók, egy zsák *arany*, kocka és *kártya*játék. A kígyó a világ jelképe, de egyúttal a pokol jelképe is. —

A világosság gyermekeinek is vannak kincsei: Látjuk az Egyház körül elhelyezve az Egyház lelki kincseit, amelyeket éppen vasárnaponkint gyüjtünk a szentmisében: A szent *Eucharisztia* (kenyér és bor képében); de egyúttal a *hét áldozatai* is, a kötelesség, munka, szenvedések (könnyek korsói), az *erények* (a képen a virágok), az alamizsnálkodás (a kenetes edényben). Valóban, ezek a mi igazi kincseink, amelyeket itt gyüjtünk és amelyekkel «*örömöket készitünk magunknak a mennyországra!*»

Két világ.

(1930.)

Három nagy témát épített a liturgia a Pünkösd utáni vasárnapokba: Az első a *keresztség.* Megkeresztelt emberek vagyunk, a keresztségi kegyelemhez kell kapcsolódnunk; minden vasárnap keresztségi nap, egy kis Húsvét-ünnep. A második témát az Egyház a Pünkösd utáni utolsó vasárnapokon tárja elénk az *Úr visszajövetelére* való készülésben. A harmadikat éppen a fejlődés mostani fokán találjuk, tehát a Pünkösd utáni *középső vasárnapokon* és röviden így nevezhetnénk: *A két világ csatája.* Bele vagyunk helyezve az Isten országába, de még mindig körülvesz minket a világ birodalma. A lélekben is hat még megromlott természetünk által Ádám szomorú öröksége, és ezért *ingadozunk* a két világ között ide és tova, amíg csak élünk!

Ezzel a három témával a liturgia hozzávetőlegesen az egész keresztény életet is ábrázolta. *Ilyen a keresztény ember a valóságban!* A keresztségben értékes kincset kaptunk; a mai Szentlecke ezt mutatja meg kevés szóval: Isten gyermekei vagyunk, Istent szabad atyánknak neveznünk, a Szentlélek templomokká tesz minket és mi Jézus Krisztusnak örököstársai és testvérei

vagyunk. Ez a keresztségi kegyelem és a keresztény nemesség, amelyet a keresztség adott osztályrészül. Azonban a keresztséggel nem a farsang ujjongó világába kerültünk, ahol fáradalmak és gondok nélkül élhetnénk. Ellenkezőleg, az Egyház kiküld minket a kemény életbe, a küzdelembe. Meg kell óvnunk a lélek szent földjét az ellenségtől, meg kell tanulnunk megismerni és legyőzni az ellenséget. *Ez életünk feladata és ez a küzdelem egész életen keresztül tartani fog!* Egyházanyánk egyúttal a mi *mesterünk* is a fegyverforgatásban, aki harcolni tanít. De egyúttal erős várunk és védőpajzsunk is az alacsony természettel vívott harcunkban. A *vasárnapi szentmise* az az *erő*, amely segítségünkre jön az élet harcaiban, amely mindig újból és újból megszabadítja a lelket az ellenség bekerítő csapataitól és újból bátorságot és kitartást önt belénk a csatába. Kérdezhetnénk: Mi által teszi ezt a szentmise? Az előmisében az *Isten szavával* bátorít a szentmise a küzdelmekre, de még sokkal inkább megkapjuk *Istennek erejét* a szent Áldozatban! Önmagunk szegényes lények vagyunk, nem tudnánk megállani egyedül a harcot, az Áldozatban azonban Másvalaki harcol érettünk, az erősebb (Krisztus) legyőzi az erőset. Ez a szentmiseáldozat értelme: összekötjük magunkat hősünkkel, Krisztussal, az Ő győzelme a mi győzelmünk lesz, az Ő győzelmi jutalma is a mienk! Ez az a csodálatos erő, amely minket is legyőzhetetlenné tesz!

Így érlelődünk meg, hogy tudjunk beállni a mi égi hősünk és királyunk, Jézus Krisztus égi kíséretébe, és az Egyház a Pünkösd utáni utolsó vasárnapokon már éppen vágyódással néz e vég felé.

Most még néhány szót a mai szentmiséről. Abban a harcban, amelyről beszéltem, vagyis a magasabb és alacsonyabb természet közötti harcban kétféle erő segít minket, amelyeknek jegyesekként kell egymással eljegyezve lenniök: Az isteni *kegyelem* és emberi *akarat*.

E kettő nélkül semmi sem jöhet létre. Szándékosan helyeztem az Isten kegyelmét előre, azután az akaratot. A kegyelem és akarat együttműködésének titokzatos példája az a szent pillanat, amelyben Isten igazi Fiának, Jézus Krisztusnak a földre kellett alászállania. Az Úr angyala elmondotta az «Áve»-t — ez volt a kegyelem. Mária beleegyezett a «Fiat» kimondásával — ez volt az *akarat.*

Amint látjuk: A kegyelem az *első*, az erősebb; ez a mi liturgikus jámborságunk fontos pontja: *Engedjük az első lépést a kegyelemnek*, hagyjuk lépni Istent először, csak ne akarjuk az akaratot az előtérbe állítani. Akkor azután a kegyelem vezeti az akaratot és az akarat kíséri a kegyelmet és akkor az akarat nagy dolgokat művelhet: «Az erős akarat előbb vagy utóbb, de diadalt arat». Hogy mit tud tenni az akarat, azt az Üdvözítő mutatja meg az Evangéliumban, ahol az akarat a *rossznak szolgálatában*, a természetes érdekek hajhászásában áll. Mire képesek az emberek, ha a szenvedélyük üzi őket, ha sportolnak, vagy szórakoznak! Ilyenkor igazán mintha egészen az égig egy babiloni tornyot akarnának építeni! Az emberek akaratereje ijesztően nagy; és az Üdvözítő azt panaszolja az Evangéliumban, hogy a világ gyermekei ezt az akaratot jobban hasznosítják és felhasználják, mint a világosság gyermekei. Jámborságunk második tétele így hangzik: *Szükségünk van erős akaratra, a kegyelem egyedül semmit sem tehet.*

Keresztények, minden szentmise kettős értelemben eljegyzés az akarat és a kegyelem között: Az *előmisében* mi adjuk oda *szavainkat* és vesszük viszonzásul Istennek szavát, a *fölajánlási menetben* pedig odatesszük *akaratunkat* az oltárra; magában az áldozatban a kegyelem harmatozza meg az akaratot és mindkettő, a kegyelem és az akarat az áldozat gyümölcsévé egyesülnek a *szentáldozásban.* Isten kegyelmével és emberi akaratunkkal az élet harcát szerencsésen fogjuk megállni.

PÜNKÖSD UTÁNI KILENCEDIK VASÁRNAP.

A mai vasárnap *nagyon komor képet* tár elénk. Olyan ez a vasárnap, mint valami világítótorony az élet éjtszakájának tengerén, mely a szirtektől óv bennünket. A komoly tanulság és a főgondolat: van pokol, melybe a kiválasztott lélek is belézuhanhat, ha nem él a hitből. A mise két olvasmánya megegyezik abban, hogy mindkettő a választott nép hűtlenségéről és elvetettéséről szól, melyet pedig meg akart váltani az Isten. A hét folyamán állítsuk magunk elé ezt a megragadó képet: Krisztus sírva áll választott városának kapui előtt. A hétnek komoly hangulata van; ébresztgessük a bűnbánat szellemét és imádkozzuk naponta a mise-kánon szavait: «*Ments meg minket az örök kárhozattól!*»

Liturgikus óra.

Ha vasárnapról-vasárnapra meghallgatjuk az Egyház tanítását, meggyőződhetünk arról, hogy az Egyház igazán gondos *édesanya*, aki szünet nélkül kéri és figyelmezteti gyermekeit, hogy jámborul és jól éljenek. És amint az anya a legkülönbözőbb módokon próbál hatni gyermekeire, egyszer szelídséggel, máskor gyengédséggel, majd szigorúsággal, majd meg ígérgetésekkel vagy fenyegetődzéssel, de mindig bensőséges szeretettel: úgy tesz az Egyház is velünk. Jól megmutatta nekünk az elmult vasárnapokon, hogy milyen szép, egész lélekkel Istent szolgálnunk, milyen útálatos a bűn- és a sátán csatlósainak lennünk; a mult vasárnapokon szépen megmutatta nekünk, mire lennénk képesek, ha lenne jóakaratunk; milyen erős az ember akarata és mennyire megszégyeníthetnek bennünket e világ fiai. Ma az

Egyház mélyzúgású húrt pendít meg ; *ma bepillantást enged nekünk a pokol sötétségébe.*

1. *Jézus siratja Jeruzsálemet.* Nyissuk fel először is az evangéliumot. Miről szól? Lukács evangélista Jézus földi életének végét állítja elénk. Elérkezett az első virágvasárnap. Az Üdvözítő nagy népsereg közepett Jerikóból Jeruzsálem felé vonult, a húsvéti ünnepekre ; de nem ment be a városba, hanem a falucskában — Bethániában — maradt, vagy egyórajárásnyira Jeruzsálemtől. Itt élt egy kedves család : Lázár nővérei, Márta és Mária Magdolna. Náluk szokott megszállni az Úr, valahányszor Jeruzsálemnek vette útját. Ez a család hálás szívvel volt Krisztus iránt, hiszen pár héttel azelőtt támasztotta fel a Mester Lázárt a halottaiból. Az Úr tiszteletére lakomát rendeztek most, melyen Lázár is résztvett. Márta volt a serény háziasszony, Mária Magdolna pedig megkente olajjal az Úr lábát és fejét. Nos és ugyane napon jött a nép is Jeruzsálemből Bethániába, az Olajfák-hegyén keresztül, Jézus köszöntésére, de meg Lázár látására is, aki három napig feküdt a sírban. És Jézus ez alkalommal a néppel együtt ment Jeruzsálembe és megengedte neki, hogy mint a zsidók királyát ünnepelje. Bethániából kiérve, egy szamarat kéretett kölcsön, amelyre a tanítványok ruhákat terítettek és ráültették az Üdvözítőt ; most azután megkezdődött az ünnepélyes bevonulás Jeruzsálem királyi városába. A zsidók az útra terítették ruhájukat, ágakat törtek le a pálmafákról és ujjongva kiáltottak az Úr felé: *Hozsanna Dávid fiának, áldott Izrael királya, ki az Úr nevében jő!* Csodálatos, hogy az Üdvözítő elfogadta ezt a királyoknak kijáró hódolatot, hiszen előbb, a csodás kenyérszaporítás után elvonult a nép elől. Az Üdvözítő most szenvedni megy ; királyként, szabadon akar a halálba menni.

Ez ünnepélyes bevonulás alkalmával egy érdekes kis esemény történt, amelyet Szent Lukács szintén elmond nekünk a mai evangéliumban. A menet Bethá-

niából, az Olajfák-hegyén át halad ; egészen eddig még nem lehetett látni Jeruzsálem városát. Amint azonban az Olajfák-hegyének tetejére értek, azonnal megmutatkozott a város a Templommal együtt ... A zsidók forrón szerették Jeruzsálemet és valahányszor, az ünnepekre zarándokolván, megpillantották a messze várost, harsány örömkiáltás tört elő belőlük. Most is így történt. Annál inkább, mert most Krisztussal, a Királlyal élükön vonultak be a királyi városba ; érthető tehát, hogy az ujjongás nem akart véget érni. Amikor azonban Jézus a hegy tetejére ért és letekintett a városra, lecsendesítette a népet. Ő már nem ujjong ; ellenkezőleg : szemében könny fénylik és szomorúan szólítja meg a várost : «*Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemed elől!*» Mit mond az Úr? A próféták 1000 évvel előre mondották, hogy eljön a Megváltó és pedig Jeruzsálem királyi városába. Itt, ebben a városban kell az égi királynak uralkodnia. És éppen ez a város lett az, amely ellenség módjára lép elébe, amely már régóta halálát tervezi, sőt már ácsolja is a keresztfát, önnönkirályát akarván meggyilkolni. Ez a *hálátlanság* könnyeket sajtol az Úr szeméből ; de van ezenkívül más is, ami keserű könnyeket hullajttat vele : isteni előrelátásában már *látja a város romlását.* Ezért mondja folytatólag : «*Mert rád jönnek a napok és körülveszenek ellenségeid sáncokkal ... és földre tipornak téged és gyermekeidet ... és nem hagynak benned követ kövön, mivel hogy nem ismerted meg látogatásod idejét*». Amit az Úr akkor mondott, betűről-betűre beteljesedett. Halála után negyven évre, a Kr. u. 70. esztendőben a rómaiak Títus császár vezetésével ostrom alá vették Jeruzsálemet. Mivel a zsidók rendkívül makacsul védekeztek, az ellenség dühe a tetőfokra hágott. A város elfoglalása után Títus katonái rettentő mészárlásba kezdtek. A várost templomostul lerombolták, úgyhogy csakugyan nem maradt kő kövön.

Ezután az Úr az Olajfák-hegyéről a városba vonult és a templomba lépett. Itt is fájdalommal kellett látnia, hogyan szentségtelenítik meg a szent helyet az eladók és a vásárlók, tulkaikkal és juhaikkal, kiabálásukkal és alkudozásukkal. Jogos haragjában ostort ragadott és kikergette azokat, kik «ott adnak és vesznek vala», mondván nekik: «*Irva vagyon: Az én házam imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek*». Igy olvastuk ezt a mai Evangéliumban.

De kérdezhetnők, mit akar ezzel az Egyház nekünk mondani? Hiszen már nem a böjti időszakban vagyunk: miért hallunk hát Krisztus szenvedéséről?

Keresztények, az Egyház az Úr szívének mélyébe lát és kiolvassa onnan, hogy az Üdvözítő még valami más okból is sír. Mi ez a Jeruzsálem, ez a kiválasztott város, mely temploma által magának az Istennek lakásává lőn? Jeruzsálem *a lélek képe és hasonmása*, mely a keresztség és az Eucharisztia által az Isten templomává lett és Krisztusnak, az isteni királynak székvárosává; amely olyannyira elárasztatott kegyelemmel, de amely a bűn miatt «*nem ismerte meg, ami békéjére szolgál*». A kegyelemátjárta keresztény lélek, mely elfordul súlyos bűnei által az Istentől, Jeruzsálemhez hasonlít, mely Üdvözítőjének és királyának keresztrefeszítésére vetemedett. Szent Pál kifejezetten megmondja (a zsidókhoz írt levelében 6, 6.), hogy azok, akik elhagyták Istent, «*ismét megfeszítik Isten fiát és csúfot űznek belőle*». Értjük-e már, mit akar ma mondani az Egyház? Komolyan figyelmeztet minket: *A megkeresztelt, kegyelemátjárta keresztény lélek is örökre elkárhozhat. A kiválasztott ember is pokolba kerülhet.* És ha a lelked temploma a bűnök által «latrok barlangjává» lett, engedd, hogy az Úr a latrokat korbáccsal kergesse ki belőle.

2. *Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék.* Egészen hasonló az a tanítás, melyet a szentlecke ád nekünk. Szent Pál a pusztában vándorló zsidók sorsát vetíti az

őskereszténység szeme elé. A zsidókat — amint tudjuk — Mózes vezette ki Egyiptomból és vitte őket a pusztákon keresztül az Igéret Földje felé. A felnőtt nemzedék azonban nem volt arra méltó, hogy betegye lábát a tejjelmézzel folyó országba. Hitetlenkedésükkel, bűneikkel magukra vonták Isten haragját ; ezért kellett 40 éven át a pusztában maradniok és ezért kellett valamennyi idősebb zsidónak a pusztában elpusztulnia ; Isten büntetése volt ez. Szent Pál felsorol egy párat a zsidók vétkeiből : Amíg Mózes a Szent-hegyen Istennel beszélt, a zsidók aranyborjút öntöttek, imádtak ; zúgolódtak Isten ellen és mindnyájan kígyók által vesztek volna el, ha Mózes végül is, Isten parancsára, fel nem állította volna a rézkígyót.

Már most Szent Pál azt mondja, hogy a zsidók hűtlensége és bűnhődése számunkra, keresztények számára is komoly figyelmeztetés számba jő. Mi is kiváltattunk az egyiptomi iga, vagyis az ördög járma alól. Mi is átvonultunk a keresztség Vörös-tengerén. Mi is vándorolunk az élet pusztaságában, az Eucharisztia mannájával táplálkozunk és a Krisztus sziklájából fakadt vízzel oltjuk szomjunkat. Nekünk is az «ígéret földjére» — az égbe — kell költöznünk, az isteni Mózes, Jézus Krisztus vezérletével. De ha a hűtlen és a pusztában morgolódó zsidókhoz válunk hasonlókká, ugyanabban a sorsban leszen részünk, mint nekik : nem fogjuk elérni az égben lévő «ígéret földjét», hanem a pusztaság sírgödreiben, azaz a pokolban fogunk elpusztulni. Szent Pál nyilván megmondja : «*Mindezek pedig azért irattak meg, hogy okuljunk belőlük*». Óv bennünket a könnyelműségtől. Ne gondoljuk, hogy a keresztséggel a mennyországot már biztosítottuk a magunk számára. «*Aki azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék.*» (A mai Leckének ezt a mondatát jól véssük emlékezetünkbe.)

Másfelől azonban sem Szent Pál, sem az Egyház nem akar bennünket elkedvetleníteni. Épp ezért egy-

idejűleg meg is vigasztalnak minket: «*Isten ... nem fogja megengedni, hogy erőtökön felül szenvedjetek kísértést*». Ne higyjétek, hogy az Egyház azt akarja mondani, mintha a jó Isten már most, kard a kezében, ott leselkednék hátatok mögött és arra várna, hogy bűnt kövessetek el és így a pokolra taszíthasson benneteket. Ha kísértést bocsát is rátok az Úr: ugyanakkor angyalt is küld mellétek, hogy *az* erőt öntsön belétek a bűn legyőzésére.

3. *Ments meg engem az örök kárhozattól.* Mi hát az az egész hétre szóló tanítás, melyet ma ád nékünk az Egyház? Azt mondja: van pokol; a választott lélek is elkárhozhatik, ha nem teljesíti Isten akaratát és nem él a hit szerint. Ma az Egyház valósággal világítótornyot emel az élet éjtszakájának tengerén; meg akarja védeni hajócskánkat a szirtektől. Nem ijesztgetni akar, hanem figyelmeztetni. Nem szívesen és nem is gyakran szól az Egyház a pokolról, ha azonban mégis *ezt* teszi: a gyermekei iránt való szeretetéből és gondosságából cselekszi. Állítsd szemed elé a hét folyamán a megragadó képet: *Krisztus a kiválasztott város kapui előtt áll.* Ezért van e hétnek komoly jellege. Keresd meg a miseszövegben az első áldozati imát, melyben ez áll: «*Egész családodnak ezt az áldozatát, Uram kérünk, fogadd kiengesztelődve és ... ments meg minket az örök kárhozattól ...*» Azért imádkoztatja velünk ezt az Egyház közvetlenül a mise legszentebb pillanata előtt, hogy megmenekedjünk az örök kárhozattól. Valahányszor e helyhez érünk, gondoljunk a mai vasárnap komoly tanítására.

Van pokol.

(1927.)

Eddig azt hallottuk, hogy a Pünkösd után következő vasárnapok és a vasárnapok általában valóságos kishúsvétek, amelyeknek a keresztség áldásaira kell bennünket figyelmeztetniök és amelyeknek a kereszt-

ségi kegyelmet kell bennünk felújítaniok ; sőt hallottuk, hogy a vasárnapok égi napok, amelyek a hét sok gondja, fáradtsága és mulasztása után talpraállítanak bennünket és amelyek rövid időre bár, de elfelejtetik velünk a Földet és az Égbe emelkednek. A mai vasárnapnak más a feladata. A mai nap nem meghivatásunkra és *kiválasztatásunkra* hívja fel figyelmünket ; hanem az elkárhozástól óv minket : *nem az ég felé, hanem a pokol felé* irányítja tekintetünket.

I.

1. A Lecke megmutatja nekünk a zsidó népet : elbeszéli, hogyan szabadult ki Mózes által a kemény egyiptomi fogságból, hogyan vonult át száraz lábbal a Vörös-tengeren, hogyan vándorolt a pusztában a szent felhőoszlop vezetésével, hogyan tápláltatott mannával, hogyan oltotta szomját a sziklából fakadt vízzel ; hogyan szólott az Isten Sinai-hegyén a néphez, miképpen adott törvényt neki és miképpen akarta az Igéret Földjére elvezetni ; ámde a nép zúgolódott és újra meg újra engedetlennek bizonyult, úgyhogy végre elhatározta az Isten, hogy minden felnőttnek, aki csak kijött Egyptomból, ott kell vesznie a pusztaság sírgödreiben és nem szabad bemennie az Igéret Földjére. Keresztények, maga Pál mondja : nagy előkép ez számunkra. *A zsidók Egyptomból való kiszabadulása a krisztusi megváltás előképe:* a Vörös-tenger a keresztségé ; a pusztai vándorlás a földi élet képe, a manna az Eucharisztia előképe és az Igéret Földje az égnek képemása.

2. Az Evangéliumnak hasonló a tartalma : ez is a virágvasárnapi események világába állít bennünket. Látjuk Krisztus királyi bevonulását. Most engedi meg Jézus először, hogy hódoljanak előtte, mint a zsidók királya előtt. Az Olajfák-hegyén azonban, honnan nézve a város valósággal Jézus lábai alatt fekszik, megtorpan a menet : Jézus hirtelen megáll és sír. Jeruzsálem a

menyasszony, akinek kezére az Isten már évszázadok óta vágyakozott, most kellett volna az eljegyzésnek megtörténnie ; a Vőlegény a kapuk előtt áll, a menyasszony azonban nem a menyasszonyi szobát készíti, hanem az akasztófát, a keresztet. És ekkor jövendöli meg Krisztus a város pusztulását, a zsidó nép elvettetését. Ez is képes beszéd. *Jeruzsálem a kiválasztott keresztény lélek képe, akiért Krisztus meghalt, akit önvérén megváltott, aki azonban nem ismeri meg, ami békéjére szolgál. Ezért vettetik el.*

3. Mit mond tehát nekünk az Egyház? *Ha kegyelemmel elhalmozott ember vagy is: elkárhozhatsz, ha ellene állasz a kegyelemnek.* Vagyis a mai vasárnap liturgiája éppen ellentéte az előző vasárnapinak. A mult vasárnapon azt mondta az Egyház : a kegyelemnek és az ember akaratának házasságra kell egymással lépniök. Különben nem születik meg az Isten-gyermek ; a kegyelemé az elsőség, de az emberi akaratra is mindenképpen szükség van. Ma azt mondja az Egyház : ha pedig az akarat tudatosan és makacsul elfordul a kegyelemtől, a választott ember is elkárhozhatik.

II.

Az utóbbi vasárnapokon alapvető gondolatokat tárgyaltunk meg a liturgia szellemébe való behatolás végett. Most is fölvethetjük a kérdést : hogyan áll a liturgia a pokol dolgában? Ebből a szempontból a liturgia történetében két korszakot különböztethetünk meg : *a)* A régebbi liturgia keveset beszél a pokolról. A mártírok egyháza ragyogó gondolatokkal van telistele. Ez az Egyház az Úr visszatérésére vágyakozik. Életideálja : a tisztaság és a vértanuság. Üldözők serege fogja körül. Ekkor igazán nem is volt szükséges a pokollal való fenyegetőzés. Ezért találkozunk a régi liturgiában olyan ritkán az ítéletre vagy a kárhozatra vonatkozó gondolatokkal. *b)* Máskép volt a későbbi időben. Az Egyház elnyeri a szabadságot, világi hatal-

masságok támogatják, lanyha és méltatlan elemek lépnek be az Egyházba. A misét és a szentségeket többé már nem tartják olyan nagyra. A vértanuk idejének magas-szintű erkölcsisége lehanyatlik. Ekkor az Egyház mélyebb húrok megpendítésére kényszerül. A keresztényekben fel kell ébresztenie a büntetéstől való félelmet. A középkornak ebből az idejéből erednek az ítéletre, kárhozatra, pokolra vonatkozó liturgikus szövegek. Ebből az időből való minden bizonnyal a mai vasárnap liturgiája is. Ez a változás legszembeötlőbb a gyászmisékben. E miséknek legősibb részei egészen tele vannak derűs föltámadás-gondolatokkal. Ezekben az «elhunytaknak» örök «világosságot» és «békét» kérünk. A mise utáni Libera, amely drámai erővel rajzolja elénk az utolsó ítélet borzongását, már a középkor lelki beállítottságából született. — Ebből a korból erednek a mise állandó részeinek félelem-motívumai, mint aminő a Confiteor, a Kánon-beli kárhozat-hely és az áldozás előtt elhangzó Domine non sum dignus.

Mi legyen tehát a magunktartása a pokollal szemben? Lehetőséghez képest alkalmazkodnunk kell az Ősegyház beállítottságához. *Mi inkább pozitive akarunk dolgozni, a kereszténységet a világos oldaláról akarjuk tekinteni.* A bűnt, a poklot nem tesszük meg fődolognak. Szent nép akarunk lenni, mely az Atyát szereti és az atyai ház felé igyekszik. De ehhez a vidám istenszeretethez egy kicsi istenfélelmet is akarunk vegyíteni. A pokol gondolatának is fel kell merülnie bennünk egyszermásszor és bennünket arra segítenie, hogy buzgóbban törekedjünk üdvösségünk felé. Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék.

PÜNKÖSD UTÁNI TIZEDIK VASÁRNAP.

Felejthetetlenül szép a farizeusról és a vámosról szóló parabola! Plasztikusan kifejthetjük és azután a keresztény embernek templomba menését is megrajzolhatjuk. De a parabola mély értelme a lelki kettősség állapotában rejlik; az Egyház lélekelemzést gyakoroltat velünk. Két lélek lakik a mi keblünkben is, az alacsonyabb- és a magasabbrangú lélek, a pogány és a keresztény lélek; mindkettő versenyzik szívünk birtokáért. Életfeladatunk, hogy ezt a pogány lelket mindjobban legyőzzük és a keresztény lelket egyeduralomra emeljük.

A bennünk lakozó vámos- és farizeuslélek.

(1927.)

A legutóbbi vasárnap valóban komoly és komor volt; az Egyház egy kissé megnyitotta a pokolra nyíló kaput és megengedte, hogy a résen át bepillantsunk. De megmutatta nekünk az Üdvözítő szemeiben remegő könnyeket is, amelyeket az Úr Jeruzsálemért sírt, meg a bűnös emberlélekért is. Ma ismét vigasztalóan közeledik hozzánk az Anyaszentegyház; megmutatja ugyanis nekünk, miképpen fogadja kegyébe az Isten a bűnös lelket újra, ha a lélek alázatosan és bánatosan megy feléje.

1. *A farizeus és a vámos.* A jeruzsálemi templomhegy lábánál állunk; szombat van, a zsidók ünnepnapja. Látjuk, amint csapatokba verődve hullámzanak fölfelé az Isten házába. A zsidó nagyon szerette templomát, ez volt szemében a legnagyobb valami a földön. Szegény és gazdag, rongyosgúnyájú és selyem-bársony ruhájú: mind-mind a templomba megy. A lépcső

fokain koldusok térdelnek, üldögélnek, akik a mellettük elmenőktől alamizsnát kérnek. A tömegben egy előkelő férfit pillantunk meg ; lassan és méltóságteljesen ballag fölfelé a templomhegyre ; földigérő hullámzó öltönye, büszke pillantása tudtunkra adja, hogy farizeussal van dolgunk. Ismerjük már ezeket a látszatszent képmutatókat, ezeket a csak külsőségre adó embereket, akikről az Üdvözítő azt mondta, hogy hasonlítanak a meszelt sírokhoz : kívül szépek, bensejük azonban merő korhadás és hamu ; ezeket az embereket, akik a jámborság és szentség látszatát keltik, bensőjükben azonban a vétkek és bűnök viperáit rejtegetik. Látjuk, mint várja ez a becsvágyó farizeus, hogy mindenki köszöntse ; és hogy milyen megvetőleg tekint a többi emberre. Most megy föl a templomba egy vámos is, egy vámhivatalnok. Mivel ezek az emberek a zsidókat elnyomó rómaiak szolgálatában állottak, és mivel sok túlkapás terhelte lelkiismeretüket, amennyiben a vámosok közül sokan jóval több vámot követeltek, mint amennyi megillette őket, ezért nyilvános bűnös számba jöttek és a zsidók lenézték őket. Mindazonáltal jónéhányan kiemelkedtek társaik közül és sokan fölvették a keresztséget. A 12 apostol között is akadt egy vámos, Szent Máté. — A vámos alázatosan és szerényen megy föl a templomba. Bűneinek és hibáinak tudata természetes, hogy a lelkére nehezedik ; mégis a szövetség Istenének napján imádkozni akar, bűneinek terhét le akarja tenni a szent helyen és megvigasztalódva, megerősödve akar haza térni. Közben ép a farizeus mellett halad el ; ez rátekint, megvető pillantással méri végig, mintha csak azt akarná mondani : Mit keresel te itt a templomban? Az Isten háza csak a szentek és a tökéletesek számára épült, mint aminő én vagyok, és nem ilyen méltatlanok számára ; — és odébb húzódik, nehogy valamiképpen ruhájához érjen a vámos.

Most mindketten fönt vannak a templomban.

A farizeus egészen elől helyezkedik el, a szentély függönye előtt ; ez éppen a neki való hely ; pózba vágja magát és elmondja ünnepi imáját : «*Isten! hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is*». (Lukács 18, 9.) Tehát a farizeus az embereket két csoportba osztja : az egyik csoportot egyedül ő alkotja, a másik csoportba a többi ember tartozik és ez mind csupa bűnös, rabló, igaztalan ; de mindnyájuk közt a legelvetemedettebb a vámos. És most előszámlálja az Istennek, hogy mi minden jót cselekszik ő : «*Kétszer böjtölök hetenként* (hétfőn és csütörtökön), *tizedet adok mindenből amim van, sőt még a kaporról és a köménymagról sem feledkezem el. Meg lehetsz velem elégedve. Tökéletes szent vagyok!*» Mi dologért imádkozott? Semmiért. Nem kért semmit, csak *dicsekedett* az Isten előtt, a többi embert pedig leszólta és legyalázta. Amíg a büszke farizeus így imádkozott, a vámos egészen hátul, a sarokban álldogált ; érezte, hogy ő nem tartozik a derék és jámbor emberek közé ; nem is meri még a szemét sem fölemelni az égre. Bánatosan veri a mellét és csak ez az egy sóhaj tör elő szájából : «*Uram, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek!*»

Ezzel fejeződik be az Úr szép példázata. Krisztus még csak ezt teszi hozzá : «*Ez a vámos megigazulva tér haza, de a farizeus nem. Mert mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik és aki magát megalázza, felmagasztaltatik*».

Kedves Keresztények, gyönyörű kép az, melyet az Üdvözítő néhány vonással elénk vázolt. Krisztus most nagy művésznek bizonyult. Mi azonban azt kérdezzük, mire akar bennünket az Egyház ezzel a példázattal megtanítani?

2. *A bennünk lévő vámos-lélek és farizeus-lélek.* Az Egyház az utóbbi vasárnapokon a keresztény életet ellentétes képekben mutatta be. Emlékezzünk csak : már láttuk a bűn rabszolgáját és az Isten szolgáját, a

lelki embert és a testi embert, a jó fát és a rossz fát, a világosság gyermekeit és e világ gyermekeit; ma is ilyen ellentétet állít szemünk elé az alázatos vámosról és a gőgös farizeusról szóló szerfölött eleven képben. Bizonyára nem enged nekünk az Anyaszentegyház szabad választást e között a két ellentétes kép között. Nem, hiszen mi a keresztségben már Krisztus mellett döntöttünk. Hogyha azonban szívünk mélyébe kémlelünk, azt vesszük észre, hogy még mindig két lélek tanyázik keblünkben: az alacsonyabb lélek, amely lefelé húz és a magasabb lélek, amely Isten felé tör; a pogány és a keresztény lélek, és mindkettő a szívünk birtokáért verseng. Életfeladatunk, hogy a pogány lelket mindjobban leigázzuk és a keresztény lelket egyeduralomra emeljük. Ma bevilágít az Egyház bensőnkbe és rámutat a kicsi, alázatos vámos-lélekre és a büszke farizeus-lélekre. Ismerkedjünk csak meg ezzel a két lélekkel közelebbről. Az alsóbb lélek természeténél fogva öndícsérő, büszke, lázongó és magamagának akar istene lenni. A büszkeséget — ezt a szomorú örökséget — az emberiség ősatyjától örökölte. Az pedig Lucifertől kapta, aki azt kiáltotta Istennek: *Nem akarlak szolgálni. Trónomat a Magasságbeli trónja fölé akarom emelni.* Ez a sátán azt suttogta Ádám fülébe: «*Olyanokká lesztek, mint az Isten: tudtok jót és gonoszt*». A büszkeség az ördög országának álarca.— Azután jött a második Ádám, Krisztus, az alázatosság köntösében. Megváltói munkája nagy-nagy alázatossági tett. Oly szépen mondja Pál: «*Kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját... engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán*». (Filippiekhez, 2, 7.) Az alázatosság az Isten országának nagy alaptörvénye, amelyet az Egyház az Isten anyjának szájából tanul el, a megváltásért való esti hálaadásban (Magnificat): «*Hatalmasokat levetett a trónról és kicsinyeket fölemelt*».

Nos, ma az Egyház kezénél fogja ezt a kicsiny alázatos lelket és bevezeti a szentmiseáldozatra és az

üdvösség zálogát adja neki. Hogyan megyünk mi a templomba? A vámos-lélek fölmegy a templomba (ez ma az Egyház). Alaposan megrakva gyengeségekkel és bűnökkel, abban a tudatban jött föl, hogy nincs őbenne semmi, de semmi jó sem. Ezt az egy szót hajtogatja egyre : «*Uram, légy irgalmas hozzám, bűnöshöz*». Ez a mai misében az Introitus, a Confiteor, a Kyrie. De a tehetetlenség tudata nem nyomja le a lelket ; az Anyaszentegyház a szegény vámos-léleknek megmutatja az oltárt, amelyen Krisztus trónol : «*Bízd gondjaid az Úrra, ezután ő fog táplálni téged!*» És minthogy a lélek üres edénynek érzi magát, az Úristen szívesen beléönti először a Szentlecke és az Evangélium tanításának vizét és még inkább a kegyelem borát a fölajánláskor. — A vámos-lélek egy lépéssel tovább megy, ajándékot akar fölajánlani. Eleddig a bejáratnál álldogált, most az oltárhoz lép. Ó, mondja szégyenkezve, mit hozzak én, hiszen nincs semmim, csak hibáim és gyengeségem. Most újra az Anyaszentegyház áll az oldalára, az oltárra mutat és Krisztusra, aki dicsőségében trónol ottan : «*Hozzá emeld föl szemedet, Benne bízzál; mert mindazok, akik őreá várnak, meg nem szégyenülnek*» (Offertorium). Alázatosság és mély bizalom : ezek az áldozati ajándékok. És valóban, az Úr Jézus megjelenik előttünk az Átváltozásban úgy, mint akkor, amikor föltámadása után megjelent a hitetlen Tamásnak ; és most áldozáskor tehozzád lép, te vámos-lélek és azt mondja : «*Menj békében, megigazultál!*» A lélek azonban, miként Tamás térdre rogy és alázatosan, de telve bizalommal imádkozza a *Miserérét*, az 50. bűnbánati zsoltárt (Communio). Az Isten házába bűnökkel megterhelve, mély megváltásra-szorulással jött ; haza már a kegyelem boldog tudatában megy. Keresztények, megmutattam nektek, hogyan ünnepelhetitek a mai misét ennek a szép hasonlatnak birtokában.

Büszkeség és alázat.

(1928.)

A mai nap egész liturgiáját a farizeusról és a vámosról szóló felejthetetlenül szép parabola hatja át. (A Laudesben is, meg a Vesperásban is ez van előtérben.) Ezzel a példabeszéddel az Úr elsősorban a maga korára akart rávilágítani, hogy gyökerében megmutassa, miért nem tudták megtalálni a zsidók, különösen vezetőik, a farizeusok az Isten országába vezető utat. *A büszkeség és a gőg állta el útjukat;* és éppen a bűnösök, a vámosok és pogányok találták meg az Isten országába vívő utat, mert meg volt bennük az igazi lelki feltétel, az alázat. De Krisztus a mi lelkünkbe is bevilágít és megmutatja azt az erényt és azt a vétket, amelyek alapvetőek erkölcsi életünk számára. Mi több, Krisztus bevilágít a két országba is: az Isten országába és az ördög országába, és megmutatja alaptörvényeiket. *Az Isten országában az alázat a törvény; az ördögében a büszkeség.* Vizsgáljuk meg csak a dolgot közelebbről.

1. *Mikor alapíttatott az ördög országa?* Akkor, amikor Lucifer ezeket a büszke szavakat mondta: *Non serviam, azaz: Nem szolgállak! Trónomat a Magasságbéli trónja fölé akarom helyezni.* Akkor nyílt meg a pokol torka. Az ördög országa azután a földre plántálódott, amidőn a kígyó Éva fülébe sugdosta: *Olyanokká lesztek, mint az Isten: tudtok jót és gonoszt.* Ama napok óta a büszkeség az ördög országának alaptörvénye; minden bűn büszkeség gyümölcse és mindenki, aki büszke és csak magabízó, aki maga-magának Istene akar lenni, az ennek az országnak lesz a polgára, az képtelen a megváltás befogadására.

2. Nézzük csak a másik országot. *Hogyan alakult meg az Isten országa?* Krisztus, az Isten Fia, emberré lett és az ő megváltói műve — alázat! Figyeljük meg, mennyire az alázat jegyében lépett ebbe a földi életbe:

az Úr angyala hozta Máriának a híradást ; Mária felelete az alázatosság szava volt : *Ecce ancilla Domini* (Ime, én vagyok az Úr szolgáló leánya). Épp az ellentéte a Non serviam-nak. És amikor az Isten szent jegyese az Istent hordozván, Erzsébethez érkezett, a *Magnificatot* énekelte, az alázat dalát : «*Ránézett szolgálója kicsinységére*» Azután minden idők számára kihirdeti az Isten országának törvényét : «*Hatalmasokat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt; éhezőket betöltött jókkal és üresen bocsátott el gazdagokat*». A farizeusról és a vámosról szóló mai példabeszéd magyarázatul . szolgál Mária szavaihoz. Az alázatos király születéseházául az istállót választja, a jászolt bölcsőjéül ; állatok, éjtszaka és hideg szél teszik első környezetét. Mint kicsiny és alázatos ember halad át az életen, azért jött, hogy a kicsiknek és a szegényeknek meghozza az örömhírt. Róla jövendölte a próféta, hogy *nem oltja el a pislákoló mécsest és a repedt nádszálat nem töri el.* Végül pedig életét a legalázatosabb tettel, a kereszthalállal fejezi be. *Pál jellemzi legszebben az Urat* ezekkel a szavakkal : «*Megalázta magát, felvette a szolga alakját . . . engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán*». És amikor eltávozott a földről, alaptörvényét, az alázatot, Egyházára bízta. Az Egyház azóta az alázatosság ruhájában vonul át a földi téreken és naponta énekli Mária szavát a Vesperás Magnificatjában : «*És kicsinyeket fölemelt . . .*»

3. Amit az Egyház gondol és érez, azt liturgiájába önti át. Ezért az alázatosságnak a liturgia egyik alapvonásának kell lennie. Így is van. Két alapmozzanat húzódik át a liturgián: a megdicsőülés gondolata és az alázatosság motívuma. Azt is mondhatnók, hogy ez csak egyetlen egy elv, amely szavakba foglalva így hangzik : *alázatosság által a megdicsőüléshez!* Amit ma Krisztus tanulságképpen levont a példázatból : «*Aki magát megalázza, fölmagasztaltatik*», azt lehet a liturgia nagy alapgondolatának nevezni. Már néhány példán

megérthetjük ezt: az egyházi évben két alkalommal alázkodunk meg és két alkalommal emelődünk fel. Az Advent a megalázkodás, Karácsony és Vízkereszt a fölemelkedés. Nagyböjt idején megalázkodunk, Húsvétkor megdicsőülünk. A misének is ilyenfajta a fölépítése. Az előmisében, a könyörgő istenszolgálatban megalázkodunk, a szent tanítások olvasásakor felemelkedünk; Felajánláskor kicsinyek vagyunk, de áldozáskor felemelkedünk . . .

Egy szóval: a megdicsőülés a vallásos életnek a titka. De csak az alázaton keresztül. Minden tettet, mely alázatból fakad, fölemelkedés követ, megdicsőülés. Egész életünk nagy megdicsőülés az alázatosság által. Az életnek végén pedig Krisztus szava egészen beteljesedik: *Életedben megaláztad magad, ezért most fölmagasztaltatol és megdicsőülsz az örök boldogság koronájával.*

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENEGYEDIK VASÁRNAP.

Ez a vasárnap megint egészen más típusú, mint megelőzője. Ma újra a Húsvét gondolata nyomul előtérbe és középponti helyzetbe. *Minden vasárnap keresztelési nap, húsvéti nap, megváltás nap.* Ezért hirdeti nekünk Szent Pál a húsvéti híradást a halálról és az Úr föltámadásáról. Az ő megtérésében újítsuk meg a magunkét. Pál elmondja, hogyan nyerte meg Húsvét szent éjtszakáján a keresztelés kegyelmét. Azután újra előhozakodik megváltottságának tudatával: «*Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen*»; Pál megőrizte nagy megváltottság-tudatát egész életén által. És most az Evangéliumban ott állok én is Húsvét éjtszakájában a keresztút előtt; én a süketnéma; Krisztus megjelenik nekem, megjelenik a lelkek orvosa, ujját fülembe és nyelvemre bocsátja, hogy meggyógyítson. Áldozati ajándékul bensőséges hálaadást teszek le az oltárra.

Igy hát a mai miseszövegben is egy szép misztérium-cselekmény áll előttünk. Olyan mise-szövegeket használjon a szónok, hogy a népnek megmutathassa, hogyan találják meg magában a misében az olvasmányok, különösen az Evangélium, beteljesedésüket.

Liturgikus óra.

Eszünkbe vettük, Kedves Keresztények, hogy az Egyház a Pünkösd után következő vasárnapokon, minden változás alkalmával, különösképpen két misetípust állít elénk: *vagy két ellentétes képet* láttat velünk: a jó és a rossz fát; e világ gyermekeit és a világosság gyermekeit; a lelki embert és a testi embert; az alázatos vámost és a pöffeszkedő farizeust. Az Egyház ez ellentétes képek alapján a helyes keresztény életet akarja elénk vetíteni. — *Vagy pedig a keresztségben történt megtérésünkre hívja fel figyelmünket* valamely gyógyítás

vagy valamely evangéliumi esemény képében. A vasárnap kis húsvéti nap, a mi keresztelési napunk. Vasárnap meg kell újítanunk a keresztségi kegyelmet. Lám, Keresztények, ma éppen ez az eset! *A mai mise szép keresztség-megújítás, de ugyanakkor* (kicsiben) *valóságos húsvéti ünnep.*

1. *A süketnéma.* Kezdjük az Evangéliummal. Jézus galileai tanító-tevékenységének vége felé történt. Az Üdvözítő itt is keserű tapasztalatokon esett át ; oly sok jót művelt, tanított, csodákat tett; hiába, a zsidók nem értették meg ; de amikor a népnek szájába kenyeret adott, akkor királlyá akarták kiáltani ; betegeiket szívesen elébe hozták, de az már nem fért fejükbe, hogy Krisztus a lelküket is szerette volna meggyógyítani. Tetejébe még kaján farizeusok is jöttek Judeából és csírájában fojtották el a Jézusba vetett hitet. És most látjuk, hogyan húzódik vissza az Úr mind jobban és jobban a nyilvánosság elől, és csupán apostolainak és néhány tanítványának nevelésével, tanítgatásával foglalkozik. Hiszen ezeknek kell majd az ő halála után a benne való hitet és az ő tanításait kivinniök a nagyvilágba.

Most Zsidó-ország területén kívül látjuk az Urat, Feniciának földjén, ott, ahol a magas Libanon hatalmas cédruserdőségeivel emelődik az égnek. Úgy gondolom, hallottatok már valamit a feniciai népről ; ezek voltak az akkori világ kereskedői ; hajóikkal elmerészkedtek egészen Britanniáig ; onnan hozták a borostyánkövet meg más egyéb drágaságokat, viszont oda vitték eladásra maguk-készítette áruikat. Hozzájuk érkezett meg tehát az Üdvözítő, jókora kerülő út árán. Ott történt a pogány *kánaánita asszony* szép és tanulságos esete, aki arra kérte az Urat, hogy gyógyítsa meg beteg leányát. Az Üdvözítő nem akarta ; ellenben az asszony türelmével és állhatatosságával valósággal kényszerítette az Urat a kérés teljesítésére. (Olvassátok csak el a Bibliából Máté 15, 21-et s a következő verseket.) Amint

Jézus innen tovább ment és nagy kerülővel újra a Genezáret tava felé közeledett, újra felkeresték a zsidók, eléje hozván betegeiket. Ekkor volt *a második kenyérszaporítás*, amelyről néhány vasárnappal ezelőtt (Pünkösd után a 6. vas. Evangéliumában) hallottunk. Olvassátok el ezt a helyet is ; lám, így kell összeállítanotok Jézus életének összképét, hogy tudjátok, miképpen is következtek egymás után az események.

Ekkor történt a *süketnémának* csodálatotkeltő meggyógyítása is, amint a mai Evangélium előadja. Képzeljétek el, a süketnéma lelkileg fejletlen ember volt, valóságos félbolond, csaknem hülye (kretén) ; az ilyen szegény flótások gyakorta megvetés tárgyai, és senki sem áll a pártjukra. Az Üdvözítő azonban mindenkihez jött, hiszen minden embernek halhatatlan a lelke ; éppen ezért pártfogásába vette a süketnémát is, és meg akarta gyógyítani testét-lelkét egyaránt. *Egyetlen szavával* visszaadhatta volna egészségét ; ám Jézus szerette előkészíteni az embereket minden egyes alkalommal a gyógyulásra. Mert a testi egészség az ő szemében csak a lelki egészség előképe volt ; *Ő pedig a lélek Üdvözítője akart lenni.* De hogyan érttethette meg magát egy ilyen süketnémával, aki azonfelül még gyengeelméjű is volt? Jelbeszéddel próbálkozott. Vegyétek csak jól szemügyre, hogyan csinálja ezt Jézus. Mindenekelőtt elvezeti a népsokaság közül, mert zavarólag hatna reá, ha olyan sok ember bámészkodnék körülötte. Azután ujjával illeti a szegény betegnek fülét és nyelvét, meg akarván mutatni neki, hogy vissza fogja adni egészségét ; azután fölnéz az égre és nagyot sóhajt, tudtára hozván, hogy csak onnan felülről nyerhet segítséget ; hogy sírnia és sóhajtoznia kell a gyógyulásért. Az evangélista még a héber kifejezést is pontosan feljegyezte, amely akkor hagyta el Jézus ajkát : *Effetha* ; magyarul: Nyílj meg ! Tüstént egészséges lett, rendesen hallott és szólott, értelmes ember módjára.

Megérthetitek, hogy a nép elámult a csodán. Ezt az embert széltében-hosszában ismerte mindenki ; annál nagyobb volt a nép bámulata ; fennszóval kiáltották : «*Mindent jól cselekedett, a siketeknek visszaadta hallásukat és megszólaltatta a némákat*». — Milyen jó is az Üdvözítő ! Mindenki eljöhet hozzá, senki sem kicsiny az ő szemében. Sőt, éppen a kicsinyek, kiket a világ semmibe sem vesz, az ő kedvencei. Igy akarta Jézus megszégyeníteni a gőgöt és a fennhéjázást.

2. *Mire akar tanítani az Egyház.* Az Egyház ezt az esetet kezdettől fogva a keresztség előképének tekintette. Mert csak a keresztség által válik az ember lelkileg-hallóvá és szólóvá. A keresztség előtt mindannyiunk valóságos süketnéma. Egyikük sem tud Istenhez beszélni az imádság nyelvén, mert nincs hite ; de az Isten szavát sem hallhatja meg ; így hát mindegyikünk süketnéma az Isten országa szemszögéből nézve. A keresztségben azonban Isten gyermekeivé leszünk ; elnyerjük a megszentelő kegyelemben való életet ; a Szentlélek lelkünkbe költözik, és Ő leszen ezentúl a közvetítő, Isten és a lelkünk között ; a Szentlélek mintegy az a nyelv, mely beszélni tud az Istennel, az a fül, amely érti az Isten szavát. Csak a keresztség által szólhat az ember Istennel és hallhatja meg az Isten igéjét.

Ősi szokás, hogy a pap kereszteléskor olyasvalamit művel, mint az Úr a mai gyógyítás alkalmával. A pap megkeni nyállal a keresztelendőnek fülét, mondván : «*Effetha, azaz nyíljál meg*» ; azután illeti orrát és azt mondja : «*Édes illatra*». Ezzel azt akarja mondani : a keresztség hatására megnyílik a lélek hallása, de azonkívül az erényes élet jóillatának is be kell töltenie a keresztelendő lelkét.

Amit a keresztség kezdeményezett, az Eucharisztiának kell folytatnia és beteljesítenie. Ezért adta elénk ma az Egyház ezt a szép eseményt, ezért akarta mondani : szegény süketnémaként jössz most misére ; a világ zűr-

zavarától nem hallod, mit beszél hozzád az Isten : dadogó gyermek gyanánt állasz Isten előtt és nem tudsz egyetlen épkézláb szót szólani. Éppen abban kell a mai mise kegyelmének állania, hogy újból megnyissa hallásodat az ég számára, megoldja nyelvedet, hogy ezáltal mindig érettebb és érettebb légy és egykoron az Isten angyalainak nagy kórusában dícsőítő éneket zenghess. *Amit tehát a keresztség megkezdett, ma a misének kell folytatnia.* Látjátok, hogy a mai vasárnap a keresztség megújítása ; de azt is látjátok, hogy az Evangélium a képe annak, ami a mai misében történik. Mint süketnéma jössz a templomba, mint halló és beszélő térsz haza. Éppen ezen a képen mérhetitek le újra, milyen nagy jótétemény a szentmise ; a szentmise által értek meg az ég számára. *A keresztségből az Eucharisztián keresztül a mennyországba !*

3. *A húsvéti Szentlecke.* Most pedig nézzük meg jobban a Leckét. Szent Pál ma a húsvéti hírt hirdeti nekünk: Krisztus meghalt vétkeinkért ; eltemettetett, föltámadott. Szent Pál most fölsorolja a föltámadás tanuit : Pétert, a tizenegy apostolt ; azután szót ejt a Föltámadottnak megjelenéséről az 500 testvér előtt, akik közül többen még Szent Pál idejében is életben voltak. Az Úr e megjelenése Galilea valamelyik hegyén történhetett, ahová mégegyszer összegyüjtötte minden tanítványát. Az ifjabb Jakab apostolnak pedig külön is megjelent az Úr ; erről azonban nem szólnak az evangéliumok semmit ; látjátok, az Evangélium nem tartalmazza mindazt, amit Jézus művelt és szólott. Szent Pál Krisztus föltámadásának még egy tanujára hivatkozik, sajátmagára. Olvassátok csak, milyen megkapóan mondja : «*Mindnyájuk után pedig, mint idétlennek megjelent nekem is. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, ki nem vagyok méltó apostolnak neveztetni, mert üldöztem az Isten egyházát*». Az Üdvözítő Pálnak Damaszkusz kapui előtt jelent meg és apostolává avatta. Mindazonáltal Pál alázá-

tos és kicsiny marad, nem tartja magát alkalmasnak a méltósággalteljes apostol-név viselésére; idétlennek nevezi maga-magát. Nem dicsekedhetik tehát semmiféle személyes érdemmel. «*Csak Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok*». Minden a kegyelem műve! — Így kellene nekünk is beszélnünk. A magam erejéből semmi sem vagyok. De az Isten kegyelme folytán nagy vagyok. Bárcsak elmondhatnók Szent Pállal: «*És az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen*». Másszóval: Pál együtt működött a kegyelemmel.

Milyen jól vág ehhez a vasárnaphoz a Szentlecke! Ha már az Evangélium a keresztségre figyelmeztetett bennünket, annál inkább akarja az Egyház a Szentleckében a húsvéti örömhírt emlékezetünkbe idézni, és egyszersmind Szent Pál megtérésének képében rá akar mutatni önmagunk keresztségi megtérésére; meg akar bennünket tanítani arra, hogy nekünk éppolyan alázatosoknak kell maradnunk, mint Pálnak, de arra is, hogy a mi vállunkra nehezedik a nagy feladat, együttműködni a keresztség- és az Eucharisztia-adta kegyelemmel. — Vegyétek észbe, milyen szépen egybeillik a két olvasmány!

4. *Érjünk meg az ég számára!* Most már megérthetjük az egész misét. Az Isten házába megyünk; kedves kép ötlik szemünkbe: Krisztus királyként trónol az oltáron, körötte gyülekszik az isteni közösség. Az Isten háza az Isten gyermekeinek lakóhelye, melyben *egy érzület, egyazon hit uralkodik*, egybeköttetve a szeretet kötelékével. Itt gyűlnek össze valamennyien vasárnaponkint királyuk körül; ő ád nekik a misében erőt és kitartást, hogy diadallal megállhassák a világgal vívandó harcot (ez az Introitus tartalma). A Kyriében a süketnémával együtt akarunk fölsóhajtani az égre, hogy lelkünkben egészen meggyógyuljunk; a Glóriában Szent Pállal akarunk hálát adni a megtérés kegyelméért; a Glória ma csakugyan húsvéti ének. A Könyörgés is

bocsánatért és kegyelemért esedezik. A Szentleckében maga Pál lép előnkbe és hozza nekünk a húsvéti örömhírt, továbbá elbeszéli megtérésének történetét, amelynek a mi megtérésünk előképéül kell szolgálnia. Az Evangélium Húsvét éjtszakájában, a keresztút elé állít: *én vagyok a süketnéma*, Krisztus megjelenik számomra; ő, a lelkek orvosa, ujját fülembe és nyelvemre bocsátja, hogy meggyógyuljak. Amit a Szentlecke és az Evangélium csak képben mutat be, az a Szentáldozatban valósággá válik: Azt hallottuk, hogy Krisztus meghalt bűneinkért, de föltámadott: Itt az oltáron jelenik meg az Istenbáránya, itt áldozzák fel és dicsőül meg; a Szentáldozásban pedig lelkembe jő az Üdvözítő: mivelhogy még sok süketség, vakság, némaság lakozik bennem. Ma azt mondja: *Nyílják meg!* Új világosság árad szívembe. Azt mondja: amit a keresztségben kaptál, azt én meg akarom tartani, tovább akarom fejleszteni, meg akarom érlelni hazatérésed idejére.

Mise-homilia.

(1927.)

Keresztények, ma igazi vasárnapot ünnepelünk, megújítjuk a Húsvétet, megújítjuk a keresztséget. A liturgia csak egyetlen egy, de igazi jóhírt közöl ma: Azt mondja: Krisztus meghalt bűneinkért, de föltámadt, megjelent nekünk a keresztség alkalmával, megjelenik a mai misében is, hogy megerősítse a keresztségbelénkárasztotta kegyelmet. Ez a mai mise tartalma. Fussunk át rajta röviden és domborítsuk ki a főgondolatokat.

1. Az Isten házába lépünk: Tüstént tudatára ébredünk annak, hogy milyen kincsünk van itt: itt lakik és trónol a mi Urunk és Királyunk; a templom a mi atyai házunk, az Isten fiainak barátságos otthona, ahol

mindenkit egy szív, egy lélek tölt be ; egybekötve a szeretet kötelékével. Vasárnaponkint itt gyülekeznek mindannyian Királyuk körül. Ő adja az erőt és a kitartást (a vasárnapi misében), hogy fölvehessük a világgal a küzdelmet. Ez a békés kép most háborús képpé változik ; a keresztények olyanok, mint egy fegyelmezett hadsereg, amely keresztül vonul a világon és szétszórja ellenségeit. Ezzel a liturgia már meg is pendítette azt a két húrt, amelynek zúgása az egész keresztény életen keresztül hallatszik. Ez a két húr cseng tovább a Kyriében és a Glóriában is. A Kyriének megváltás után való vágyakozásából a Glóriának megváltáson való örömébe emelkedünk ; ez ma a húsvéti dalunk; azt énekeljük : Istennek megváltott gyermeke vagyok ! A Könyörgésben is ez a két húr zeng tovább. Amit tehát ma az Istentől kérünk, a Miatyánk két főkérésével jellemezhetjük : Biztosítsd számunkra a mennyek országát, szabadíts meg a bűntől !

2. Most hallgassuk meg az Isten igéjét. Elsőnek Szent Pál lép elénk és a húsvéti örömhírt hirdeti nekünk. Látjuk, hogyan hirdeti a korinthusi Egyház színe előtt hitünk nagy igazságait : *Krisztus meghalt bűneinkért, Krisztus feltámadt!* Előszámlálja a feltámadás tanuit, köztük magamagát is. Neki is megjelent az Úr ; egykoron beteg volt ő is, mint a süketnéma, idétlen volt, ő a legeslegutolsó az apostolok között. Pál elmondja, hogyan nyerte meg Húsvétja szent éjtszakáján a keresztség kegyelmét ; azután pedig előhozakodik megváltottságának boldog tudatával : «*Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen*». Pál megőrzi ezt a megváltottságtudatot egész életén keresztül.

És most az Evangéliumban lélek szerint ott állok Húsvét éjtszakájában, a keresztkút előtt ; én, a süketnéma ; Krisztus megjelenik nekem és mint a lelkek orvosa, fülembe és nyelvemre bocsátja ujját, hogy

meggyógyítson. Hallóvá leszek és szólóvá, megvilágosodottá az ég számára.

3. A megváltásért való bensőséges hálaadást hozok az oltárra áldozati adományként. És most, az áldozati cselekményben a megváltás műve való jelenlétté válik. Hallottuk: Krisztus meghalt bűneinkért, feltámadott; itt van az oltáron, az oltáron mutatkozik meg a Bárány, aki megöletett és megdicsőült. A misében a feltámadott Üdvözítő közeleg, amint annak idején megjelent 500-nak a hegyen és amint megjelent Pálnak Damaszkusz előtt. A Szentáldozásban az Üdvözítő a lelkembe lép és azt mondja: még sok vakság, süketség, némaság találkozik lelkedben. «*Effetha*», — mondja ma is, mint megkereszteltetésemkor, azaz: «*Nyíljál meg*». Új világosság árad a lélekbe. Azt mondja: Amit a keresztségben kaptál, meg akarom tartani, meg akarom szilárdítani. téged pedig gazdaggá akarlak tenni eljövetem idejére,

Igy válik a mai és minden mise erőállomássá, a Vörös-tengertől a pusztán keresztül az Igéret földjére vezető hosszú-hosszú úton, a keresztségtől az Úr eljöveteléig.

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENKETTEDIK VASÁRNAP.

Ez a vasárnap egészen «az irgalmas szamaritánus» jegyében áll. A szónok mindenelőtt eleven és drámai színekkel ecsetelje a példázatot; egyike ez az Úr legszebb paraboláinak és nagyon plasztikusan előadható. Az alkalmazás és a kifejtés kétirányú lehet: *vagy magát a felebaráti szeretetet vesszük,* (Krisztus is erre céloz); *vagy pedig vehetjük az allegórikus értelmet,* amellyel az egyházatyák régtől fogva éltek: a rablók kezére jutott ember — maga az emberiség, amelyet Jeruzsálemnek, a béke városának bűnei magárahagytak. Természetfölötti javaitól megfosztva, természetes javaiban súlyosan megsebesítve fekszik ott az életúton. Az ószövetségi papság és Törvény nem tudta megszabadítani az emberiséget: Ez miatt szállt le a földre az Istenfia, az emberi természet szegényes öltözékében, irgalmas szamaritánusként; fölemelte az emberiséget; olajat és bort öntött sebeibe (szentségek és Eucharisztia) és menedékhelyre vitte (a görög szöveg szerint: «A mindenki házába»), vagyis az Egyházba; átadta a tulajdonosnak: a pápának és a papoknak, hogy ápolják, míg vissza nem jő érte. Ez az allegórikus értelmezés magábaöleli az egész üdvtörténetet; de nagyon jól alkalmazható a misére is; mindenik vasárnapon lehajol az irgalmas szamaritánus megsebzett lelkünkhöz és az Eucharisztiában a vigasztalás olaját, meg az erő borát tölti belénk, és ezáltal a végső gyógyulás felé vezet bennünket.

Ezenkívül még két más helyen is nagyon szépen kifejeződik *a miseáldozatnak hathatós volta:* a Szentleckében (amely ma elég nehéz) Mózes arcát látjuk, mely az Istennel való társalgás folytán ragyogóvá lett; pedig ez még csak előképe az újszövetségnek: most a misében az új Mózes, Jézus Krisztus lép elénk a megdicsőülés fényességében és minket is betölt ezzel. A vasárnapi szentmiséről nekünk is az Isten-fiainak megdicsőültségokozta fényével kell kilépnünk a hétköznapok világába.

Még szebb *az Offertorium.* Benne Mózest látjuk, amint istentelen népéért közbenjár. Mózes Krisztusnak előképe, aki még inkább, mint Mózes, engesztelő áldozatként adta át magát népe vétkeiért, sőt az egész emberiség gonoszságáért.

Ennek a három szövegrésznek alapján tehát (Evang., Lecke, Offert.) szépen be lehet mutatni a mise hathatós voltát : Krisztus a második Mózes és egyúttal irgalmas szamaritánus, közbenjár érettünk, bűnös emberekért, meggyógyítja lelkünk sebeit és betölt bennünket megdicsőülésének fényével.

Liturgikus óra.

(1928.)

A mai vasárnap minden áldott esztendőben rendkívül kedves nekünk az irgalmas szamaritánusról szóló példázat miatt, amelyet a mai Evangélium ad elő. Nézzük csak meg ezt a példázatot közelebbről ; először olvassuk el figyelemmel.

1. *Az irgalmas szamaritánus.* Lélekben elvezetlek benneteket a Krisztus korabeli Zsidóországba. Jeruzsálemből egy magányos út húzódik Jerikó felé. Az út szakadékos sziklák között halad tova ; egyetlen egy falu, egyetlenegy telep nem látható az út mentén. Ez az út félelmetes volt a rablók miatt, akik szívesen rátörtek a magányos utasra ; még ma is alig-alig lehet katonai fedezet nélkül végig haladni rajta. Ezt az utat az Üdvözítő nem is egyszer megjárta, valahányszor a jeruzsálemi ünnepekre zarándokolt. Tehát ezen az úton játszódott le a példázat cselekménye.

Egy kereskedő ballag az úton ; jó vásárt csapott Jeruzsálemben ; most hazafelé tart Jerikóba. Az út mentén azonban rablók lesnek reá ; és miközben a kereskedő mit sem sejtve lépdel, rajtaütnek a rablók. Elveszik minden értékes holmiját ; tetejébe még súlyosan megsebesítik és félholtan otthagyják ... Maguk pedig elkotródnak a gazdag zsákmánnyal. A sebesült bizonyos idő mulva magához tér kábultságából ; a nap lángoló sugarakat lövel és még fokozza sebeinek fájdalmát ; egyetlen árnyékos fa nem látszik a környéken ; mindenfelé kő és homok, mely ízzik a napsütésben. Képtelen fel-

emelkedni a földről ; mi lesz akkor, ha beköszönt az éj, és ő segítség nélkül marad? Farkasok és sakálok fogára kerül !

Míg vérében fekszik, távoli lépések nesze üti meg fülét ; nagyot lélekzik és szabadulásban remél. Egy zsidó pap közeleg. Éppen elvégezte szolgálatát a templomban ; most hazamegy, valószínűleg Jerikóba, a papi városba. A pap, aki egy álló hétig állott Isten orcája előtt, minden bizonnyal meg fog könyörülni ezen a szegény megrabolt emberen, aki mégis csak földije és testvére. Minden erejét megfeszítve, sírva és nyöszörögve, fordítja fejét a pap felé. De ez messze elkerüli, nehogy beszennyezze ruháját vérrel és tisztátalanná legyen. Hidegen és némán halad el mellette. Hát ki segít a szegényen, ha nem a pap?

Újra eltelik egy unalmas, hosszú óra ; a kereskedő megint csak lépéseket hall ; ismét felcsillan benne a reménység sugara ; egy levita jő, egy alacsonyabb rangú templomszolga, aki szintén elvégezte szolgálatát a szentélyben és most hazafelé ballag. Meglátja sebesült földijét, de hallgatva és hidegen halad el mellette. Most már csakugyan fel lehet hagyni minden reménnyel !

Kicsiny vártatva újra csak lépéseket hall, és nem messze az úton egy embert pillant meg, aki öszvérén közeledik. De milyen nagy lesz rémülete, amikor észreveszi, hogy az öszvéres ember — szamaritánus. A szamaritánusok a lehető legelkeseredettebb ellenségei a zsidóknak . . . De íme, a szamaritánus egyre közeledik, megáll, leszáll a nyeregből ; megpillantja a vérében heverő szegény embert. Megszánja. Föléje hajol, kimossa sebeit olajjal és borral (akkortájt így kezelték a sebet) ; bekötözi. Majd fölemeli a sebekkel megrakott utast barmára, ott gyalogol mellette és elszállítja a legközelebbi menedékhelyre (az akkori vendégfogadóba) és még nagyobb gondot fordít reá : van gondja arra, hogy kényelmes fekvőhelyet kapjon, hogy meg legyen élelme,

egyszóval, hogy semmiben se lásson hiányt. Minthogy azonban sietős az útja, a vendéglősnek pénzt is ad, hogy távollétében ápolja és megígéri, hogy visszatértekor megtéríti a többi költséget is. Ezzel fejeződik be a parabola.

2. *A parabola kifejtése.* Az Üdvözítő maga megmondja a végén, hogy mit akar ezzel a szép, megkapó példázattal mondani: meg szeretné mutatni, kicsoda a mi felebarátunk és hogy mimódon kell a felebaráti szeretetet gyakorolnunk. Mindenki felebarátnak számít, barát és ellenség egyaránt; segítenünk kell rajta, ha segítségünkre szorul. Az Üdvözítő szánt-szándékkal állította egymással szembe a két templomszolgának szeretettelen eljárását és az idegen szamaritánusnak megragadó gondosságát. Figyeljétek csak meg, milyen találóan mondja a példázat a papról és a levitáról: «Látta őt és elméne mellette»; viszont milyen szeges gonddal ecseteli a szamaritánusnak jócselekedetét: elfogta a részvét, odament hozzá, bekötözte sebeit, olajat és bort öntött beléjük, föltette barmára, vendégfogadóba vitte, gondját viselte; másnap két dénárt adott a vendégfogadósnak.

Tehát *a tevékeny, könyörülő felebaráti szeretetet* köti lelkünkre az Úr. A derék szamaritánus előképe lett minden betegmegsegítőnek, olyannyira, hogy közmondásossá vált a szamaritánusi szolgálatkészség. Előttünk, keresztények előtt, tág tér nyílik a szeretetszolgálatra: legyünk hát irgalmas szamaritánusok környezetünk irányában; és pedig necsak a testi sebek irányában. A lelki sebekbe is tudhatunk és kell is, bort meg olajat önteni, a vigasztalás, a szelídség olaját és a komoly bátorítás borát. Milyen sok embertársunk hever éppen a mai nehéz helyzet idején az élet országútján, a lélekrablók áldozataként kifosztottan. A pap nem mehet el mellette, mindazonáltal te is lehetsz irgalmas szívű szamaritánus és pártfogásodba veheted

a tiéidet és az Egyház «fogadójába» viheted. Ó, keresztények, gyakoroljuk a legigazibb keresztényi erényt, a felebaráti szeretetet!

3. *Krisztus, az irgalmas szívű szamaritánus.* A példázatot azonban másképpen is kifejthetjük; és ez a kifejtés rendkívül szép; tudjátok-e, ki ez a rablók kezére került ember? *Az emberiség!* A bűnök következtében indult el Jeruzsálemből, a béke városából Jerikó felé; de a rablók kezére jutott. A bűn elrabolt mindent, de mindent az emberiségtől., a gyermekség kegyelmének öltönyét, az istengyermekség gyűrűjét és koronáját; minden természetfölötti adományt és kegyelmet elveszített az ember; sőt még a természetes képességei is megsebződtek: az értelem meghomályosodott, az akarat meggyengült. *És ott hevert az emberiség az országúton,* kifosztva ... pőrén ... és félholtra verve. Vajjon, ki segíthetett rajta? Ez volt az emberiség állapota Krisztus eljövetele előtt. *A zsidó Törvény és a templombéli áldozatok képtelenek voltak az emberiség megváltására.* Azért mondta Krisztus, hogy a pap és a levita «*elméne a sebesre vert ember mellett*».

Most pedig nyissátok ki szemetek és ámuljatok: íme, jő az irgalmasszívű szamaritánus, *Jézus Krisztus* személyében. Megvettetésben és szegényen szállott alá a földre; milyen sokszor is kenték rá a zsidók a «*Szamaritánus*»-gúnynevet! Látja Jézus, hogy az emberiség a földön fetreng; eltelve szánalommal, odalép hozzá. Bekötözi lelki sebeit, olajat és bort csorgat sebeibe. Az olaj és a bor a szentségeknek érzékelhető képei; a bor képe az Eucharisztiának, az olaj a többi szentségnek: a keresztségnek, a bérmálásnak, az utolsókenetnek. De ez még mind kevés: az emberiséget a menedékhelyre is elvezeti. Ezt a menedékhelyet önnönmaga építette; ez a menedékhely az Egyház, igazi «*Mindenki otthona*» (ez a neve a görög szövegben). Itt az emberiségnek ki kell gyógyulnia minden sebéből. Természetesen, maga az

Üdvözítő nem maradt a «vendégfogadóban», sietnie kellett az égbe. De hátrahagyott a tulajdonosnak két dénárnyi összeget ; és ki a tulajdonos? *A pápa meg az Egyház papjai!* Mit jelent a két dénár? A kereszten szerzett érdemek sokaságát, amely főképpen a szentmisében ömlik belénk. Igy hát az emberiségnek a gondos házigazda ápolása alatt, lélekben egészségessé kell lennie, míg csak az irgalmasszívű szamaritánus, Jézus Krisztus újra el nem jő, akár az egyes ember halála alkalmával, akár a világ végén, Krisztus visszajövetelekor. Keresztények, nemde nagyon szép a parabolának ez a másik kifejtése is? Benne van ebben a példázatban *az egész üdvtörténet*, a bűnbeeséstől kezdve az Úr visszajövetele által történő teljes megváltásig.

De szépen utal a példázat a mai vasárnap miséjére is. Hiszen épp a szentmise az, amelyben lelkünk fölé hajol Jézus, az irgalmas szívű szamaritánus. Minden mise a kereszts ég megújítása, megváltás. Amiképpen a kereszts ég alkalmával meggyógyította lelkünk sebeit és bevitt minket az Egyház «fogadójába», azonképpen jár el minden mise alkalmával. A Szentáldozásban a vigasztalás és az öröm olaját, az erő és az állhatatosság borát önti lelkünkbe, hogy mindig egészségesebbek és érettebbek legyünk a mennyország számára. Igy tehát a mai Evangélium is annak képévé válik, amiben a szentmise részesít bennünket. Lám, az Egyház arra tanít minket, hogy a szentmisét mind jobban és jobban megértsük és egyre inkább becsüljük.

A mise többi része. Az Evangéliumban akad még néhány megszívlelendő szép hely : pl. a szeretet kettős parancsa, az Isten és a felebarát iránt való szeretet ; ezt a mondatot könyv nélkül kellene megtanulnunk : «*Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és egész elmédből: felebarátodat pedig, mint tennenmagadat!*»

Kedves Keresztények, amilyen szép és épületes az

Evangélium, éppoly nehezen érthető a *Szentlecke*. Megpróbálom egy-két szóval megérttetni veletek: Szent Pál egybeveti az Újszövetséget az Ószövetséggel. Azt mondja, hogy az Ószövetségben még a betűrágás uralkodott, az Újszövetségben pedig már a lélek az uralkodó; a Szentlélek, aki életünket adja. Mózes arca, aki az Ószövetséget alapította, megdicsőült az Istennel való társalgás közben olyannyira, hogy a zsidók nem tudtak az arcába nézni; és így Mózesnek kendővel kellett orcáját eltakarnia. Hát akkor az Újszövetség mekkora ragyogást sugározhat ránk! Most a misében az új Mózes, Jézus Krisztus lép elénk, *megdicsőülésének tündöklésében* és betölt ragyogásával minket is. Ha a magunk lábán járunk, szegény teremtmények maradunk; mert «*a mi elégséges voltunk az Istentől van*». A szentmiseáldozatról *nekünk is, az Istengyermekeinek ragyogásával arcunkon* kell *kimennünk a hétköznapok szürkeségébe*. Most már azt hiszem, jobban megértitek a Szentleckét; ha mégis néhány versnek értelmét nem tudjátok eszetekkel felfogni, ne akadjatok meg rajta, hanem menjetek tovább és épüljetek a többi vers olvasásán.

Most még *az Offertorium* szövegére hívom fel figyelmeteket. Ez szintén Mózesről szól. Egyébként ez a szöveg az egyik zsoltárból van véve, és valósággal egy egész történet van belesűrítve. Röviden ki is fejtem előttetek: Amikor a zsidók a pusztában vándoroltak, megállapodtak a Sinai hegynél és ott kapták meg Istentől a Törvényt. Mózes felhág Sinai hegyére és negyven napon keresztül beszélgetett az Istennel. A zsidók pedig várakoztak vezérükre. Minthogy azonban jókora idő telt el, már azt hitték, hogy Mózes nem jő vissza többé. Annak okáért aranyborjút öntöttek, imádattal hajbókoltak előtte és táncoltak körülötte. Éppen ekkor ereszkedett le Mózes a hegyről; szent haragjában szertezúzta a két kőtáblát. Az Istennel kötött szövetség meg volt szegve. Az Úr megakarta semmisíteni a zsidó

népet, Mózest egy új választott népnek törzsatyjává akarta tenni. Ámde Mózes szerette népét, ezért állhatatosan könyörgött Istennek ; sőt még azt is kérte, hogy *őt* vesse el az Úr a népért. Ez a bensőséges szószólás meghatotta Istent. Elengedte a büntetést, melyet a népre akart mérni.

Bármilyen megindító is ez a történet, mégis fölvethetitek a kérdést : mit keres itt az Offertoriumban? Hiszen Fölajánláskor a Krisztus áldozatába akarunk belékapcsolódni ; mi helye van tehát itt Mózesnek? Keresztények, *Mózes a kereszten-függő Üdvözítőnek előképe.* Krisztus — inkább mint Mózes — magamagát akarta engesztelő áldozatul odaadni az Úrnak a zsidó nép, sőt az egész emberiség vétkeiért ; és az engesztelő áldozat és engesztelő imádság «megengeszteli» Istent, aki elengedi nekünk a bűnért járó büntetést.

Íme, ebben a misében előttetek áll a Szentleckének, Evangéliumnak és Offertoriumnak szerfölött szép egybekapcsolódása : Krisztus a második Mózes és az irgalmas szamaritánus egyszemélyben. Szót emel értünk bűnösökért, meggyógyítja lelkünk sebeit és betölt bennünket dicsősége fényével — *és mindezt a szentmisében viszi végbe.*

Amit a szentmise jelent.

(1929.)

Hogy mi a jelentése és mi a hatása a szentmisének, azt legjobban magából a miseszövegből tudhatjuk meg ; mert az Egyház a miseszövegben fejezi ki legmélyebb gondolatait. Tudjátok, hogy az Egyháznak szeges gondja van arra, hogy a misét jól megértsétek és az Egyházzal együtt jól megünnepeljétek. A szentmisében a megváltás kegyelmének folyója megszakítás nélkül ömlik lelkünkbe, hogy azután tovább hömpölyöghessen az örök életbe. A megváltás, amelyet a kereszt-

ség kezdeményez és csíra gyanánt belénk olt, az Eucharisztia által teljesedik ki. Ne higyjük azt, hogy a keresztségben már mindent megkaptunk, hogy a keresztség által már tökéletes kereszténnyekké lettünk. A keresztségben csak a fácska ültettetik el, a növekvést, a virágzást és a termést a második nagy szentség, az Eucharisztia adja ; a keresztség és az Eucharisztia az isteni életnek két nagy forrása, mely a végleges megváltást közli velünk.

Mondjuk el most a mai szentmiséről mindazt, amit csak a szentmiseáldozat számunkra hoz. Azt találjuk, hogy csaknem mindegyik szövegrész a Szentáldozatnak hathatós voltáról beszél. Kezdjük a három fő-képpel :

Első kép. Az Evangélium az irgalmas szamaritánusról szóló felejthetetlenül szép hasonlatot mondja el. Krisztus ezzel a felebaráti szeretetre akar bennünket tanítani. Az Egyház pedig azért él ezzel a hasonlattal, hogy elibénk rajzolja Krisztusnak a misében való működését. A rablók kezére került ember — a szegény emberi természet ; a természetfölötti adományoktól megrabolva, a természeti adományokban meggyengülve hever, a nyomorúság szánalmas képe gyanánt. Nos és most a zsidó Törvény elhalad az emberiség mellett, de nem tud segítséget hozni. Ekkor tűnik föl az irgalmas szamaritánus, Jézus Krisztus az alázatosság öltönyében, gondjaiba veszi a szegény sebesültet, olajat és bort tölt sebeibe, menedékhelyre viszi és gondoskodik róla. Ez a megváltás munkája. De éppen *ez* a mise is. Ne is annyira az emberiséget nézzük most, hanem minmagunkat, engem, téged . . . Mindnyájan ott heverünk az útszélen : de megkereszteltetésünktől fogva minden szentmisében eljön hozzánk az irgalmas Szamaritánus és fölemel. Természetünk még hajlamos a rosszra, még mindig sok sebből vérzünk, még mindig tehetetlenül fekszünk, minmagunk erejéből nem tudunk «*az isteni ígéretek felé futni*» (Könyörgés). Az Eucharisztiában

olajat és bort csorgat sebeinkbe: az olaj a krisztusi tanítás segítsége, a bor az ereje. Bekötöz és atyai gondunkat viseli. Légy meggyőződve afelől, hogy a misében lelked sebei meggyógyulnak. Az irgalmas szamaritánusról szóló példázat a mise hatékony-voltának szép képe.

Második kép. Az Evangélium negatíve, a Szentlecke azonban már pozitíve ecseteli a mise hatását. A Szentlecke összehasonlítja az Ó- és az Újszövetséget. *Az Ószövetségben a betű uralkodik, az újban a lélek.* Azt mondja Pál: Mózes ábrázata az Istennel való érintkezés folytán ragyogóvá lett, és Izrael fiai nem tudtak arcába tekinteni. De Pál tovább folytatja: Ha az Újszövetség tökéletesebb a réginél, annál tündöklőbbnek kell a krisztusi orcának lennie, amelybe mi a szentmisében — belétekinthetünk; és annál tündöklőbbnek kell az Isten-gyermek arcának lennie a szentmisében, a Krisztussal való társalgás folytán. Valóban éppen az az Eucharisztia hatása, hogy megdicsőít bennünket. Természetesen, földi életünk folyamán ez a megdicsőülés el van rejtve és fátyolozva; mindazonáltal megvan, úgyhogy szemünk nem tudna a lélek arcába nézni a megdicsőülés világossága miatt. Légy meggyőződve, hogy a szentmiséről ragyogó arccal, fénylő lélekkel mégy ki a hétköznapok szürkeségébe.

Harmadik kép. Még egy harmadik képet is látunk a mise Offertoriumában: Mózes Izrael fiainak szószólója. Miközben Sinai hegyén Istennel társalog, a zsidók aranyborjat öntenek és azt imádják. Az Isten szakítani akar a zsidó néppel, Mózes azonban könyörög a hűtlen népért és az Isten megenyhül. Mit jelent ez? Mózes a Krisztus képemása, a mindenkoron közbenjáróé és engesztelőé. Minden mise a keresztáldozatnak megjelenítése; minden misén kiviláglik, hogy az Úr «*megenyhül és elengedi azt a büntetést, amellyel minket, az ő népét, fenyeget*».

Ez a három kép tehát fényt derít a szentmiseáldozat hatásaira: az irgalmas szamaritánus meggyógyítja lelkünk sebeit; belenézünk Krisztus megdicsőült arcába és magunkkal visszük a megdicsőülés tényét az életbe. Az Isten megenyhül az isteni Mózes közbenjáró imájára.

A többi rész. A mise többi része is felhívja figyelmünket az áldozat hathatós voltára; *Introitus:* «*Isten, fordítsd figyelmedet segítségemre...*» A lélek ellenségei által meghajszolt, halálraüldözött ember az életszentség felé közeledik. De hol lel segítséget? *A misében!*

Könyörgés: «*A te kegyelmedből származik, hogy híveid neked méltóan és dicséretesen szolgálnak*», ez a kegyelem a misében jut osztályrészünkül; «*add meg nekünk, hogy ígéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk*»: ezt a kegyelmet is a misében kapjuk meg.

Communio: a lélek földje jóllakik, a bor megörvendezteti az emberi szívet, a kenyéren megerősödik: ezek az Eucharisztia *hatásai.* A lélek jóllakik, megizmosul és örömmel telik el.

Postcommunio: az Eucharisztia életet, megengesztelődést, védelmet ád.

Keresztények, hatoljunk egyre mélyebben és mélyebben a mise megértésébe és értékelésébe, mert a mise vallási életünk középpontja. Benne rejlik lelkünk számára minden, de minden segítség. Valóban, a mise az a forrás, melynek áradása minket az örök élet felé sodor.

Krisztus és a keresztények.

(1928.)

Ha föltesszük a kérdést, kikről beszél a liturgia a legtöbb alkalommal, azt mondhatjuk: legszívesebben *Krisztusról és a keresztényekről* beszél. A szív bőségéből szól a száj: az Anyaszentegyház legszívesebben a vőlegé-

nyéről, Krisztusról beszél és önnön gyermekeiről, a keresztényekről. Az egyházi év első felében újra meg újra Krisztusról beszél és énekel. Ádvent idején azt mondja: *Közeleg . . .*; karácsonykor: *Köztünk van, megjelent;* húsvétkor: *Meghalt értünk, feltámadt,* felment a mennyekbe, elküldi nekünk Szentlelkét. — A Pünkösd után következő időszakban az Egyház a legszívesebben rólunk, keresztényekről beszél. Fontoljuk meg röviden, mit mond a mai vasárnap Krisztusról és a keresztényekről.

1. *A keresztények.* A lélek ma a maga valójában jelenik meg: egyfelől szegényes, agyonhajszolt bűnfoltozta; másfelől boldog, dicső Isten-gyermek.

Ma sok könyörgés közepett közeledik az Isten házához: a gonosz ellenség vadkergető vadászként kullog mögötte: «*Ó, Isten, fordítsd figyelmedet segítségemre; ügyefogyott és szegény vagyok, Uram, állj az oldalamra*». Ismerjük az emberi életnek ezt az oldalát. Ha magára marad, semmi az ember, mindig hontalan és árvalelkű; de a Könyörgés már a másik oldalt mutatja. Azt mondja, az Isten kegyelméből származik a neki való méltó szolgálás. Ha tehát élünk a kegyelemmel, akkor lélekemelő cél nyílik meg előttünk; a liturgia ezt a célt «*ígéretek*»-nek hívja; ismerjük ez ígéreteket: a kegyelem is «ígéret» itt e földön; a dicsőség és a megdicsőülés is «ígéret», de a másvilágon.

A Szentlecke lényegileg egészen ugyanezt mondja; először így szól: a magunk erejéből semmik sem vagyunk; képtelenek még arra is, hogy egyetlen okos gondolatunk támadjon, de a kegyelem segítségével megerősödünk. «*A mi elégséges voltunk az Istentől van.*» Azután a Szentlecke hasonlatot állít elénk: Amiként Mózes orcája tündöklött az Istennel való beszélgetés folytán, olyanképpen fog ragyogni az Isten fiainak lelki arca is, ha állandóan az Úrral társalognak. Hogyan fog a lélek arca odafent ragyogni, ha bizonyossá válik a megdicsőülés!

Ezek azok az ígéretek, amelyek felé futnunk kell. Mindegyik vasárnap, minden egyes mise közelebb visz bennünket ehhez a dicsőséghez.

A mise az Isten fiainak kettős természetét az Alleluja-énekben mutatja meg a legszebben ; fájdalomdal *ez*, Allelujákba keretezve : «*Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted*». Ez a keresztény ember sorsa a földön : mély szenvedés, a húsvéti Alleluja fényével megaranyozva.

Az Evangéliumban is sokat beszél az Egyház a keresztény emberhez : Boldogoknak magasztal bennünket, mert az Eucharisztia szent titkaiban résztveszünk, mert ilyeténképpen az Urat láthatjuk és hallhatjuk ; lelkünkre köti *a szeretetnek kettős nagy parancsát.* Megtanít minket arra, ki a mi felebarátunk : minden egyes ember, barát és ellenség egyaránt, aki csak segítségünkre szorul. Vegyük eszünkbe azt is, hogy a rablók kezébe esett megsebesült vándor — az embernek a képe : igen, *ez* az ember Krisztus nélkül ; mindazonáltal megleli orvosát és szabadítóját, aki pártját fogja, menedékhelyre viszi és gondját viseli.

Foglaljuk össze mindazt, amit a mai mise Krisztusról mondott : az ember, aki a maga erejéből szegény, jajjal és bajjal megrakva halad át az életen ; de ott hordja lelkében a megdicsőültség fényét, az Úr «*ígéretei felé fut*». Az Alleluja-ének a legtalálóbb kifejezés : mély földi szenvedés, húsvéti örömtől földerítve.

2. *Krisztus.* Elmélkedjünk azon, mit mond a liturgia Krisztusról. Két képben állítja ma elénk az Urat : Mózes és az irgalmas szamaritánus képében.

a) A mai mise már a Szentleckében egybeveti Krisztust Mózessel. Régi összehasonlítás ez már ; maga Isten is élt vele az Ószövetségben, mondván Mózesnek : «*Hozzád hasonló prófétát küldök*». Krisztus megismételte ezt a hasonlatot : «*Nem Mózes adott nektek kenyeret az égből, hanem az én Atyám*». (Ján., 6, 32.)

Adódnék még egész sor hasonló mozzanat: Mózes mannával eteti a zsidó népet, megüti botjával a sziklát, átvezeti a zsidókat a Vörös-tengeren, a pusztán keresztül, az Igéret földje határáig; törvényt ád, levágatja a húsvéti bárányt. Mindez igen könnyen Krisztusra is alkalmazható. A Szentlecke ma még egy másik hasonlatot is hoz: Mózes megdicsőült arca előképe a megdicsőült Megváltó arcának. Krisztus ugyanis ott trónol fönségében az Atya jobbján és a misében is a megdicsőülés ragyogásában mutatkozik.

Másféle képet mutat nekünk Mózesről az *Offertorium*. Egész történetet mond el nekünk: a zsidó nép hűtlenné lett, az aranyborjú előtt hajbókol, Isten el akarja vetni a népet. Ekkor Mózes bocsánatáért esedezik és az Úr megenyhül. Mózes ez esetben Krisztusnak előképe; kereszthalála által nagy szószólónkká és közvetítőnkké lett, és *minden mise az isteni Mózesnek közbenjáró imája.*

b) A mai mise még egy különösen szép képben mutatja be Krisztust: az irgalmas szamaritánus parabolájában. Ki ez a rablók kezébe esett ember? *Maga az emberiség.* A zsidó papság és az Ószövetség nem tudtak segítséget hozni. Ekkor jön el az isteni szamaritánus az alázatosság ruházatában, olajat és bort önt sebeibe és vendégfogadóba viszi. Krisztus nem utalhatott volna önmagára szebben, mint ezzel a képpel.

Mindaz, amit a liturgia rólunk és Krisztusról mondani akar, szépen egyesül a mai Evangélium példázatának képében: Krisztus, az irgalmas szamaritánus és a szegény, rablók kezére jutott emberi lélek; vendégfogadóba viszi és meggyógyítja. Igazában ezt műveli most is a szentmisében: a menedékhely az Isten háza, az orvosság — az Eucharisztia. *Gyógyíttassuk meg magunkat.*

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENHARMADIK VASÁRNAP.

A mai vasárnapnak két, más-más hangulatú oldala van; az *egyik* komoly, szomorú, esdeklő; a *másik* pedig örömteli. Különösen két részt tartok fontosnak a mise megértése tekintetében; a *hetvenharmadik zsoltárból* vett három éneket (Introitus, Graduale, Communio), ezek adják meg a napnak és a misének alaphangját és hangulatát; továbbá az *Evangéliumot*, amely szép misztérium-cselekvényt tár elénk. A mise egyébb részeit könnyű idefűzni. Ne sajnáljuk az időt attól, hogy előbb *az egész* 73. *zsoltárt* figyelmesen átolvassuk. A legkomorabb zsoltárok közül való ez, és egy szomorú fejezetet ád elő a zsidók történetéből: pogányok rontanak be a templomba, földúlják, megszentségtelenítik, lerombolják; a zsoltáros a régibb zsidó-történetből iparkodik bizalmat meríteni: hiszen Isten kiszabadította népét Egyiptomból, megsemmisítette ellenségeit... A zsoltáros látja a természetet: a hajnali pír, a nap, a pompázó tavasz, mind-mind az Isten alkotása... Így megerősödvén segítségkérő bensőséges fohászt sóhajt az ég felé! — Most azt kérdezhetné valaki, mire gondolt az Egyház ennek a zsoltárnak olvasásakor? A megszentségtelenített templom: *ő maga*, az Isten Szentegyháza, Krisztusnak misztikus teste, amelyet ezer ellenség üldöz, amelyet megszentségtelenítenek a bűnök. Valószínűleg a népvándorlás nehéz ideje sajtolta ki az Egyházból ezt a panaszt; manapság gyermekeinek tengernyi bűnére gondolhatunk. És az Evangélium: ez újra egy misztérium-cselekvény klasszikus példáját rajzolja szemünk elé. Az Egyház elsősorban nem arra törekszik, hogy a háládatosságról szóljon nekünk a tíz bélpoklos gyógyulásával, akik közül hálaadás végett csak egy tér vissza; *a mai mise számára* akar szemléletes képet adni. A vasárnap Húsvéti nap, keresztelési nap; a mise a keresztség megújítása, hálaadás megtérésünkért (Eucharisztia). A tíz bélpoklos példája Húsvét éjtszakájába állít bennünket, amikor (legalább elvben) az eredeti bűn pokolosságától megszabadultunk; az egyetlen hálás szamaritánus viselkedése reánk vonatkozik, akik most szentmisére jövünk, hogy hálát mondjunk az Úrnak; hiszen Ő most valóban «Jeruzsálembe» jő, «belép az Egyház falujába»; mi pedig

«eléje megyünk» és Ő meggyógyít minket bűneink poklosságából, és új kegyelmet akar adni a szentáldozatban és a szentáldozásban. Azután panaszkodik a többi kilenc háládatlansága miatt; ezeken a lanyha keresztényeket érti, kik, ha meg is vannak keresztelve, de hitüket nem gyakorolják, nem járnak misére (nagyvárosokban alig egytizedrész hallgat misét). Az Üdvözítőnek ez a panasza építi meg a hidat a 73. zsoltár bús dallamához. Most már értjük a misét: hitehagyott testvéreinkért mondott bánatos könyörgései alkotják a sötét hátteret (Introituskor, Evangéliumkor és Fölajánláskor érezzük legfájóbban ezt a kínt), amelyből a keresztség boldogságával emelkedik ki a misének tündöklő hálaadása. *A szónok mutassa be a jó és rossz keresztény vasárnapját*, a mai miseszövegre támaszkodva.

Liturgikus óra.

A mai vasárnap miséje egy-két nehezen érthető helyet tartalmaz, mindazonáltal reméljük, hogy valamennyire beléhatolhatunk értelmébe. Kezdjük csak az Evangéliummal; ebből kiindulva próbáljuk meg az egész mise megértését.

1. *Az evangéliumi történet.* Körülbelül négy hónappal az Úr halála előtt történt; az Üdvözítő Galileában befejezte működését; nem sok idő telt el megdicsőülése óta. Most elhagyja Galileát mindörökre. Halála előtt nem is látja viszont újra. Amikor azonban Szamarián keresztül akart Judeába menni, a szamaritánusok nem fogadták be és így Galilea meg Szamaria határán haladt tova. Egy faluba érkezett, amelynek közelében bélpoklostelep volt. Bizonyára hallottatok már a bélpoklosságról. Rettentő betegség ez, amely még ma is el van terjedve Keleten; aki ezt a nyavalyát megkapta, az lassanként teljesen elsenyvedt; egyik tagja a másik után rothadt le róla. Tetejébe még nagyon fertőző is ez a betegség. Ezért kellett a zsidóknál, Mózes törvénye értelmében, a bélpoklosokat elkülöníteni, akiknek aztán nem volt szabad érintkezniök az egészséges emberekkel. Ha mégis valakit meg akartak szólítani, bizonyos távolság-

ban meg kellett állniok, és megmondaniok, hogy bélpoklosok. Most is így volt ; amint Jézus a falu határához ért, tíz beteg futott az Úr elé, akik ugyanarra a telepre valók voltak, «*távolról megállának*» és segítségért kiáltottak : «*Jézus, Mester, könyörülj rajtunk*». (A görögben így hangzik : *Eleison:* ami azonos a mi Kyrie eleisonunkkal ; jelentése : Uram irgalmazz nekünk, könyörülj rajtunk. Az Üdvözítő *anélkül, hogy hozzájuk nyúlna,* a papokhoz küldi őket. A papoknak kellett ugyanis a poklosokat tisztákká nyilvánítaniok. Mózes törvénye t. i. előírta, hogy az, akinek elmúlt a bélpoklossága, menjen a papokhoz : és a pap vizsgálja meg alaposan, hogy igazán meggyógyult-e ; evégből lenyírták a haját, meg kellett mosakodnia ; azután áldozatot mutatott be két verébből, három báránykából és valami ételből. Csak azután nyilvánította a pap tisztává ; és csak ezután érintkezhetett újra a többi emberrel. Jézus azonban csak úgy, gyógyítatlanul küldte őket a papokhoz ; *ez volt hitük próbaköve.* Az Üdvözítő a legtöbb gyógyítás alkalmával ilyen hitpróbát kíván. Valamennyien kiállották a próbát ; meg is tisztultak mindnyájan még útközben. A tíz közül kilenc zsidó vala, és csak egy volt szamaritánus. Ez látja, hogy meggyógyult, és *visszatér* Jézushoz, mielőtt a papokhoz menne ; bensőséges hálát ad a gyógyulásáért, orcájára borul előtte és fennszóval magasztalja Istent a gyógyulásért. És így a szamaritánus, ez az idegen, ez a félzsidó, megszégyeníti a zsidókat. Mert a többi kilenc, aki zsidó volt, nem tartotta fáradtságra érdemesnek a visszatérést és a Jézusnak való hálaadást. Az Üdvözítő fájdalommal veszi ezt tudomásul ; elszomorkodik és ebben a tényben *a zsidó nép hálátlanságának és keményszívűségének képét és hasonmását látja:* a zsidók elutasítják maguktól a krisztusi megváltást, viszont az idegenek, a pogányok, örömmel fogadják az Isten országát. A kilenc zsidó nemsokára, hogy elköszönt Krisztustól, meggyógyult ; tehát egész szépen visszatérhettek

volna, ha le akarták volna róni köteles hálájukat. Olvassuk csak el az Úr fájdalmas panaszát a kilenc zsidó hálátlansága miatt. Hiszen ez a veleje az elbeszélésnek: Jézus háládatosságot kíván, nem maga iránt, hanem Isten iránt; és még inkább háládatosságot vár az övéitől. Ez számunkra is a tanulság!

2. *A háládatosság.* Keresztények, a hála az Isten fiainak egyik legfontosabb vonása. A háládatosság nemes lelkület jele. Csak a jó ember háládatos. Valamenynyien ismerítek a közmondást: jót jóért ne várj! Az önző, maga-magát kereső világ nem ismeri a hálát. A háládatosság rokon a hűséggel. Legyünk hát hálásak mindenkivel szemben, aki valamicske jót is művelt velünk. Legyünk hálásak szüleink, jótevőink iránt. A jótevő legyen *szent* a szemünkben, még akkor is, ha később visszavonja jótéteményeit. Ha valami rosszat tesznek velünk, írjuk homokba; de ha jót tesznek velünk, véssük márványkőbe. Legeslegelsősorban legyünk hálásak az Isten iránt; ezt a háládatosságot necsak egynéhány hálából fakadó cselekedettel mutassuk meg, hanem *nevelődjünk háládatos lelkületre.* Milyen szépen hangzik a mise Prefációjában: «*Valóban méltó és igazságos, . . . hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk*». Csakugyan, mindig és mindenütt hálásaknak kell lennünk az Isten iránt.

Gondoljunk csak arra a sok jótéteményre, amellyel elhalmoztattunk. Vegyük először a természetes jótéteményeket: *életem nem egyéb, mint jótétemények láncolata:* Isten nélkül egy szempillantásig sem élhetnék. Minden tagom: szemem, fülem, kezem — jótétemény gyümölcse. A természet is, szépségeivel egyetemben. Minden virág, minden fűszál azt kiáltja felém: Én az Isten éretted való jótéteménye vagyok. — A természet pompáját örömünkre alkotta az Úr. Sőt mi több, királyi gyermekek vagyunk; a természet az a képeskönyv, amelyet Atyánk adott nekünk; ebből a könyvből egy másik világ léte-

zését olvashatjuk ki. — Most az Isten jótéteményeinek egy másik sorozata vonul fel előttünk : *Isten gyermeke vagy*, Istentől meghíva a mennyországi örömökre, az Isten országába. Az Egyház, a szentségek, az egyházi év, a szent liturgia, az Üdvözítő, mind-mind *éretted vannak*, éretted adattak, hogy örökre boldog légy. Hogyan is hagyhatnád abba a hálaadást? Gondolj továbbá az isteni gondviselésre, hogy miképpen vezet és vezérel téged ; hogyan nyúl be nap-nap után életedbe, hogyan halmoz el óráról-órára éppen téged jótéteményeivel.

Eddig a háládatosságra fordítottuk figyelmünk, most menjünk egy lépéssel tovább : értelmed van, hited van ; az Isten megengedte neked, hogy láthasd, vagy legalább sejthesd dicsőségét, szeretetét, nagyságát. Éppezért el kell imádkoznod a Glória szavait : «*Hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért*», vagyis azért, hogy sejtjük és ismerjük és egykoron szemtől-szembe láthatjuk a te dicsőségedet.

«*Mindenkor és mindenhol*» hálát kell adnunk, még a szenvedésért is, még akkor is, ha nem értjük Isten útjait ; mert tudhatjuk, hogy minden, amit Isten művel velünk, javunkra válik. Nagy szenvedésben, vérző szívvel hálásnak lenni — nem könnyű dolog !

Most már azt is megérthetjük, hogy a *liturgia*, az Egyház imádsága, mély háládatosságot lehel. A hála járja át megváltásunknak minden egyes napját : az Egyház reggeli imádsága (Laudes) és estéli imádsága (Vesperás) hálaadás és dícséret. És különösképpen estidőn ad hálát az Egyház a Magnificatban, az Istenanya szép hálaadó imájában, a megváltás minden jótéteményeért : Magasztalja lelkem az Urat ! A misében olyan könnyen elszáll fülünk mellett ez a két szócska : **Istennek hála** ! És mielőtt az Istenfia megtartaná az átváltozás alkalmával az oltárra való bevonulását, az Egyház bensőséges háladalt énekel, a Prefációt : «*Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor*

és mindenhol hálát adjunk» ! Valóban, még ez a szó is, hogy «Eucharisztia», magyarra fordítva így hangzik : *«szép, jó hálaadás»*.

Vegyük jól eszünkbe : az Isten fiainak nemes voltához hozzátartozik az Isten és az emberek iránt való háládatosság.

3. *A vasárnap miséje.* Ne higgyétek azonban, kedves keresztények, hogy az Egyháznak ez az egyetlen célja, amelynek kedvéért ezt az Evangéliumot hirdeti nekünk. Sokkal inkább *a szentmise kegyelmi hatására* akarja fölhívni figyelmünket. Hogy mit munkál a mise bennünk, azt az Egyház a legszívesebben az Evangélium-adta képben mutatja meg.

Hiszen tudjátok, hogy a mise Krisztus kereszt-áldozatát jeleníti meg, de egyúttal a kereszthalál megváltási kegyelmét is meghozza nekünk. Ezt a kegyelmet elsőízben a keresztség fölvételekor kaptuk meg, most pedig minden egyes alkalommal, *minden egyes szentmisében* nyerjük el. A keresztség és az Eucharisztia ugyanazt adják nekünk ; a keresztség a kezdeményezés, az Eucharisztia a folytatás, a kifejlesztés és a megteljesítés. A kettő által kell eljutnunk a teljes megváltódás állapotába. Az áldozási imádság nagyon szépen mondja : *«E mennyei szentség magunkhoz vétele által . . . engedd, hogy örök üdvösségünkhöz közelebb juthassunk»*. Íme, ez a szentmise célja. Annak a magnak, amely a keresztségben hullott lelkünkbe, *nőnie* kell az életünk folyamán hallgatott misék által, egész a kiteljesedésig.

Figyeljétek csak meg, milyen szépen elénk tárja ezt az Evangélium. Az a tíz bélpoklos, aki Jézus előtt áll, mi vagyunk, akik egykoron szintén Jézus előtt álltunk, a lelki poklosság terhével vállunkon ; de ő meggyógyított bennünket a keresztségben, a pap pedig egészségeseknek nyilvánított bennünket, amikor beiktatott az Egyház kebelébe. Az egyedül hálás szamaritánus meg téged jelképez, aki most, vasárnap a misére

mégy hálát-adni az Úrnak a gyógyulásért; igen, a mise nem más, mint a keresztség megújítása. Az Úr most is «*be megy egy faluba*», az Egyház falujába; te pedig «*eléje mégy*»: és Ő meggyógyít a bűn poklosságától, s új kegyelmet akar néked adni a szentáldozatban és a szentáldozásban. Jegyezd meg tehát jól, hogy *a szentmisehallgatás nem egyéb, mint a keresztségben kapott gyógyulás után való hálás visszatérés.*

Most már értjük az Úr panaszkodását is, a többi kilenc hálátlansága miatt. *Ezeken a sem-hideg, sem-meleg kereszténveket érti*, akik bár meg vannak keresztelve, de hitüket nem gyakorolják és nem járnak misére. A nagyvárosokban, ha tíz közül *egy* elmegy, még az is sok.

Azt is láthatjuk most már, miért olyan szomorú és búbánatos a mise többi része is. Olvassátok csak el *az Introitust* és a *Gradualét:* mindkettő keserves könyörgés hitehagyott testvéreinkért: «*Tekints, Uram, szövetségedre és ne felejtsd el végképpen szegényeidet!*» A misét tehát így foglalhatjuk össze rövid szóval: Mi, az Isten gyermekei, eljöttünk a szentáldozatra a keresztségben kapott gyógyulásért hálát-zengeni és ezt a gyógyulást megújítani; egyszersmind szívből imádkozunk a lagymatag, háládatlan keresztények megtéréséért.

A *Szentlecke* ma nehezen érthető; ha esetleg nem értitek, egész nyugodtan menjetek tovább!

A vasárnap ünneplése.

(1929.)

Ha a mai misének egységes képét akarjuk egybeállítani, két oldalt kell megkülönböztetnünk: egy örömmel teljes és egy szomorú oldalt, egy hálaadással-telt és egy panaszosan-esdeklő oldalt.

1. *A mise főcselekménye:* az Evangéliumban tíz

bélpoklost látunk, akiket Krisztus meggyógyított; kilenc közülük nem mutatkozik többé, csak a tizedik, a szamaritánus tér vissza hálás szívvel az Úrhoz. Mit akar ezzel az Egyház mondani? Tudjuk már, mit jelentenek a vasárnapi Evangéliumokban a gyógyítási csodák. Krisztus — amíg a földön élt — a testi nyavalyák orvoslója volt; meg akarta mutatni ez által, hogy Egyházában majd a lelki nyavalyáknak gyógyítója akar lenni. Ez a gyógyítás a keresztségben megy végbe. *A bélpoklos előképe a meg nem keresztelt embernek:* Krisztus mindannyiunkat megtisztít a keresztségben a bűn poklosságától. A vasárnap húsvéti nap, keresztelési nap; vasárnap meg kell újítanunk a keresztségi kegyelmet.

De a keresztség egymagában még nem teremt tökéletes keresztényt. Az Úrnak még egy másik eszközre is volt gondja, amely meghozza nekünk a megváltást, vagy amint a mai áldozási imádság mondja: «*az örök megváltás gyarapítását*» (Redemptionis aeterna augmentum): az Eucharisztiát. Újra meg újra hangsúlyoznom kell: a keresztség meg az Eucharisztia együvé tartoznak, s csak általuk lesz a keresztény ember tökéletes keresztény. Hasonlattal élve: vajjon az újszülött gyermek már emberszámba jő? Minden bizonnyal; de még meglehetősen tökéletlen ember. Előbb anyatejjel kell táplálnia, táplálékot kell magához vennie, hogy életerős emberré serdüljön. Ha a keresztség a lélek születése, akkor az Eucharisztia az Egyház anyateje.

2. A mai Evangélium szépen utal *az Eucharisztiára:* A tíz meggyógyult közül csak egyetlen egy tér vissza hálát adni, Istent dicsérni a gyógyulás kegyelméért, és a krisztusi békeszót hallani. Olvassuk csak figyelemmel: «*Nagy szóval magasztalván az Istent, és arcra borulva az Ő lábánál, hálát ada*». Hálát adni görög nyelven: eucharistein; ebből a szóból származik az «Eucharisztia». A vasárnapi mise tehát a szerencsésen meggyógyultnak

hálaadó ünnepe a bűn poklosságától való megszabadulásért. Ebbe a képbe foglalhatjuk tehát össze a vasárnap ünneplésének jelentőségét : a vasárnap az a nap, amelyen fennszóval kell dícsérnünk Istent, hálát adván a keresztség kegyelméért ; egyszersmind a lélek megérésének napja, amelyen a lélek elnyeri «*a hitben, reményben és szeretetben való növekedést*», «*az örök megváltás gyarapodását*». Igy most már értjük az Evangéliumot. Az egyetlen hálás szamaritánusban ránk gondol az Úr, ránk, akik most szentmisére jöttünk. Mert most teszi be lábát az Úr az Egyház «falujába» ; mi pedig «elébe megyünk» és Ő meggyógyít bennünket bűneink poklosságától, és új kegyelmeket akar adni nekünk a szentáldozatban és a szentáldozásban.

3. De nézzünk bele még jobban az Evangéliumba. *Csak egyetlenegy jött vissza Jézushoz*, hogy lerója háláját ; kilenc azonban nem jött vissza. Jézus fájdalommal veszi ezt tudomásul és kérdezi : «*Nemde tízen tisztultak meg? Nem akadt, aki dicsőséget adjon Istennek*». Krisztus panaszkodik a kilenc megŕgyógyult hálátlanságán. Az Üdvözítő az ilyenféle esetekben mindenkor mélyebb jelentőséget lát. Látja lelki szemével a keresztényeket, akik megtisztultak a keresztségben a bűn poklosságától ; de vasárnapra kelvén, nem jönnek vissza hozzá hálát adni és üdvösségüket biztosítani. Az Egyház ma fölpanaszolja annak a sok kereszténynek hálátlanságát, akik nem járnak misére, akik keresztényi kötelességeiket elhanyagolják. Értjük-e már, miért olyan komoly az Egyház az énekek megválasztásában? Háromszor zendít rá a nagyszomorúságú 73. zsoltárra : «*Isten, örökre mért hogy elvetettél? . . . emlékezzél meg a gyűlekezetedről, mely kezdet óta a tied . . . El ne felejtsd nyomorékodat!*» Az Egyház keserű kifakadásai ezek, gyermekei miatt, akik megfeledkeznek köteles hálájukról. Keresztények, ezekért kell mai imádságunkat és könyörgésünket szentelnünk. Résztvevő fájdalmunk különösen nagyra növekedik a

misének e három helyén : Introituskor, Evangéliumkor és Szentáldozáskor. Jaj, mondjuk, ezek az Isten házába vezető útat nem találják meg ; ezek nem hallják Krisztus Evangéliumát ; ezek nem élvezik az égből szállott kenyeret, «*melyben megvan minden gyönyörűség* (Communio).

Befejezés. Ami pedig bennünket illet ; annál buzgóbban akarunk a saját lelkünkön munkálkodni és az Anyaszentegyház homlokának barázdáit elsimítani. Két dolgot tegyünk ma a fölajánló-tányérkára : *hálát és könyörgést.* Hálát a vett kegyelmekért, könyörgést testvéreinkért. Örömet és bánatot ; örömet, hogy Isten gyermekei vagyunk, bánatot, hogy olyan sokan elfecsérelik a szabadságnak drágalátosságát és nyakukba veszik e világnak rabszolga-igáját. Keresztények, emeljük magasra vasárnapi áldozatunkat !

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENNEGYEDIK VASÁRNAP.

Ma az Egyház mégegyszer és utoljára teljes tisztaságában láttatja velünk a két ellentétet: egyik oldalon áll a lelki ember, a másikon a testi ember (Szentlecke); itt áll az Isten szolgája, amott a mammon rabszolgája (Evangélium); ezekből az ellentétes képekből nyilvánvalóan kitetszik a nagy tanulság: egész lélekkel ragaszkodjunk az Istenhez. Ennek a vasárnapnak vezérgondolata, a mai szentbeszéd ideális jeligéje: «*keressétek először az Isten országát ... és ezek mind hozzáadatnak nektek!*» (Communio.) Ezt a két részre osztottságot megtalálhatjuk a mai misének egyébb részeiben is (Or., Grad., Postcomm.), úgyhogy valóban beszélhetünk a mai misének egységes témájáról. Milyen szépen le lehet festeni és bemutatni a mise alapján az Isten gyermekét és e világ fiát: 1. *a)* A lélek gyümölcsei (Lecke): valóságos *erénytükör, b)* Istenbe vetett bizalom: az égi madarak és a liliomok (ez a hely egyike a Szentírás legkedvesebb helyeinek); 2. *a)* A test cselekedetei (Lecke): teljes *bűnkatalógus, b)* A mammon szolgája, fölösleges gondok (Evang.).

Liturgikus óra.

Kedves Keresztények, bizonyára emlékeztek még, hogy már mondottam: az eddigi, Pünkösdre következett vasárnapok két főcsoportba oszthatók. *Az egyik csoportba tartozók tárgya: a keresztségi és a Húsvét-megújítás,* amint a mult vasárnap láttuk. A tíz bélpoklos meggyógyulásának képében bemutatja nekünk az Egyház a keresztség hatását és ennek folytatását, beteljesedését, a szentmisét. Keresztség és Eucharisztia ugyanazon a dolgon munkálkodnak, t. i. a megváltás kegyelmén: a keresztség lelkünkbe ülteti ezt, az Eucharisztia pedig

megnöveli. És a megváltási kegyelem képe, amelyet minden vasárnap miséjében megkapunk, az elmult vasárnapon a bélpoklosok meggyógyulása volt. Ilyen megszabadulási vasárnapot már egynéhányat ünnepeltünk. *A másik csoport a jelenbe vezet* és a két ország között dúló harc közepébe állít bennünket: Az Isten országa és az ördög országa harcának közepébe; a szentáldozatban kapjuk az erőt és a kegyelmet, hogy egyre inkább száműzzük lelkünkből az ördög országának befolyását, és így az Isten országába eljussunk. Ebbe a csoportba tartozik a mai mise is, és pedig, mint ilyen, a legutolsóul az egyházi évben. Mind a Szentleckében, mind az Evangéliumban a két Országot mutatja meg nekünk az Egyház.

1. *A Szentlecke.* Kezdjük csak ma a Leckével. Újra Szent Pál beszél hozzánk. Bevilágít szívünkbe és két hatalmasságot talál ott, amelyek egymással állandóan háborúskodnak. A világháborúból emlékeztek még bizonyára a drótakadályokra és a lövészárkokra. Lám, bent, a lelkünkben is hasonló a tájék: nagy csatasík van ott, két ellenséges tábor és lövészárkok húzódnak végig. Pál az egyik harcfelet testnek nevezi, a másikat léleknek. Mit ért a *testen?* Rosszra hajló természetünket. Ádám ősatyánk szomorú öröksége ez; ezt a megromlott természetet hordjuk magunkban egész életünkön át; ha meg is keresztelkedtünk, a rossz természet még nincs legyőzve. És ez a helytelen irányba törő természet mindig gonoszra visz minket. *Lelken* pedig a Szentlelket érti Szent Pál, amelyet a keresztségben kaptunk ajándékba és amely bennünket mindig fölfelé nógat. Ez a kútforrása minden jónak, minden bennünk lévő erénynek. Most már érthetitek, hogy ezek ketten folyton-folyvást harcban állanak egymással; mi pedig a csata középpontjában állunk. Ennek a háborúnak sosem szakad vége, kora reggeltől késő estig tart a harc; legtöbbször természetesen csak álló harcról van szó, de néha-néha

az egyik vagy a másik ellenfél rohamra indul ; így esik meg aztán, hogy az életben egyszer nagy harci napra, általános offenzívára kerül a sor. Ekkor minden erőnket meg kell feszítenünk. Most már értjük, miért hívják a földi Egyházat küzdő Egyháznak.

2. *Két példa az általános offenzívára.* Hogy jól megértsétek, amit a harcról mondottam, két példát szeretnék elmondani nektek a szentek életéből. Az egyik példa a gonosz ellenség általános offenzívájáról szól, a másik az Istenéről.

Remete szent Antalról már egyízben beszéltem nektek : ezt a szentet a gonosz ellenség igen gyakran megkísértette és megkínozta. Egy alkalommal különösen nagy rohamot intézett ellene, Antal azonban állhatatos maradt és felkiáltott : «*Én vagyok itt, én — Antal ; nem futok el ütéseid elől, mert ha még annyit mérsz is reám, akkor sem választhatsz el Krisztus szeretetétől*». Azután énekelni kezdett : «*Szálljon bár ellenem egy egész hadsereg: aggódás akkor sem tölti szívemet*». A gonosz ellenség azonban újult erővel és még gyakrabban támadt. Antal állta a sarat. Az Úr pedig nem feledkezett meg a nehéz küzdelmet vívó Antalról, hanem segítségére sietett. Antal felnézett és látta, hogy megnyílik a házikó teteje és fénysugárkéve özönlik be. A démonok egyszeriben eltűntek, a test fájdalmai végetértek, és a ház újra visszanyerte régi képét. Antal észrevette a segítséget, felsóhajtott, megkönnyebbült egy kissé ; érezte, hogy a fáradtsága eltűnik, és ezt a kérdést intézte a fénylő Jelenéshez : «*Hol voltál? Mért nem jelentél meg mindjárt az elején, hogy lecsillapítsd fájdalmaimat?*» És egy hang ezt felelte neki : «*Itt voltam, Antal, de vártam egy kissé, hogy láthassam küzdelmedet. Minthogy pedig megálltad helyed és nem maradtál alul, mindenkoron segítőd leszek és híredet világszerte elterjesztem*». Antal ennek hallatára felemelkedett és imádkozott ; és úgy megerősödött, hogy több testi erőt érzett magában, mint annak előtte.

E héten ünnepeljük *Szent Ágoston* napját. Ez a szent életének harmincadik évéig hitetlen és bűnös ember volt ; ámde jámbor és derék édesanyja, Monika állandóan imádkozott érte ; egy püspök így vigasztalta Monikát : *Nem veszhet el ennyi könnynek gyermeke.* Ámde Ágoston mind jobban és jobban a világ bűnös örömeibe merült, anyjának nagy fájdalmára. Egyszer azonban Milánóba érkezett. Ott kezdett offenzívába az Isten kegyelme ; Szent Ambrus prédikációival kezdődött a támadás, amelyeket az Isten mintegy előcsapatokként vetett a harcba. A föntebb említett Szent Antal életírása is hatott Ágostonra. Azt mondta magában : *Ha ez képes volt rá, miért ne lennél képes te is, Ágoston!* Azután a Szentírás, különösen Szent Pál levelei voltak azok, amelyek Ágostont az Istenhez hívták. Viszont a másik oldalon ott állott e világ fejedelme, aki derekasan védekezett. Egymás után jöttek a világ bűnös örömei leányok alakjában, akik így beszéltek hozzá : *Hogy élhetnél te nélkülünk? Ha Istent szolgálod, rólunk mindörökre le kell mondanod* . . . Ime, így dühöngött a harc mindkét részen ; és Ágoston nem tudta, merre tartson . . . Egy napon kertjében üldögélt és még mindig nem tudott dönteni, mert egyfelől az Isten nógatta-vonta, másfelől a világ. Ekkor a szomszédos kertből gyenge gyermekhangot hallott ; valaki egyre csak azt dúdolta : «*Vedd és olvasd!*» Ágoston azt hitte, Isten ujja ez ; éppen Szent Pál leveleit szorongatta kezében. Az a hely — gondolta — amelyre először esik tekintete, fogja neki megmondani, mit kell tennie. Kinyitotta a könyvet és ezt olvasta : «*Tudjátok, hogy már itt az óra, hogy fölkeljünk az álomból . . . Az éjtszaka előrehaladt, a nappal pedig elközelgett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltsük magunkra a világosság fegyvereit . . .*» Ez a hely vívta ki a győzelmet ; Ágoston elment és megkeresztelkedett ; de nem lagymatag keresztény lett belőle, hanem Istennek szentje. Lám, ez az a küzdelem, amelyről ma az

Apostol beszél. Természetesen a mi esetünkben nem éppen úgy történik a dolog, mint az Ágostonéban, de kicsiben nekünk is küzdenünk kell nap-nap után.

3. *A csatamező.* Szent Pál felsorolja a test cselekedeteit is ; vagyis a bűnöket, amelyekhez alsóbb természetünk mindenáron le akar rántani bennünket és el akar téríteni a helyes ösvénytől. Nem akarom újra felsorolni mindama bűnöket, amelyek a «test cselekedetei». Hogy ezektől mindenáron óvnunk kell magunkat : magától értetődik. De még a kis dolgokban is távol akarjuk tartani magunkat az ilyesféle hibáktól.

Most Szent Pál a másik oldal felé fordul ; és fölsorolja *a lélek cselekedeteit* is ; csakhogy azokat másképpen nevezi : «*A lélek gyümölcsei*». Szemei előtt tehát fa áll, amelyet a jó Isten ültetett, az Üdvözítő ápolgatott és öntözgetett ; a Szentlélek pedig napsütésével előcsalta és megérlelte a fa virágait és gyümölcseit. Most itt áll, telve jó gyümölccsel : és most halljátok csak, micsoda gyümölcsök ezek : «*Szeretet, öröm, békesség, türelem, nyájasság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság*». Mondjátok, Keresztények, nemde gerjedez a szívetek, amikor ezeket az erényeket olvassátok? A Szentlélek műveli mindezeket a derék keresztény emberekben. Nézzétek csak az első hármas csillagzatot : *szeretet, öröm, béke!* Ezek a legszebb és legédesebb gyümölcsök a keresztény élet fáján !

Most azt kérdezhetnétek : Kedves Szent Pál, mondd csak, hogyan győzhetjük le alacsonyabb természetünket és hogyan takaríthatunk be sok jó gyümölcsöt? Szent Pál erre is megfelel ; azt mondja : «*Akik pedig Krisztuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt*». De hogyan feszítheti valaki önnön testét az Üdvözítő keresztjére? Legelőször a keresztségben tettük meg *ezt;* akkor Krisztussal együtt keresztre feszíttettünk ; és attól fogva mindannyiszor *ezt* tesszük, valahányszor a szentmiseáldozatot bemutatjuk ; hiszen

a mise nem más, mint Krisztus kereszthalála, aki közöttünk áll, és mi vele együtt keresztrefeszítettjük magunkat.

4. *Az Evangélium.* Amit Pál apostol mond a Szentleckében, ugyanazt mondja Mestere az Evangéliumban. Ez a hely a *Hegyibeszédből* való. Az Üdvözítő szót ejt a két országról is és azok parancsolóiról. Az egyik az Isten országa, és ebben az Isten az úr ; a másik az ördög országa — benne az ördög az úr ; az Üdvözítő ezt Mammonnak hívja. A *Mammon* voltaképen a gazdagság istene. Jézus azonban a bűnös örömökkel teli világot érti rajta. Lám, nekünk e két világ között kell választanunk. *Vagy az Isten gyermekei leszünk, vagy a világ szolgái.* Jól megmondta Krizológ Szent Péter : «*Aki az ördöggel tréfálkozik, nem tud Krisztussal együtt örülni*». Sok ember mégis mindkettőt szeretné ; óhajtaná a világ örömeit is, de a mennyországot is. De hát ez képtelenség !

5. *Ne aggódjatok!* Az Evangéliumban van még sok más, rendkívül szép rész, amely már ezernyi vigaszt szerzett az embereknek. Keresztények, ha én mindnyájatok szívébe beláthatnék, a legtöbbötökben földi ínséget és testi gondot találnék. Igen, ez mindig így volt ; sorainkban bizonyára sok lelkileg gazdag akad (akiben megvannak a lélek gyümölcsei), de nagy a testi szegénység ; és ez így van jól ; az Üdvözítő akarja, hogy így legyen dolgunk. Hiszen ő maga is a szegénységet választotta menyasszonyául. Legyünk büszkék szegénységünkre ; ez az első boldogság : Boldogok a lelki szegények ! Sorainkban ott áll az Istenanya, Szent József és sok más nagy szent.

Most pedig, kedves keresztények, szabad feltennem egy bizalmas kérdést : *ti sohasem zugolódtatok szegénységtek miatt?* Nemde, gyakran kérdeztétek aggodalommal telve : Mi lesz velünk? Mit eszünk, mibe öltözködünk? Bizonyosan egyszer-másszor majdnem kicsinyhitűekké lettetek. *Miért kell az Istennek éppen engem sujtania folytonos szükséggel és bajjal? Ugyan mit tettem*

én, hogy annyira ver az Isten? Igy panaszkodtatok. Keresztények, mindannyiunknak vigasztaló feleletet ad az Üdvözítő a mai Evangéliumban. Olvassátok csak: «*Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek . . . Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyüjtenek, és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál? . . . Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak; pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül. Ha pedig a mezei füvet, mely ma vagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten igy ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek?*»

Mit mond az Üdvözítő? Figyelmeztet arra, hogy gondoskodó jó Atyánk van az égben, aki nem feledkezik meg atyai kötelességéről. Az ég madarai és a mező virágai erre taníthatnak bennünket: a madarak nem vetnek, nem gyüjtenek télirevalót a csűrökbe, és íme az égi Atyának van gondja rá, hogy naponta terített asztal várja őket. Ha az Isten ezekre az oktalan teremtményekre ilyen nagy szeretettel figyel, hogyan feledkezhetnék meg gyermekéről, a drága áron megváltott emberről? Hasonlóképpen felesleges a ruházatért való aggódás is. Mert hogyan nőnek a mezei liliomok? Nem fáradoznak, nem szőnek, nem fonnak; és mégis, nincs az a Salamon — minden pompája ellenére — aki megütné ezeknek ékességét. Dehát mik ezek a virágok, hogy az Isten olyan pazarul ruházza őket? Nem többek puszta fűnél, mely ma virágzik, zöldül, holnapra azonban elszárad és feltüzelhető. Ha az Isten ennyire gondot visel legparányibb teremtményére is, mennyivel inkább mireánk, gyermekeire! Éppen azért, az Isten atyai gondoskodásával szemben bizalmatlanságnak, kicsinyhitűségnek jele lenne a szorongó aggódás. Mindezeknek az aggasztó kérdéseknek el kell némulniuk, nem mintha minderre nem lenne szükségünk; és nem is azért,

mintha az Isten sült galambot akarna szánkba küldeni. Természetes, hogy meg kell tennünk a magunkét ; de azontúl szabad és kell magunkat testestüllelkestül reá bíznunk, hiszen Ő tudja legjobban, mire van szükségünk ; mint Atyánk, segíteni akar rajtunk, és mint Mindenható tud is segíteni.

Csak egy dologra kell a keresztény embernek igazán komoly gondot fordítania, és pedig *az Isten országára és az Isten akaratának teljesítésére* (ezt az Evangélium «az Ő igazságának» nevezi). Ennek kell az első, sőt az egyetlen gondunknak lennie. Másfajta magatartás nincs éppen kizárva, de ennek is az Isten országáért való gondoskodás alá kell helyeződnie. Valóban, a földi dolgok, mint aminő az étel-ital és ruházat, szóra sem érdemesek, csak ú. n. *ráadások*, megtetézések, amelyeket az Isten bizonyára meg fog adni az igazi istengyermekeknek.

Ha ezt jól mérlegeljük, látjuk : milyen messzire vagyunk még Jézus tanításától. A mai miseáldozat áldozati gyümölcsül *ezt* adja nekünk : *Az egész ember Istennek való önátadását és az égi Atyának gondviselésébe vetett mély bizalmat.* Legyünk az Istennek igazi gyermekei !

A keresztények serege a Király körül.

(1930.)

Ha a mai misének főgondolatait egy képbe szeretnők összefoglalni, vegyük elő az *Offertoriumot.* Ez így hangzik : «*Az Úr angyala táboroz azok körül, kik őt félik és szabadulást hoz nekik: ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr*».

1. Vázoljuk először **a képet**: Felajánlás van ; a hívő közösség éppen a szentáldozati ajándékot akarja az Úr elé vinni. Krisztus áldozatába akar belekapcsolódni, ezért járul elé az oltár, és teszi le felajánlott ado-

mányát. E mögött a látható kép mögött van egy láthatatlan kép: az oltár — Krisztus, az Isten országának Királya; itt trónol; és a király körül sereglenek harcosai, a keresztény hadsereg; és köröttük angyalok táboroznak, akik a gonosz ellenség támadásait hárítják el; a Király pedig táplálékot osztogat övéinek. Vagy a másik kép: az oltáron trónol Krisztus, az Isten családjának feje, gyermekei körülötte sereglenek; őrzőangyalok őrzik ezt a családot az ördög támadásaitól, és a gyermekek mindennapi kenyeret kapnak Atyjuktól. Ez a kép!

2. Emeljük ki *a kép főelemeit.*

a) A hely. Az első az, hogy itt, az Isten házában van az Isten gyermekeinek gyülekezőhelye. Az Isten az atya, Krisztus a mi királyunk, és jó pásztorunk; az Egyház a mi édesanyánk, az Isten háza a szülői ház, a földi otthonunk. Egyre jobban és jobban jöjjünk tisztába azzal, mit jelent az hogy a templom otthonunk! Milyen szépen zengi a 83. zsoltár:

Mily édesek a Te hajlékaid,
Seregek Ura, Istenem,
Sóvárgó vágy emészt a lelkemen
Az Istennek csarnokai felé...
Madárnak háza van, fecskének fészke van,
Fiókáinak, hogy helyet találjon:
Én oltárodnál — Seregek Ura,
Én Istenem, királyom.

Ó, de kellene a hét zűrzavara közepett vágyódnunk, hogy vasárnapra kelvén Atyánk házába, Urunk orcája elé siethessünk! Itt kellene boldogságra vágyó szívünknek nyugodalmat keresnie és találnia; amint *Szent Ágoston* mondotta élete tévedései után: «*Nyugtalan a mi szívünk, amíg nyugalmat nem talál Istenben*».

b) Az Atya. Figyeljük meg még a mai misé rendkívül közvetlen hangulatát; egyszersmindenkorra

fel kell tételeznünk, hogy az Istenhez való viszonyunk olyan, mint a gyermeké atyjához. Nagyon szépen idevágnak az Evangélium gondolatai, amelyben az Üdvözítő, az isteni Atya gondviselése iránt való bizalomra buzdít bennünket. Az égi madarakról beszél meg a liliomokról, amelyek nem vetnek, és nem aggódnak a ruházatért, hanem a mennyei Atya táplálja és ruházza azokat. Legyünk mi is ilyen madarak és röpködjünk vidáman az Egyház fájának ágain. Hasonlítsunk a liliomokhoz, amelyek az istengyermekség fehér szépségébe vannak öltözve. Húzódjunk gondtalanul és mit sem aggódva az Isten kezébe, jól tudván, hogy szerető és gondviselő Atyánk van. Most is a misében újra tanujelét adja szeretetének, még pedig azáltal, hogy egyszülött Fiát adja értünk. Vessük tehát jól emlékezetünkbe a képet : a sereg az Úr körül sereglik.

c) Megvédve. Ez a család, ez a sereg ellenségtől van körülvéve ; ez az ellenség a pokol. Ismét megmutatja nekünk az Egyház a két ország ismeretes szembenállását. Amíg a földön vagyunk, egyre dúl bennünk a harc. Melyik győz : az alsóbb természet, vagy a fensőbb ember? Szent Pál szívünkre világít ; beszél a test cselekedeteiről és a lélek gyümölcseiről. Krisztus is szól az Evangéliumban a két úrról, akiknek egyszerre nem szolgálhatunk. Az Egyház imája elismeri az ember esendő voltát ; ezért az Istennek kell minden káros befolyást távoltartania tőlünk, hogy bennünket a jóra vezessen. Képünk azt is megmutatja, hogy ebben a harcban nem vagyunk magunkra hagyva. Őrzőangyalok vigyáznak ránk.

d) A Kenyér. De nemcsak az angyalok segítenek nekünk a lelki küzdelemben, hanem egy sokkal nagyobb valaki száll velünk együtt a síkra, Jézus Krisztus, a Király. Ő vívta ki az emberiség ellenségén a győzelmet : «*Én meggyőztem a világot*». Az ő győzelmébe bele van foglalva a mi győzelmünk is. És itt a mi képünk az

égi kenyérre hívja fel figyelmünket : «*Izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr*». Az Eucharisztia ez. Itt van a kulcs a mise megértéséhez. Miért tárja elénk az Egyház ennek a két országnak képét? Nem azért, hogy válaszszunk, hanem hogy megmutassa : ebben a harcban csak egyetlen nagy segítségünk, egyetlen fegyverünk van, mely meghozza a győzelmet : a szentmiseáldozat, az égből szállott kenyér. Vele aratunk győzelmet az ellenségen. Oly szépen mondja Szent Pál apostol a mai Szentleckében : «*Akik pedig Krisztuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt*». Ez történik meg a szentmisében ; mert itt nemcsak megjelenítjük a keresztáldozatot, hanem Krisztussal együtt mi is keresztrefeszíttetjük magunkat, belekapcsolódunk Krisztus áldozatába.

Befejezés. A mise gondolatait a mai nap jeligéjévé így foglalhatjuk össze : «*Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadatnak nektek*» (Communio). Keresztények, tartsunk ki Krisztus mellett ; gondolatunk legfőbb tárgya *az Isten országa* legyen. Akkor erősek leszünk és legyőzzük a világot ; és akkor a mennyei Atya sem hagy el bennünket testi-lelki szükségünk idején.

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENÖTÖDIK VASÁRNAP.

A Pünkösd után következő vasárnapokon eddig két irányba néztünk: *visszatekintettünk* Húsvét ünnepére és *belenéztünk* a jelenbe. Az előbbinek az volt a célja, hogy újra meg újra fölújítsa bennünk a keresztségi kegyelmet; az utóbbi megtanított arra, hogyan vívjuk meg harcunkat a gonosszal. Az elmúlt vasárnapoknak két jellemző témája: egyrészről *a gyógyulások*, mint a keresztségi megújhodás képei; másrészről *a két ország*, az Isten országa és e világnak országa. Amint már gyakran hangsúlyoztuk, az Egyház nem akar bennünket választás elé állítani, hiszen *mi már választottunk*, hanem a lelkünket akarta elemezni és be akart világítani szívünkbe, melyben még mindig ott lakozik a kétfajta lélek. A mai vasárnappal az Egyház megkezdi a harmadik irányba való nézést, *a jövőbe* való tekintést, az Úr visszatérésére vetett pillantást. Ezzel be is léptünk *az egyházi év legutolsó szakaszába*, amely a Krisztus visszajövetelére való előkészítést tartalmazza.

Ennek a misének ezt a címet adhatnók: *Húsvét és a Parúzia* (Úrjövet); Krisztus egyik beszédében (János 5.) kétféle értelemben is *halottfeltámasztónak* nyilvánítja magát: «*Eljön az óra és most vagyon, midőn a halottak meghallják az Isten fia szavát . . .*» Szó van itt a kegyelem által történő lelki föltámasztásról és az Úr eljövetelekor elkövetkezendő testi föltámasztásról. Mindegyik vasárnap megvalósítja a Húsvétot és a Parúziát a szentségi áldozatban; megújítja a keresztelési kegyelmet, előre megteljesíti az Úr végső eljövetelét és az Élet Kenyere által a föltámadás zálogát adja. Az ifjú föltámasztása ezt a kétféle halottföltámasztást akarja szemünk elé állítani: a lelkit a kegyelem által (keresztség), a testit az utolsó napon.

Ám az Egyház nem elégszik meg ezzel a képpel, a Szentleckében megtanít bennünket a lelkileg föltámadott ember életének ismeretére: «*Engedd, hogy lélekben járjunk!*»

Liturgikus óra.

1. *Az egyházi ősz.* Amint a természetben az évszakok váltakozása annyira jótékony és szükséges embernek, állatnak és növénynek egyaránt, épolyan jótévő és fontos az egyházi évszakoknak váltakozása is az Isten ültetvénye, a lélek számára. Az évszakok idején nő és érik a növényzet, az egyházi év szakaiban éri el az Isten fácskája, a lélek, a teljes érettséget. Ezért kötöttem, kedves keresztények, mindenkor a lelketekre, hogy alkalmazkodjatok mindenben az Egyházhoz és éljetek együtt az Egyházzal és az egyházi évvel.

Lám, amint a természetben lassan-lassan beköszönt az ősz, olyanképpen az egyházi évben is. A természetben már újra korábban beköszönt az este, a forró napsütésnek vége, az érett gyümölcsök szüretre várnak a kertekben; és a levelek kezdik színüket elveszíteni. A vidék fölött ködfátyol szövődik, amelyen át a nap piros sugarakat bocsát a megsárgult levelekre. Mindenünnen az elmulás képe néz reánk, figyelmeztetés a vég elközeledtére.

Amit a természet képben mutat meg, azt az Egyház a *liturgiában szavakkal és szent jelekkel* fejezi ki. Az Egyházban is őszbe lépünk. És éppen a mai vasárnap hozza ezt tudtunkra nagyon világosan.

Egyszer már említettem, hogy a Pünkösdre következő vasárnapokat jellemzi a hármas nézési irány: *visszanézés* Húsvét ünnepére (ez mindig a keresztség megújítása), *belenézés* a jelenbe (ez volt a fölfegyverkezés az üdvösség ellensége ellen; az előző vasárnap volt az utolsó, amely elibénk vetítette a két országot) és *előrenézés* a jövőbe. Ezt az utóbbit az Egyház a liturgikus év utolsó vasárnapjaira tartogatja; ma van az első ezek közül. *Miféle előrenézés ez?* Az Egyház előkészül és gyermekeit is előkészíti az égi hazába való boldog hazatérésre. Valóban ez a célja egész életünknek, ez az elő-

készülés, hogy lehetőleg szépen állhassunk az Úr elé, amikor eljön értünk. Akkor majd gazdagon megrakott gyümölcsfákhoz kell hasonlítanunk, amelyek az erényes életnek és a jótetteknek nemes gyümölcseit termik.

Kedves Keresztények, gondoljunk szívesen és gyakran boldog hazánkra, szabadítsuk meg magunkat e világnak ölelő karjai közül, mert nem vagyunk mi «itthon» a földön, ott fent van a mi hazánk; és ki ne vágyódnék a hazája után?

2. *A naimi ifjú.* Ma az Üdvözítő mint halottfeltámasztó áll előttünk. Az Egyház a naimi ifjú feltámasztásáról szóló Evangéliumot hirdeti nekünk.

Galileai működésének első felében történt. Az Üdvözítő bejárja a galileai városokat, falvakat és tanít meg csodákat művel. Képzeljétek elevenen magatok elé ezt a kicsiny vándorló társaságot: Jézus a tizenkét apostol társaságában jár-kel; de más tanítványok is vele vannak. Bizonyos távolságban követik a jámbor asszonyok, közöttük Mária, Jézus anyja, azután Mária Magdolna, továbbá egyik-másik apostolnak az anyja; ezekhez csatlakozik a népsokaság, közel lakók és távolról jöttek egyaránt, hogy tanítását hallgassák és csodáit lássák. Most az Úr éppen názáreti otthonától délre jár és közeledőfélben van Naim városához. (Naim, magyarul: Szépliget.)

Tekintsünk csak körül kissé a vidéken: megszentelt földön járunk: előttünk emelkedik a *Tábor-hegy*, amelyen az Úr megdicsőült. Közelben van *Endor* falucska. Ide jött egykoron a zsidók királya, a szerencsétlen *Saul*, élete utolsó napjait élvén, hogy szükségében az endori halottidézőtől és *boszorkánytól* kérjen tanácsot. Kérésére a boszorkány megidézi *Sámuel próféta* szellemét, aki Isten engedelme folytán valóban meg is jelenik, hogy megjelentse Saulnak az elvettetést, seregének vereségét és a közeledő halált. Másnap csatára került a sor *Gelboe* hegyein, amelyek itt nyúlnak végig: ezer

meg ezer elesett katona feküdt a csatamezőn, köztük maga Saul is, aki saját kardjába dőlt. Ez az az időpont, amikor Dávid trónra lép. *Ma* Jézus, Dávidnak fia halad el Endor előtt. A közelben fekszik *Sunam* falucska is; itt támasztotta fel *Elizeus* próféta annak az özvegyasszonynak fiát, akinél gyakran megszállott. Mennyi komoly emlékeztetőjel! Nincs kizárva, hogy az Üdvözítő errehaladtában nem utalt tanítás közben ezekre az adottságokra!

A nap éppen lemenőben volt, amikor Jézus Naim városa felé közeledett. A városnak kapuja volt; a kapu előtt nagy tér terült el; ezen játszódott le a népnek egész nyilvános élete. Itt volt a piac, itt láttak törvényt, itt tanácskozott a népgyűlés. Amikor Krisztus be akart lépni a városba a néppel együtt, éppen akkor tódult ki a kapun egy halotti menet. Micsoda találkozás! Milyen megragadó látvány ez a hívő szem számára: két menet találkozik egymással: *az élet menete találkozik a halál menetével.*

Most el kell képzelnünk a régi zsidók gyászmenetét: elől haladnak a sirató asszonyok. Fuvolások és cimbalmosok kísérik ezeknek az asszonyoknak megfizetett sírását. Azután következik a «szentmihálylova»; nincs rajta koporsó, hanem a halottat egy fedő nélkül való deszkán viszik. A holttest gyolcskendőkbe van begöngyölve, de az arc fedetlenül maradt. A holttestet négy vagy több ember viszi. Azután következik a fájdalom súlya alatt görnyedezve, talán két másik asszony által is támogatva, egy *anya*. A menetet a népsokaság zárja be, amely részvéttel telten gyűlt egybe. Az Evangélium megjegyzi, hogy hosszú-hosszú menet volt. A haláleset városszerte nagy részvétet keltett. Tehát sokan tolonghattak a kapu előtt: sokan Jézus kíséretében, sokan a halottas menetben!

Ki a halott? *Egyetlen fia* egy asszonynak, hozzá még az élet virágában állott fiatalember, egyetlen gyermeke

megözvegyült anyjának. Az egyetlen gyermek mindenkor fázós örömöt jelent; mindaz a nagy szeretet, amelyet az Isten az anyai szívbe öntött, erre az egy teremtményre összpontosult; és *éppen ez* fekszik most itt holtan. Bizonyára nagy fájdalom volt ez és igazi szenvedés!

Tetejébe még az anya *özvegy* is; férje halála után átallott mégegyszer férjhez menni. Az ilyesmi zsidók között tiszteletreméltó és Istennek tetsző magatartásszámba ment. Mindene volt a gyermek — és éppen azt veszi most el tőle az Isten!

És íme, ez a szomorú asszony *most*, a legnagyobb elhagyatottság idején, most találkozik Üdvözítőjével! És Jézus? El tudnók másképen is képzelni a mélyérzésű Üdvözítőt? Lukács mondja, hogy elfogta az Urat a részvét. Az asszony nagy szenvedése megindította. A részvét különleges sajátsága az Üdvözítőnek. Pál mondja: «*Főpapunk van, aki részvéttel van irányunkban*». Bizonnyal most a saját édesanyjára gondol Jézus, aki vele együtt halad a menetben; nem is olyan sokára majd *az* is fia holtteste után fog menni szomorún.

De az Úr nem elégszik meg a merő részvéttel, hanem cselekedettel akar segíteni. Előlép a menetből, közelédik a síró asszonyhoz és azt mondja neki: «*Ne sírj!*» Most képzeljük el, milyen feszülten figyelhetett a nép... Mi lesz most? Mit fog tenni? — kérdik magukban a nézők. «*Ne sírj!*» Milyen sokan mondhatták már ezt az özvegynek! Ámde *mindez* csak üres vigasztalás volt. Jézus igazán vigasztalt. Ő «*Izrael vigasztalása*» (amint az ősz Simeon nevezte); eszünkben van még a hegyi-beszéd szava: «*Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak*».

Krisztus most a halotthoz lép, a halott vivői pedig megállanak. Az élet ott áll a halál előtt. Mindenki némán és lélegzetét visszafojtva figyel. És Krisztus hangos szóval mondja: «*Ifjú! Mondom neked, kelj fel!*» Mire

a halott, aki gyolcsba volt göngyölve, fölemelkedik és beszélni kezd, mintha mély álomból ébredt volna fel. *Tekintete először is jótevőjén, Jézuson akad meg.*

Tekintsünk most az anyára: csupa szem és fül, úgy követi a cselekvényt; szótlanul nézi, mint ragadja ki fia magát a halál öleléséből. Még alig mer szerencséjének örülni. Szinte elbűvölve áll még ott, remegő várakozásban. Most viszi végbe az Úr irgalmasságának cselekedetét. Nem engedi, hogy megfosszák örömétől: Ő maga akarja a fiút anyjának visszaadni. És ismét egy szép, emberi vonás: Tiszteletben tartja az anya örömét, amint tisztelte fájdalmát is. Ő oldja meg a kötelékeket, melyek a fiút fogvatartották, és Ő vezeti anyja karjaiba. Az Evangélium nem szól semmit viszontlátásukról. Bizonyára némán zokogva karolták át egymást anya és fiú. Utána pedig bizonyára térdreborultak a Csodatevő előtt és bensőségesen köszönetet mondtak Néki. És e ponton megszűnnek szerepelni a Szentírásban. Bizonyos, hogy később az első keresztények közé tartoztak. Lukács még megrajzolja a csodának jelenlévő népre tett hatását: hatalmas volt! Félelem fogott el mindenkit. Ez a jelenlevő Úr előtt megnyilvánuló szent istenfélelem, mely mindig elfogta a zsidókat, ha Isten egy tettének tanui lettek. Majd Isten dicsőítésében oldódik fel a félelem, és ők így szólnak: Nagy próféta támadt köztünk, és az Isten meglátogatta népét. Nagy idők sejtelme ragadja meg mindnyájukat.

3. *A halottat föltámasztó Krisztus.* Tudjátok-e, Kedves Keresztények, mit akart Krisztus e nagy csodájával? Krisztus csodái az ő Anyaszentegyházában való működésének példájává kellett, hogy váljanak. Jézus itt a földön testileg betegeket gyógyított meg, hogy megmutassa, hogy az Ő feladata a beteg lelkeket a bűntől kigyógyítani; ezért nevezik őt Gyógyítónak. Életre támasztott holtakat azért, hogy megmutassa, hogy a lelki halottakat életre kelteni az ő

nagy feladata. Lelkileg halott az ember, ha bűnös, ha hitetlen. De az Úr a keresztség és a bűnbánat által életre kelti ezeket a lelki halottakat. Igy értjük meg azt a szót, melyet Jézus mondott egyszer: «*Eljön az óra, és most vagyon, midőn a halottak meghallják az Isten Fia szavát és akik hallották, élni fognak*». Igy tehát az Üdvözítő legfőbb feladata, hogy halottámasztó legyen. Hiszen ő maga mondta, hogy azért jött a földre, hogy életet adjon a világnak.

A keresztségben az isteni Halottámasztó hozzád is odalépett és így szólt: «*Mondom neked, kelj fel!*» Ekkor keltél fel valóban az örök élet számára. De a vasárnap a keresztség napja, a keresztség megújításának a napja; Krisztus a szentmisében ma is megújítja ezt a halottámasztást, új életet ad az Eucharisztia által. Igen, teljünk el ezzel a meggyőződéssel: *a vasárnapi mise lelki halottámasztás.* Ezért vesszük magunkhoz az élet Kenyerét, mely megóv a lelki haláltól és egész isteni életet ad.

De az Üdvözítő még egy más értelemben is halottámasztó. Az utolsó napon a sírba szállt és elenyészett testeket is föltámasztja az örökélet számára. Ezért mondja az Úr kevéssel a föntebbi mondat után: «*Eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fia szavát és előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet föltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet föltámadására*».

Látjátok Keresztények, erről a kettős halottámasztásról szól a mai mise: A lelkiről a kegyelemben s a testiről az utolsó napon. És mindkettőt előkészíti és megvalósítja a szentmise. Hiszen a szentáldozás az eljövendő feltámadás záloga! Az Úr kifejezetten mondja: «*Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, örök élete vagyon és én feltámasztom őt az utolsó napon*». Igy minden szentmise új kegyelmi életet ad nekem, megőriz az örök haláltól, de egyszersmind jogot is ad a test eljövendő feltámadására.

Most értitek meg, miért mondtam, hogy *ez* az egy-

házi ősz első vasárnapja. Mert ma beszél az Egyház az ifjú feltámasztásának képében a testi feltámadásról.

4. *A mise többi részei.* Ebből a szép evangéliumi történetből kiindulva, megmagyarázhatjuk a mise összes többi részeit. Midőn ma a templomba megyünk, úgy érezzük magunkat, mintha mi lennénk a halott ifjú. Így imádkozzuk a kezdetet, bensőségesen könyörgünk lelkünk örök életéért, a tökéletes lelki feltámadásért. A **Szentlecke** tanításokat ad a lelkiélethez. Ha meg van az isteni élet lelkünkben, akkor kell, hogy lelki életmódot is folytassunk. S a Szentlecke itt egész sorát adja az értékesnél-értékesebb életszabályoknak. Olvassátok át magatok: Valódi aranyszabály mindegyik. Szép a *Felajánlási ének* is: Hálaadó ének a lelki ébredésért. Mélységes hálával járulunk az áldozati oltárhoz azért, hogy a lelki halálból a kegyelmi életre ébredtünk. Milyen szép és jellemző a *szentáldozás éneke* «*A kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért*». Az Eucharisztia tehát az élet kenyere a halál ellen.

Szentséges Játék.

(1929.)

1. Éppen most mondotta el nekünk az Egyház a naimi ifjú feltámasztását. Kérdezzük meg most magunktól, mi indította a liturgiát arra, hogy ezt az evangéliumi helyet válassza és adja elénk. Kérdezzük meg magunkat általában, mit akar az Egyház azzal, hogy Krisztus életéből vett eseményt, így például ma a naimi ifjú feltámasztását állítja elénk. Ez kétségkívül történeti adottság: Minden bizonnyal azért, hogy épüljünk rajta, általa megismerjük az Urat: az ő részvétét, emberi szívét; tiszteletben tartja az anyai fájdalmat, az anyai örömöt. Bizonyságot tesz nekünk arról, hogy ő valóban az Isten Fia. Szuverén hatalommal beszél: «*Ifjú, én*

mondom neked, kelj fel!» — Kétségtelen, hogy célja az Egyháznak a tanítás, az épülés is. De *nem főcélja!* Ha az Egyház csupán tanítani és épülést nyujtani akarna, valószínűleg talált volna szebb helyeket is, például a gyönyörű parabolákat, az Úr magvas beszédeit. Csakhogy az Egyház más célt is tart szeme előtt.

Multban történt eseményt mond el, de a jelenvalóra törekszik. Az Egyház ezt akarja mondani: Az, ami akkor, ennyi meg ennyi évvel ezelőtt történt, megtörténik kegyelmi úton most is, sőt itt, ebben a misében is. Krisztus nemcsak ezerkilencszáz évvel ezelőtt támasztott fel *egy* ifjút; ugyanazt cselekszi az Úr az ő Egyházában *ma is*, csakhogy *lelki* értelemben.

Igen, és mehetünk még tovább is; azt az akkori eseményt az Úr nem önmagáért, hanem a *jövőre* való tekintettel cselekedte. Krisztus életében minden csoda csak hasonlata az ő működésének az Egyházban. Mert földi életének nem az volt a célja, hogy ezt vagy amazt az embert meggyógyítsa, vagy feltámassza, hanem az ő nagy célja az emberek üdve Egyházának kebelében! Mondhatjuk tehát, hogy a halottámasztás csodája jelképe annak, amit az Úr az Egyházban cselekszik: Lelki életet ad, életet a léleknek. Krisztus halotttámasztónak mondja magát, kettős értelemben: Először a lelki halálból ébreszti isteni életre a lelket, az idők végeztekor pedig tisztult életre kelt majd lelket és *testet is.* Ez az ő nagy megváltói hivatása.

A csodák és gyógyítások tehát számunkra is nagyon fontosak Krisztus életében. Megtanuljuk belőlük, mit tesz velünk Krisztus és mit akar ma velünk tenni. De elénk tárják azt is, hogyan kell nekünk velük szemben viselkedni. *Ha a csodák Krisztus számára tevékenységének képei voltak, akkor az Egyház a kegyelem befogadásának szimbolumaivá teszi őket.*

Kell tehát, hogy beleéljük magunkat az ifjú feltámasztásának csodájába. Kell, hogy halott ifjúnak

érezzük magunkat, akit az Úr a lelki halálból fel akar támasztani. Nem szabad — természetesen — megállanunk a jelképnél ; a *valóság a kegyelemadás*, az isteni élet, amelyet ma Krisztus kezéből vennünk kell.

2. Kérdezzük már most, miként éljük bele magunkat ebbe az adottságba és hogyan jutunk el a lelki hatáshoz? Kettőt kell tennünk :

a) *A misében levő szent drámával együtt kell játszanunk:*

b) Ezt a képet *a zsolozsma (óraimák) segítségével egész nap a lelkünkben kell hordoznunk.*

Ad *a)* A misében az Evangélium az ifjú feltámadását állítja elénk.. Azt már tudjuk, hogy az Evangélium nem csupán a Szentírás egy szakaszának puszta elbeszélése. A gyertyák, a tömjénfüst, az allelujás ének és a többi szent szertartási szokás nyilván hirdeti, hogy az Evangéliumban *Krisztus jelenik meg* és beszél hozzánk. Az illető esemény tehát kegyelmi úton jelenvalóvá és élő valósággá válik előttünk. Gyakran láthatjuk, hogy az Evangélium egy-egy szava a Communio énekében visszacseng. A mai misében nem így van. Ugyan mit jelent ez? Azt, hogy az Eucharisztiában ez az esemény kegyelmi úton (misztikusan) valósággá válik.

Az egész mise szent drámai játék. Az Introitusban még holtnak érezzük magunkat. Itt minden, ami élettelen, ami megváltásra szoruló bennünk és az Egyházban, vágyódik a feltámadás után : «*Segíts szolgádnak, Istenem, mert rád hagyatkozott: Könyörülj rajtam, Istenem, mert hozzád kiáltok szüntelen!*» A könyörgésben az Anyaszentegyház gyermekei életéért könyörög. A *Szentlecke* az Egyház anyai tanítása a lelki életre. Az *Evangéliumban* a Halottámasztó jelenik meg előttünk. A szent Áldozatban pedig a lelki feltámasztás megy végbe. A felajánlási menet már köszönet a keresztségben megtörtént és most az Eucharisztiában végbemenő életrekeltésért. Az *áldozati lakomában* lehajol hozzám

az Úr és így szól: «*Menj békében*».A szentáldozás erőt ad nekem a lélek szerinti életre és cselekvésre, jogot ad az egykor eljövendő feltámadásra. A szentmiseáldozat tehát a nap nagy választóvonala. Halottként jövök a misére és mint feltámadott térek haza!

Ad *b)*. Mégis, az Egyház nem elégszik meg azzal, hogy megjátssza a mise játékát; az Evangélium gondolatait kiterjeszti az egész napra; ez a breviáriumban, magyarul: zsolozsmában történik. A breviárium tulajdonképpen a szentmise kiterjesztése. Az isteni Napfény az egész napra szétszórja sugarait. A napot különösképpen két természeti jelenség határolja: *A napfelkelte* és a nap *nyugta* A Nap az eucharisztiás Krisztus jelképe. És az Egyház éppen ebbe a két időpontba sűríti össze fontos gondolatait. Ezek a legnagyobb áldás pillanatai, midőn az Egyház napfelkeltekor üdvözli az *Oriens ex alto*-t (a magasságból Fölkelőt), és napnyugtakor az alázatos Szűz *Magnificat*-ját zengi hálaképpen a nap megváltó kegyelmeiért. És ezekbe a pillanatokba sűríti egyszersmind az Egyház a szent játék kezdetét és végpontját is; mind napfölkeltekor, mind pedig napnyugtakor éneket zeng, amelyet a vasárnapi Evangéliumból vesz. Vegyük a mait; egyszerűen és nemesen mondja az Egyház napfölkeltekor: «*Egy Naim nevű városba méne és íme, egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának*». Este pedig, napnyugtakor a vesperásnál hasonlóképpen lehull a függöny. Mikor a nap ragyogva leáldozik, az Egyház ajkáról halljuk a csoda beteljesülését: «*Nagy próféta támadt közöttünk és az Isten meglátogatta az ő népét*». Ez pedig ennyit jelent: *Ma hasonló kegyelmet kaptam: én is feltámadtam halottaimból.* Röviden, az ifjú feltámasztása ma megtörtént bennem és az Egyházban, egy magasabb igazság és valóság törvényei szerint, és pedig a szent eucharisztikus misztériumban; s nekem egész nap benne kell élnem!

Az arany híd.

(1927.)

A régi pogány Róma áldozó papját «pontifex»-nek, azaz szószerinti fordításban: «*hídépítő*»-nek nevezték. Valószínűleg azért, mert az áldozat szolgálata a *híd* közelében ment végbe. A római Egyház átvette liturgiájának nyelvébe ezt a szót és a Pápa, sőt a Püspökök számára is használja. Szép ez a jelentés, az bizonyos; a pap is hídépítő, eget és földet hidal át, vagyis közvetítő Isten és ember között. De én szeretném ezt a szót a mi Egyházunkra is átvinni; ő hídépítő a szó legmagasabb értelmében, hidat ver minden egyes ember életén, születésétől a haláláig. Az első hídpillér a *keresztség*, az utolsó az *Úr másodszori eljövetele;* ezek között épít hidat az *Eucharisztiával.* Sokszor leszögeztük már, hogy az ókeresztény jámborság legegyszerűbb útja ez volt: *A keresztségtől a paruziáig, vagyis Krisztus világvégi visszatéréséig az Eucharisztia útján.* Ez a gondolat a szentmisében gyönyörűen jut kifejezésre. A naimi ifjú feltámasztása a mi keresztségben végbement lelki ébresztésünket ábrázolja, s az Egyház ebben a csodában előkészít minket majdan eljövendő feltámadásunkra is. A többi részekben tanításokat és kegyelmi eszközöket kapunk, melyekkel az isteni életet nyerhetjük meg. A legfőbb eszköz az Eucharisztia szentsége: «*A kenyér, melyet majd én adok nektek, az én testem a világ életéért*».

Már amikor születtem, magamban hordtam a halál csíráját; már az első napon ránk súlyosodott az átok: Por vagy és porrá leszesz. És így olyan az életem, mint a halottas menet. Szenvedélyeim és bűneim a halottvivők, akik siettetik a menetet, hogy engem minél hamarabb porba temessenek. Ekkor Krisztus odalép az én halottas menetemhez és kimondja a nagy szót: «*Ifjú, mondom neked, kelj fel!*» Ez a *keresztség;* most új, halhatatlan életet kaptam! Ezt az életet azután meg kell tartanom

és kibontakoztatnom. Olyan volt a keresztségben a lelkem, mint az újszülött kisgyermek; — most növekednie kell. Itt van az ellenség is, hogy elrabolja életét. Krisztus azonban ismét megjelenik; minden vasárnap, de akár naponként is megszegi nekem a Kenyeret, a «*kenyeret a világ életéért*». Persze ez a kenyér még nem *az* élet, hanem feladata, hogy az életet kibontakoztassa, tettekre lendítse! És itt megmutatja nekünk a mai Szentlecke, mit jelent «*a lélek szerint élni és a lélek szerint járni*». És így építjük az arany hidat egész életünkön át az Úr újra-eljövetelének sugárfényes napjáig. Nekiindulunk az egyházi ősznek: A lelki aratás már megkezdődött (Nagyboldogasszony: a Boldogságos Szűz mennybemenetele); látjuk, mint várják a szűzek égő lámpáikkal a vőlegényt, látjuk az éber szolgát, mint megy felövezett ágyékkal és égő fáklyával urának elébe. Már ragyog az égen az aranykereszt, az Emberfiának jele (Szent Kereszt felmagasztalása). Keresztények, az idő rövid, siessünk, hogy a boldog feltámadás számára az arany hidat megépítsük!

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENHATODIK VASÁRNAP.

Ismét egy igazi vasárnap! Gondolatai szorosan kapcsolódnak az elmúlt vasárnapéihoz. Ott a vízkóros képében a Húsvét motívumával találkoztunk. Ott az Egyház a lelki életre való intéseket adott, itt a keresztények belső megerősödéséért imádkozik. Ha egy egységes alapgondolatot keresünk, ezt kapjuk: A beteg emberi lélek gyógyulása.

Liturgikus óra.

Kezdjük az Evangélium magyarázatával.

1. **Az Evangélium.** A farizeusok egy főembere, azaz a zsinagógának egyik — lelke szerint a farizeusokhoz tartozó előljárója Jézust és néhány farizeust egyszer lakomára hívott. De nem az volt legigazibb szándéka, hogy az Üdvözítőnek örömöt okozzon, vagy hogy őt közelebbről megismerje, hanem hogy «jól megfigyeljék őt», vagyis anyagot akartak gyüjteni, hogy őt följelentsék. A kívánt alkalom váratlanul hamar kínálkozott: Egy vízkóros ember észrevétlenül a lakoma termébe jött (nincs ebben Keleten semmi feltűnő) és az Úr elé állt, mintegy azzal a néma kéréssel, hogy az Úr gyógyítsa meg őt. Szombat volt. Jézus maga adta fel a kérdést, *szabad-e gyógyítani szombat napján?* Feleletet nem kapott. A farizeusok jeges hallgatásba burkolództak. Az Üdvözítő azonban cselekedetével adja meg a feleletet: *Érintésével meggyógyítja a beteget és elbocsátja.* Minthogy a farizeusok még mindig nem szólnak egy szót sem, Jézus bizonyítékát adja annak, hogy a gyógyítás nem ütközik Isten

parancsába. Igy szól: *Ha egy ökrötök, vagy szamaratok szabbat napján a kútba esne, vajjon melyiktek gondolkozna egy szempillantásig is, hogy az állatot szabbat napján kihúzza? Vajjon rosszabbul bánjunk-e egy beteg emberrel, mint egy ökörrel?* A bizonyíték nagyon is átütő volt, a farizeusok nem tudtak ellene felelni. Mégis, ezzel a szegény betűrágók magukat ítélték el. De az Úr megtanított mindnyájunkat, hogy az Isten- és emberszeretet nem választható el egymástól. A felebaráti szeretetből fakadó tettek nem szentségtelenítik meg az ünnepet, jóllehet az ünnep nyugalma Istennek van szentelve. Sőt, ellenkezőleg, felebarátunkkal tett minden jócselekedet egyszersmind Isten-szolgálat is.

Ugyan mire irányul ezeknek a szegény embereknek, a farizeusoknak minden törekvése és gondolata? A maguk *énjére!* Tarkaszínű turbánjaik és pompás ünnepi köntöseik mögött becsvággyal és önszeretettel teljes szív lakik. Látta az Úr, miként rohantak a lakoma megkezdésekor az első helyekért. Most erre is rátér. *Ezt mondja: Már az emberi okosság is azt parancsolja, hogy a lakomára híváskor ne a megtisztelő helyet, hanem a legalsót foglaljuk el. Különben megtörténhetik, hogy a vendéglátó gazda egy nálad előkelőbbnek szánja az első helyet. Ha azután a legközelebbi előkelőbb helyek éppen foglalva vannak, az a megszégyenítés juthat osztályrészedül, hogy az utolsó helyre utasítanak. Milyen megbecsülés volna ellenben számodra, ha az utolsó helyre ültél és a házigazda azután magasabb helyre vezet!*

Vajjon mit akart az Úr ezzel a tanítással mondani? Könnyű megérteni, hogy Jézus itt nem illemtani oktatást akart adni, hanem magasabb igazságot mond ki. Megtanít a kereszténység alapvető erényére, az alázatosságra. Nem olyan szerénységről beszél, hogy az ember látszólagos megalázkodás által megbecsülést szerezzen magának. Ez kiszámított alázatosság volna, sőt: burkolt gőg. Jézus itt az *igazi* alázatosságról be-

szél, amely nem képmutatás, amely nem keresi látszatra az utolsó helyet, szívében pedig azt gondolja: *Én bizony derekabb vagyok ezeknél!* Jézus ezt tanítja: *Törekedjünk lelkünkben is az utolsó helyre.* A keresztény ember alázatos, mert tudja, hogy szegény és bűnös. Tudja, hogy mindaz a jó, ami benne van, csak Isten kegyelmének köszönhető, nem önmagának. Az a nagy tanítás, melyet Krisztus ma ad nekünk, ez: *Alázatosság!*

2. *A mi beteg lelkünk.* Mégse higgyétek, Kedves Keresztények, hogy az Egyház csak ezt a tanítást akarja nekünk adni. Ha meg akarjuk érteni a mai misét, az egész Evangéliumot a magunk korába kell vetítenünk. Többször mondottam már, hogy a vasárnap a keresztség napja; amint a keresztségben lelkileg meggyógyulunk, ugyanúgy gyógyulunk meg a vasárnapi misében lelki betegségeinkből. Lássátok, a vízkóros meggyógyítása csak egy kép a mi lelkünk számára. Jézus a szentmiseáldozatban beteg lelkünk orvosa. Mindegyikünk egyformán vízkóros. A keresztségben Jézus megfogott bennünket, azután meggyógyított és elbocsájtott. Ugyanezt cselekszi a szentmisében is. Lelkünk gyógyulása minden misével közelebb jut a teljességhez. De az Üdvözítő írt is ad, melynek segítségével egészen meggyógyulhatunk. Ez az *alázatosság*, de csak akkor juthatunk el az Isten-gyermekség felmagasztalására és az isteni lakomán való részvételre (melynek a mai áldozati lakoma előképe), ha a magunk jószántából ülünk az utolsó helyre. A szombati lakoma szép előképe a vasárnapi misének; amint az Úr ott tanította asztaltársait, s azután evett velük, ugyanúgy van a vasárnapi misében is: az előmisében tanítást kapunk, a mise áldozati részében pedig isteni eledellel táplál bennünket. Igy termékenyíti meg az isteni kegyelem harmata az oktatást.

3. *A mise többi részei.* Mindjárt megértjük az egész misét; ezt a címet adhatnók neki: *A beteg emberi lélek*

meggyógyítása. Az *Introitusban* mint vízkóros betegek megyünk az Isten házába: «Könyörülj rajtam, Istenem, Hozzád kiáltok egész nap». A *Könyörgésben* Isten kegyelméért imádkozunk: Készítse elő a kegyelem utunkat és legyen egyben utitársunk is. Ha Isten nem adja kegyelmét, még jó kezdetre is képtelenek vagyunk; de Isten kegyelme a kezdet után is állandóan mellettünk kell, hogy álljon, úgy kell, hogy sarkalljon bennünket a jócselekedetek véghezvitelére. A *Szentlecke* bizony kissé nehezen érthető, de szép és bensőséges. Szent Pál a fogságból írja ezeket a szavakat. Az Anyaszentegyház ugyanolyan bensőséggel könyörög érettünk. Hármas kérése: 1. hogy a jobb ember bennünk mindig erősödjék; hiszen tudjátok, hogy az alacsonyabb és a magasabb lélek birkózva küzd bennünk; 2. Hogy Krisztus lakást vegyen nálunk, éspedig mind a hit, mind a kegyelem által; jól tudjátok, hogy az Üdvözítő ott lakik az Isten fogadott fiainak lelkében; 3. Hogy «*megalapozottak és meggyökerezettek*» legyünk a szeretetben. Értitek ezt? Két kép van itt együtt: Meggyökerezett a fa és megalapozottan áll az épület. Igy tehát a keresztény élet hasonlóvá lesz az erős fához és az épülethez, mely sziklán nyugszik.

Jól figyeljetek: Az Evangéliumban a beteg lélek gyógyulásáról hallottunk, a Szentleckében virágzó kegyelmi életért könyörgünk. Látjátok, itt a mi vallásunk két oldala: meg akar gyógyítani gyengeségeinktől, de egyben szentebbé és jobbakká is akar tenni bennünket. Mind a kettőt a szentmise végzi. Ó, milyen nagy a szentmise hatékonysága! Keresztények, a mise az egész vallási életünk középpontja és az is marad mindenkor!

A két lélek.

(1928.)

«*Két lélek lakik keblemben!*» — a költőnek ezt a szavát írhatjuk címül a Pünkösd utáni közbülső vasárnapokra. Ezeken az Egyház annyiszor belevilágított lelkünkbe és újra meg újra szembeállította egymással a két országot: Az Isten országát és e világ birodalmát. És ez érthető, ha szemrevesszük a Pünkösd utáni vasárnapok értelmét. Húsvétkor megkeresztelkedtünk a liturgia szellemében. A húsvét ideje az istengyermekség boldog kora volt. Pünkösdkor aztán nagykorúak lettünk; az Egyház kiküldött minket az Istennel ellenséges világba, a küzdőtérre. Az Egyház feladata mármost, hogy az Ellenséget igazi alakjában megmutassa nekünk, letépje róla az álszent lárvát és újra meg újra megkereszteljen minket a Szentlélekben és az Eucharisztia szent tüzében. Így aztán megértjük, hogy a Pünkösd utáni vasárnapokon a legkülönbözőbb változatokban ugyanaz a téma húzódik végig: A küzdelem az alsóbb lélek ellen s a felsőbb lélek felemelése és megújítása. Ma már nem mutat rá olyan élesen az Egyház a két táborra; a mai mise inkább tisztán húsvéti és keresztelési ünnepség. A vízkóros meggyógyításának képében a lélek keresztség és Eucharisztia útján történő meggyógyításának ábrázolását kell látnunk. De azért ebben a misében is pontosan meg tudjuk különböztetni a két lelket: Az egyik a megváltatlan, természetes lélek, a másik a megváltott. Menjünk végig a misén és kövessük pontosan a két lélek megmozdulásait.

Az égbolt borus: Üldözések, lelki harcok, súlyosan nehezednek Egyházra és lélekre. Az egész hét azt mutatta, milyen erős még bennünk az alsóbb lélek. Bűn, a jóba való belefáradás, a szenvedésektől való menekülés és a következetlenségek voltak e hét szomorú

gyümölcsei; ezért kiált az Egyház a mise elején bensőséges Miserere-t Istenhez: «*Könyörülj rajtam, Istenem, hozzád kiáltok!*» A **Kyrie** ennek a hangulatnak a folytatása: Nyomorúságunk tudatában irgalmasságért fordulunk a háromszemélyű egy Istenhez. A **Gloriában** ismét a magasabb lélek jelentkezik: Isten megváltott gyermeke vagyok, választott örököse az Istennek. Ehhez kapcsolódik az **Egyház imádsága, a Könyörgés:** Csak a kegyelem teheti meg, hogy célomhoz elérjek. Az elmult hét megmutatta, hogy mindent a kegyelemnek kell adnia: A kegyelemnek kell az utat előkészítenie (mint a Bölcsek csillaga), neki kell életútunkon útitársunknak lennie (mint Rafael, Tóbiás kísérője): Csak akkor fog a kegyelem jó művet létrehozni. Miként a fogoly Szent Pál, olyan megindult szívvel kér és int az Anyaszentegyház minket a **Szentleckében** tökéletes keresztény életre. Valami szokatlan melegség van ezekben a szavakban. Három kérést fejez ki Szent Pál: Fejlődjünk mindinkább a belső, azaz magasabb ember felé; Krisztus lakjék a hit által szívünkben; és mi legyünk a szeretetben meggyökerezettek és megalapozottak. A szeretetnek tehát a fa gyökeréül, a léleképület alapjául kell szolgálnia. Akkor mind mélyebben és mélyebben fogunk belehatolni az üdvösség művének mélységeibe. Az Egyház szíve annyira telve van, hogy küzdenie kell a szavakért, melyek Istenszeretetet és az Isten kegyelmét kifejezik. «*Igy értitek meg Krisztus szeretetét, mely felülmul minden ismerést, és igy teltek majd el Isten teljességével.*» Tehát a teljes gazdag kegyelmi élet, ez az Egyház legfőbb gondja velünk szemben. Igy emeli az Egyház a lelket a fönséges magasságok felé. A *Graduale*-ban az újra eljövő Úr vízióját látjuk: ott minden a beteljesülésbe megy át, midőn Krisztus eljövetelekor maga köré gyüjti az összes királyokat, midőn a mennyei Jeruzsálem: az Egyház megújulva s mint a menyasszony felékesítve fog ott állni, és az Úr

ragyogó fenségében megjelenik ; akkor a teljes jubiláló húsvéti öröm fog uralkodni, akkor az Egyház a megváltás énekét : az Alleluját énekli majd, akkor majd a magasabb lélek egyedül fog bennünk uralkodni. Az *Evangélium* ismét a megváltatlan lélekhez vezet vissza. A vízkóros alakjában a lelkünket látjuk. De az Egyház rámutat a gyógyulás útjára is : az alázatosságra. A szabbat lakomája a vasárnapi mise eucharisztikus lakomájára utal, amelyben Krisztus a lelket a világi szellem vízkórságától akarja megszabadítani és isteni eledellel táplálni.

Most a *szent Áldozat* kezdődik. Amit az előmise képekben és imádságokban mutatott és lekönyörgött, az menjen át most a szent áldozatban valóságba és beteljesedésbe. A szentmise komoly jellegének megfelelően, a felajánlási körmenetben lelkünk szükségeiért való gondjainkat is odavisszük az oltárhoz. Kétszer imádkozik az Egyház növekvő buzgósággal segítségért : «*Uram, siess segítségemre*». A szent Áldozatban a vízkóros lélek ismét gyógyulásra talál isteni Orvosánál. Vele ül az asztalhoz, de a legutolsó helyre ül le : «*Uram, nem vagyok méltó . . .*» Ismeri őt, az Eucharisztiában lakozó Megmentőt és Segítőt. A *Communió* énekében a lélek köszönetet mond Istennek, az ifjúkorban tanusított jóságos vezetéséért s aggódó gonddal tekint az aggkor felé : Krisztus az Eucharisztiában a boldog ifjúság vezetője volt, legyen az az öregkorban, sőt a késő aggkorban is. Igy az Eucharisztia az egész életen át tartó igazi útravaló.

Foglaljuk össze a mise fő gondolatait : *a lélek önmagában nyomorúságos és szegény; Krisztus az orvos és vezető; az igazi orvosság pedig az Eucharisztia.*

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENHETEDIK VASÁRNAP.

Az Egyház e hétre a kereszténység három nagy igazságát adja nekünk útravalóul. Ez a három nagy liturgikus gondolat: *Krisztus, Egyház, Szeretet.* 1. Krisztus az Isten fia, aki most az Atya jobbján, megdicsőülten ül trónusán, diadalmas eljöveteléig. 2. Az Egyház Krisztus misztikus teste, hatalmas egység. Mi ennek a testnek tagjai vagyunk. Erre az egységre építi a liturgia közösségi életét. 3. A legfőbb parancs a szeretet. A vasárnap gondolata a kereszténység *egysége.* Ezt az egységet kell a magunkévá tennünk, és távoltartanunk a bűnt, az egység nagy megrontóját.

A vasárnap gondolata a kereszténység *egysége.*

Liturgikus óra.

A pünkösd utáni 17. vasárnap miséje *három nagy gondolatot* ad utravalóul a hétre. Ez a három nagy gondolat, amelyen az Egyházzal való együttműködés élete felépül, a következő: *Krisztus, az Egyház és a Közösség.* Kezdjük az Evangéliummal.

1. *Az Evangélium.* Amit a mai Evangélium elmond, Krisztus földi életének utolsó napjaiban történt. Az Úr hétfőn vagy kedden vonult be ünnepélyesen, mint király Jeruzsálembe. A következő napokat a jeruzsálemi templomban töltötte. A zsidók keresték az alkalmat, hogy vele vitába elegyedhessenek; terhelő adatokat gyüjtöttek ellene. Egy alkalommal adópénzzel jöttek eléje és megkérdezték, vajjon szabad-e a zsidó embernek adót fizetnie a római császárnak. Ezzel az Evangéliummal néhány vasárnap mulva fogunk megismerkedni.

Többek között egy törvénytudó is eljött Jézushoz és megkérdezte őt, hogy melyik a főparancsolat a törvényben. Ezt a kérdést sem becsületes szándék vezérelte; az Evangélium azt mondja, hogy a törvénytudó kísérteni akarta az Urat. Valószínűleg a farizeusok kicsinyes szóvitáiba akarta belevonni. De az Úr megfelel és minden idők számára kimondja a szeretet kettős parancsát: Az istenszeretetét és a felebaráti szeretetét. Bensőséges hálával köszönjük az Úrnak ezeket a kincset érő szavakat. Fejből megtanuljuk és a szívünkbe véssük őket: «*Szeresd az Istent mindenek fölött és felebarátodat, mint tenmagadat!*» És az Úr azt mondja, hogy ebben a két főparancsolatban minden benne van, a Törvény és a Próféták. Ha a mai mise nem is tanítana többet, már ez is elegendő volna. Elég gondolkoznivalónk van az egész hétre. Mondjuk el a hét minden napján reggel és este: Szeretni akarjuk Istent mindenek fölött és felebarátunkat, mint önnönmagunkat.

Mindeddig az Úr védelmi állásban volt. A zsidók támadták, de ő minden csapást kivédett. Most már maga is támadásba megy át. Minthogy a farizeusok együtt voltak, kedvezőnek találta az alkalmat, hogy bebizonyítsa nekik a Szentírásból: A Megváltó az Isten fia. Miként bizonyította ezt be? Jól figyeljetek.

Van egy zsoltár, melyben Dávid király és próféta az Üdvözítőt királynak, papnak és bírónak hirdeti. Most előbb felolvasom nektek ezt a 109. zsoltárt:

Az örök Pap-Király.

I. A mennyei Atya szava:

Mondá az Úr (= az Atya) az én uramnak (= a Messiásnak):

«*Jobbom felől foglalj helyet,*
Míg lábad alá zsámolyul alázom
Mindvalamennyi ellenségedet.»

Hatalmad pálcáját az Úr
Messze kinyujtja Sion városából:
«Ellenségeid közepett országolj!»
«Nálad leszen a hatalom
Szentséges fényességben a győzelmes napon.
Mélységeimből tégedet
A hajnalcsillag előtt szültelek.»

Megesküdött az Úr és meg nem bánja eskűjét:
«Pap vagy te mindörökké
Melkizedeknek rendjekép.»

II. A zsoltáros szava:

Uram, jobbod felől az Úr, s haragja napján
A királyokat szerteszét tiporja.
Ítéletet tesz a népek között
S a harcmezőt özön halott takarja.
Sok főt nagy földön zúz ő szerteszét.
Patakodból iszik útján erőt,
Azért szegi a magasba fejét.

(Ford.: *Sik Sándor.*)

Igy szól a zsoltár. Talán egyet-mást nem értettek meg belőle helyesen, de számunkra a zsoltár eleje a fontos. Párbeszédet hallunk itt az Atyaisten és a Fiú között. A zsoltár így kezdődik: «*Mondá az Úr* (azaz: az Atyaisten) *az én Uramnak*»: ez a Fiúisten; Kérditek, miért hívja Dávid őt *az ő* Urának? Azért, mert a Messiás mint ember Dávidtól származik. Tehát ez a szó: «*az én*» a Fiú emberi természetére vonatkozik. Az ember azt hihetné, hogy Dávid így fog szólani: Szólt az Úr az én utódomhoz, vagy fiamhoz. Dávid mégis ezt mondja: Szólt az Úr az én *Uramhoz* és ezzel azt akarja kifejezni, hogy Jézus emberi természete szerint Dávid fia, isteni természete szerint azonban az Isten fia.

Most már könnyebben megértitek az Evangéliumot.

Az Úr a farizeusoknak szegzi a kérdést : *Mit gondoltok a megjövendölt Szabadítóról? Kinek lesz az utódja, vagy fia?* A zsidók így felelnek : *Dávid utódja lesz.* A felelet, bár helyes volt, de nem teljes. Mert ha csak Dávid utódja, akkor egyszerű ember volna. Éppen ezért Jézus magának Dávidnak ajkáról bizonyítja, hogy ő nem pusztán ember, hanem — és sokkal inkább — Isten ; mert Dávid őt «*az ő Urának*» nevezi. Ha egyszerűen fia, vagy utódja volna, nem nevezné Urának. Azonfelül az Atyaisten így szól hozzá : «*Ülj le jobbom felől, míg én ellenségeidet lábad zsámolyává teszem*». Értitek ezt a szót? Az Atya felszólítja Fiát, hogy üljön trónusára és vegyen részt a világ kormányzásában, míg az Isten országának ellenségei legyőzettek és megaláztattak, úgy hogy mintegy lábai zsámolyául szolgálnak. Ez a kép a régi időben valóság volt. Ha legyőztek és elfogtak egy királyt, akkor lakoma közben a győző lábainál kellett feküdnie, tehát valóban lábzsámolyául szolgált. Ez volt a teljes leigázás jele.

Mit akar tehát az Üdvözítő a farizeusoknak mondani? Be akarja bizonyítani a Szentírásból, hogy a Megváltó, mint ember, Dávidnak fia, de isteni természete szerint az *Isten fia, és hogy ez a Megváltó Jézus Krisztusban előttük áll.*

Most látjuk az Evangélium betűszerinti értelmét. Mégis kérdezzük, mit akar vele az Egyház mondani? Az Egyház persze nem törődik a farizeusok kicsinyes vitatkozásaival, sőt azt sem akarja itt bizonyítani, hogy Jézus Krisztus Isten és ember egy személyben. Ezt már tudjuk és hisszük is erősen. Az Egyház egészen mást akar.

Úgy-e, Kedves Keresztények, tudjátok, hogy az egyházi őszben vagyunk. Itt van már az idő, amikor Krisztus újra-eljövetelére kell előkészülnünk Ott áll lelki szemeink előtt az Üdvözítő, aki eljövendő, hogy megítéljen eleveneket és holtakat. Látjátok, az Evangélium megmutatja nekünk az Urat, «*aki ül a Minden-*

ható Atyaistennek jobbja felől», aki legyőzi ellenségeit, míg azok «*lábai zsámolya*» lesznek. Ehhez a felmagasztosult megdicsőült Üdvözítőhöz pillantunk mi fel, hozzá imádkozunk. Üssétek csak fel a mise **Glóriá**ját, ez áll benne : «*Jézus Krisztus . . . ki az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk*». Lássátok, ez az Üdvözítő lép a szentáldozatban közénk az oltárra és azt trónusává avatja. A szentmisében a megdicsőült Úr ugyanúgy jön el, amint el fog jönni az utolsó napon ; csakhogy — természetesen — most elrejtve és elfátyolozva jön az Eucharisztia szentségében.

Most már értjük az Evangéliumot : Az Egyház elő akar készíteni bennünket Krisztus eljövetelére, megmutatja nekünk az ő képét ; mi pedig elfogadjuk főparancsolatát, az Isten- és felebaráti szeretetet.

2. **A** *Szentlecke.* — A Szentleckében is a szeretetről beszél az Egyház, a népek Apostolának ajkával. És hogy azt még jobban szívünkbe vésse, megmutatja nekünk, hogy a keresztény vallásban mindenütt megvan a zárt egység. Hétszeres *egységet* sorol fel : 1. Először jön az Egyház teste ; hiszen már ismerjük Szent Pál fönséges énekét : *az Egyház Krisztus titokzatos teste, mi valamennyien tagja vagyunk.* Itt teljes egységnek és szeretetnek kell uralkodnia. 2. *A Szentlélek hasonlóképpen lelke ennek a testnek is.* 3. *Közös célja van valamennyiünknek, és ez a mennyország.* ott valamennyien együtt leszünk és boldogok, boldogok mindenek felett. 4. *Egy Úr és Üdvözítő hozta nekünk a megváltást.* 5. *Egy hitet vallunk mindnyájan* és ez boldoggá tesz bennünket. 6. *Ugyanazon szentségek által váltunk a Krisztus közösségének tagjaivá.* 7. Végül *valamennyiünk fölött egy közös Atyánk van a mennyországban.*

Miért állítja elénk az Egyház ezt az egységet? Azért, hogy lássuk, milyen fontos, hogy gyakoroljuk a felebaráti szeretetet ; és hogy minden keresztény ember ennek a gyönyörű egységnek a képmása legyen.

3. *A mise többi része.* Ha ma belépünk a templomba úgy érezzük magunkat, mintha az örök bíró előtt állnánk, aki igazságos, de egyben irgalmasszívű is. És arra gondolunk, bárcsak makulátlan-tiszta lenne az életútunk. Ehhez a gondolathoz kapcsolódik a *Könyörgés.* Életútunkon ott áll az Isten és a sátán : Mindkettő a lelkünket akarja. De az Egyház imádkozik, hogy elkerüljük a bűn «*ördögi fertőzését*» és az egy-igaz Isten kíséretéhez tartozzunk. A Szentleckét és az Evangéliumot már ismerjük. Szeretet, egység, Krisztus és az ő teste : az Egyház, ezek a főgondolatai. Az Evangéliumban a megdicsőült Úr képét láttuk, a felajánlásban azért imádkozunk, hogy Krisztus ragyogtassa fel orcáját szentélye és az összegyűlt nép fölött. A szentáldozatban ez meg is történik ; az *átváltozásban* már közöttünk van az Úr. És amikor az Úr asztalához járulunk, az Egyház még egyszer eszünkbe juttatja, hogy «*a rettenetes hatalmassághoz*» közeledünk, «*ki megtöri a fejedelmek bátorságát*». Egyben könyörgünk, hogy a *szentáldozás* orvosságul szolgáljon lelki betegségeink számára.

A Király, országa és törvénye.

(1930.)

Ha a Pünkösd óta eddig eltelt vasárnapokat áttekintjük, kétféle misetípust különböztethetünk meg : Az egyik gyógyítás-csodát mutat be, a másik a két tábort. Azt már tudjuk, hogy e két csoport mit je ent : az első a keresztség megújítása, kis húsvéti ünnepek. A két tábor képe azonban lelkünk mozgalmait kell, hogy felfedje és bennünket alsóbb természetünk ellení harcra buzdítson. De a mai misét nem sorolhatjuk sem az egyik, sem a másik csoportba. A mai mise új típust kezd ; Krisztust, az újra eljövendő királyt mutatja be.

A mise tartalmát röviden így jellemezhetjük: Krisztus, a király, az ő országa és királyi törvénye.

1. *A Király.* Ha körkérdést intéznénk a keresztényekhez, hogyan képzelik el legszívesebben Krisztust, a feleletek különbözőképpen hangzanának. Egyesek a legszívesebben mint Gyermekecskét látják a jászolban, mások mint Szenvedőt a kereszten, ismét mások a Jó Pásztort, vagy a Szent Szív Krisztusát látják. De ha azt kérdezzük, hogyan ábrázolja a régi Egyház és vele a liturgia Krisztust, azt felelhetjük, hogy a liturgikus könyvek minden lapján *Krisztus*, a *király* áll előttünk. Könnyű bizonyítani. A Krisztusnak szóló első reggeli köszöntés a misében a *Glória :* Krisztust ünnepli, amint «*ül az Atyaisten jobbján*». Minden közös imádság a Király képével végződik: «*a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki él és uralkodik . . .*» A breviáriumban is mindig Krisztushoz, a királyhoz imádkozik az Egyház. Az oltár mint trónusa szerepel. Ezt a képet most maga az Úr rajzolja meg a mai *Evangéliumban.* A 109. zsoltárból bebizonyítja, hogy — bár test szerint Dávid utódja, isteni természete szerint azonban az Isten örök fia, és hogy beteljesedett rajta a zsoltár szava: «*Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj le jobbom felől, míg én ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem*». Meddig fog tehát Krisztus az Atya jobbján, a trónuson ülni? A zsoltár így szól: Az utolsó ítéletig. A képnek két oldala van. Az egyik rettenetes, a másik vígasztaló. Ellenségei iránt rettenetes a király, amint az *Áldozási Énekben* mondja: «*A rettenetes, ki megtöri a fejedelmek haragját s a föld királyai rettentőnek vallják.*» De kegyelmes is hívei iránt: «*Boldog a nép, melynek Istene az Úr, boldog az a nép, melyet kiválasztott osztályául!*» Akarjuk és kell, hogy ennek a királynak legyünk hű követői; ennek az Úrnak az újraeljövetelét várjuk.

2. *Az ország.* Ez a király birodalmat alakított a földön, az Anyaszentegyházat, s erről a belsőleg zárt

országról szól a *Szentlecke*. S itt kialakul szemünk előtt a hétszeres egység: *Egy* test és *egy* lélek vagyunk mi a Krisztusban, azaz felvétettünk az ő misztikus testébe; *egy* a reménységünk, és pedig az, hogy a mennyei boldogságra hivattunk meg, de ez az egység csak ott lesz nyílvánvalóvá; *egy* az Úr, *egy* a hit, és *egy* a keresztség; hozzátehetjük még, hogy *egy* a mennyei Kenyér, amely egyesít minket. *Egy* Isten uralkodik felettünk, aki mindnyájunk atyja, és aki fölötte van mindnyájunknak. Ehhez az egységes országhoz kell tartoznunk, ebben az egységbe kell magunkat fölvétetnünk, és életcélunk az, hogy kiűzzük lelkünkből a bűnt, ennek az egységnek a békebontóját.

3. *A törvény*. A király ma egy királyi parancsot is ad nekünk, amelyet szintén megadással és engedelmesen kell kezéből elfogadnunk; a parancs a szeretet parancsa. Keresztények, belénk kell, hogy markoljon, ha ma az Úr ajkáról halljuk a fönséges kettős parancsot: «*Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből*». És: «*Szeresd felebarátodat, mint tennmagadat*». Tehát értelmünkkel, akaratunkkal, szívünkkel, röviden: minden lelki és testi erőnkkel szeretnünk kell Istent. Hasonlóképpen kötelez a felebaráti szeretet parancsa.

4. És most jön a legszebb: A szentmise nemcsak tanítási óra, melyben a Királyról, országról és törvényéről hallunk. Nem, az, amit az előmise hirdet és tanít, az valósággá is lesz, beletorkolódik a mi jelenünkbe, kegyelmi úton bé is teljesedik. Ez a Király most megjelenik a szentmisében! Elfoglalja trónusát, az oltárt; hívei körülveszik: «*Szentjei fényességében*» jön el hozzánk. Igen, «*a Rettenetes, aki megtöri a fejedelmek haragját*», Ő jelenik meg közöttünk; ha mindjárt úgy is látszik, hogy megölve fekszik is az oltáron, mint gyámoltalan bárányka. Ő az, aki az én lelkemben is megalázza országának ellenségeit, míg lábának zsámolyává lesznek. Velünk szem-

ben azonban kegyelmes, ma ismét meghív bennünket királyi lakomájára : önmagához. Ma nemcsak törvényt ad nekünk, megadja kegyelmét is és erejét, hogy megtarthassuk és szeressük. És ezt a hatalmas egységet éppen a misében akarja megteremteni és megerősíteni ; be akar ágyazni bennünket Egyházának misztikus testébe, melyet a Szentlélek leng át és tölt be. És megadja nekünk az örök reménység zálogát, az Eucharisztia szentségét.

Valóban, elmondhatjuk : «*Boldog a nemzet, melynek Istene az Úr, boldog a nép, melyet kiválasztott osztályául*». És ez a nép mi vagyunk, mi, az Isten-gyermekek! Vessük magunkat alá a Királyunknak és várjuk őt, az ő másodszori eljövetelét.

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENNYOLCADIK VASÁRNAP.

A Pünkösd utáni 17. és 18. vasárnap között ott találjuk a misekönyvben a *kántorböjtök miséit:* ezekkel akarta a liturgia az egyházi nyarat az ősztől elválasztani. Igy helyénvaló volna, hogy egyaránt beszéljünk a kántorböjtről és az egyházi őszről. Az összes kántorböjtök közül az őszi őrizte meg leginkább eredeti értelmét: *hálaadás az aratásért és lelki megújulás.* A többi feloldódott az egyházi évbe. A három misén három motívum vonul végig: a *szüretelés,* a hetedik hónap *zsidó ünnepei* és a *lelki megújulás.* Az őszi kántorböjt eredetileg *szüreti ünnep* volt, innen a borra való sok utalás. Azonkívül a hetedik hónap zsidó ünnepei is előképei a mi kántorböjtünknek. A zsidóknál ezidőtájt három ünnepet is ünnepeltek: A hónap elején a polgári újévet, az engesztelés ünnepét; ez a zsidóknál szigorú bűnbánat napja volt, mikor a főpap az áldozati vérrel bement a szentek-szentjébe és végül a sátorok ünnepe, az aratásért való örömteli hálaadás napja és egyben emlékeztető a pusztában vándorló zsidók sátorbanlakására. A kántorböjt a zsidó árnyékünnepek beteljesüléseként áll elénk. Végül pedig a kántorböjt a lelki megújulás komoly ideje, mikor imádkoznunk és böjtölnünk kell, és mikor bűnbánatot kell tartanunk. Tartalma tehát: hála és bűnbánat.

A vidéki lelkipásztornak a kántorböjtöt mint az aratásért végzett hálaadást kellene kihasználnia. Milyen szépen lehetne itt a régi, természetiekben történő misefelajánlás szokását felújítani! Ilyen irányú szentbeszédekre nem hiányoznék a téma: a bor és a kenyér a természetben és a természetfölötti életben. Krisztus megnemesítette a természetet azáltal, hogy a kenyeret és a bort misztikus jelenléte köntösévé avatta ...

A 18. vasárnappal megkezdődik az egyházi év záró időszaka. A természetben is ősz lett, a levelek rövidesen fonnyadásnak indulnak és lehullanak a fákról, a napok rövidebbek lesznek, az éjtszakák hosszabbak. A liturgia számára — mely szereti a természeti szimbólumokat — mindezek az *utolsó dolgok,* a *vég* képei. Az Egyház, Krisztus jegyese e napokban még sóvárgóbban veti fel szemét és emeli szivét isteni Vőlegényéhez, el-

jövetelét kérő hívása mind sürgetőbb lesz és az utolsó vasárnapok liturgiáján átleng az első idők parusia-imádsága: *Maranatha — «jöjj, Urunk Jézus, jöjj!»* — Kiéleződik a léleknek ellenségeivel folytatott harca is és az Egyház nyomatékosan lelkünkre köti, hogy az eljövendő Nap színe előtt hősiesebben küzdjünk. A vasárnapok az újra-eljövetel képét mutatják, a test föltámadását . . . De nemcsak a vasárnapok, hanem ünnepek is állnak ennek a gondolatkörnek a szolgálatában. Mindenszentek ünnepe a győzedelmes Egyházba vezet bennünket, Halottak napja a szenvedő Egyház borús mezőire vezet; a templombúcsú napjai (nov. 9. és 18. és a Pünkösd utáni 18. vasárnap) is beleilleszkednek ebbe, megmutatván nekünk az Egyházat, mint «a boldog várost, Jeruzsálemet», mint mennyasszonyt, aki a mennyből a komor földre leszállt, Mihály arkangyal ünnepe (a Sötétséggel való végső küzdelem), továbbá a szent Szűzek (Cecilia, Lucia, Ágnes, Ágota) ünnepei is ebbe az évzáró gondolatba tartoznak.

Liturgikus óra.

A mai mise szép, könnyen érthető és jól simul az egyházi őszbe. Most is először az Evangéliumot kell közelebbről szemügyre vennünk.

1. *Az Evangélium.* Az Evangélium a béna meggyógyítását mondja el. Ezt az eseményt a másik evangélista előadásával egy kissé kiszínezzük. Krisztus tanítási tevékenységének első idejében Galileában történt. Az Üdvözítő hosszabb ideig távol volt Kafarnaumtól, kedvenc városától; Galilea városain és helységein át hosszabb vándorútat tett, azután egy ünnepre Jeruzsálembe érkezett. Ott azonban csak a farizeusok halálos gyűlöletét tapasztalta. Ő, aki csak szeretetet adott, szeretet után vágyakozott és ismét Kafárnaumba jött, melyet az evangélista *«az ő városának»* nevez. Szállására, Péter házába ment; Szent Márk evangélista úgy mondja: *«haza»*. Mint a futótűz, úgy terjed a híre, hogy Jézus ismét itt van. Nem sok idő telik el, és az egész ház előtti udvar már tömve van. Azt mondhatná az ember, hogy egy gombostűt sem lehetne a földreejteni. De jöttek a

farizeusok és írástudók is, kiket Jeruzsálemből küldtek, hogy Jézus tevékenységét jól megfigyeljék, és ahol lehetséges, gyöngítsék a népre tett hatását. Ez nyilván fájdalmat okozott az Úrnak, mert immár nem azt az elfogulatlan, hívő népet látta maga előtt, amelyet azelőtt, hanem ellenfeleit és ellenségeit is, akik a népben a bizalmatlanság konkolyát hintegették. Valószínű, hogy ez beszédének módját is befolyásolta ; most már nem szorítkozhatott pusztán tanításra, hanem védekeznie, illetve tanítását bizonyítania is kellett.

Jézus a ház nagy kapujánál ült ; körülötte csoportosulnak tanítványai, előtte nagy néptömeg áll ; az egyik sarokban ott ülnek a farizeusok. Jézus minden alkalmat felhasznál, hogy a néphez beszélhessen. Miről beszél? Az evangéliumok nem őrizték meg beszédének tartalmát. Valószínűleg az Isten országáról szólott. A nép buzgón hallgatta az Úr szeretetteljes és mégis erős szavait. Gyógyított is : «*Az Úr ereje volt itt, hogy meggyógyítsa őket*».

Mikor az Úr éppen a prédikáció közepén tartott, különös esemény történt. A beszéd közben a tetőn kopogás és bontás zaja hallatszott, mintha be akarnák szakítani a mennyezetet. És íme : egyszerre csak egy hordágyon fekvő beteget eresztenek le négy kötélen a ház tetején keresztül a pitvarba, éppen Jézus elé. A beteg béna volt. Négy ember hozta ide ;az udvaron át akarták Jézushoz vinni, de lehetetlen volt, hogy bejussanak az udvarba az Üdvözítőhöz, annyira körülözönlötték az emberek. A szükség és a szeretet találékonnyá tette az embereket. Mit csinál a négy ágyhordozó? Kürüljárják a házat, a külső lépcsőn felmennek a lapos tetőre (Keleten a tetők laposak voltak, az ember sétálhatott rajtuk) ; s most nekikezdenek, hogy a tető deszkáit és tégláit fölszedjék, és a keletkezett nyíláson leeresztik a beteget a csodálkozó gyűlekezet közepébe. A beteg az isteni Orvoshoz és Üdvözítőhöz akart menni. Ez a heves hit és biza-

lom és szeretet örömet kellett, hogy okozzon az Úrnak. Hisz az igaz hit mindig előfeltétele volt a csodás gyógyulásnak. Krisztus ezért szívesen vállalkozott a beteg meggyógyítására. De minthogy ellenségei is itt voltak, mindjárt ki is akarja használni a csodát, hogy magát a bűnbocsánat hatalma által Isten fiának bizonyítsa. Kevéssel előbb azt mondta Jézus Jeruzsálemben a farizeusoknak: «*Azok a művek, melyeket én viszek végbe, tanuskodnak felőlem, hogy az Atya küldött engem*». (Ján. 5, 36) Jézus tehát azt mondja, hogy az általa végbevitt csodák bizonyságai isteni küldetésének. Ezt itt nyilvánvalóan láthatjuk.

Az Úr így szól a beteghez: «*Bízzál fiam! megbocsájtattnak a te bűneid*». A beteg csalódása teljes! Ő testi betegségétől akart megszabadulni, Jézus pedig vigasztalja őt és megbocsájtja bűneit. Halljuk tehát, hogy a beteg bűnös volt. Jézus elsősorban a lélek orvosa és számára ez a fődolog. Hiszen azért jött a földre, hogy meggyógyítsa a beteg lelkeket; a test gyógyulása mindig a lelki gyógyulás szolgálatában áll.

Míg az Úr a betegnek e szavakat mondta, suttogás és morgás hallatszott a farizeusok között. A fejüket rázzák és így szólnak egymáshoz: «*Hogyan beszélhet ez így? Csak Isten bocsájthat bűnt. Káromolja az Istent*». Jézus, aki az emberek gondolataiban olvasott, azonnal így fordult hozzájuk: «*Miért gondoltok gonoszat szívetekben rólam, mintha istenkáromoló volnék: most bemutatom nektek, hogy én tudok bűnöket bocsájtani, tehát, hogy valóban Isten fia vagyok*». Ezt kérdezi: «*Mi könnyebb, mondani-e: megbocsájttatnak neked bűneid: vagy azt mondani a bénának: kelj föl, vedd ágyadat és járj?*» Mondani mindkettőt könnyű. De ha valaki az egyiket szemmelláthatólag meg tudja tenni, bebizonyítja, hogy láthatatlanul a a másikat is megteszi a lélekben. Ha láthatólag meggyógyítja a testet, bebizonyítja, hogy láthatatlanul a lelket is meg tudja gyógyítani a bűntől. És ezért Jézus

ünnepélyesen és méltósággal így szól: «*Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsájtására*»», — s ekkor az inaszakadthoz fordul: «*kelj föl, vedd ágyadat és menj házadba*». És az valóban fölkel, fogja ágyát, köszönetet mond az Úrnak, a test és lélek Orvosának, és hátán az ágyával valamennyiük szemeláttára eltávozik. Elképzelhetjük a csoda átütő hatását. A hívő népnél csodálat, tiszteletteljes félelem, hangos istendícséret lett a hatás. Egyesek így kiáltottak: «*Ilyent még sohasem láttunk*»! (Márk); A többiek: «*Csodát láttunk ma!*» (Lukács). Ne csodálkozzunk, hogy a nép Jézusban még mindig nem ismeri fel az Isten Fiát. Ezért mondja Máté: «*A seregek dicsőíték Istent, ki ilyen hatalmat adott az embereknek*». És a farizeusok? Róluk semmit sem hallunk; Krisztus istenségének nyilvánvaló bizonyítéka a szemük előtt ment végbe; ők azonban megmaradnak hitetlenségükben. Ettől kezdve megismétlik a feljelentést Krisztus ellen: istenkáromló, mert bűnöket bocsájtani merészel.

Krisztus a mi számunkra is véghezvitte ezt a csodát azáltal, hogy bűnbocsájtó hatalmát nekünk oly ünnepélyesen megmutatta és bebizonyította. Sőt a farizeusoknak is hálásak vagyunk ellentmondásukért. Mert Krisztus éppen ezért erősítette meg csodával ezt a hatalmát csak annál inkább. Később hallani fogjuk, hogy az Úr bűnbocsájtó hatalmát Egyházának és apostolainak adja. Így szól: «*Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön. Amint az Atya küldött engem, úgy küldelek én is titeket: Akiknek megbocsájtjátok bűneiket, meg lesznek bocsájtva.*»

2. *Mit akar az Egyház mondani?* Azt fogjátok kérdezni, Kedves Keresztények, mit akar az Egyház ezzel az evangéliummal mondani. Bizonyára szép tanításokat akar mondani. Meg akarja mutatni, milyen jóságos, szolgálatkész az Üdvözítő. Meg akar tanítani, hogy Jézus Krisztus az Isten fia és hatalma van bűnöket bocsájtani.

Mégsem az az Egyház egyedüli szándéka, hogy szép tanítást adjon nekünk. Ha csak ezt akarná, sokkal szebb helyeket találna az Evangéliumban. De az Egyháznak más cél is lebeg a szeme előtt. Jól ügyeljetek, mert kissé nehéz, amit most mondok. Az Egyház történeti eseményt mond el, egy csodát, melyet az Úr ezerkilencszáz évvel ezelőtt vitt végbe, tehát megtörtént tényről beszél, célja azonban jelenlegi, olyasmi ami most előttünk történik. Ezt akarja mondani az Egyház : Az, ami ezerkilencszáz esztendővel ezelőtt történt, vagyis az inaszakadt meggyógyítása, ugyanaz megtörténik szellemi módon a mi életünkben is ; megtörténik itt, ebben a misében. Krisztus nemcsak ezerkilencszáz évvel ezelőtt gyógyított meg *egy* inaszakadtat, megteszi ő azt Egyházában újra és újra, megteszi ma is, a mi lelkünkben a szentmise alkalmával.

Azaz más szóval : A mai misében Jézus titokzatos módon ugyanazt a csodát műveli, amelyet az Evangéliumban. Természetesen, nem a testen, hanem a lelken. Úgy vagyunk a lelkünkkel, mint az inaszakadtak ; gyakran nem tudjuk fölemelni a földről, annyira földiek vagyunk. De itt van Jézus a szentmiseáldozatban, Jézus, aki a lelket egészségessé és könnyeddé teszi, aki így szól hozzánk : «Menj házadba !» *Menj házadba?* Mit akar az Úr ezzel? Azonnal megmondom nektek.

3. *Menj házadba.* Emlékezzetek csak arra, amit az egyházi őszről mondottam. A keresztségre való *visszapillantás* és a *jelenre vetett tekintet* mellett most szívesen nézünk a *jövő felé is.* Az Egyház előkészít minket a mennyei hazába való boldog megtérésre. Ez a mi egész életünk célja, hogy elkészüljünk, hogy a lehető legtökéletesebbek legyünk, midőn az Úr jön, hogy bennünket eljövetelekor magával vigyen. Értitek-e már, mit mond az Egyház e szóval : Menj házadba?

Látjátok, az inaszakadttal történt csoda három dolgot mond nekünk. Ezt mondja : Olyan lelki béna

voltál te egykor, mint ez a beteg itten ; de az Úr meggyógyított téged. Ez volt a *keresztség*. Minden vasárnap, tehát a mai is a keresztségi kegyelemhez kapcsolódik és azt akarja tökéletesíteni. A mai mise tehát elsősorban a keresztség megújítása.

Még sok a bénaság a lelkedben ; a világ, éned, alacsonyabbik természeted olyanok, mint az ólomsúlyok, melyek földhöz szegzik lelkedet, úgyhogy csak nehezen emelkedhetsz fel róla. Ezért alapította Krisztus a legfölségesebb Oltáriszentséget, hogy neked mindig új és új lendítőerőt adjon és kigyógyítson lelki bénultságodból.

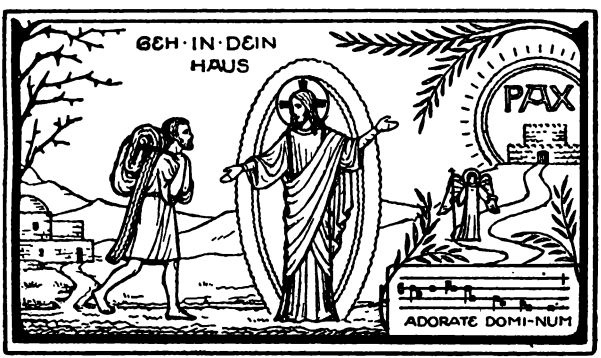

Végül feladata az Oltáriszntségnek, hogy megkönnyítse mennybe vezető útadat. Ó, ha arról van szó, hogy a lelket a test börtönéből kell kiszabadítani, akkor hasonló csak igazán az inaszakadthoz ; nem akarja itthagyni ezt a földi idegenséget, nem akar «*mennyei házába*» bemenni. És ez is legyen a mai szentmise hatása, hogy könnyebben vándoroljunk át egykor az utolsó úton, amely a mennyei hazába vezet.

Nézzétek most meg a képet ; a mai misét ábrázolja. Középen az Üdvözítő, de nem pusztán a názáreti Jézus, aki akkor bejárta Zsidóországot, hanem a meg-

dicsőült Úr, aki ül az Atya jobbján (nézd a sugárkoszorút), aki eljő az utolsó napon, aki így szól majd hozzánk: «*Jöjjetek Atyámnak áldottai!*» Maga ez az Úr jelenik meg előttem és előtted a szentmisében. És az inaszakadt — te vagy. A misére a világból jössz, a világból, mely nekünk, az Isten gyermekeinek csak tövist nyujt (nézd a tövises fát). És hová mutat az Úr? Föl a *béke városába*, a mennyei Jeruzsálembe. Ezt a szót látod: *Pax:* azaz magyarul: *béke.* De az egyházi nyelvhasználatban sokkal többet jelent: *Boldogságot, mennyei örök békét.*

Most lapozzátok fel, Keresztények, az **Introitust:** «*Adj, Uram, békességet a téged váróknak!*» Mit jelent ez? *Adj nekünk, Uram, örök boldogságot, hiszen vágyódunk utána, hogy prófétáid, akik a mennyországról olyan szépen jövendöltek, igazmondóknak bizonyuljanak.* És a 121. zsoltárban, amelyet utána imádkozunk, már a mennyei hazában vezető úton látjuk magunkat: «*Örvendeztem, mikor azt mondották nekem, az Úristennek megyünk hajlékába!*» Nézzétek csak a képet: Az őrangyal hív minket, zarándokoljunk a mennyei városba. A béke és győzelem jelvényei: a pálmák integetnek felénk az úton.

Most már egészen érthető lesz számunkra a szentmise. Olvassátok el a **Szentleckét** is. Itt az Anyaszentegyház szerepel, köszönvén Istennek, hogy az elmúlt egyházi év folyamán annyi kegyelmet kaptunk. De az is meggyőződése az Egyháznak, hogy «*várnunk kell a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelét*». Biztosít bennünket: «*Isten meg is erősít majd titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek, a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelének napján*».

Midőn végül az Úr asztalához járulunk, úgy érezzük magunkat, mintha már a mennybe mennénk és «*szent udvarában imádnók az Urat*».

Igy tehát ez a szentmise az Egyháznak és az Üdvözítőnek nagy meghívása: «**Menj házadba!**»

A trónus előkészítése.

(1930.)

Az őskereszténykor mozaikjain és domborművein igen figyelemreméltó ábrázolásmódot láthatunk: Pazar pompával felékesített trónust látunk, rajta párna van. De a trónuson senki sem ül. Mit jelent ez a kép?

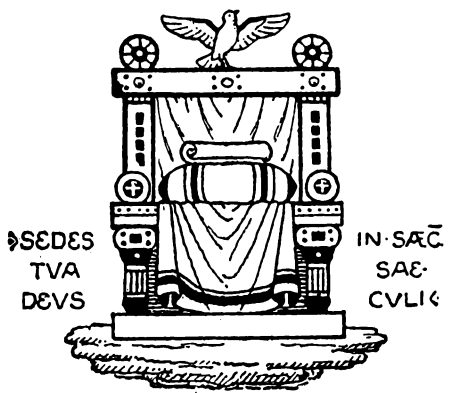

A kép egy őskeresztény gondolat kifejezője, az ősegyház leghatalmasabb és legerőteljesebb motívumai közé tartozik: Az *eljövendő Úr utáni vágy és várás kifejezése ez.* Az első keresztények Krisztus újra-eljövetelét közelinek gondolták. Ezért trónust készítettek számára, hogy elfoglalhassa azt, midőn ítéletet mond. Ezt az ábrázolást görögül így nevezték: Hetoimasia tou thronou, azaz: *A trónus elkészítése.* Ha az egyházi év liturgiájának utolsó heteit szemmel tartjuk, akkor elmondhatjuk azt is, hogy az Egyház azért készíti a trónust, mert az Úr újrajöttét várja. Azt, amit a régi keresztények szüntelenül a lelkükben hordoztak, nekünk éppen most, az egyházi őszben ott kell hordoznunk a szívünkben. Ennek a trónkészítésnek két oldala van: Pozitív:

a mennyei haza utáni óhajtó vágyakozást fejezi ki, amint Szent Pál mondja: «*Vágyom feloszlani és lenni a Krisztussal!*» A negatív oldalról: A jövevénység tudata a földön; száműzötteknek kell magunkat éreznünk. Pozitíve: felmagasztosult buzgóság, hogy tökéletesekként álljunk az Úr kinyilatkoztatásának színe előtt és a kegyelem ruhája ékesítsen bennünket, negatíve: megújult küzdelem a bűn ellen.

Menjünk végig a mai misén és nézzük, hogyan tanítja az Egyház az újra-eljövő király trónjának elkészítését. Mindjárt az *Introitus* a mennyei honvágy szép képe. Az Introitus zsoltárának megértéséhez vegyük figyelembe, hogy az Isten háza ma Jeruzsálemet jelképezi. Így értjük meg ezt az éneket: «*Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: Az Úristennek megyünk hajlékába!*» Kilépünk a háborúság, a nyugtalanság és üldözések világából, belépünk a szentély békéjébe és így szólunk: «*Adj békét, Urunk, nekünk, akik reád várunk*». Mit jelent ez? Istenem, adj nekünk örök boldogságot, mert nagyon vágyódunk utána, hogy prófétáid, akik oly ragyogó színekkel ecsetelték eljöveteledet, igazaknak bizonyuljanak. A papság bevonulása a mi mennyekbe való bemenetelünk képe, ezért az egész 121. zsoltár alaphangja ez: *Boldog örömmel megyünk a mennyországba.*

A *Szentleckében* az Anyaszentegyház áll elénk: Az egyházi év vége felé közeledik, az Egyház most visszapillant: Köszönetet mond nevünkben a gazdag kegyelmekért; milyen gazdagok is vagyunk mi, Isten gyermekei; volt-e hiányunk valaha is kegyelmekben? És Krisztus ma is «*megerősít bennünket mindvégig*» (a szentmisében). Az Egyház fölteszi, hogy mi «*várjuk a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését*», és legfőbb gondunk, hogy «*Jézus Krisztus megjelenésének napján feddhetetlenek*» legyünk. Az Egyház tehát két irányban nyit látókört számunkra: az egyik pillantás a múltba — hála, lelkiismeretvizsgá-

lat ; a másik kitekintés a jövőre — az Úr eljövetele. Elmondhatjuk, hogy a mai Szentlecke az egyházi ősz klasszikus programmja.

Vegyük most a *Graduálét.* Krisztus eljöveteléről való gondolat lélekben ismét a mennyei «*Isten házába*» vándoroltat bennünket, ahol «*béke és jólét*» fog uralkodni. Igen, az Alleluja Ének az utolsó nap vizióját mutatja meg nekünk, midőn Krisztus királyok és pogányok körében az ő «*dicsőségében*» megjelenik.

Az *Evangéliumban* az inaszakadtat látjuk Krisztus előtt, aki csodával bizonyítja, hogy «*hatalma vagyon é földön bűnöket megbocsátani*». Az inaszakadt azonban a mi képmásunk: Én is, te is hasonló módon gyógyulunk majd meg. Miként ez a beteg, úgy te is lelki inaszakadt voltál, de az Úr meggyógyított. A *keresztségben* történt ez. Minden vasárnap, a mai is a keresztség kegyelméhez kapcsolódik és azt akarja tökéletesíteni. A mai mise tehát elsősorban a keresztség megújítása. Lelkedben még sok a bénaság ; a világ, éned, alacsony természeted mind ólomsúlyok, melyek földhöz szegzik lelkedet, úgyhogy csak nehezen tudsz róla felemelkedni. Ezért alapította Krisztus a legfölségesebb Oltáriszentséget, hogy újra és újra lendületet adjon és lelked bénaságából kigyógyítson. Az Oltáriszentségnek kell előkészítenie minket mennyei hazánk számára. Az *Evangélium* így multat (keresztség), jelent (Eucharisztia) és jövőt (Úrjövet) egyesít. Krisztusnak szava az utolsó ítéletben rajtunk teljes egészében valósággá válik: «*Fölkelt és elment (mennyei) házába*».

Gyönyörű és a mennyek országa honvágyával teljes az *Offertórium* éneke is: Mózes a nép bűneiért *esti áldozatot* mutatott be ; ez Krisztus kereszten elszenvedett és a szentmisében bemutatott engesztelő áldozatának előképe. A továbbiakban erről van szó: Mózes vágyakozott, hogy Isten orcáját láthassa. De az Úr így válaszolt: «*Arcomat te nem láthatod, mert senki ember*

engem nem láthat úgy, hogy életben maradna: de állj a köves magaslatra és jobbom el fog téged takarni, míg elvonulok előtted. Midőn elvonultam, elveszem kezemet és te látni fogod dicsőségemet: de arcomat nem láthatod». Az Egyház e szavakkal a szentmisét festi, mint Krisztus eljövetelének előzetes beteljesülését, mint az Úr burkolt megjelenését.

Befejezés. Keresztények, valóban gyönyörű gondolat ez. A misében mindkettőt megtaláljuk: most rövid időre élvezhetjük az egykor újra-eljövő Úr jelenlétének gyönyörűségét. A megjelenés módja persze teljesen különböző: A szentmisében láthatatlanul jön, a Kenyér köntösébe burkolódzva, de a végső napon nagy hatalommal és fölséggel jön majd el. És mégis mindkét esetben ugyanaz az Úr, a mi Megváltónk, Bíránk és Királyunk. S a mise egyúttal a legjobb trónelőkészítés az Úr visszajövetele számára. Megtisztulunk minden bűnünktől, lelkünket eltölti az Úr jövetelének sejtelme. Készüljünk vasárnapról-vasárnapra az Úrnak a szentmisében történő eljövetelére, mintha csak ez a nap az Úrnak halálunk utáni, illetőleg végítéleti eljövetelének napja volna.

Az egyházi ősz.

Mikor kinn a természetben a levelek színt változtatnak és lehullanak a fákról, az esték hosszabbak lesznek, a hideg nagyobb és az őszi köd fátyolt bont a táj fölé, ilyenkor ünnepli az Egyház is az ő saját őszét. Ezek az egyházi év utolsó hetei, melyeknek egész különösen elhatárolt gondolati és hangulati tartalmuk van. Joggal beszélhetünk az egyházi ősz sajátos misztikájáról és szimbolikájáról, s ez a misztika és szimbolika a liturgiában gondosan ki van dolgozva. Ez az időszak kell, hogy előkészítsen bennünket a Végre, vagyis — az ősegyház szellemében — a Krisztus újrajövetelére. (Az Úr két

újrajövetele : az egyén halála után történő és az utolsó ítéletnapi Úrjövet a liturgia számára egy és ugyanaz). Mutassunk rá itt mindjárt, hogy a régi liturgiának a szeme előtt nem annyira az utolsó ítélet lebegett minden borzalmával, hanem inkább a visszatérő Úr, aki a teljes megváltást hozza magával. Az Egyház nem annyira félelmet és borzalmat akar bennünk kelteni, hanem a vágyódás, az e földtől való idegenség, a jóban való buzgóság életigenlő hangulatait és motívumait. A remény isteni erénye az, amely e hetekben olyan csodálatos színskálában játszatja velünk a liturgiát. Őskeresztény értelemben ez azt jelenti: Várjuk az Úr visszatérését, parusiá-ját. Ez volt az ősegyház egyik leghatalmasabb erőforrása, amely szentséghez, mártirumhoz, világmegvetéshez vezetett. Az első keresztények nemcsak Jézus Krisztus hitében és szeretetében éltek, hanem éppen úgy átélték az ő visszajöttének várását is (még az egyes ember halálában is). Ebben az értelemben a remény kétoldalú dolog; az egyik a *negatív* oldal: Ebben arról van szó, hogy az ember hámozza le magáról e földi élet javait és élvezeteit, érezze magát e földön idegenből ideszakadtnak, ne kösse hozzá lelkét a földi dolgokhoz, tehát szabaduljon meg az anyagtól. A pozitív oldala: Mennyei honvágy, Krisztusvárás, erénygyakorlat azért, hogy «*a Krisztus napján*» tökéletesek legyünk. — De az Egyház nem akar bennünket álmodozókká tenni, nem vezet minket már most Túlra, hanem itt hagy bennünket a földön és rámutat, hogyan lehet e földi életet a Visszajövetel fényében látni és élni. Ha ennek az időszaknak a liturgikus szövegeit áttekintjük, a dogmatikának, morálisnak, aszkézisnek és misztikának nagy teljességét találjuk bennük.

A liturgia szövegeiben fejedelmi képet állít elénk: bevezet az Egyház fényesen kivilágított mennyegzős termébe; fehér keresztelési ruhában gyülekezünk benne és várjuk a Király jöttét, aki meglátogatja vendégeit (parusia); ez a kép az egyházi ősz legszebb helyzetképe (19.

vasárnap). Azután meg a földi élet babiloni fogságába vezet minket; ott bűnbánó lelkünkben a számkivetés minden kínját hordatja velünk és ezt az éneket adja ajkunkra: «*Babilonnak folyóvizei mellett ültünk és sírtunk...*» (20. vasárnap). Majd ismét felszerel bennünket a lelki küzdelem fegyverzetével és megvívatja velünk «*a gonosz nap*» csatáját; aztán meg elvezet az örök Bíró ítélőszékéhez (21. vasárnap). Bemutatja a földi élet börtönét, de fölzarándokoltat a mennyei Hazába is (23. vasárnap). Látjuk az égi Aratót, miként hordja az érett kévéket mennyei csűrébe, de látjuk a sátánt is, amint a kész gazcsomókat pokoli szövétnekével hamuvá égeti. (Vízkereszt utáni elmaradt 5. vasárnap). Végül pedig az utolsó ítélet gigászi képe bontakozik ki előttünk.

Bizonyos, hogy a vasárnapi misék az egyházi időszak hangulatának és gondolatainak igazi hordozói. Most is így vagyunk; s ezért mindenekelőtt a vasárnapi misékből kell az egyházi ősz kicsendülését meghallanunk. Mindazáltal még a többi forrásoknak és szövegeknek is egész tömegét találjuk, melyek minderről tudósítanak. Másodsorban itt vannak az egyházi ősz ünnepei, melyek sokféleképpen alá vannak rendelve ennek az időszaknak. Elsőnek a Boldogságos SzűzMennybevitele (Nagyboldogasszony, aug. 15.), valóságos aratási ünnep; Mária az Egyház kertjének legérettebb gyümölcse. — Ide tartozik továbbá Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe (szept. 14.): a kereszt felmagasztalása ellentéte az őszi sötétségnek, mely a pokol hatalmának jelképe. Látjuk «*az Emberfia jelét*», mely visszatértekor meg fog jelenni az égen. — Következik Mihály arkangyalnak, a Lucifer és követői ellen indított háború seregvezetőjének ünnepe. Mihály arkangyal csatája éppen az idők végén éri majd el csúcspontját. — Az egyházi ősz legvégén van Mindszentek ünnepe és Halottak napja: Mindenszentek napján a liturgia félrelebbenti a menny kárpitját és megmutatja a győzedelmes Egyházat; Halottak napján pedig a

koporsó elé állítja a hívőt és elvezeti a szenvedő Egyház szomorú mezőire. Krisztus király ünnepe is az időszak végére kerül. — Novemberben a két templomszentelési napot ünnepeli az Egyház. Megmutatja ekkor a mennyei Jeruzsálemet egész fényességében, de megmutatja a királyi Menyasszony is, ki Vőlegénye számára felékesítette magát. — Ide sorolható még — zárógondolatul — a négy téli hónap mindegyikén egy-egy szent szűz ünnepe: Cecilia (a vak), Lucia (a világoskodó), Ágnes (a tiszta), Ágota (a jó)!

De ennek az időnek a szentírási olvasmányai is teljesen beleilleszkednek az egyházi ősz hangulatkörébe. Mindenki tudja, hogy a zsolozsmában az Egyház liturgikus olvasmánytervezetet állított össze, mely a lehetőség szerint hozzásimul az egyházi évhez. A szeptember az első őszi hónap. A sötétség hatalomrajutása a lelki sötétséggel való küzdelem jelképe; s ez a sötétség épp az utolsó időkben fogja kimutatni hatalmát. Az Egyház e hónapban a Szentírás szenvedési és hősi könyveit ajánlja: Jóbot, Tóbiást, Juditot és Esztert, a keresztény ember és az Egyház jelképeit, mint akiknek mindvégig ki kell tartaniok, hogy elnyerjék a koronát. Az egész október a Makkabeusok hősi küzdelmének csodálatába állít be; ezek valamennyien a 21. vasárnap szentleckéjének illusztrációi. Ez a szentlecke a lelki harcra való fölfegyverkezésről szól. November havában a prófétai könyveket olvassuk; ezek teljesen a végső idők tartozékai: a Krisztus országának beteljesedését hirdetik, beszélnek az utolsó időkről s az átmenetről a földi Istenországából a mennyeibe. Végül, a liturgia még egy utolsó forrást ad az egyházi ősz számára; ezek a szentek «kommunis» (közös) szentmiséi. Egész bizonyosan szívén feküdt az Egyháznak, hogy ezekre a mindig egyformán hangzó miseszövegekre az egyházi időszakoknak módosító befolyásuk legyen. Másnak mutatkoznak a Karácsony gyertyafényében, mint a Húsvét sugárözöné-

ben és ismét máskép az évvége félhomályában. Mindehhez még azt a meglepő felfedezést tehetjük, hogy a legtöbb «kommunis» mise az egyházi idők végére van beállítva. Legnagyobb részükben az Úr jöveteléről és visszatéréséről van szó. A Szent halálában átéli Krisztus újra-eljövetelét, mi pedig vele együtt a szentmiseáldozatban éljük át ugyanazt; ez a szentekről szóló miséknek a mélyebb értelme. Ezért érthetjük meg talán az egyházi őszben jobban, mint máskor a szentek miséit. A szentek így napról-napra a parusiára készítenek bennünket elő. Egyszer az éber szolga vagyunk, aki felövezett ágyékkal siet kopogtató Ura elé, máskor meg az az ember, aki öt talentumához újabb ötöt nyert, ismét máskor a menyegzőre sietö szűzekről hallunk, akik olajjal telt lámpáikkal az érkező Vőlegénynek sietnek elébe.

Igy az a keresztény, aki Egyházával él, gazdagon belemélyedhet az egyházi őszbe; valóban meglátja, hogy az Egyház, Krisztus jegyese, Aki szemét és szívét vágyódva emeli Vőlegénye felé.

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENKILENCEDIK VASÁRNAP.

Ennek a vasárnapnak az evangéliuma adja az egyházi ősz legszebb helyzetképét. Bevezet az Egyház pompásan kivilágított menyegzős termébe; fehér keresztelési ruhában ültünk össze benne. Mindenki várakozva tekint az ajtóra, mely bármely percben megnyílhat, hogy bevonuljon rajta a Király, aki vendégeit meg akarja látogatni (parusia). De meg van rajzolva ebben a képben a keresztény ember egész liturgikus élete is. A szónok által kifejtendő gondolatok a következő pontokhoz kapcsolódhatnának: Menyegző — a megváltás műve; menyegzői terem — Egyház, az Isten háza; menyegzős ruha — az istengyermekség kegyelme és a parancsok megtartásának föltétele; a Király látogatása — Krisztus újrajövetele és annak elővételezése az Eucharisztiában. Másik témául szolgálhatna az, hogy a vasárnapok ünnepségeit hasonlattal magyarázzuk meg. A következő pontokat kapnók: 1. A *mise* menyegzői ünnepség, az ember menyegzője Istennel a Krisztusban: az ember az imádságos részben adja magát át, Isten az olvasmányok isteni tanításában, az ember a fölajánlásban, Isten az áldozati lakomában adja oda magát; a szentáldozás a legbensőségesebb egyesülés, és a bor és víz összevegyítése ennek az egyesülésnek a liturgikus szimbóluma. 2. Az *Isten háza* az istengyermekek családi háza, menyegzős terme; már csak ebből is ki lehetne mutatni a templom méltóságát; sok templom ezidőtájt ünnepli búcsúnapját; erről akár bővebben is lehetne beszélni. 3. A *keresztelési ruha* a menyegzős ruha: Előfeltétele a vasárnap megünneplésének, főfeltétele a szentáldozásnak. Beszélhetnénk itt az Asperges szép szokásáról; az Asperges felhívás a menyegzős ruha megtisztítására. A gyermekség kegyelmét csak úgy őrizhetjük meg, ha megtartjuk a legfontosabb törvényeket (kerüljük a halálos bűnt). 4. A *szentáldozás* a király menyegzői lakomája és egyben eljövetele. Az áldozás hozzátartozik a vasárnap ünnepléséhez. A szentáldozás az álhatatosság hordozója, az egyedüli eszköz a szent gyermekség megőrzésének kegyelmére.—Gondolatban gazdag téma volna ez, melyet akár négy részre oszló ciklussá lehetne kidolgozni: mise, istenháza, megszentelő kegyelem, szentáldozás.

A menyegzői hasonlat az egyházi év tükrében.

(1930.)

A mai mise ismét valósággal elmerül az egyházi ősz parusia-hangulatában. Ha összevetjük a mise részeit, két főgondolatra találunk: Az egyik *örömhirdetés*, a másik szigorú *követelés*. Az elsőt az Úr *adja*, a másikat *követeli* tőlünk. Az örömhír így hangzik: *Vendégek* vagyunk az Egyház menyegzős termében, vendégei a mennyei Királynak, aki hamarosan eljön, hogy fölkeressen minket. A követelmény meg ez: Hordanunk kell a *menyegzős ruhát*, ez az új ember (lecke), ez a gyermekség kegyelme; mindezt csak Isten parancsainak megtartásával őrizhetjük meg. A misében a hangsúly — a legtöbb miserészben — éppen ezen a föltételen van (Introitus, Könyörgés, Lecke, Evangélium, Communio, Postcommunio).

Jobban megértjük a mai misét, ha a menyegzős ruháról való hasonlatot beállítjuk a keresztény ember liturgikus életébe és az egyházi évbe. Ez a hasonlat arany ívet húz az egész egyházi év boltozatára és összeköti a Karácsonyt, a Húsvétot, meg a Pünkösd utáni időt.

1. A hasonlatban menyegzőről van szó, melyet a Király fiának rendez. Mit jelent ez? Jelenti az üdvösség művét, melyet Jézus Krisztus a földön végbevitt. De miért hasonlítjuk menyegzővel össze? Régi hasonlat ez, amelyet már az Ószövetségben is szerettek, de egész különösen az Újszövetségben használtak: Keresztelő Szent János, aki vőfélynek nevezi magát, Szent János Evangelista (a Jelenések Könyvében: «A Bárány menyasszonya») és Szent Pál (aki Krisztus és az Egyház nagy misztériumát házasságnak nevezi). Sőt Krisztus maga is az Egyház jegyesének mondja

magát (Máté 9. 15.) Miben áll a hasonlóság? A bűn elválasztotta az embert Istentől, s a megváltásnak ismét össze kell kapcsolnia Vele. Ennek a kapcsolatnak az elgondolható legbensőségesebbnek kell lennie; nem a szolga viszonya urához, nem a baráté barátjához, hanem bensőséges, mint jegyesé a jegyeséhez. Három fokozatot különböztethetünk meg Krisztusnak az emberiséggel való jegyességében: az első fokozat az Úr megtestesülése a fogantatásban és születésben; az emberiség itt az isteni Ige személyében lépett jegyesi viszonyba az Istenséggel; a második fokozat a kereszten következett be, ahol Krisztus objektíve megváltotta és így Istennel összekötötte az emberiséget, s ez a kapcsolat a keresztségben és a kegyelemben minden egyes ember életében szubjektíve valóra válik. Az Istengyermekség kegyelmében aztán az istengyermek-ember lelkével jegyzi el magát az Úr. A harmadik fokozat pedig az Egyháznak és a léleknek végérvényes egyesülése Vőlegényével, amely a mennyben történik. Szent János a Jelenések könyvében megkapóan rajzolja ezt: (21, 2) «*Látám a szent várost, az új Jeruzsálemet leszállni az égből, mint férjének felékesített menyasszonyt*».

Ezért az egész karácsonyi ünnepkört (melynek tárgya Krisztus születése és emberrélevése) a menyegzői ünneppel hasonlíthatjuk össze. Maga a liturgia vezet rá erre a hasonlatra. Az Adventben a menyasszonynak, az emberiségnek isteni Vőlegényéhez intézett vágyódó szavát halljuk; a menyasszony felkészül Jegyesének eljövetelére. Karácsonykor ott látjuk a Vőlegényt, amint a nászteremből útjának szökell (18. zs.). De az Epifánia az Egyház igazi menyegzője. Gondoljunk csak a híres antifónára: «*Ma kelt egybe az Egyház mennyei Vőlegényével, mert Krisztus a Jordánban lemosta bűneit; a Bölcsek ajándékokkal sietnek a királyi menyegzőre, a víz borrá változik és a vendégek*

örvendeznek». Szemünk előtt van az ideális menyegző képe. A karácsonyi ünnepkör záróünnepén ezt énekeljük: «*Ékesítsd fel násztermedet, Sion, fogadd be Krisztust, a Királyt . . .*» Igy az egész karácsonyi ünnepkör Krisztus és az Egyház menyegzője.

2. Miután a város polgárai olyan hitvány módon visszautasították a meghívást, a Király kiküldött az utak sarkaira, hogy hívjanak be mindenkit, jót és gonoszat egyaránt; és megtelt a terem. Tudjuk, hogy ez a zsidók elvetésére és a pogányok meghívására vonatkozik.

A karácsonyi ünnepkör végeztével az Egyházban komoly idő veszi kezdetét. Ennek az időnek a követei a Böjtelőben ott állnak az útkereszteződéseken és a menyegzőre hívnak. Ez a Böjtelő három vasárnapjának az értelme (a szőlő munkásai); az Egyház hív a katechumenátusba és bűnbánatra. Megkezdődik a böjt ideje, melynek kizárólagos gondja a menyegzői köntös. A menyegző egyik vendége számára szőni kell (keresztelendők), a másik számára mosni (bűnbánók). Hogy ez az időszak milyen fontos az Egyházban, azt mutatja hosszú időtartama, továbbá ünnepei és komolysága. A bűnbánat könnyeiben, a böjtölésben, alamizsnában és az imádságban szövődik és tisztul a lélek-ruha. Ekkor két fontos nap tűnik fel az Egyház életében: *Nagycsütörtök* és *Húsvét* hajnala. Nagycsütörtökön a bűnbánókkal együtt levetjük a vezeklőruhát és ismét menyegzősruhát kapunk; e Húsvét-hajnalon fehér menyegzős ruhát kapnak a keresztelendők és velük együtt mi is. A pap ezt mondja: *Vedd ezt a fehér ruhát és hozd vissza makulátlanul Isten ítélőszéke elé.* Húsvétkor tele van a menyegzős terem, a vendégek valamennyien fehér menyegzős ruhában ülnek.

3. De jön a Király, meglátogatja a menyegző vendégeit. Ez az Úr visszajövetelére céloz, amely az egyes ember számára a halál pillanatában fog bekövetkezni és mindannyiunk számára az utolsó ítéleten.

Csak az fog akkor megállni a bírálaton, akin a keresztség kegyelmének menyegzős ruhája van; akin nincs, az meghallja az örök Bíró kárhoztató ítéletét.

A húsvéti időszak egészen Pünkösdig az istengyermekség boldog ideje; ekkor lesz díszes a menyegzős ruha és ekkor különösen óvnunk kell minden szennytől. Pünkösdkor azonban nagykorúakká lesznek a megkereszteltek és kiküldik őket az idegen világba. Most kezdődik az egyházi év utolsó időszaka, a Pünkösd utáni idő; ezt röviden úgy jellemezhetjük, mint az Egyháznak a menyegzős ruha tisztántartására fordított gondoskodási idejét. Az Egyház minden vasárnap belekapcsolódik a keresztségbe és a Húsvétba, az Aspergesben minden vasárnap megtisztítja a menyegzős ruhát; a vasárnapi mise Eucharisztiája a keresztségi ruha nagy óvó- és tisztítószere (mundet et muniat!). Fáradhatatlan az Anyaszentegyház az intésben és kérésben, hogy a keresztények vessék le a régi embert és öltsék magukra — igazságban és szentségben — az újat! A Pünkösd utáni 17. vasárnaptól fogva pedig vágyakozással és várással tekint az Egyház visszatérő Ura felé. Zarándokruhában mint idegen járja a világot és gondoskodik, hogy legyen olaj a lámpában, amellyel az Urat várni lehessen, midőn az esküvőre érkezik. Most a legnagyobb gondja az Anyaszentegyháznak, hogy bűn és hiba nélkül találtassanak gyermekei az Úr jövetelének napján!

Hasonlatunkban ismét megtaláltuk az egész egyházi évet. De az év három főidőszakában megláthatjuk a keresztény élet magját is: A menyegző a *megváltás* műve, melyet magunkra akarunk alkalmazni; a fehér ruha az *Istengyermekség* kegyelme, melyet meg akarunk őrizni a parancsok megtartása által; célunk pedig az *Úr eljövetele*, mely mint életünk nagy mozgatója ott lebeg a szemünk előtt s amelyet a szentmisében kegyelmi úton elővételezhetünk.

Liturgikus óra.

A mai szentmise ismét rendkívül szép gondolatokat tartalmaz s ezek a gondolatok különösen jól illenek bele az egyházi őszbe.

1. *Az Evangélium.* A Megváltó kevéssel halála előtt mondotta a főpapoknak és a farizeusoknak a menyegzői lakomáról szóló hasonlatot. Egy király menyegzőt rendezett fia számára. Kettős meghívás megy a város hivatalos polgáraihoz; az első követség az időpontot közölte. Az ünnepség napján ismét megjelennek a követek, hogy eljövetelre kérjék a meghívottakat. De a polgárok nem akarnak jönni; egy részük nem törődik vele s napi munkájához: földjére vagy üzletébe megy; más részük még gonoszabb; megragadják a követeket, méltatlanul bánnak velük és megölik őket. A súlyosan megbántott király haragra lobban és kiküldi katonáit, hogy öljék meg a gyilkosokat és égessék porig városukat.

Keresztények, ti talán kissé valószínűtlennek tartjátok ezt a történetet. Hogyan jönnek a meghívottak ahhoz, hogy így válaszoljanak a meghívásra? Nekünk most bele kellene magunkat élnünk Kelet akkori viszonyaiba; a menyegzői ünnepség akkoriban nem puszta családi ünnep volt, hanem az ország számára politikai jellegű esemény is; jelentette az alattvalók meghódolását a király és fia előtt. Igy aztán érthető lesz, hogy a meghívás a polgároknak nyilt lázadásra adhatott alkalmat.

A király most ismét kiküldi szolgáit, hogy más vendégeket hívjanak a menyegzőre; menjenek a követek az utak torkolatára és hozzanak magukkal mindenkit az ünnepségre, akit csak tudnak. És valóban össze is szednek mindenféle embert, jót-rosszat egyaránt; az ünnepség terme hamarosan megtelik. Az

étkezés megkezdése után megjelenik a király a teremben, hogy üdvözölje vendégeit. És ekkor ott lát egy embert, akinek nincsen menyegzős ruhája. Felelősségre vonja és az elnémul; maga sem tud mentséget felhozni. A király súlyos sértést lát a dologban, ezért megparancsolja szolgáinak, hogy a méltatlant kezén és lábán kötözzék meg és vessék a sötétségre, ahol sírás és fogak csikorgatása vagyon.

A menyegzős ruha menyegzőhöz illő ünnepi köntöst jelent. Látom, némelyiktek a fejét rázza. Azt mondjátok, talán nem volt szegénynek jobb ruhája, hátha éppen valami csavargó volt. Kedves Hívek, a mi modern viszonyaink nagyon elfogulttá tesznek bennünket. Milyen volt a keleti ruha? Vászonból volt és hetenkint mosták; mindenkinek, még a legszegényebbnek is két ruhája volt, melyek közül az egyiket tisztán tartotta. Egyébként is azt olvassuk a példabeszédben, hogy a tisztátalan vendég bűnösnek érezte magát, hiszen elnémult, maga sem tudott mentséget felhozni.

Most már értjük a példabeszédet; lássuk a kifejtését. Mindenekelőtt *menyegzői ünnepségről* hallunk. Már az Ószövetségben gyakran használják a próféták a házasság hasonlatát, hogy vele Istennek az ő népével kötött szövetségét ábrázolják. Az Üdvözítő is az emberiség Vőlegényének nevezi magát, az Egyház és minden egyes lélek az ő menyasszonya. Mindaz, amit Krisztus mint kegyelmi eszközt és igéretet hozott, örömhír és valóban királyi menyegzős ünnepség számunkra. Tehát a menyegző: a földi Istenország.

A zsidók az elsők, akik erre a menyegzőre meghívatnak. Már a próféták ajkán elhangzott az Úr hívása; a megváltás művének elejétől fogva a Keresztelő és az Apostolok hívják őket az Egyházba. De hogyan fogadták a követeket? Éppen úgy, mint a példabeszédben; az egyik nem törődött prédikálásukkal és üzlete után járt; a másik hitetlensége tetejébe még gonoszul

is bánt a követekkel (az apostolok megkorbácsolása, Szent István és Jakab megölése). Sőt magának a Vőlegénynek, Jézus Krisztusnak is a zsidók kezétől kellett gyalázatos módon meghalnia! A mérték betelt és Isten felkészült, hogy a gyilkosokat érdemük szerint megbüntesse. Az egész nép bűnösnek bizonyult az isteni követ halálában. A büntetés kettős volt: 1. Tilos lett a zsidóknak a belépés a fenséges menyegzőre; 2. A világ Ura legfőbb ura minden hadseregnek is; 40 év mulva tűzzel-vassal elpusztítja Jeruzsálem városát a föld színéről. Krisztus megjósolta a zsidóknak; és a zsidók tudják, hogy honnét jött a csapás!

De közben az Apostolok már lerázták lábukról a port és fölkeresték a *pogányokat*, hogy meghívják őket a menyegzőre. Isten kiküldi követeit az országutakra, hogy mindenkit hívjanak meg; mindenki jöjjön, akár rossz, akár jó; valóban, valamennyien megtalálták az utat az Egyház menyegzős termébe, mely megtelt vendégekkel. Bármilyen idegenek voltak is és bármennyire más célok felé vezető úton jártak eddig, mégis reájuk talált az Isten kegyelme és meghívta őket a menyegzőre. A királyi ház mindenki számára nyitva van; csak el kell fogadni a meghívást. Egyet azonban megkíván a Király: A meghívást annak kell nézniök, ami a valóságban: Királyi lakomára való meghívásnak; jelenjenek meg ünnepi ruhában, amint az a magas ünnepséghez illik. A Király minden jósága és leereszkedése ellenére azt akarja, hogy Őt és Fiát megbecsüljék és tiszteljék. Aki tehát ünneplő ruha, kegyelmi ruha, a szentség és igazság ruhája nélkül jelenik meg, az nem becsüli a királyi ünnepséget, az kivettetik a fényes teremből és semmiféle sírás vagy fogak csikorgatása sem nyithatja meg számára többé az ajtót; ez az *örök* kín helye.

Mit akart Krisztus tanítani ezzel a példabeszéddel? Három dolgot: 1. a zsidók elvetését, 2. a pogá-

nyok meghívását, 3. a hivatás szerinti, jól rendezett élet szükségességét.

Sok mindent mondhat nekünk ez a példabeszéd: Azok közül való vagyok, akiket a Király meghívott; talán az útról szedett föl engem; nem kérdezte, jó vagyok-e, vagy rossz; megengedte, hogy belépjek a menyegző termébe. Vajjon becsülöm-e én ezt a szerencsét? Vajjon menyegző-e számomra a kereszténység, vagy pedig kemény iga, melyet nagy kínnal vonszolok? Kell, hogy Krisztus az én számomra is mennyei Vőlegény legyen. És itt van a Király *egyik igénye* velem szemben: *a menyegzős ruha.* Mit jelent ez? Nevezhetjük megszentelő kegyelemnek, vagy keresztelőruhának, vagy tiszta, Istennek tetsző életmódnak. Ennek a követelménynek meg kell, hogy feleljünk: Jézus tanításai szerint kell élnünk, különben még a menyegzőn való részvétel sem segít rajtunk. Másszóval, nem elég az, ha valakinek van keresztlevele és tagja az Egyháznak, kell azonfelül hit- és Isten akarata szerinti életet is élnünk.

Ebben a hasonlatban Krisztust kettős alakban látjuk: mint királyi házigazdát a menyegzős lakománál, vagy mint félelmetes urat, aki tűzzel, vassal és pokollal fenyeget. Itt a választás: Vagy a szerető Jegyes, vagy a félelmetes Bíró!

2. *Mit akar mondani az Egyház?* A hasonlatot megtárgyaltuk, most kérdem, mit akar vele az Egyház mondani? Az Egyház pompás képet göngyölít fel előttünk, mely szépen illik az egyházi őszbe. Hiszen tudjátok, hogy most ősszel várnunk kell Királyunkat, Jézus Krisztust, aki visszajön, hogy a mennyei hazába vezessen bennünket. Úgy kell magunkat itt a földön éreznünk, mint az idegenek, akik nincsenek otthon. Látjátok, most már meg fogjuk érteni a képet: Mi keresztények ott ülünk a szent Egyház fényes menyegzős termében. Elképzelhetünk-e vajjon szebb képet?

A keresztség óta a gyermekség kegyelmének menyegzős ruháját hordtuk. Az legyen a mi legnagyobb gondunk, hogy ezt a ruhát hófehéren és makulátlanul őrizzük meg, míg jön a Király, aki meglátogatja vendégeit. Tudjátok-e, mikor lesz ez? Ez a Krisztus újra-eljövetele az *utolsó ítéletkor*, illetőleg mindegyikünk *halála pillanatában* fog bekövetkezni.

Ime, Keresztények, ez az egyházi ősz igazi képe! Ott ülünk az Egyház menyegzős termében és szűntelenül nézzük az ajtót, amelynek meg kell nyílnia, hogy bebocsássa Krisztust, a visszatérő Királyt. De ez a kép helyesen ábrázolja a misét is; mert a misében is ott ülünk, menyegzős ruhába öltözve, a ragyogóan kivilágított istenházában és várjuk az átváltozásban a Királyt, aki jönni fog, hogy a meghívottakat ne egyszerűen csak köszöntse, hanem megváltásának gyümölcseit velük közölje és őket saját testével és vérével táplálja.

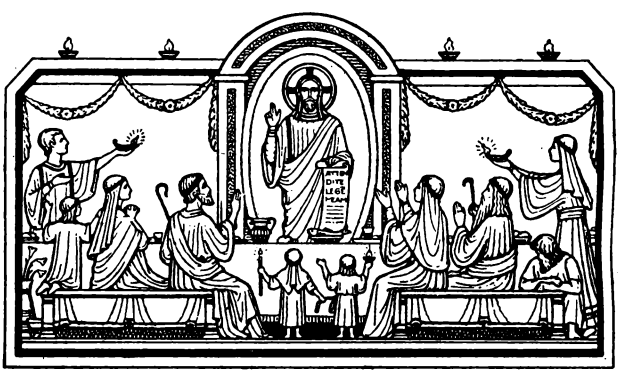

Nézzétek meg a föntebbi képet; egyaránt ábrázolja az egyházi őszt és a mai vasárnap miséjét. Az Egyház menyegzős termét látjuk. Az ünnepi díszítést a lámpák és füzérek mutatják. A vendégek a szent

asztal előtt ülnek, az asztalon jelképes edények állnak : a hal (mely az eucharisztikus Krisztust jelenti), a borral telt füleskorsó, a bor. A vendégek között minden életkor képviselve van : gyermekek (nézzétek csak a pici elsőáldozókat), egy ifjú és egy szűz, kik lámpáikat Krisztus felé nyujtják (a kegyelem és a szeretet jelképe) ; férfi és asszony, özvegy és aggastyán, mindenki itt van és vár, hogy megnyíljék az ajtó és megjelenjen az Üdvözítő ; az Úr pedig irattekercset hoz a kezében, melyen a szentmise *Introitusának* szavai állanak : «*Attendite . . . , azaz: Hallgasd, én népem, tanításomat*». Krisztus egyúttal ezt is akarja mondani : «*Ez a föltétel: Meg kell tartanotok a parancsokat!*» Csak egy ember nem pillant fel a visszatérő Úrra, hanem elbújik az asztal alá ; ez az, akinek nincsen menyegzős ruhája. Bár senki ne lenne ilyen közülünk !

3. *Az egész mise.* Ezek után a megfontolások után már nem lesz számunkra érthetetlen a mise. Már a templombalépéskor elénk jön Krisztus, a Király ; a *vigasztalás* és egyben az *intés* szavait intézi hozzánk ; olvassátok csak el az *Introitust.* Az *Egyház imádsága* (Oratio) a vándor könyörgése : Fürge lábbal sietünk az örök hazába, mégis a világ és a természet, mint ólomsúlyok akaszkodnak ránk. Kérjük ezeknek az akadályoknak az eltávolítását, hogy Isten akaratát egész lélekkel teljesíthessük. A *Szentlecke* szépen hangzik és egybecseng az *Evangéliummal;* elmondja, hogy mit jelent a menyegzős ruha : Ez az új ember «igazságban és szentségben, akit fel kell öltenünk». Igen, a bűn ruháját, a régi embert még *napszállat* (azaz : halálunk) előtt le kell vetkőznünk. Amit az Evangélium elmond, a *szent áldozatban* valósággá válik. A Király meglátogat bennünket és saját Testével, Vérével táplál, hogy elég erősek legyünk parancsainak megtartására és tisztán tudjuk megőrizni kegyelmi ruhánkat végleges visszatértének napjára.

PÜNKÖSD UTÁNI HUSZADIK VASÁRNAP.

A prédikálónak először bele kellene magát élnie az egyházi ősz fönséges szimbólikájába, mielőtt nekifogna akár csak egyetlen vasárnapról is prédikálni. Egész más megvilágításban állnak így előtte az egyházi szövegek. Az evangéliumi szakaszok külső, betűszerinti értelmének nem fog akkora figyelmet szentelni, mint eddig. Mindjárt a Pünkösd utáni 20. vasárnap találó példa erre. Hogyan kínlódtunk azelőtt, hogy a királyi tisztviselő fiának meggyógyításából valami hasznosat, magyarán: egy prédikációs témát kihozzunk! Az evangéliumi szakasz valóban kevéssé kiadós, ha tisztán csak a betűszerinti értelmet veszem figyelembe. De egészen más lesz a helyzet, ha beállítjuk a misét az Egyház parousia-idejébe! A mise témája ez: *A földi élet száműzöttség a mennyei hazából.* A helyzetképet a 136. zsoltár adja: «*Babylonnak vizei mellett ültünk és siralommal Siont emlegettük.*» (Ezt a zsoltárt röviden elmagyarázhatnók; ez lehetne a bevezetés). Ebből a hangulatból kiindulva kellene, az egyes miserészeket megszólaltatnunk: *a)* A földi szenvedésnek a bűnbánat szelleme szerinti hordása (Intr.); Dániel a számkivetésben, Jób és Tóbiás adják a példát; nemrégen olvastunk rólak. *b)* Úgy kell élnünk a földön, hogy számkivetettek vagyunk (Lecke.): Óvatosan járjunk, osszuk be az időt, azaz használjuk ki jól, ne keressük az élvezeteket, de részegedjünk meg a Szentlélektől. A számkivetés hazafias dalai a zsoltárok: «*Engedelmeskedjetek egymásnak Krisztus félelmében. c)* Életünk főgondja beteg lelkünk meggyógyítása, melynek érdekében éppen olyan bizalommal kell imádkoznunk, mint az a királyi tisztviselő. «*Szállj le, mielőtt meghal a lélek!*» — Kiáltjuk, szállj le a szent Áldozatban hozzám, gyógyítsd meg lelkemet; szállj le újraeljöveteledben ide ebbe a számkivetésbe, hogy testet-lelket meggyógyíts és föltámassz. Bízó könyörgés és honvágy az *evangélium* főmotívumai; ez a szentmise kegyelmi hatásának képe, de képe a Krisztus visszajöttének is. *d)* «*Vigasztalásom nyomorúságomban*» a szent Eucharisztia (Communio); az Oltáriszentség a zarándokok és száműzöttek kenyere.

Ne válasszuk szentbeszédeink tárgyát külsőségesen, hanem vegyük szervesen a liturgiából!

Liturgikus óra.

A mai mise ismét szép és könnyen érthető, s igen jól illik az egyházi őszbe, melyben a Végre készülünk.

1. *A zsidók a számkivetésben.* Hogy jobban megértsétek a vasárnapi misét, előbb egy kis történetet kell elmondanom. Jól tudjátok, hogy Isten a zsidó népet Egyiptomból az Igéret földjére vezette, de csak abban az esetben helyezett nyugalmat és boldogságot kilátásba számára, ha hűen megmarad az igaz Isten hitében. Saul, Dávid és Salamon alatt jámbor és istenfélő volt a nép ; de midőn a zsidó birodalom két részre szakadt, a sokistenimádás és bálványozás egyre jobban rátört az országra ; hiába óvta és intette Isten prófétái útján a népet. A királyi udvarban és a népben hitetlenség és gonoszság kapott lábra, és ekkor rájuk zúdult Isten büntető csapása. Jeruzsálemet s a templomot földúlták, a népet Babylonba fogságba hurcolták s ott keserves időket kellett megérnie. Ekkor aztán jött a bánat, a nép ismét keresni kezdte Istenét ; most már vágyódott hazája után, Jeruzsálem és a templom után!

Elmegyek lélekben Babylonba ; a folyó partján (Eufrates a neve a folyónak) ott látom a zsidók egy csapatát, amint imádságra gyülekeznek. Látom az énekeseket, akik egykor a jeruzsálemi templomban ünnepélyes istentiszteletek alkalmával zengték énekeiket ; szomorúan ereszkednek le a folyó partján (a zsidók imádság előtt mosakodtak s éppen ezért az idegenben szívesen imádkoztak a folyók partján). Azon igyekszenek, hogy az istentiszteletet énekkel, úgynevezett Sion-énekkel vezessék be. De mégsem, nem tudják megtenni. Tompa gyászban, könnyes arccal gondolnak a templomra, a jeruzsálemi Sion hegyére és — fölakasztják hárfáikat a fűzfák ágaira.

A zsidók énekét széltében-hosszában ismerték és

kedvelték; ezért szólították föl Babylon lakói a foglyokat: «*Énekeljetek hát nekünk egyet a ti szép Sion-énekeitekből!*» De nem, erre nem volt hajlandó egy zsidó sem: «*Hogyan énekelhetnénk az Isten dalait idegenben, számkivetésben?*» S ekkor egyikük esküre emeli kezét s hangosan így szól: «*Száradjon el a kezem, ha valaha is megfeledkezem rólad, Jeruzsálem; ragadjon inyemhez a nyelvem, ha nem emlékezem meg mindenkor rólad, ha nem Jeruzsálem marad a legfőbb örömem*». És most látom, amint ellenségeinek segítői, az edomiták ellen rázza öklét, az edomiták ellen, akik a babilóniaiakat uszították: «*Pusztítsátok csak el Jeruzsálemet egészen a földig!*» És Babylon ellen rázza mind a két öklét a zsidó és borzalmas átkot kiált reá: «*Legyen áldott, aki megragadja kisgyermekeidet és sziklán zúzza szét őket*».

Ez a részben megindító, részben borzalmas esemény, amit most nektek elmondtam, a tárgya annak a zsoltárnak, melyet az Egyház éppen ma, a vasárnapi misében énekeltet; ez a 136. zsoltár. Teljesen fölolvasom, bizonyára jól megértitek majd:

«Babylonnak vizei mellett ültünk
És siralommal Siont emlegettük.
Hegedűinket ama földön
Fűzfákra függesztettük.

Mert akik minket megigéztek,
Hallani vágytak énekünk,
És gyötrőink örömdalt követeltek:
«Sion dalaiból daloljatok nekünk!»

«Az Úr dalát dalolnunk hogy lehetne:
Idegen földön, számkivetve?»
«Ó Jeruzsálem,
Hamikor rólad elfeledkezem,
Száradjon el a jobbkezem!

Ragadjon inyemhez a nyelvem,
Ha rólad nem emlékezem,
S Jeruzsálemet minden örömem közt
Legcsúcsra nem teszem!»

Ne feledd, Uram, Édom fiait,
Ne feledd, Uram, ama napot el,
Hogyan kiáltozának:
«Rontsátok el, rontsátok el!
Fenekestül bontsátok el!»

Babylon lánya, pusztulás leánya,
Boldog lesz, aki megfizeti néked,
Amiket rajtunk kezed végbevitt!
Boldog, akinek keze megragadja
És a sziklához csapja
Kisdedeid!»

(Sík Sándor fordítása.)

A zsoltár nagyon szép, bizonyára tetszik nektek. Mégis azt mondjátok: mit kezdjünk vele; nem imádkozhatjuk ezt az éneket, mert nem vagyunk Babylonban, zsidók sem vagyunk. És az Egyház mégis énekelteti velünk ezt az éneket. Vajjon miért? Keresztények! Nem vagyunk-e mi is számkivetésben itt a földön, messze hazánktól? Hazánk a mennyország, a föld számkivetés. És az Egyház éppen most, az egyházi őszben parancsolja meg, hogy egész vágyódásunkat a mennyre irányítsuk. Jeruzsálemünk a mennyei Sion, ahol Krisztussal és összes Szentjeivel egyesülünk. Ugyanaz a honvágy kellene, hogy meglegyen a szívünkben, mint amelyet a száműzött zsidók ebbe a zsoltárba beleénekeltek. Most értjük, hogy miért énekelteti az Egyház velünk ezt a dalt; ez a mennyei haza utáni honvágy dala. Az Edomra és Babylonra mondott átkot természetesen nem vesszük tekintetbe, mert mint ke-

resztények nem átkozunk senkit, legfeljebb a Gonoszt. Szándékosan kezdtem a mise *Offertoriumának* énekével, melyben a zsoltár előfordul, mert azt hiszem, hogy ebből a kiindulópontból megértjük az egész misét. Ez a dal mintegy a mi vasárnapi misénk címfelirata.

2. *Az Evangélium.* Először az Evangéliumot akarjuk közelebbről szemügyre venni. A kafarnaumi királyi tisztviselő fiának gyógyításáról szól. Először is megint beleállítjuk az Evangéliumot Jézus életébe.

Az Üdvözítő negyvennapi böjtölése és megkísértése után visszatért a Jordánhoz és ott gyüjtötte első tanítványait: Jánost, Andrást, Pétert, Fülöpöt és Nathanaelt. Ezekkel azután Galileába ment, ahol látjuk, amint a kánai menyegzőn első csodáját teszi. Mindjárt utána lemegy Judeába, és pedig Jeruzsálembe, a húsvéti ünnepekre; ez volt nyilvános tevékenységének első Húsvétja. Húsvét után egy darabig Judeában maradt s ott keresztelt, prédikált. Mikor azonban a farizeusok figyelmesek lettek reá, előnyösebbnek tartotta elhagyni az országot; és így tanítványaival együtt Szamarián át felment Galileába. Szamariában ott látjuk ülni az Urat Jákob kútjánál, ahol megtéríti a szamaritánus asszonyt. Ismeritek e szép párbeszédet. A megtért szamaritánusok kérésére még két napig ott marad, de azután Galileába megy és megkezdi nagy, hosszú galileai ténykedését. A mai Evangélium csodája az első, amelyet Galileába érkeztekor vitt véghez.

Mi történt? Az Úr az úton vándorolt Kafarnaum felé; ott akarta megkezdeni tanítói működését. Galilea népe nagyon örült, hogy Jézus hozzá jön. A húsvéti ünnepen látták csodáit, ezért örömmel fogadták s futótűzként terjedt a hír az egész országban, hogy itt van a názáreti nagy Csodatevő. Élt Kafarnaumban Heródes királynak egy tisztviselője; derék ember volt. Fiacskája hirtelen megbetegedett s a betegség mind komolyabb lett. Az orvosok sem tudtak rajta segíteni.

És ekkor hallja az ember, hogy Jézus Kafarnaumba jön. Belé veti minden reményét. Vár, de Jézus még mindig nincs itt, a betegség pedig mindig súlyosabbá válik; a gyermek már a halálán van. Ekkor elhatározza a tisztviselő, hogy fölkeresi az Üdvözítőt; Kána falucskájában, ahol az esküvőn borrá változtatta a vizet, valóban meg is találja az Urat. A szegény atya állhatatosan kéri az Urat, jöjjön vele le Kafarnaumba és gyógyítsa meg fiát, mert közel van a halálhoz. De az Úr keményen így felel neki: «*Ha csak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek*». Csodálkozunk, hogy Jézus ennyire nem szelíden válaszolt a kérő embernek. De meg kell értenünk a Megváltót: Valahányszor csodát akar tenni, előkészíti az embereket a csodára; ez az előkészítés legtöbbször az *alázatosság* és a *hit* kipróbálásából áll. Itt a tisztviselőnek az Úr mindkét próbáját ki kellett állnia. Az Úr először is azt akarta látni, hogy alázatos-e az ember; ezért rivallt rá olyan keményen. De a tisztviselő megállja az első próbát: csupa alázat és bizalom, mikor kérését megismétli: «*Jöjj le, Uram, még mielőtt meghal a fiam!*» És most jön a második próba. Jézus így szól: «*Menj házadba, fiad meggyógyult!*» Képzeljétek csak el a megkínzott apa helyzetét; bizony azt felelhette volna: «*Jöjj inkább magad, tedd rá kezedet! Meg tudod-e gyógyítani fiamat a távolból is? Legalább jelet adj, hogy valóban felépült!*» És nem, ő mindezt nem mondta. Hitt az Úr szavának és elment. Megállta a második próbát is. Most jön a hit jutalma. A hazafelé vezető úton szolgái elébe sietnek a tisztviselőnek és örömmel mesélik: «*Képzeld csak, a fiú hirtelen meggyógyult! Nem kell már, hogy a Csodatevőt idefáraszd a házba!*» A tisztviselő megkérdezte az órát, melyben a beteg jobban lett. A szolgák ezt mondták: «*Tegnap a hetedik óra táján, vagyis déli egy órakor hagyta el őt a láz*». (Akkoriban reggel hat órától számolták az órákat, a breviárium még ma is ezt az óra-

számlálást követi.) És fölismerte az atya, hogy az az óra volt, melyben Jézus mondta: «*A te fiad él!*» — Elképzelhetitek az embernek és egész családjának örömét! És hitt ő és egész háza az Úrban.

Kérdezitek, Kedves Keresztények, hogy mire tanít az Egyház ebben az Evangéliumban? Vajjon leckét akar adni a hitből? Vagy pedig az Üdvözítőt mint csodatevőt akarja bemutatni? Számos szép okulást meríthetünk az Evangéliumból, az bizonyos. De mégsem hiszem, hogy ez volna az Egyház főszándéka. Az Egyház ebben a történetben a *mi képünket* látja. Amint az atya nagy bizalommal, nagy vággyal kérte az Üdvözítőt, hogy ereszkedjék le házába és gyógyítsa meg fiát, ugyanúgy kell nekünk a misében az Urat lehívnunk, hogy tegye beteg lelkünket egészségessé; hiszen tudjátok, hogy a vasárnapi mise a keresztségi kegyelem felújítása. S az Úr a lelket az Eucharisztia által valóban egészségessé teszi. Gondoljunk azonban az egyházi őszre is, amelyben vagyunk. Ugyanúgy, amint az atya vágyakozott arra, hogy az Úr leereszkedjék hozzá, mondván: «*Térj be házamba, Uram*», — ugyanúgy kell nekünk is az Urat az égből lehívnunk, hogy minket e siralom völgyéből mennyei hazájába fölvegyen. Igy már megértitek az Evangéliumot.

3. *A mise magyarázata.* Az egész mise könnyen érthető lesz számunkra. Nézzünk a mellékelt képre. Címül azt tehetném a misére: A földi élet a mennyei hazából való számkivetés. Helyzetképe a 136. zsoltár: «*Babylonnak vizei mellett siralommal ültünk...*» Bele kell, hogy éljük magunkat ebbe a képbe és kell, hogy megragadjon minket a mennyei Jeruzsálem utáni honvágy. Ebben a hangulatban kezdjük a misét.

a) Az *Introitusban* arról biztosítjuk Istent, hogy életünk minden szenvedését, a földi számkivetés minden megpróbáltatását és csapását megadással, bűneinkért való büntetésként, alázattal elvállaljuk. Mégis kö-

nyörgünk, hogy Isten legyen irántunk irgalmas. A fődolog azonban a lélek üdve, melyet éppen most, a misében kell biztosítanunk. — Milyen jól illik ehhez az imádsághoz a *Kyrie!* Uram, irgalmazz nekünk ! Ez a Kyrie oly igazán az Isten gyermekeinek számkivetési éneke !

b) Olvassuk most el a *Szentleckét;* ez az olvasás is feltételezi a keresztény ember idegenségét e világban. Nincs hazánk itt e földön, azért óvatosan kell járnunk életutunkat ; jól használjuk ki a földi élet drága idejét, mert «rossz napokat élünk». Kétféle mámor ejthet meg bennünket : A földi élvezetek mámora (főleg az alkohol veszélye), vagy pedig a Szentlélek ajándékainak szent mámora. Az első azokat ejti meg, akik e földet nézik egyedüli hazájuknak, a második mámor a mienk kell hogy legyen. Végül énekeljük számkivetésünkben égi hazánk dalait, a «Sion dalait», vagyis a zsoltárokat és az Egyház himnuszait, főleg a kedves *Allelujá*t.

c) Az *Evangéliumot* értjük : életünk főgondja beteg lelkünk gyógyulása, melyért éppen olyan bizalommal

kell imádkoznunk, mint ahogyan a királyi tisztviselő imádkozott. «*Szállj le hozzánk, mielőtt még a lélek meghal!*» — kiáltunk. «*Szállj le hozzám a szent áldozatban, hogy meggyógyuljon a lelkem; szállj le újra-jöttödben (vagyis: halálom percében) ebbe a siralom völgyébe, hogy meggyógyuljon és föltámadjon lelkem és testem.*» Az Átváltozás szent pillanatában valóban leszáll az Úr és a megváltás új kegyelmeit hozza lelkemnek; és ugyancsak Ő lesz az, aki egyszer az utolsó napon el fog jönni «ítélni eleveneket és holtakat».

d) Most már tudjátok, hogy e földi számkivetésben mi a mi legnagyobb vigasztalásunk: A szentáldozás: «*Nyomorúságomban ez vigasztal engem*». Igen, az Oltáriszentség a vándorok és a számkivetettek Kenyere!

A babyloni fogság.

(1929.)

Az Egyház ma lélekben a zsidók babyloni számkivetésének helyére vezet el bennünket, ahová bűneik miatt űzte őket az Isten. Itt ez a kép tárul szemünk elé: Az Eufrát egy mellékfolyójánál összegyűlik a számüzött zsidók egyik csoportja. Először elvégzik a szertartásos mosakodásokat, azután közösen imádkoznak. Máskor szent énekeket zengedeztek, de ma nem énekelnek. Hárfáikat fölakasztották a folyómenti füzekre, s most sírnak. A zsidók éneke a pogányok közt is kedvelt és híres volt. A babyloniaiak gyakran szólították fel a zsidókat: «*Sion dalaiból daloljatok nekünk!*» De azok így feleltek nekik: «*Az Úr dalát dalolnunk hogy lehetne: idegen földön, számkivetve*». Azután esküre emelik kezüket: «*Ragadjon ínyemhez a nyelvem, ha rólad nem emlékezem, Jeruzsálem!*» Végül pedig ökölbe szorítják kezüket, ha a kegyetlen Babylonra gondolnak.

Ebbe a hangulatba visz át bennünket ma az Egy-

ház, mikor az Úr visszajöttének fényénél nézi a földi életet. Életünk sok pontban hasonlít a babyloni számüzetéshez. De Isten akarta is ezt a hasonlatosságot; így a babyloni számkivetés számunkra, keresztények számára előképpé válik. Emeljük ki most ezeket a hasonló vonásokat.

1. *A bűn.* A számkivetés oka a bűn volt, a zsidó nép Isten elleni hűtlensége. Bizonyára nem minden szenvedés egyúttal bűnért való büntetés is, de a babyloni fogság esetében bizonyosan tudjuk, hogy az volt. Isten századokon át intette népét a próféták által. Hosszútűrését mindig megmutatta. De végül kimondta büntető ítéletét. Csakhogy Isten nemcsak sujt, hanem egyúttal gyógyít is. A száműzetésnek az volt a feladata, hogy a zsidó népet megjobbítsa, megtisztítsa, hogy ismét az Isten választott népe váljék belőle.

Vegyük most szemügyre saját életünket. Vajjon nem hasonlít-e a száműzetéshez? Az élet valóságos siralomvölgy. Az ember sírva lép az életbe és a haldokló sóhajával vesz tőle búcsút. A boldogság cseppekben hull, a szerencsétlenség csőstől jön. És ha azt kérdezzük, honnan a földi élet keserűsége — csak a hit adhat feleletet a kérdésre. Az ok: *A bűn.* Még a Megváltó sem akarta a paradicsomot visszahozni földünkre; akarta, hogy a föld számkivetettségében maradjunk. A földi élet keserűsége tehát elsősorban *vezeklés* bűneinkért. De nemcsak ez. Kell, hogy *meg is tisztítson* bennünket, hogy méltókká legyünk az égi haza számára. Értjük már, milyen imádságra tanít bennünket az Egyház a mai mise *Introitusában;* ezek a szavak a fogságban levő zsidóság szavai, melyeket az Egyház most ajkunkra ad: «*Mindazt, amit tettél nekünk, Uram, igaz ítélettel cselekedted, mert vétkeztünk ellened és parancsaidnak nem engedelmeskedtünk: De dicsőítsd meg nevedet és tégy velünk nagy irgalmasságod szerint!*» Az első dolog tehát, melyet az Úr követel tőlünk, az, hogy fel-

találjuk magunkat, hogy ne pöröljünk sorsunkkal, hogy ne nézzünk ferde szemmel a más szerencséjére. Ezt kell mondanunk: «*Jó az, Uram, hogy szegény és nyavalyás vagyok, hogy rámküldted ezt a szenvedést; a bűnbánat és a megadás szellemében fogadom mindezt Tőled!*» Ismerjük végre el a szenvedés engesztelő és nevelő jelentőségét életünkben!

2. *Idegenség.* Nagyon keserves volt a zsidók számára a számkivetésben való tartózkodás. Ide-oda lökdösték, kigúnyolták, rúgták-taposták őket. Gyakran jelentek meg ellenük üldöző rendeletek. Idegennek érezték magukat, idegen testnek nézte őket mindenki. Voltak persze közöttük renegátok is, akik pogány szokásokat vettek át és felszívódtak a pogányságba.

És *mi?* Vajjon nem érezzük-e magunkat idegenekként e földön? Krisztus sokszor beszélt erről; ez a nyolc boldogság tartalma is: Boldogok e világ mostohagyermekei. Vajjon komoly ember számba vesznek-e minket, keresztényeket az emberek? A világ lemosolyog bennünket. És egyes országokból újra meg újra hallunk híreket keresztények üldözéséről. Nagyon fontos számunkra, hogy *idegennek érezzük magunkat!* Igen, mert ha jól befészkeljük itt magunkat, ha nyugalmas otthonkába akarunk végcélként elbástyázódni, máris árulói lettünk a mennyei hazának. És ez az oka annak is, hogy Isten szenvedéseket küld ránk, nehogy nagyon is jól érezzük magunkat e földön. Ebben az értelemben kell vennünk a mai *Szentleckét:* «*Testvérek: Vigyázzatok, hogy óvatosan éljetek; nem mint esztelenek, hanem mint bölcsek; jól értékesítsétek az időt, mert rossz napokat élünk . . . Meg ne részegedjetek borral . . ., inkább teljetek el Szentlélekkel.*» Mit mond a Szentlecke? Kimondja a keresztény ember e világtól való idegenségét; nincs hazánk e földön, ezért ne is érezzük itt jól magunkat; használjuk ki jól a drága időt, tegyük azt egészen a magunkévá, zsákmányoljuk ki, «*mert rossz napokat*

élünk». Távol legyen tőlünk, hogy a világtól elkábíttassuk magunkat, inkább a Szentlélek hatásaitól «*részegüljünk meg*».

3. *Honvágy*. A számkivetés jó hatással volt a zsidókra. Azelőtt lábbal taposták a Törvényt, semmibe sem vették a templomot, az áldozatot. De most a számkivetésben újból megtanulták mindezt megbecsülni! Sőt mi több, gyötrő honvágy töltötte el szívüket Jeruzsálem, a templom és az áldozat után. «*Ó, Jeruzsálem, ha valamikor rólad elfeledkezem, száradjon el a jobbkezem! Ragadjon inyemhez a nyelvem, ha rólad nem emlékezem, s Jeruzsálemet minden örömem közt legcsúcsra nem teszem!*» Így énekeltek.

Így kell, hogy legyen nálunk is! Nem szabad az élet számkivetésében hazánkról megfeledkeznünk, hanem mélységes honvágyat kell szívünkben hordoznunk. A mi Jeruzsálemünk, a mi hazánk azonban a *mennyország*. Erre vonatkozik a *remény* erénye is; ez volt a régi kereszténység legnagyobb hajtóereje, a reménység. Figyelmét mindig arra fordította, hogy készen legyen, midőn az Úr eljön az egyes emberhez halálában, és mindenki számára az Itéletben. Ez az értelme a mai *Evangéliumnak is:* ugyanazzal a bensőséggel és vágyódással, amellyel az atya kérte az Urat: *kegyeskedjék hozzá leereszkedni és fiát meggyógyítani*, kell nekünk is Krisztushoz szólanunk: «*Szállj le hozzánk, Urunk, e földi élet számkivetésébe és vigy bennünket magaddal!*»

Szépen beszél Szent Ciprián a breviáriumban erről a menny utáni vágyról: «*Vegyük tekintetbe, szeretett Testvérek, és gondoljunk arra mindenkoron, hogy lemondtunk a világról és hogy vendégekként és jövevényekként csak átmenetileg tartózkodunk itt! Öleljük át azt a napot, mely mindegyikünket Lakásába vezeti, mely kivezet innen, kioldoz e világ bilincseiből és visszavezet a paradicsomba és az égi országba. Ugyan ki sajnálná a sietséget, hogy*

hazatérjen, midőn idegenben tartózkodik? Ki ne kívánna kedvező szelet, ha vitorláson övéihez siet, hogy minél hamarább átölelhesse őket? Miért nem sietünk, hogy meglássuk hazánkat, hogy üdvözölhessük atyáinkat? Sok kedves emberünk vár ott bennünket, atyáink, testvéreink és gyermekeink, nagy csapat vágyakozik ott utánunk, akiknek már nincs gondjuk saját halhatatlanságukra, de gondot okoz nekik a mi üdvösségünk. Micsoda nagy és — nekik is, nekünk is — milyen közös öröm lesz az, midőn látásukra és ölelésükre sietünk! Micsoda szent, mennyei öröm lesz, midőn nem kell már félnünk a haláltól és élünk, és élünk, mindörökké! Micsoda nagy és állandó boldogság lesz az! Ott lesz az Apostolok dicsőséges kórusa, ott lesz az örömujjongó próféták csapata, és ott lesz a mártírok számlálhatatlan tömege, koronával ékesítve, mert győzedelmeskedtek a harcban és a halál fölött! Ott vannak a diadalmaskodó szüzek, akik legyűrték a test vágyát és alattvalóikká tették a megtartóztatás erőit. És ott lesznek megjutalmazottan az irgalmas szívűek, akik igaz dolgot cselekedtek, midőn táplálták a szegényeket és alamizsnát osztottak nekik, akik az Úr törvényének megtartásáért a földi birtokot a mennyei kincseskamrákkal cserélték föl. Ezekhez sietünk mi, Kedves Testvérek, vágyakozó vággyal, és kívánjuk, hogy hamarosan együtt legyünk velük, hogy hamarosan az legyen osztályrészünk, hogy Krisztushoz mehetünk.»

4. *A vigasztalás.* Volt a zsidóknak vigaszuk is a fogságban, s ez a vigasz a Törvény volt; ez pótolta számukra a templomot, az áldozatot és Jeruzsálemet. Ezért kapaszkodtak egész erejükkel a Törvénybe, ezért tanulták meg újra megtartani, megbecsülni és szeretni. A 118. zsoltár, melyet az Egyház a breviáriumban olyan gyakran imádkozik, tanuságot tesz a zsidók törvényszeretetéről. Számunkra az istenháza jelent valamit a Hazából ebben a számkivetésben. Fővigaszunk azonban a legszentebb *Eucharisztia.* Nemcsak ígéret, hanem *záloga is* az örök boldogságnak! Keresztények, karoljuk

át szívvel, ésszel az Oltáriszentséget, karoljuk át életünknek ezt a legnagyobb vigaszát, akkor majd mindig ezt kiálthatjuk az újrajövő Úr elé: «*Szállj szívembe, adj erőt nekem e számkivetés napjaira és légy vezérem az örök Hazába!*»

PÜNKÖSD UTÁNI HUSZONEGYEDIK VASÁRNAP.

Az egyházi ősz a legkülönbözőbb gondolatokkal, hangulatokkal és követelésekkel áll elénk. Az előző vasárnap miséje lírai volt; szívünket égi hazánk után bensőséges honvágy és vágyódás ragadta meg, a földi életet a számkivetés képében néztük. A mai szentmise mindenekelőtt a cselekedetre van beállítva, harcolnunk kell az üdvösség ellenségei ellen, türelem kell a szenvedésekben és megbocsátó szeretet: Ezek a mai nap követelései. A vágyódásból félelem születik és aggódás az ítélet előtti felelősség miatt. Újból látjuk majd a visszatérő Krisztust, ezúttal mint királyt, aki kegyes és nagylelkű a megbocsátásban, de erős az ítéletben. Ha a mai vasárnapnak témát akarnék adni, ez lehetne: A keresztény az Úr visszatérésének fényében. Különösen azonban vigyük magunkkal egész hétre a megbocsátó szeretetről szóló tanítást, Isten csak akkor bocsátja meg bűneinket, ha mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Liturgikus óra.

1. *A remény.* Néhány hét óta ősz van; a lehulló levelek, a fák fölötti ködfátyol, a reggel és este egyre növő sötétség, a növekvő hideg mind-mind az egyházi ősz képei is, melyben elő kell készülnünk a végre, az élet végére, de egyúttal a világ végére és Krisztus visszajövetelére is. Kell, hogy ezekben az időkben egészen különösen gyakoroljuk a reményt, amely abban áll, hogy szívünket elszakítjuk a világtól és gyönyöreihez való ragaszkodástól és az égben keressük otthonunkat. Lássátok, Kedves Keresztények, valamennyi isteni erény közül a *reményt* kezeljük a legmostohábban. A hitet ápoljuk, a szeretetet is törekedünk gyako-

rolni, de a reményről a legtöbb embernek sejtelme sincs. Az első keresztények ebben egészen más emberek voltak, ők tulajdonképen csaknem egészen a reményből éltek, vagyis egész vágyódásuk és reménykedésük az égi hazára vonatkozott, vagy amint ők szerették mondani: A Krisztus visszajövetelére. És ez a reménység tette őket erőssé; ha szenvedés jött az életben, nem engedtek olyan nagyon magukra ijeszteni. Összeszorították fogaikat és azt mondták magukban: egy kevés szenvedés és azután következik az örök élet! Így lettek az élet hőseivé! Csak a remény volt az, amely reményt adott nekik, hogy Krisztusért vértanuként a halált is elviseljék. Szívesen adták oda minden jószágukat, nagy becsületetadó állásukat, sőt még életüket is, a vérpad kínjait, ragadozó vadállatokat, tüzet és kardot kevésre becsülték, mert már intett nekik az örök élet győzelmi koronája. A reménység tette őket erős nemzetséggé! Most azonban nézzünk önmagunkba, miért nem akarjuk mi a legkisebb áldozatot meghozni? Ha negyedóráig kell járni az utat, hogy a templomba eljussunk, ez már panaszra késztet, egy böjti nap már nagy áldozat nekünk, — másrészről mennyi időt és erőfeszítést szánunk szórakozásunkra, időleges nyereségünkre! Miért vagyunk ilyenek? Mert nagyon kevés a hitünk és szeretetünk, de még inkább, mert még sokkal kevésbbé horgonyoztuk le szívünket az égbe. Ez más szóval annyit tesz, hogy nagyon kevés a remény bennünk.

Ime, Keresztények, ezt a fontos erényt kell most, az egyházi év utolsó heteiben ápolnunk. A vasárnapi misék szép indítékokat és ösztönzéseket adnak ehhez, emlékezzetek csak a legutolsó vasárnapokra! A 19-ik vasárnapon az Egyház fényben úszó mennyegzői termet mutat, amelyben a vendégek fehér mennyegzői ruhában ülnek a lakománál s ahol hirnök jelent meg és jelentette a király érkezését, aki meg akarja láto-

gatni őket. Értjük ezt a képet, a földi életet jelenti, a mennyegzői terem az Anyaszentegyház, a fehér ruha a keresztségi ruhánk, a király megérkezése pedig a Krisztus visszajövetele, amely minden egyes embernek halálában következik be. Erre a királyi látogatásra keresztségi ruhánkat fehéren kell megőriznünk és drágakövekkel kiraknunk. Ime, így ápolhatjuk a remény erényét! Ha a kísértésbe jutunk, hogy haragudjunk, vagy szeretetlenek legyünk, vagy hogy más, még kevésbbé szép dolgot cselekedjünk, akkor mondjuk: Hogyan szennyezhetném be keresztségi ruhámat, hiszen a király minden pillanatban a terembe léphet, hogy engem meglátogasson, esetleg meg is ítéljen!

Előző vasárnapon az Egyház a mennyei Jeruzsálem utáni mély honvágyat ültetett szívünkbe. «Hogyan, — szólt hozzánk, — e számkivetésben, a siralmak e völgyében jól éreznéd magad? Ne várj magadnak földi szerencsét és földi jó sorsot!» Valóban, ha rosszul megy sorod, ha gondok, szegénység, szükség szorongatnak, ápold magadban a remény erényét és mondd: A mennyországban sokkal szebb lesz és Atyám küldi számomra a fájdalmat, nehogy ellustuljak és nehogy itt a földön állandóra befészkeljem magam, hanem hogy szívemet az égbe horgonyozzam le. — A mai vasárnap is a *remény* erényét akarja felébreszteni bennünk, természetesen ismét más módon.

2 *Az Evangélium.* Mindenekelőtt ismét a vasárnap Evangéliumát kell megnéznünk. Egy hasonlatot közöl, hogy mi a hasonlat, tudjuk már; az Üdvözítő szeretett a népnek történeteket elmondani, amelyekkel meg akarta tanítani őket valamire itt a földön. A mai hasonlat egy királyról szól, aki szolgáival számadást tart. Ezt a hasonlatot három jelenetre oszthatjuk fel.

Első jelenet. Képzeljünk magunknak egy hatalmas királyt messze keleten. Ez a király országának egyes tartományai élére helytartókat helyezett s e helytar-

tóknak nemcsak az a feladatuk, hogy a tartományokat őrizzék és vezessék, hanem nekik kell az adókat is behajtaniok és a királynak leszállítaniok. A király most hirtelen a helytartóit hivatja, számadást akar velük tartani, ami annyit tesz, hogy magukkal kell hozniok az előre megállapított adóösszegeket is. Megjelenik köztük egyik helytartója, akinek 10.000 talentum óriási összeget keliene magával hoznia, ez a mi pénzünkben 30 millió pengőt jelent, azonban ennek a szerencsétlen embernek egy fillérje sincs ebből az összegből. Talán maga használta el a pénzt, könnyelmű volt, vagy amint már ilyenkor szokott lenni, másként hibázott, egyszóval semmit sem tudott fizetni. A király röviden járt el, kiadja a parancsot, hogy korának szokása szerint, mind őt magát, mind feleségét és gyermekeit adják el rabszolgának, kobozzák el mindennemű vagyonát, hogy így legalább tartozásának egy része megtérüljön. A helytartó most a király lábai elé borul és könyörögve kéri: «*Légy türelmes hozzám, mindent megfizetek neked!*» Tehát jóakaratot mutat; és csodálkozva látjuk a fejedelem királyi nagylelkűségét: Szabadon engedi őt és neki ajándékozza egész óriási tartozását.

Következik a második jelenet: Ez az ember eltávozik a királytól, útközben találkozik egy másik királyi hivatalnokkal, eszébe jut, hogy emez 100 dénárral (mintegy 100 pengővel) tartozik neki, és megragadja gallérjánál, fojtogatni kezdi és rákiált: «Fizesd meg, amivel tartozol!» A másik egészen kétségbe van esve, nincs 100 dénárja! Térdereborulva könyörög türelemért, de emberünk, aki pedig most élvezte a király türelmét és nagylelkűségét, szívtelen; fogságba veti a másikat (régi időkben szokás volt, hogy az adósokat az adósok börtönébe zárták), amíg adósságát ki nem fizeti.

Végül a *harmadik jelenet* hozza a büntetést, az erkölcsi elégtételt. A király többi szolgái tanui ennek

a keményszívűségnek, és meg vannak botránkozva a társukkal szemben tanusított viselkedésen. Értesítik a királyt, hogy mi történt. A király nyomban trónja elé hivatja azt, akinek az imént megkegyelmezett és elébe tárja szívtelenségét. Emez egyetlen szót sem tud mentségére felhozni. A király igazságos haragjában a poroszlóknak adja át (ez megint szokás volt régente), amíg tartozását meg nem fizette.

Most a *kifejtés* következik. Az Üdvözítő megkönnyíti, mert önmaga mondja a befejezésnél: «*Így fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok, ki-ki az ő atyafiának szívetekből*».

Mit tanít Krisztus? Ezzel a hasonlattal szívünkre akarja kötni az őszinte megbocsátást az ellenünk vétkező felebaráttal szemben. Mindannyian, akik csak olvastuk ezt a hasonlatot, mélyen megbotránkoztunk a szívtelen hivatalnokon. Azonban lásd be, Kedves Testvérem és Nővérem, hogy ennek a szívtelen embernek alakjában *téged* rajzolt meg az Úr!

Istennel szemben minden ember óriási adóssággal tartozik: Ez a tartozás a bűn. A bűnt a nagy adóssággal lehet összehasonlítani. Az emberek egymásközötti sérelmei azonban ezzel a nagy tartozással szemben csak egészen jelentéktelen semmiség. Ha tehát Isten, a mi irgalmas szívű Királyunk, a bűn óriási összegét megbocsátja nekünk a gyónás szentségében, vétek volna tőlünk, ha nem akarnánk megbocsátani felebarátunkkal szemben a kis sértéseket. Az Úr pedig kifejezetten mondja, hogy úgy fogunk járni, mint a szívtelen szolga, ha felebarátainknak nem bocsátunk meg szívünkből. Hogy pedig mit jelent a valóságban a «poroszlónak kiszolgáltatva lenni», azt már sejtjük: A poklot!

Keresztények, hogy e hasonlat tanítását jól megjegyezzük, az Üdvözítő a Miatyánkba is beépítette, hogy naponkint imádkozzuk: «*Bocsásd meg a mi vétkeinket* (a hasonlatban a nagy adósságot), «*miképen*

mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek» (hasonlatban a szolgatárs kicsiny adóssága).

Tudjátok most már, hogy kit ért az Egyház e nagy király alatt? Nem annyira a jó Istent, mint inkább az *Üdvözítőt*, éspedig a világvégi ítéletre visszatérő Királyt. Két egészen ellentétes vonást látunk rajta: egyrészt királyi *nagylelkűség* és szelídség jellemzi, másrészt kérlelhetetlen *szigor*. Igen, ilyen az Úr testestől-lelkestől: Irgalmas szeretete az emberek iránt nem ismer határt! Meghalt a bűnösökért, önmagára vette minden bűn óriási terhét és a kereszten kiegyenlítette, másrészről azonban kérlelhetetlen *harcot* vezet a bűn ellen. Azért tud és azért fog szigorúan büntetni, ha méltatlan lesz a bocsánatra a szolga.

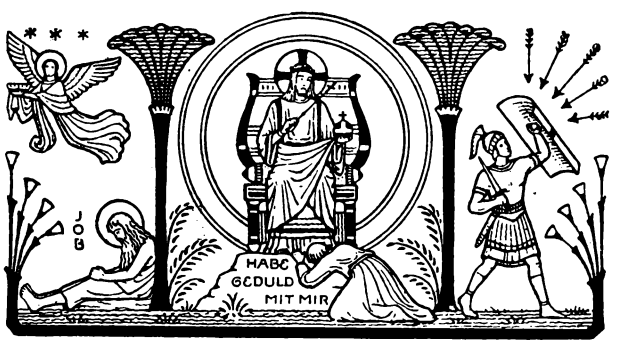

3. *A mai szentmise.* Nézzétek most a fenti három részből álló képet; az egész szentmisét elénk állítja. Középen a királyt látjátok, előtte az adósát. Tudjuk már, hogy ez mit jelent. Krisztus, a visszajövő király, a kereszt kormánypálcájával kezében minden bűnünkre bocsánatot ád. Jobbról egy harcost látunk felfegyverkezve karddal, pajzzsal, sisakkal, aki a mindenfelől jövő támadások ellen védi magát. Ezt a *szentlecke* magyarázza meg, kitalálhatjátok, hogy ki ez a harcos:

Mi magunk vagyunk! Végül balra a szegény béketűrő Jóbot látjuk bélpoklosságában; őróla olvasunk a Felajánlási körmenet Énekében. A béketűrő Jób alakjában ismét csak önmagunkat látjuk megjelenítve és nézzétek csak, hogyan viszi fel egy angyal életünk türelmét, tűréseit egy edényben Isten trónja elé!

Most már megértjük az egész szentmisét. Ez a szentmise *ad* nekünk valamit, de *kíván is* tőlünk valamit. Mit ád? Irgalmas szívű Király jön ma oltárunkra; újból magával viszi bűneinknek nagy terhét és megbocsátja. Minden szentmise a keresztáldozat egy-egy megjelenítése, a szentmise azonban egyúttal kegyelmet és erőt is ád nekünk, hogy ilyen bátorszívű harcosok legyünk a pokol minden ördöge ellen. Egyben azonban erőt is ád a szentmise, hogy türelmesen viseljük el az életet minden szenvedésében, akárcsak Jób tette. Mit *kíván* most már a szentmise tőlünk? Háromfélét. Először: Békülékenynek kell lennünk felebarátainkkal szemben, megbocsátó szeretetet kell gyakorolnunk irántuk. Második: Fel kell vennünk az élet harcát. Isten akarata, hogy harcoljuk ki magunknak az eget, mi még a küzdő Egyházban vagyunk, ellenségünk az ördög, a világ, a test, a mi saját énünk. Ezek acsarkodnak Isten ellen és le akarnak húzni tőle a földi, bűnös dolgokhoz. Bizony, itt éberen kell küzdenünk, azonban nem állunk egyedül ebben a harcban, Egyház Anyánk fegyverekkel lát el. Olvassátok csak a mai szentleckét, ott pontosan le vannak írva ezek a fegyverek. A vasárnapi szentmise a legjobb harci iskola egész heti harcunkhoz. Az *előmisében* az Isten szava (szentlecke, Evangélium, szentbeszéd) a pajzs és kard a harcosnak, a szent *áldozat* pedig és a szentáldozás megadja a harcosnak a szükséges *erőt* és kitartást. Krisztus áldozati halála, amelyet a szentmisében ünneplünk, legnagyobb példakép az életharcra. *Harmadszor:* A mai vasárnap türelmet kíván tőlünk. Az Egyház

azt akarja mondani: Az életharc nem annyira rajtaütésekből áll, hanem inkább *türelmes kitartásból*; meg kell életedet javítanod. Úgy kell odaadnod magad hivatásodban, sorsod vállalásában, szenvedésben, amint Jób tette, amikor udvarának szemétdombján ült: «*Az Úr adta, az Úr vette el, amint az Úr akarja, úgy kell történnie, legyen áldott az Ő szent neve*».

Szentbeszédvázlat.

A mai szentmisét a fenti képpel ábrázolhatjuk. Egy triptihon: hármas kép közepén a visszatérő isteni Bíró (Evangélium), egyik oldalon a fegyverzetbe öltözött harcos a «gonosz napon» (szentlecke); másik oldalon a türelmes Jób (Offertorium). Mindez szép szentbeszédet adna, amely a keresztény élet tartalmát fejezi ki. A téma újból így hangzanék: A keresztény élet az Úr visszajövetelének fényében, tekintettel *a)* a felebaráti szeretetre (megbocsátó szeretet), *b)* küzdelmekre, *c)* türelemre a szenvedésben. *Ad a)* Nézzük ismét az egész szentmisét Krisztus visszajövetelének szempontjából, de más értelemben, mint az elmult vasárnapon. Ha az előző vasárnapon a misén több vágyódás és honvágy égi hazánk után vonult végig, a mait sokkal inkább az *ítélet* előtti *felelősség* komolysága hatja át. Amint a mult héten a földi életet a *számkivetés* képében néztük, ma a liturgia a *harc* képében, vagy még inkább a türelmes *Jób* alakjában ábrázolja életünket. A középpontban az örök Bíró áll. Igy kellene átelmélkednünk e megrendítő hasonlatot. A bíró olyan irgalmas és mégis oly szigorú! Egyetlen szóval elengedi a bűnök óriási adósságát. — Felháborodunk a történet hallatára és elégtételnek érezzük, hogy büntetést nyer, akiben nincs irgalmasság. Azonban ez az ember te vagy! Tanulság: A megbocsátó szeretetet kell gyakorolnom,

ha egykor irgalmas ítéletre tartok számot. Krisztus ezt a tanítást a Miatyánkba is behelyezte ... Minden szentmise is ennek a hasonlatnak beteljesedése. Isten a szent áldozatban elengedi óriási adósságunkat, mi a békecsókban felebarátaink kis tartozását.

Ad b) Az élet harca; ez volt a Pünkösd utáni sok vasárnap témája (a két ország). Ma azonban a *végső jelenetre* pillantva nézzük ezt a harcot. Isten akarta, hogy kiharcoljuk magunknak az eget. *(«Nem jöttem, hogy békét hozzak, hanem kardot.»)* Mi a küzdő Egyházban vagyunk, ellenségünk az ördög, a világ, a test, az én, de nem állunk egyedül ebben a harcban: Az Egyház felfegyverez minket (a szentlecke egész fegyverzetet árul el: kidolgozni ezeket a gondolatokat!). A vasárnapi mise a legjobb harci iskola a heti küzdelemre: Az előmisében Isten szava a mi pajzsunk és kardunk; áldozat és lakoma erőt és kegyelmet ad nekünk. Krisztus áldozati halála a szentmisében a legnagyszerűbb tükörképet adja, amely Krisztus Vezérnek a Golgota csataterén vívott hősi küzdelmét állítja elénk.

Ad c) Éljük bele magunkat a türelmes Jób alakjába (részletesen kidolgozni!). Az Egyház megmondja, hogy melyik a legfontosabb harc: A *türelem*, amely az élet mestere. A háza szemétdombján ülő Jób a te életed képe, hivatásoddal, szenvedéseddel. Mit adhatsz te az örök Bírónak? Türelmes, megadó életet. Tehát az Egyház három tanítást ad az egykori számonkérés fényében: Megbocsátó szeretet, *harcold meg jó harcodat*, és tarts ki türelmesen.

PÜNKÖSD UTÁN HUSZONKETTEDIK VASÁRNAP.

Ennek a vasárnapnak az a főgondolata, hogy az ítélet napjára legjobb előkészület állapotbeli, hivatásbeli kötelességeink tökéletes teljesítése legyen. «*Add meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami Istené!*» Az előmise szép fokozásban a környezetünk iránti kötelességek egész sorát elénk állítja (most ne firtassuk, hogy szándékosan-e). Az *alárendeltekkel* szemben gondviselő, atyai érzés (Szent Pál példájában ; lásd a szentleckét), *hasonló* állásúakhoz a testvéri szeretet tenni, viselkedni (Graduale), az *előljárókkal* szemben a tökéletes engedelmesség tanusítása és Isten iránt egész lelkünk tökéletes odaadása (Evangélium).

Liturgikus óra.

Az utolsó két vasárnapon az Egyház két különböző érzést ébresztett fel lelkünkben : *vágyódást*, honvágyat égi hazánk után és *félelmet* az utolsó ítéletnél reám váró felelősséggel szemben. Azonban mindkét vasárnapon tekintetünket a világ végére és a mi életünk végére szegeztük. Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy az Egyház álmodozókká akar tenni, akik csak a jövőben élnek és a jelenlegi élet számára hasznavehetetlenek. Nem, az Egyház azt akarja, hogy erősen álljunk lábunkkal a jelen talajon, amellett azonban az Úr visszatérésének világosságánál, a halálunk fényében nézzük és éljük le életünket. Nem a tegnap és nem is a holnap van kezünkben, hanem csupán a ma, a jelen ; ezt a mát azonban teljesen ki kell használnunk, egészen jól kell kitöltenünk, rágondolván az ítéletre és megemlékezvén egykori számadásra szóló

kötelezettségünkről. Ezért vezetett vissza az Egyház már a mult vasárnap a gyakorlati életbe és azt tanította: Gondolj az egykori számadásra és gyakorold most a megbocsátó szeretetet, harcold meg a harcod és tarts ki, akár csak Jób. A mai vasárnap is egészen így van felépítve. Pillantásunkat a *jövőbe* vetjük, Krisztus napjára (szentlecke), az Egyház tanítása azonban a *jelenre* vonatkozik: *Töltsük be hibátlanul állapotbeli kötelességeinket és tökéletesítsük lelkünket.* — Vizsgáljuk először ismét az Evangéliumot, (amelyet felolvasunk.)

1. *Az Evangélium.* Jézus földi életének utolsó napjaiban történt. A zsidók már jó ideje elhatározták, hogy megölik Őt; mivel azonban az Ő ideje még nem érkezett el, az Üdvözítő Lázár föltámasztása után tanítványaival a pusztába vonult vissza. Mintegy nyolc nappal halála előtt a pálmák városába, Jerikóba ment és onnét az ünnepi karaván élén Jeruzsálembe indult, Jeruzsálem városának Betánia nevű elővárosában megpihentek és az Úr Jézus Lázár nővéreinél, Mártánál és Máriánál szállott meg. Innét vonult Virágvasárnap a városba, szamáron ülve. Az éjszakákat azonban nem töltötte Jeruzsálemben, hanem részint az Olajfák-Hegyén, részint Betániában. Nappal azonban a templomban tartózkodott, ahol tanított. Ezekben a napokban valósággal ostrom alatt tartották Őt a zsidók, állandóan kérdéseket intéztek hozzá, csakhogy valamiképen panaszt emelhessenek ellene.

A mai Evangéliumban éppen a legveszedelmesebb és legrosszindulatúbb kérdésről olvasunk.

Ravasz kígyókként nyüzsögtek körülötte a farizeusok. Először dicsérték: «Mester, tudjuk, az igazságot tanítod, azt is tudjuk, hogy nem törődöl az emberekkel, nem szívesen vagy tekintettel rájuk, ha még olyan hatalmasak és befolyásosak is. Mondd meg tehát nekünk, hogyan vélekedel: Meg van-e engedve nekünk,

zsidóknak, hogy a pogány császárnak adót fizessünk?» Hogy ezt megértsük, vizsgáljuk egy kissé a zsidó nép politikai helyzetét Krisztus idejében. A zsidó nép egykor Isten uralma alatt állott és Isten volt a királyuk; később saját királyt választottak maguknak, de ezt is Isten kegyelméből. Azonban pogány király uralma alatt sohasem akartak volna megmaradni. Ezt úgy tekintették, mint magának Istennek kísértését! Most azonban, Krisztus idejében, a római császárnak nagy hatalma volt Zsidóországban, és a zsidók csak fogcsikorgatva fizették meg az adót és az illetéket az idegennek. A farizeusok, akik mint a nép «szentjei» állandóan a törvényre hivatkoztak, még azt is tanították, hogy *bűnt* követ el az, aki adót fizet a pogánynak.

De hát hogyan képzelték maguknak a zsidók a *Messiást?* Hatalmas *királyt* vártak, aki le fogja rázni az idegen uralom igáját és hatalmas néppé fogja tenni őket. Így értjük meg a föltett kérdés gonoszságát. A farizeusok azt akarták mondani: Messiásnak mondod magad, megengedheted-e, hogy adót fizessünk a pogányoknak mi, akik Isten szabad népe vagyunk?— Másrészt a rómaiak állandóan lesben állották; tudták, hogy a zsidó nép csak fogcsikorgatva tűri az igát. Ezért minden kísérletet, amely a zsidóság megszabadítására történt, kegyetlen vérontással nyomtak el. A galileabeliek különösképen lázadókként voltak ismeretesek. Most már értjük a helyzetet; a farizeusok kérdése kétélű kard volt. Ha azt mondta volna Jézus: Meg kell fizetnetek az adót, — akkor a nép előtt játszották volna ezt ki és Jézus ezzel népszerűtlenné tette volna magát. Ha azonban azt mondta volna: Nem, ne fizessetek, a Messiás megszabadít titeket, — ez lett volna csak jó az ő számukra! Erre a feleletre vártak tulajdonképen, hiszen akkor azonnal bepanaszolták volna Jézust Pilátusnál és a rómaiak ezért a kijelentésért az Urat mint lázítót menthetetlenül megölték

volna. A tervet ravaszul dolgozták ki, ezt szánták a legveszedelmesebb támadásnak Jézus ellen.

És most csodáljuk az Úr isteni nyugalmát és fölényességét! Ellenségeinek hízelkedéseit, mintha észre sem vette volna; átlát ravaszságukon és rosszindulatukon, az első felelet, amit ád, a következő: Átláttam rajtatok, nyomorult hizelkedők, mit kísértetek engem? Azután haragvó szót mond, melynek a mélységét fel nem mérhetjük. Egy *adópénzt* hozat, vagyis egy felirattal ellátott pénzdarabot. Ő maga nem hord pénzt a zsebében, ezért a körülállókkal adat magának egy dénárt. Dénárnak hívják a római ezüstpénzt, amely a római birodalom valamennyi tartományában használatban volt, — kb. 1 P értékű pénzdarab. A pénzen Tiberius császár feje látszott latin körirattal: *Tiberius császár, a fölséges Augustus Fia.* Jézus egy ilyen pénzdarabot adat magának. Azt mondja: *Nézzétek csak meg a rávésett képet: Kit ábrázol?* A felelet: «*A császárt!*» Ezzel önmaguk oldották meg saját kérdésüket. A császártól fogadták el a pénznemet. A kép és a felirat tanusítják, hogy itt az igazi úr a *császár.* Aki elfogadja a császár pénzét, annak meg kell adnia az adót is a császárnak. Krisztus tehát röviden szól: «*Adjátok meg a császárnak, ami a császáré*» és hozzáfűzi: «*Adjátok meg azonban Istennek is, ami az Istené!*» Mit mond ezzel Jézus? Azt, hogy az emberek tartoznak megadni a fennálló felsőbbségnek azt, ami megilleti, vagyis engedelmességgel tartoznak a felsőbbség iránt annak működési területén; egyik országban a császárnak, másik országban az illetékes államfőnek. Hogy hogyan hívják az illetőt, az egészen mindegy. Ne felejtsétek azonban el, hogy Istennek is tartoztok megadni azt, ami Őt illeti az Ő működési területén. Ez a felelet, amely mélységében és ügyességében megtámadhatatlan volt, csak további haragra lobbantotta ellenfeleit.

2. *Az Evangélium tanulságai.* Krisztus e néhány

szavában sok minden van elrejtve. Mindenekelőtt azt mondja az Úr: Az ember két világnak gyermeke, egy földi, látható világé és egy földfölötti, láthatatlané; az embernek mindkét világba helyesen kell beilleszkednie. Mint Istennek gyermeke és az Isten országának polgára kötelességeket tartozik teljesíteni legfőbb Urával szemben. Azonban hihetné-e valaki, hogy a kereszténynek nem szükséges a világ dolgaival is törődnie, hogy talán fel van mentve minden földi kötelesség alól? Éppen azért, mert Isten országának is polgára vagy, pontosan kell a *földi elöljárók* iránti kötelességeket is teljesítened. Isten családba, közösségbe, hazába állított be, ezzel kötelességeket rótt ránk szüleinkkel szemben és a világi felsőbbséggel szemben. Ez a kettős kötelesség kölcsönösen nem akadályozza egymást. A jó keresztény a legjobb állampolgár, a legjobb családtag, a gyárnak, üzemnek, irodának legjobb alkalmazottja is legyen. A földi felsőbbséggel szemben ez a szükséges engedelmesség *nem emberi szolgálat*, hanem merő *Isten-tisztelet*. Nem akarunk és nem is szabad emberek szolgáivá lennünk. A pogány, a rabszolga nem szeretetből szolgál urának, hanem a rabszolgai félelem, vagy az a törekvés készteti őt szolgálatra, hogy előnyt szerezzen magának. A keresztény ember azonban e világ hatalmaival szemben teljes egykedvűséggel áll: «*Hidegen hagynak aranyad, hatalmad; nem hizelkedem neked, mivel azonban Isten képviselője vagy s Isten adta neked a hatalmat, a koronát, ezért és csak ezért tisztellek téged, vagy benned Isten hatalmát; természetesen csak addig a határig, ameddig benned az Ő hatalma ér. Ha tehát valamit Isten akarata ellenére parancsolsz, nem vagy többé az Ő képviselője, s akkor Istennek engedelmeskedem*». Nemde Keresztények, fönségesen szép álláspont ez? Az első keresztények mégis csak nagyszerű emberek voltak! Minden szentmiséjükben imádkoztak pogány uralkodójukért, aki még-

lyára ítélte őket s ők voltak a legjobb hazafiak, szerették uralkodójukat, ha azonban Isten akarata ellenére követelt valamit, akkor azt kiáltották: Soha!

Mult hóban ünnepeltük szent Mórt és katonatársait. Mór vezetése alatt egy vitéz római légió állt. A császár kiadta a parancsot, hogy áldozzanak tömjént a pogány istenek előtt. Mór azonban azt mondotta a császárnak: «*Állíttass oda minket, ahol az ütközet legheveseben tombol, hazánkért szívesen megyünk a halálba, az isteneknek azonbah nem áldozunk*». Vértanuhalált is haltak valamennyien.

Természetesen az Üdvözítő nem mulasztja el hozzáfűzni szavaihoz, ámbár nem kérdezték tőle: Jó állampolgároknak kell lennetek, de még sokkal inkább Isten országának jó polgárai legyetek. «*Adjátok meg Istennek, ami Istené!*» De hát mi az Istené? Minden, amid van és ami vagy, mind Istentől van és Istené; ne tarts meg semmit önmagadnak. Tested és lelked, eszed és akaratod, szíved és kedélyed az Istené, az Isten tulajdona, add oda tehát mindazt neki. Ezzel odajutottunk Isten országának nagy parancsához: Legyen meg a Te akaratod, miképen az égben, azonképen itt a földön is!

3. *Mire akar az Egyház tanítani?* Azt kérdezhetnétek ezek után, hogy ugyan mit akar az Egyház ezzel az Evangéliummal nekünk tanítani? Az Egyház Krisztus e néhány szavát az utolsó ítélet fényébe állítja. A mai szentmise tartalmát röviden néhány szóban fejezhetnénk ki: *Keresztényi kötelességeid az utolsó ítélet fényénél.* A szentmisén két gondolat húzódik végig, egy *komoly:* Félelemmel és aggódással töltenek el az ítélet színe előtt azok a bűnök, amelyeket kötelességeim ellen elkövettem; és egy *biztató* gondolat: A jövőben igazi jó keresztény életet akarok élni, hogy megállhassak egykor az ítélet előtt. Menjük végig röviden a szentmise szövegein.

a) Amikor belépünk az Isten házába? Melyik az első gondolat. *A bűn.* A templomba való belépésünk ma olyan, mintha Isten ítélőszéke elé lépnénk. Hogyan merek megjelenni? «*Ha felrovod a vétkeket Uram, ki áll meg előtted, Uram?*» Azt már megtanulhattuk, hogy a Bevonulási Ének adja meg az egész mise alaphangulatát. Milyen hangulatban kezdtük meg ma a szentmisét? Annak tudatában, hogy *szegény bűnösök vagyunk*, de egyúttal bizakodunk is abban, hogy Isten irgalmas szívű.

b) Üssük fel a *szentleckét.* Szent Pál kedves községéhez, a fillipieiekhez beszél. Ez volt az első keresztény egyházközség az európai földön, ez az egyházközség mindig hűséges és ragaszkodó maradt az apostol iránt. Szent Pál most római fogságából ír nekik. Azonban, Kedves Keresztények, a szentmisében ezeket a szavakat többé már nem Szent Pál mondja, hanem az Anyaszentegyház; éspedig ugyanolyan szeretettel, mint amelyet Szent Pál érzett egyházközsége iránt (olvassátok csak, miket mond !). Ugyanilyen bensőséges szeretettel szól az Anyaszentegyház hozzánk, tehozzád, Kedves Keresztény Testvérem, aki *együtt akarsz élni az Egyházzal*, ti vagytok az Egyház kedves gyermekei ! És mit kíván tőletek az Egyház? Azt, hogy teljessé tegyétek a jó művet. Ez a jó mű bennünk az istengyermekség, amely a keresztséggel kezdődött, a szentmisében tovább fejlődik és halálunkban tökéletessé kell hogy váljék. És most, amikor már csaknem egy egész egyházi évet átéltünk «együtt az Egyházzal», bizonyára ideje volna, hogy lelkiismeret-vizsgálatot tartsunk, hogyan állunk e jó munka tekintetében? Vajjon igazán gazdagodott bennünk a szeretet és megismerés? Úgy állunk-e itt, mint akik «*tiszták és kifogástalanok a Krisztus visszajövetelének napjára?*» Hasonlítunk-e oly gazdagtermésű gyümölcsfához, amely telve van a jól felfogott élet gyümölcseivel?...

c) Az *Evangéliumot* már megértettük. Ugyanazt mondja, mint a szentlecke, csak valamivel határozottabban: Keresztény ember, töltsd be kötelességedet a földön! Kötelességeid kétfélék: *Az emberek iránti* kötelességeid és az Isten iránti kötelességeid; a Mózes két kőtáblája ez. A szentmise két olvasmánya tehát azt mondja: Szegezd tekinteteted Krisztus visszajövetelének napjára és élj tevékeny, kötelességtudó életet.

Isten lába elé két kérést tegyünk le ma: hogy *bűneink* az ítéletnél kárunkra ne legyenek és hogy *előrehaladjunk a jóban.* Tegyük ezeket a kéréseket a könyörgések tömjénillatába, ezeket vigyük a felajánlásban az oltárra és e két kérés kell hogy legyen az áldozat gyümölcse is.

KRISZTUS-KIRÁLY ÜNNEPE.

Ezzel az ünneppel az a szándéka az Egyháznak, hogy a Krisztus királyságnak a mai kereszténységben elmerülni látszott gondolatát ismét kiemelje és levonassa ebből a következtetéseket. Az alábbiakban két egymásután következő szentbeszédre adok anyagot:

A király.

1. *A király.* Kedves Keresztények, csukjátok be szemeteket és gondoljatok arra, hogy hogyan szeretitek az Urat leginkább magatok elé állítani. Egyesek azt mondják: Látom magam előtt az Urat legszentebb Szívével a kebelén, szeretetreméltó vonásokkal, kezein és lábain sebhelyekkel. Valóban, ilyen képeket találtok plébániátokban és lakástokban is és ez bizonyára mélyen hatott szívetekre.

Egy másik ember azt fogja mondani: Legjobban szeretem az Üdvözítőt mint *kis gyermeket*, jászolban magam elé képzelni, mint kis fiút göndör hajjal, pólyába takarva, kezeit kitárva az emberiség felé!

Ismét másik azt mondja: Legjobban szeretem az Üdvözítőt a *kereszten* magam elé képzelni, töviskoronát visel a fején, vér patakzik arcán és testén s olyan szomorúan tekint le rám!

Bizonyára, az Úr Jézusnak e képei mind szépek és értékesek, azonban az Üdvözítőt túlságosan *emberi alakjáról ábrázolják.* A Jézus-Szíve-kép, a Kisded a jászolban, a haldokló Üdvözítő, megragadó képek, de az Urat mégis csak kellene és akarjuk is *isteni oldaláról* is nézni. Mint Istent persze nem láthatjuk Őt, Isten láthatatlan; azonban mint embert mégis csak isteni

fenségében és hatalmában kellene magunk elé állítani. Ha egy pillantást vethetnénk most az égbe, hogyan láthatnánk az Üdvözítőt? Az égben is emberi alakjában van ; az emberi természetet soha többé nem veti le, azonban nem úgy látjuk Őt, mint kisdedet, de nem is keresztén függve látjuk Őt. A hitvallás jön segítségünkre, hogy helyes képet rajzolhassunk Róla magunknak és jól képzelhessük el Őt; «*Krisztus ül az Atyaisten jobbja felől*». Mit jelent ez? Krisztus mint király foglal helyet az isteni fölség trónján. Kedves Keresztények, ez az igazi Jézus-kép ; így festene az Üdvözítő, ha az égben akarnátok lefényképezni (megértitek úgye, hogyan képzelem ezt). Az Úr Jézus az ég és a föld királya, az égi Atya adta neki a világ fölötti uralmat és a királyi koronát jutalmul nehéz keserű szenvedéseiért, és ezt a királyi főhatalmat Krisztus most már gyakorolni fogja a világ végéig, amint a zsoltár mondja : «*míg minden ellenségeit lábainak zsámolyává tette*», vagyis amíg országának minden ellenségét legyőzte.

Ezekből mintha világosodni kezdene, hogy miért alapította Szentséges Atyánk, XI. Pius Pápa a mai Krisztus-Király ünnepet. Bizonyára a Szentatya nem akarta eltörölni a Jézusról bennünk levő emberi képeket, hanem csupán ismét kellő tiszteletet akar biztosítani az *igazi Krisztus-képnek*, amely most a mennyországban valóság. A kereszténység elveszítette ezt a képet ; amint megtörténik, hogy egy kevésbbé gondozott régi képet a raktárszobába tesznek, így cselekedtek a mi korunk keresztényei is a Krisztus-Királyképpel. Amint azonban néha raktárszobából is értékes képek kerülnek elő, a Szentséges Atya is előhozta ezt az értékes, Krisztus-Király képet, megújította, értékes keretbe foglalta és felakasztotta az Anyaszentegyház főfalára. Megértitek most már, hogy mit értek azon, hogy XI. Pius pápa a Krisztus-Király ünnepben az Urat mint *Királyt* állítja elénk, aki «ül az Isten trónján».

2. *Az Egyház Krisztus-képe.* Nem szabad azonban azt gondolnotok, hogy a Szentatya valami egész új dolgot talált fel, amelyet azelőtt nem ismertek. Az Anyaszentegyház a Krisztus-Király-képet kezdettől fogva nagy tiszteletben tartotta, igen, Isten Egyházában ez a kép sohasem vándorolt a «raktárszobába». Ha most elvezethetnélek Rómába, a régi templomokban nagyon gyakran látnátok az oltár fölött mozaikban, vagyis kis színes kövecskékből összeállítva Krisztus-Király-képet egészen úgy, ahogyan itt magatok előtt látjátok. Ha pedig a misekönyvet és az Egyház óraimádságát (amelyet breviáriumnak nevezünk) felütitek, mindenek előtt ezekben találhatjátok meg ezt a királyképet éspedig csaknem minden oldalon. Persze: Nem képben lerajzolva, hanem szavakkal kifejezve. Sőt ez a király-kép úgyszólván az egész egyházi éven keresztül velünk vándorol. Láthatjuk, hogy nem is *egy* Krisztus-Király-képünk van, hanem sokkal több Krisztus-Király ünnepet ünneplünk az egyházi év folyamán. Szeretnélek csak egész röviden végigvezetni az egyházi éven. Csak néhány ilyen képet mutatok: Az egyházi év Adventtel kezdődik, ez pedig az eljövendő Királyra való várakozás ideje. Adventben naponta imádkozunk: «*A Királyt, akinek jönnie kell, jöjjetek imádni*». Karácsonyra persze örömmel gondolunk az isteni Kisdedre, az Egyház azonban állandóan «*a Békekirályról, aki megdicsőítette magát*» beszél. Most azután egy olyan király-ünnep következik, amely az egész egyházi év legnagyobb ünnepeihez tartozik: Epifania, vagyis *Vízkereszt* ünnepe. Az isteni Király megjelent városában, ezért nevezzük ezt az ünnepet Urunk istensége kinyilvánulása ünnepének és menyegzőt ül királyi jegyesével, az Egyházzal. A Vízkereszt utáni vasárnapokon is az Egyház állandóan a Krisztus-Király képet állítja elénk. Még a karácsonyi ünnepkör utolsó ünnepe, Gyertyaszentelő-boldogasszony napja is tele

van a «király» gondolatával. Például a gyertyás körmenetnél ezt imádkozzuk: «*Díszítsd fel nászszobádat Sion, fogadd Krisztust a Királyt . . .*» A téli ünnepkört röviden így foglalhatnónk össze: Krisztus-Király a földre jött és megalapította országát, az Egyházat. Mikor azután átlépünk a húsvéti ünnepkörbe, a királyi méltóság fénye elfüggönyözi magát a szenvedésekbe, de ekkor is nem annyira a szenvedő Üdvözítőt látja az Egyház, mint inkább azt a királyi hőst, aki a Golgota csatamezején harcot vívott az «erőssel» (az ördöggel) és meghalván *győz!* Emlékezzetek Virágvasárnapra, amikor a templom kapui előtt királyi hódolatot mutattunk be az Üdvözítőnek, azt énekeltük: «*Dicséret, áldás, dicsőség legyen neked, Krisztus Király . . .*» Nagypénteken is, az egész év legszomorúbb napján az Egyház az Üdvözítőt Királyának festi a kereszttrónon és himnuszt énekel «*Királyi zászlók lobognak . . .*» (A kereszt tehát a zászló, a Krisztus királyi lobogója.) Húsvéti időben persze nagyon is a feltámadott Úrral foglalkozunk, ekkor nem látjuk olyan kihangsúlyozva a királyképet, azonban *Krisztus mennybemenetelét* már úgy ünnepeljük, mint a Krisztus-Király trónfoglalási, megkoronázási ünnepét az égben. De az egyházi év utolsó részében, a Pünkösd utáni időben sem hagy el minket a Krisztus-Király-képe. Úrnapja is királyünnep, amelyen azt énekeljük: «*Krisztus-Királyt, a nemzetek uralkodóját, jöjjetek imádni!*» A nyár közepén az *Úr megdicsőülésének ünnepe* (augusztus 6.) is királyünnep, ekkor pedig azt énekeljük: «*A dicsőség fölséges Királyát, Krisztust jöjjetek imádjuk!*» És amikor az egyházi év végén járunk (most vagyunk ebben az időben) az Egyház bensőséges vágyódással várja az Urat, akinek vissza kell térnie az utolsó napon mint királynak, nagy hatalomban és dicsőségben. Amint látjátok Kedves Keresztények, amit a Szentatya most bevezetett, régóta ismert dolog az Anyaszentegyházban, hiszen

a Krisztus királyképe az egész egyházi éven át velünk vándorol. Mivel azonban a keresztények többé nem élnek együtt az Egyházzal, ezért feledkeztek el erről a királyképről. És most a Szentatya ezt a régi szép képet ismét felfrissítette a *Krisztus-Király ünnep* elrendelésével.

3. *A Krisztus-Király-kép a bibliában.* Befejezésül szeretném megmutatni nektek, hogy a Szentírás is szereti az Urat királynak rajzolni éspedig mind az ó- mind az újszövetségben. Amikor a próféták az ószövetségben a Megváltót előre hirdették, többnyire hatalmas királynak mondták, úgyhogy a zsidók egészen elcsodálkoztak, amikor az Üdvözítő szegénységben és alacsony sorsban lépett fel. A zsoltárokban (Dávid és más szent költők dalaiban) a Megváltóról gyakran mint *királyról* hallunk énekelni, egyszer mint *békekirályt* dicsőítik (71. zsoltár), máskor mint *papkirályt*, aki Istennek jobbján ül (109. zsoltár), majd ismét elénk áll és azt mondja: «*Én vagyok a király Sionban, szent hegyemen és hirdetem az isteni végzést*» (2. zsoltár). Azután mint bölcs, dicsőséges királyt látjuk a királynő, az Egyház mellett bevonulni (44. zsoltár).

Tudjátok hogyan vitte hírül Gábor angyal a Boldogságos Szűznek az Üdvözítő születését? Ismét királyként szól róla: «*Az Úr Isten neki fogja adni Atyjának, Dávidnak trónját, uralkodni fog Jákob háza felett és uralmának nem lesz vége*». Itt már Isten követének szájából halljuk, hogy Jézus valóban *király*.

Vizsgáljuk azt a kérdést is, hogy *maga az Üdvözítő* királynak vallotta-e magát? Igaz ugyan, hogy életében szerény és lenézett, egyszerű társadalmi származású emberként járt-kelt, egy zabos jászol volt a bölcsője, a kereszt szégyenfája volt a halálos ágya, azonban ezek ellenére is egész életében *királynak* érezte magát. Igen szépen látjuk ezt szenvedéseiben; az Evangélium a mai ünnepen beszél erről. Amint megkötözve

Pilátus előtt áll az Úr, ezt kérdezi ez tőle: «*Király vagy-e Te?*» És az Üdvözítő szemközt állva a halállal mondja: «*Az Én országom nem e világról való; mindazonáltal Én király vagyok!*» És Istennek döntése volt az, hogy a kereszt felirata így hangzott: «*Názáreti Jézus, a zsidók királya*».

Most már tudjuk és erősen hisszük, hogy az Üdvözítő a mi isteni Királyunk!

4. *Az ország és az alattvalók.* Kedves Keresztények, a Krisztus királyságából azonban fontos következmények is folynak. Ha Krisztus a mi királyunk, akkor nekünk engedelmes alattvalóknak kell lennünk; ha Krisztus a mi királyunk, akkor nekünk az Ő országában kell élnünk. Melyik a mi királyunk országa? Ó, ismerjük jól, az Anyaszentegyház az! Ünnepünk prefációja rendkívül szépen rajzolja ezt az országot, «*amely az igazság és élet, az igazságosság, szeretet és béke országa*». A Miatyánkban pedig naponként imádkozzuk: «*jöjjön el a Te országod*», vagyis: Hatoljon be mindig mélyebben lelkünkbe, hogy Krisztus valóban uralkodhassék szívünkben! Ennek kell tulajdonképeni életfeladatunknak lenni.

Ez azonban nem lehetséges a mi oldalunkról vállalt kötelezettségek nélkül. Krisztus engedelmes és hűséges alattvalóivá kell lennünk. Figyeljétek meg, a Miatyánkban erre a kérésére: «*Jöjjön el a Te országod*», az következik: «*Legyen meg a Te akaratod úgy, mint az égben . . .*» Krisztus királysága nem játék, tehát *engedelmességet és hűséget* kíván tőlünk, engedelmességet parancsaival szemben, hűséget a kísértéseinkben és szenvedéseinkben, hűséget egészen a halálig. Ha ezt megtesszük, akkor minket is részesekké tesz királyságában és koronájában; «*Légy hű halálig és neked adom az élet koronáját!*»

A király országáról.

Utoljára isteni Királyunk, Jézus Krisztus országáról beszéltünk. Lássuk most kissé közelebbről ezt az országot. Azt hallottuk, hogy ez az ország az *Egyház.* Azonban e héten a Mindenszentek és Halottak napjának ünnepei arra figyelmeztetnek, hogy ez az ország egy *három részből álló állam,* amelynek egyik része a földön terjed ki, a második az égben van és harmadik a tisztítóhely tüzében. Tehát háromféle Egyházat különböztetünk meg. A földi Egyház vagy másként a «*harcoló Egyház*», a tisztító tűzben levő, vagy másként «*szenvedő Egyház*» és a mennyországban levő vagy másként «*győzedelmes Egyház*». Mind a három Egyház együttesen alakítja a nagy Isten-országot, amelyben Krisztus királyként uralkodik. Van most már a mi hitünknek egy rendkívül vigasztaló tétele, amelyet a hitvallásban is imádkozunk: «*Hiszem a Szentek egyességét*». Mit jelent a szentek egyessége?» Kik azok a«Szentek»? A mennyországban élő Szenteket gondoljátok alatta? Ez tévedés lenne! E Szentek alatt azokat kell értenünk, akik a három Egyház egyikében élnek, tartozzanak bár a harcoló vagy a szenvedő, vagy akár a győzedelmes Egyházhoz.

1. *A Szentek egyessége.* Szeretném ezt még jobban megvilágítani. A kereszténységgel nem csupán tagjai, polgárai leszünk Isten országának, hanem besoroztatunk a Krisztus titokzatos (misztikus) Testébe. Testének egyik része, mondhatnám: egyik keze leszünk és azok is maradunk mindaddig, amíg Krisztussal összeköttetésben állunk. Ebből a Krisztussal való összeköttetésből csupán a halálos bűnnel szakítjuk ki magunkat. Figyeljetek most: Krisztus Teste az évszázadok folyamán megszámlálhatatlanul sok tagot számlál; milliók és milliárdok tartoznak hozzá; s Krisztus isteni élete ezekben a tagokban lüktet, a szíve ezekben dobog. És amikor egy keresztény meghal, nem szűnik meg a Krisztus Testében

tag lenni, hacsak nem kegyelem nélküli állapotban halt meg; tag marad, csakhogy ez a tag egy más életfokozatra emelkedik fel. Krisztus Testének háromféle tagjai vannak: A még meg nem dicsőült tagok, ezek mi vagyunk, e földön élő keresztények; azután olyan tagok, akik a megtisztulás állapotában vannak, ezeket «szegény lelkeknek» nevezzük, és végül a *megdicsőült* tagok, ezek a Szentek az égben. És lássátok, Kedves Keresztények, Krisztus egész Testének feladata és célja a *megdicsőülés;* és ez a megdicsőülés fölülről száll lefelé. Mindenek előtt e Test *feje* jutott el a megdicsőülésre. Ki ez a «*fő*»? *Krisztus* maga. Halálával és feltámadásával és mennybemenetelével Krisztus már megdicsőült. Most már a Fő dicsőségben áll, most ebben kell hogy kövessük, mi, a tagok. Képzeljetek el magatoknak egy testet megszámlálhatatlan sok tagból; ezekhez alulról mindig újabb és újabb tagok csatlakoznak. Ez a test hatalmasan növekszik fel az égbe; most emelkedik fölfelé ez a test és az egyes tagokat viszi a megdicsőülésbe. A testnek ebbe a földről az égbe való felemelkedésébe, vagy másként mondva: A még meg nem dicsőült állapotból a megdicsőülésbe való menésben sok tag számára *átmeneti állapot is* van, ez a tisztítótűz megtisztulási állapota. Krisztus Teste így emelkedik felfelé hatalmasan és így viszi a tagokat megdicsőülésbe. És amikor már az utolsó tag is besoroztatott ebbe a Testbe és majd ennek révén megdicsőült, akkor megszűnik az Egyház a földön és megszűnik a tisztítóhelyen levő Egyház és akkor csak egyetlen Isten-országa lesz az égben.

Igy már megértjük, hogy mit mond a Hiszekegy, amikor Szentekről beszél: «*Mindaz, aki az Egyház testének eleven tagja Szent, és a Szentekhez tartozik*». Tekintet nélkül arra, hogy még itt e földön megdicsőülés nélkül él az ilyen ember, vagy a tisztító tűzben a megtisztulás állapotában, vagy pedig már megdicsőülten az égben van-e.

Igy már megértjük *«a Szentek egyességéről»* szóló vigasztaló hittételt: A Krisztus testének tagjai egymás között bensőséges közösségben élnek, egymást kölcsönösen segítik. Egészen különösen óvják és segítik felfelé az erősebb tagok a gyöngébbeket. Mindenekelőtt a megdicsőült tagok, tehát az ég Szentjei segítenek minket, akik még nem dicsőültünk meg, de segítik egyúttal a szenvedő tagokat is. Egyúttal azonban a még meg nem dicsőült tagok, tehát mi is itt a földön, segíteni tudunk *egymáson* és segíthetünk a tisztítótűzben *szenvedő tagokon is.* Igy tehát Istennek e háromrészű államában csodálatosan szép összetartást, igazi szeretet-közösséget láthatunk. Keresztények, mondom nektek, hogy különösen a szent liturgia, vagyis az Egyházzal való együttes imádkozás és áldozatbemutatás egészen telítve van e szent közösséggel, a tagok egymásközötti kölcsönös segítségével és védelmével.

2. *A Szentek az égben.* Ezekben a napokban ünnepeljük Mindenszentek ünnepét. Olyan ez, mintha Egyház-Anyánk kissé felemelné a mennyország függönyét és bepillantást engedne ebbe a boldog országba. Keresztények, mit láthatunk mi ott? Szentek megszámlálhatatlan seregét, minden állásból, életkorból és nemből! Valamennyien rendkívül boldogok és szerencsések, ezek már megállták az élet csatáját, győztek és most fel vannak díszítve az örök élet koronájával. Az Egyház Mindenszentek ünnepén azt énekli a vesperásban: *«Ó, milyen dicsőséges ez az ország, amelyben Krisztussal örvendezik valamennyi Szent, felöltözve hófehér ruhába és követik az isteni Bárányt, bárhová megyen!»*

Az ég Szentjei most tehát különös feladatukká választják, hogy a földön segítsenek rajtunk, és hogy mi is sikeresen megállhassuk az élet harcát és csakhamar hozzájuk jussunk az égbe. Kétfélekép segítenek rajtunk: Példájukkal és könyörgésükkel. Ime, ez a Szentek tiszteletének célja és feladata. Az Anyaszentegyház oly nagyon

szereti előtérbe állítani a Szenteket, hogy mi is az ő lábnyomaikba lépjünk és kövessük őket és érdemük és közbenjárásuk által segítségükben és oltalmukban részesüljünk. Most már megértjük azt is, hogy miért tiszteli az Egyház annyira a Szenteket. Isten után ők legjobb barátaink, legerősebb oltalmazóink.

Az Egyház életében csaknem mindennap valamely Szent ünnepét üljük és különösen ezen az ünnepen tehet sokat érettünk az illető Szent Isten előtt. Ha felütnétek az Egyház zsolozsma-imáját, ezeken a napokon mindig leírva találnátok annak a Szentnek élettörténetét s bennük gyakran valamelyik különös erényt látnátok kiemelve és felmutatva. Ezeken a napokon még a szentmisét is e Szentek tiszteletére üljük. Mit jelent ez? A szentmisében a Krisztus áldozatával kötjük össze magunkat ; mivel pedig olyan szegény bűnösök vagyunk és olyan szegényes ruhát viselünk, ez a Szent kölcsönadja számunkra fényességes öltözetét és így méltóbban tudunk közelíteni Üdvözítőnkhöz ; más szavakkal : A Szent kölcsönadja nekünk érdemeit. Egy ilyen szentek tiszteletére mondott misében tehát *kétfélét* kapunk : A szent Áldozat gyümölcseit és annak az illető Szentnek érdemeit. Ezért tehát buzgón és örömmel üljük meg a mi kedves Szentjeink ünnepeit.

Egyúttal azonban minden szentmisében is összekötjük magunkat a Szentekkel. Üssetek fel csak egy miseszöveget, látni fogjátok, hogy a misében milyen sokszor kiáltunk Szentjeinkhez. Nyomban a szentmise elején a Confiteorban a Szentek vádolóink és védelmezőink. Különösen felhívom figyelmeteket a «Szentekről való megemlékezésre», az átváltozás imái közt ; oly szépen hangzik ez az imádság : «*Közösségben üljük emlékét a dicsőséges, mindenkor Szűz Mária, Isten és Urunk Jézus Krisztus Anyjának és a szent Apostoloknak és Vértanuknak és minden Szenteknek, akiknek érdemei és közbenjárásuk által minden hathatós segítség erősítsen*

minket». Képzeljétek csak magatok elé, hogy amikor megkezdődik az Átváltozás, valamennyi Szent az oltár köré csoportosul, amelyen megjelenik a föláldozott és megdicsőült isteni Bárány és a Szentek buzgón fáradoznak, hogy a szent Áldozat gyümölcsei a mi hasznunkra fordíttassanak. Tehát újból mondom: Keresztények, kapcsolódjatok kedves Szentjeinkhez!

Ezért rendelt az Egyház egy olyan nagy ünnepet, amelyben egyszerre ünnepli és tiszteli az ég valamennyi Szentjét. *Mindenszentek* ünnepe ez, parancsolt ünnep a keresztény ember számára. Ekkor ez a számtalan sok Szent imádkozik érettünk az isteni Király trónja előtt. A Mindenszentek ilyen kérő, közbenjáró imádsága nem maradhat siker nélkül!

3. *A Szentek a tisztítótűzben.* Ha egy családban valamelyik gyermek beteg és szenved, akkor a család tagjainak minden gondja és szeretete feléje fordul; arra törekednek, hogy amennyire csak tudják, megenyhítsék a nehéz kór szenvedéseit. És bizonyára az édesanya a legfáradhatatlanabb, hogy beteg gyermeke mellett virrasszon, csillapítani törekszik lázát, és ha tehetné, szívesen magára venné még gyermekeinek szenvedését és betegségét is. Lássátok, valami ehhez hasonló az Egyház gondoskodása is legszegényebb gyermekeiről, a Krisztus Testének szenvedő tagjairól, vagyis a tisztítótűzben szenvedő szegény lelkekről. Az Egyház fáradhatatlan a közbenjáró imádságok dolgában, amikor ezekről a gyermekeiről van szó. Ennek bizonyságául csak egyetlen tényt akarok elétek állítani. Jól tudjátok, hogy az Egyház naponként sok ezer papja, szerzetese és diakonusa szájával a «*zsolozsma-imát*» imádkozza; ez az «óraimádság» naponként 8 imádságból (ima-órából) áll. És nézzétek, ebből a 8 imádságból 7-et a *szegény lelkekért való könyörgéssel fejezünk be minden nap!* Sőt még a liturgikus étkezési imáknál sem feledkezik meg az Egyház a szegény lelkekről, — nem megható ez? Egyetlen szent-

misében sem hagyja el a halottakért való imádságot. Csodálatosan szép hely ez az átváltozás után, amikor a pap egy kevéssé magába mélyed és összetéve kezeit, a megholtakra gondol, vagy ahogyan sokkal inkább mondhatnánk : Bezárja őket a szent Áldozatba és azután valamennyiükért imádkozik, akik csak a tisztítótűzben szenvednek : «*Kérünk Téged Uram, nekik és minden Krisztusban megholtnak adj enyhületet és vezesd őket a világosság és béke országába*». Mi is gondoljunk tehát minden szentmisénkben a mi kedves halottainkra, de egyúttal valamennyi szenvedő lélekre is. Számunkra is milyen vigasztaló az a tudat, hogy már régen porrá válhatunk, családunkból, jóbarátainkból és ismerőseinkből már senki sem gondol többé ránk, de Egyház Anyánk egyetlen nap sem felejtkezik el rólunk, egyetlen szentmisét sem mulaszt el az értünk való könyörgésre, mindaddig, amíg el nem hagyhatjuk a tisztítóhelyet.

Ezért rendelt az Anyaszentegyház Mindenszentek ünnepe után egy külön napot, amely egészen különösen a szegény lelkekért való gondoskodásra és közbenjárásra legyen szentelve és ez a *Halottaknapja.* Hallgassuk csak, hogy hogyan beszél maga az Egyház erről a napról : «*Ma minden megholt hívő emlékezetével foglalkozunk. Miután az Egyház közös jóságos anyaként méltó pompával ünnepelni törekedett valamennyi gyermekét, akik már az égben örvendeznek, most hatékony közbenjárásával támogatni akarja Krisztusnál, Uránál és Jegyesénél az összes lelkeket, akik még a tisztítóhelyen szenvednek, hogy olyan gyorsan, amint csak lehetséges, a mennyország polgárainak közösségébe juthassanak*».

Most még meg kellene mondanom, hogy miként üli meg az Egyház a Halottak Napját ; hogyan ünnepli már a megelőző este az úgynevezett *Halottak Officiumát.* Keresztények, milyen megható, ahogyan az Egyház együttérez az összes halottakkal és ahogyan minket e szegény lelkek helyébe tesz és ajkunkkal panaszkodik

helyettük. Az Egyház vigasztaló angyalnak tesz meg minket a végtelenül irgalmas szívű, igazságos Isten és a drága, velünk egyesült lelkek közé. Halottak napján azután az Egyház csakis az elhúnytakért ünnepli a szentmiséket éspedig fekete színben; ilyenkor megengedi valamennyi papjának, hogy 3 szentmisét mutasson be az elhúnytakért. Amint látjuk, az Egyház gondoskodása eltávozott gyermekeiért valóban nem ismer határt.

PÜNKÖSD UTÁNI HUSZONHARMADIK VASÁRNAP.

A mai vasárnap megkapó prédikáció a Hitvallás e szakaszáról: «*Hiszem a testnek feltámadását*». Az Evangélium képben a szentlecke az Apostol szavával hirdeti ugyanezt; egyben az Oltáriszentségről, mint a halhatatlanság zálogáról is elmélkedjünk.

Liturgikus óra.

Óriási lépésekkel közeledünk az egyházi év végéhez. Egyházanyánk az utolsó vasárnapon a világ végére és az utolsó ítéletre készített elő. Az Egyház majd vágyakozást akar felébreszteni bennünk az égi otthon után, majd az ítélet előtti üdvös félelmet. Ma betekintést enged a másvilágba és lelkünkbe akarja vésni a hittételt: «*Hiszem a testnek feltámadását*». Nézzük először az evangéliumot és állítsuk be Krisztus életébe.

1. *Az Evangélium.* Az üdvözítő Galileában tanított. Mindenkit az Isten országába akart vezetni, amelyet a földre hozott. Sikerült is volna meggyőznie az egyszerű népet, hogy Ő a Messiás, azonban a gonosz farizeusok és írástudók lépésről-lépésre követték és ismét és ismét újra megkísérelték, hogy elfordítsák a népet Krisztustól. Az evangélium szembeötlő példáját mutatja gonoszságuknak. Egyszer az Úr Péter háza előtt, Kafarnaumban tanított és meggyógyított egy néma ördöngöst. Az emberek álmélkodtak a csoda felett. Ekkor a jelenlevő farizeusok azt mondták: Ne higyjétek, hogy Isten küldi őt, sokkal inkább az ördöggel van szövetségben, az

ördögök fejedelmével űzi ki az ördögöket ! — Ez túl sok volt még az Üdvözítőnek is, hosszabb védekező beszédet mondott, amelyben megmutatja, hogy milyen oktalan ez az állítás, azután azt mondja : A zsidó népet szállta meg hétszeresen az ördög, és nagyon nehéz ezt kiűzni, vagyis — a zsidó népet nagyon nehezen lehet keresztény hitre téríteni.

E pillanattól kezdve az Úr tanítói működésében bizonyos fordulatot látunk ; egyre jobban visszavonul a néptől. Tart még ugyan prédikációkat a nép előtt, de már egészen másként mint eddig. Hasonlatokban beszél, úgy hogy a nép keveset ért belőle, az apostoloknak azonban, akiket nem régen választott ki, megmagyarázta ezeket a hasonlatokat. Most csaknem kizárólag a tanítványok nevelésére és tanítására fordítja idejét, hiszen ezeknek kellett az Ő földről való eltávozta után művét folytatniok és a hitet elvinniök a pogányokhoz. Mindenekelőtt ezeknek kellett erősen begyökerezve lenniök abban a hitben, hogy Ő Istennek Fia. És hogy az Istenségében való hitet mélyen szívükbe vésse, az Úr most egymásután három nagy csodát tesz az apostolok szeme előtt, melyekben megmutatja, hogy Úr minden felett, ami a földön legyőzhetetlennek látszik, hogy Úr a *természet elemei* felett, a *pokol* felett és a *halál* felett. Az első csoda a tengeri vihar lecsendesítése. Képzeljétek csak magatok elé, az apostolok tapasztalt halászok voltak, akik sok vihart éltek át ; nagyon kétségbeesve kellett már lenniök, ha ők is az Úrhoz kiáltottak : «*Uram, szabadíts meg minket, elveszünk!*» Jézus pedig csak *egy szót* mond és a vihar és a hullámok engedelmes kiskutyaként engedelmeskednek neki ! — Ezután az Úr a pogányok lakta területre jön, ott egy embert talál, amelyet nem egy ördög, hanem egész légió ördög szállott meg. Az Üdvözítő kiűzi az ördögöket és azután — hogy az apostolok e gonosz szellemek számát és dühét láthassák — megengedi nekik, hogy egy nagy sertéscsordába

költözzenek. A sertések ekkor olyan vadakká lesznek, hogy vak haragjukban a genezáreti tóba rohannak. E csoda által az Üdvözítő a pokol felett mutatja úrnak magát.

Ezután ismét elhagyja a pogányok földjét, keresztül utazik a tavon és Kafarnaum városába jön, ahol két csodát művel, amelyekről a mai evangéliumban van szó.

Az egész környéken gyorsan terjedt el a híre, hogy Jézus a városba jött. Az emberek rajokban jöttek betegeikkel és amikor a tó partjára lépett az Úr, már nagy tömeg vette körül. Ekkor egy előkelő zsidó, *Jairus* lépett az Úr elé. Jairus előkelő tisztet töltött be, a zsinagóga elöljárója volt, akinek feladata, hogy az Isten házáról gondoskodjék. Nem tartozik a Krisztus tanítványai közé, a szükség hozza oda a nagy Csodatevő elé; Egyetlen 12 éves leánykája halálosan beteg! Leborul az Úr lábai elé és szívből könyörög: «*Jöjj el a házamba, leányom utolsó haláltusában fekszik; jöjj és tedd rá kezedet, hogy egészséges legyen!*» — Hasonlítsuk össze a pogány századost ezzel a zsidó zsinagóga-elöljáróval. Az azt mondja: «*Nem vagyok méltó*, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én betegem». Néhány nappal később a zsidó az Üdvözítő megjelenését és kézrátételét kívánja!

Az Úr kész teljesíteni a megtört Atya kérését. Felkészül a Kafarnaum felé vezető útra. Ekkor egy közbenső kisebb esemény játszódik le, amely a kérés meghallgatását késlelteti. Jézus lassan tudja csak megtenni a városba visszavezető rövid utat, mivel a körülvevő nép olyan számos, hogy csaknem agyonnyomják őt. Ebben a tolongásban sikerül egy asszonynak hátulról az Üdvözítőt *megérinteni*.

Ki ez az asszony? Egy pogány nő, aki nem volt vagyontalan; de aki 12 év óta gonosz betegségben szenvedett. Különböző orvosoknál keresett segítséget, azonban hiába, még rosszabbra fordult állapota. Ekkor hall a zsidóországi égi csodatevőről és elhatározza magát,

hogy felkeresi Jézust. Amikor ma az Úr a tengerről visszatért, az asszony észrevétlenül elvegyült a tömegben. Látja Őt, majd az aggódó édesapát látja lábai elé borulni, hallja, hogy milyen kész az Úr a segítségre s így megerősödik ő is bizalmában. Mivel azonban ő pogány asszony, nem mer nyiltan az Úr elé lépni, hanem azt mondja magában: Ha megérintem ruhájának szegélyét, meggyógyulok — és valóban észrevétlenül beáll az Úr mögötti tömegbe és megérinti az Úr felső ruhájának egyik bojtját. Szent Márk evangélista azt mondja: »*Csakugyan megszűnék vérfolyása és érzi testében, hogy meggyógyult a nyavalyától*». Jézus pedig abban a pillanatban észrevette, hogy gyógyító erő távozott belőle. Megáll, a sereghez fordul és kérdezi: «*Ki illette ruhámat?*» A körülállók kétségbevonják, amit mond. Az apostolok pedig Péterrel élükön csaknem haragosan mondják: «*De hiszen láthatod, Mester, hogyan körülvesz a nép és még azt kérdezed, ki érintett meg engem?*» Jézus azonban komolyan ismétli kérdését és körültekint, hogy lássa, ki cselekedte ezt. Ekkor az asszony nem tudja kitartani tovább, reszketve lép elő, leborul Jézus előtt és az egész nép előtt felfedi a teljes igazságot, hogy miért érintette őt és hogyan gyógyult meg egyetlen pillanat alatt. Jézus szeretettel szabadítja meg az asszonyt aggódásaitól és megdicséri őt erős hite miatt: «*Leányom, vigasztalódj, a te hited meggyógyított téged, távozzál békével!*» A hagyomány szerint ezt a pogány nőt Berenicének nevezték és Fülöp Cezareájából származott. Hálából a gyógyulásért háza előtt ércből való szobrot állíttatott, amely egy térdeplő asszonyt és Jézust kettős köpenyben ábrázolta. Szent Özséb egyházíró az V-ik században még saját szemeivel látta ezt az emlékművet.

Az Üdvözítő éppen búcsúzni akart az asszonytól, amidőn követ érkezett a zsinagóga elöljárójának házából ezzel a jelentéssel: «Leányod meghalt, ne fáraszd a Mestert!» A szerencsétlen atyát lesujtotta a hír. Hite

megrendült az Üdvözítő csodatévő erejében, azonban az irgalmas Úr áll előtte, aki a megroppant emberhez bátorítólag szól: «Ne félj, csak higyj és leányod megszabadul!» Az atyában ismét remény és hit kél. Így érkeznek a háza elé. Az Úr parancsot ad, hogy a tömeg vonuljon vissza, de az apostolokból kiválogat néhányat, hármat visz magával közülük: Pétert, Jakabot és Jánost. Miért tesz így? Mindenekelőtt a lesujtott család iránti gyöngéd tekintetből. Mindenki érzi, hogy nagy kíséret nem való a szomorú gyász helyére. De miért éppen ezt a hármat választja ki? Itt látjuk először e három apostol bizonyos megkülönböztetését, amelyet később megismételt a megdicsőülésnél és az Olajfák hegyén vértizzadásánál. E háromnak kellett az Úr legbizalmasabb munkatársának lenni, ezeket egészen meg akarja erősíteni hitükben.

Jézus belép a gyászházba. Ha nem tudnánk már, hogy a halál ütött itt tanyát, elárulná rögtön a házba vetett pillantásunk. Az előcsarnokban a sirató asszonyok lármáját halljuk, akiket fuvolások kísérnek siránkozásukban. Ez volt a zsidók szokásos halottsiratása. Jézus e lármázó és panaszkodó sokaság között lép a házba és félbeszakítja őket: «*Mit lármáztok, a leányzó nem halt meg, hanem csak aluszik*». Bárki más mondta volna is ezt, megérdemelte volna, hogy kinevessék. Jézus azonban nem nagyzoló, nem mond valótlanságokat, amit Ő mond, hatalommal mondja, mégis a tömeg kinevette Őt.

Kérdezzük: Hogyan mondhatja Jézus, hogy a leányzó aluszik és nem halt meg? Jézus szereti a halált álomnak nevezni. Itt azt akarja mondani, hogy a leányzó nem halt meg, amint ti képzelitek, hanem csupán olyan jelenlegi állapotában, mint az alvó, akit én most fel fogok ébreszteni.

A tömeg méltatlan arra, hogy ilyen szent pillanatnak tanuja legyen, Jézus mindenkit kikerget. Csak az

atyát, az anyát és a három apostolt veszi magához és így lép a halott ágyához. A gyermek mint egy vihartól letört rózsabimbó fekszik ott — mindössze 12 éves — gazdag család egyetlen gyermeke. Jézus kezénél fogja a gyermeket és kiált: «*Talita kumi!*», az ő nyelvükön beszél, magyarul annyit tesz: «*Leányzó, kelj fel*». És a leányzó felegyenesedett és rögtön egészséges lett; kikelt halotti ágyából, bizonyára körüljár, Jézus azt parancsolja, hogy enni adjanak neki. Képzeljük csak magunk elé a szülőket; mennyire magukon kívül lehettek a bámulattól! Hogyan köszönhettek Jézusnak! Jézus azonban azt parancsolja nekik, hogy senkinek sem mondják el a történteket.

Annál megrázóbb azonban ez a halottfeltámasztás a három *apostolra* és csakhamar a többire is. Alig egy napon belül talán már a harmadik nagy bizonyíték volt Jézus Istensége mellett. Bebizonyította az Üdvözítő, hogy úr a természet elemei felett, a pokol és a halál felett, hogy valóban Isten és Istennek Fia!

2. *Mit akar az Egyház mondani?* Kérdezzük, hogy mit akar az Egyház ezzel az Evangéliummal tanítani? A halottaknak az utolsó ítéletkor való föltámasztásáról akar tanítani a leányka föltámasztásának és az asszony meggyógyításának képében, hogy amidőn az utolsó napon eljön az Úr, minden betegségből meggyógyulunk és feltámad testünk, akkor felismerjük, hogy az, amit halálnak neveztünk, csak álom volt. Emellett azonban a szentmisénél is valósággá válik, amit az evangélium meghirdet. «*Aki eszi a testemet és issza a véremet, annak örök élete van és én feltámasztom őt az utolsó napon.*» Az Oltáriszentség tehát a halhatatlanság záloga. Amint meggyógyult az asszony akkor, mikor érintette Jézus ruháját, így nekünk is a Krisztus Testének a Szentáldozásban való érintésétől virágozni fog lelkünk és jogot szerezünk arra, hogy az utolsó napon feltámadjon egykor a mi testünk!

3. *A szentmise többi részei.* Amint az Isten házába lé-

pünk, azonnal az Üdvözítő szól hozzánk és vigasztal: a földi élet számkivetése végefelé jár; nem akar szigorú bíránk lenni, hanem Üdvözítőnk; «*akitől békét kapunk*» — ezt mondja a *Bevonulási Ének*. A *Könyörgés* azt kéri, hogy hulljanak le bűneink bilincsei, amelyek e föld számkivetéséhez kapcsolnak. A *Szentleckében* Szent Pál szép beszédet mond, két részre osztja az embereket, a testi emberekre, akik a bűn bilincseiben jól érzik magukat a földön, és az igazi keresztényekre, akik idegennek és számkivetettnek érzik magukat a földön, akik az égi otthon után vágyódnak. És most halljuk ezt a szép gondolatot.»

«*A mi hazánk a mennyben. Onnét várjuk Üdvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez*»...

Értitek ezeket a szavakat? Ez az Evangélium magyarázata. Amint Jézus a szegény asszony nyomorúságos testét egészségessé tette, sőt amint a kisleány megholt testét életre támasztotta, ez mind csak gyenge képe annak, ahogyan a mi testünket is fel fogja támasztani és meg fogja dicsőíteni az utolsó napon.

Tekintsetek most mégegyszer erre a képre, amely a szentmise gondolatait ábrázolja. Lent látjátok a beteg asszonyt Jézus előtt, aki békében bocsátja el. Középen a leánykát látjátok, akit Jézus támasztott fel halottaiból. Ez egyúttal mindannyiunkat is jelent, akiket az Úr egykor fel fog támasztani. Legfelül egy lelket láttok, aki barátja volt a szent keresztnek és most vágyódással lép az irgalmas szívű Úr elé, aki örömmel veszi őt magához. Az «*élet könyve*», amelyről a szentbeszédben szó van, a trón lépcsőjén fekszik.

A mai szentmise fölé ezt a címfeliratot tehetnénk: *Boldog hazatérés!* Megerősödött reményünk és hitünk: hiszünk és remélünk a testnek feltámadásában!

A testnek feltámadása.

(1930.)

Az egyházi év utolsóelőtti vasárnapja! Az utolsó vasárnapokon az egyházi ősz legkülönbözőbb motívumait játszotta le előttünk az Egyház: Vágyódást, honvágyat, számkivetési fájdalmat és félelmet; emellett azonban mindég hangsúlyozta előttünk, hogy még a földi életben vagyunk. Valóban, az Egyház nem *álmodozókká* akar tenni minket, az örökkévalóság világossága mellett a földi életet kell tökéletesítenünk. Ma azonban az Egyház a Hiszekegy utolsóelőtti szakaszát állítja elénk: «*Hiszem a testnek feltámadását*». Szokása szerint az Egyház az egész hittételt szemléltetőn és praktikusan állítja szemünk elé és egyúttal erre az életre vonatkozó gyakorlati következtetéseket vonat le belőle.

1. Mindenekelőtt képekben tanít a test feltámadásának *tényére*. A papság bevonulásában, a *Bevonulási Énekben* a számkivetetteknek a mennyországi hazába való bevonulását látja. Ez a kép minket is ábrázol. Lélekben mi is átvonulunk a földi élet tömlöcéből a

mennyországi Jeruzsálembe : «*Országodat, ó Uram, megáldád, megfordítád Jákob raboskodását*».

Azután az *Evangéliumban* két képben is látjuk a test feltámadását : A vérfolyásos asszony képében és Jairus leányának feltámadásában. Az Egyház ezzel azt akarja mondani : Ime, amint az Úr azonnal meggyógyítja a beteg asszonyt ruhájának érintésével, így fog az utolsó napon is történni ; minden betegség és szenvedés egyszerre eltűnik majd akkor. És amint a leányka Krisztus parancsszavára felébredt, így fognak a halottak is kiszállni sírjukból és fiatalos frisseségben szinte virágzani fog életük. Amikor e napokban a temetőt látogatjuk, elmondhatjuk az Üdvözítő szavával : Mindazok, akik itt sírjukban nyugosznak, csak alszanak, amit eddig a halálnak neveztünk, csupán csak álom ! Valóban, higyjük erősen a testnek feltámadását !

2. De az *Egyház* nem csupán belénk vési a feltámadás tényét, hanem megtanít a feltámadás *miként-jére* is. Szent Pál áll elénk és a *Szentleckében* mondja : Keresztények, mi nem tartozunk a földhöz, mi a mennyország polgárainak gyarmata vagyunk itt lent és otthonunk az ég! Lábainkkal a földön állunk, de szívünkkel az égben vagyunk ! Persze, most még nyomorúságos testet hordozunk magunkkal, amely alá van vetve betegségeknek, gyöngeségeknek, a bűnöknek és a halálnak. Ez azonban másként lesz ; az Üdvözítőt, Jézus Krisztust várjuk, aki visszajövetelével át fogja alakítani a mi alacsonyrendű testünket és hasonlóvá fogja tenni megdicsőült Testéhez ! — Vigasztaló igék ezek. Tudjuk tehát, hogyan fogunk feltámadni az utolsó napon : A lélek újból összeköttetésbe kerül testünkkel, de a test is meg fog dicsőülni és hasonló lesz Krisztusnak a feltámadáskor megdicsőült Testéhez. Kérdezzük csak, hogyan nézett ki a feltámadott Üdvözítő megdicsőült Teste? *a)* Nem tudott szenvedni többé. *b)* Nem volt alávetve az anyagváltozásoknak. *c)* Át-

szellemült volt. *d)* Hallhatatlan. *e)* Fönséges szépségűvé lett. Kedves Keresztények, ilyen megdicsőült lesz a mi testünk is.[1]

Töltekezzünk ezzel a reménnyel!

3. *Most kezdődik a mi munkánk.* Az egykori, másvilági testi megdicsőülést meg kell előznie a mi földön történt lelki megdicsőülésünknek. Előbb itt a földön kell átszellemülnünk, mert csak akkor leszünk érettek ahhoz, hogy testben és lélekben megdicsőüljünk.

A mai szentmise erre is útmutatásokat ad: 1. A *Szentlecke* azt mondja: Szabaduljunk meg a testi embertől; Szent Pál könnyek közt panaszolja, hogy sok keresztény úgy viselkedik, mint Krisztus keresztjének ellensége. «Végük a pusztulás, Istenük a hasuk.» 2. A *Könyörgés* azt kéri, hogy el tudjuk szakítani magunkat a bűn bilincseitől, amelyekbe gyöngeségeinkkel kapcsolódtunk. 3. Ezért kétszer is ezt a vágyódó kiáltást adja ajkunkra az Egyház: «*A mélységből kiáltok Hozzád, Uram!*» Ez a kiáltás azt fejezi ki, hogy szabadulni akarunk a földiektől való függéstől. 4. A megdicsőült Test tulajdonságainak már most hasonló *erények* feleljenek meg: Ha odafent egykor *szenvedésre* képtelenek akarunk lenni, már most itt a földön szabaddá kell tenni magunkat minden érzékiségtől és le kell győznünk az élet minden baját, nehézségét. Ha odafent *átszellemültek* akarunk lenni, kell, hogy már itt a földön az érzékiségtől és a szemek és a test kívánságaitól *szabaddá* tegyük magunkat. Ha odafent az *anyag* megkötő erejétől szabadok akarunk lenni, itt a földön buzgóságot kell magunkban hordani mindenféle jó ügy iránt. Végül, ha azt akarjuk, hogy *testünk* odafent sugárzó szépségben és fiatalos frissességben ragyogjon, itt a földön *lelkünk* szépségét kell gondozni.

[1] Ezt szemléletessé tehetnénk a feltámadott Üdvözítő életének eseményeivel.

Van egy külön eszközünk, amellyel a test feltámadását és megdicsőülését előkészíthetjük : az Oltáriszentség ; a megdicsőülés szentsége, amely által «Istenségnek részesévé leszünk». A Krisztus szentséges Testének érintése hasonlóvá fog alakítani minket az Ő megdicsőült Testéhez. Amint a mai Evangélium beteg asszonya Krisztus ruhájának érintésétől egészséges lett, így leszünk mi is Krisztus Testének az Eucharisztia által való érintésétől lelkileg egészségesek és ezzel előkészítjük testünk és lelkünk megdicsőülését.

PÜNKÖSD UTÁNI HUSZONNEGYEDIK (UTOLSÓ) VASÁRNAP.

Az egyházi év utolsó vasárnapja a Krisztus visszajövetelének grandiózus képét peregteti le előttünk. Ugyanekkor a hívek előtt fel kell eleveníteni az egyházi év változásait; helyén való volna évzáró szentbeszédet tartani.

Liturgikus óra.

A Pünkösd utáni utolsó vasárnap miséjét az egyházi év zárókövének nevezhetnénk. Szemünk előtt hatalmas képet peregtet le az Egyház: A világvégét és az isteni Bíró megjelenését. Nézzük ismét az Evangéliumot közelebbről.

1. *Az Evangélium.* Krisztus életének utolsó napjaiban történt, a nagyhét keddjén vagy szerdáján. Krisztus egész nap a templomban tartózkodott, a farizeusok darázsként rajzottak körülötte. Fogas kérdéseket tettek fel neki (pl. az adópénz miatt, amint emlékeztek a 22. vasárnap Evangéliumára). Az Üdvözítő utolsó kísérletet tett, hogy a zsidókat jobb meggyőződésre bírja és eltérítse gonoszságuktól, de hiába. Most egy beszédet tart nekik, amelyben nyolcszoros jajt kiált a farizeusokra és a vezetőikre. Ezután elhagyja a templomot, hogy soha többé oda be ne lépjen. A templom ezzel megszűnt az Ő Atyjának házává lenni. Amint az Úr kilép apostolaival a templomból, egyik tanítvány így szólt hozzá: «*Mester, nézd milyen pompásak ezek az oszlopok!*» Jézus azonban bensőleg megindulva feleli: «*Mondom nektek, kő nem fog kövön maradni itt!*» Ez

a szó úgy hatott, mint egy kardszúrás az apostolok szívében: A zsidók ugyanis nagy szeretettel csüngtek templomukon. A kis csapat most csendesen és elgondolkozva vándorolt a Cedron patak völgyében, majd fölfelé ment az Olajfák-hegyére. A nap lenyugvóban volt és sugarai megvilágították Jeruzsálem városát. Az Üdvözítő pedig leült az Olajfák hegyén, egyedül és nézte a várost. Ekkor néhány tanítványa odalopakodott Hozzá. Az Úr szava, amelyet a templom elhagyásakor mondott, nem ment ki a fejükből. A Mester a templom és a város szétrombolásáról beszélt, ami szerintük a világ végével volt egyenlő. Ezért kérdezték: «*Mondd meg nekünk Mester, mikor fog ez bekövetkezni?*» A tanítványok azt gondolták, hogy a Krisztus visszajövetele, a világ vége és a templom szétrombolása ugyanazon időben fog megtörténni. Az Üdvözítő ekkor valamennyi apostolát összehívja és hosszú, jelentőségteljes beszédet mond nekik Jeruzsálem pusztulásáról és a világ végéről. E beszéd egyik részét megtaláljuk a mai Evangéliumban. Jobban meg fogjátok érteni, ha először e beszéd egész gondolatmenetét elmondom. Négy főrészből áll. Mindenekelőtt az Úr pontos különbséget tesz Jeruzsálem szétrombolása és a világ vége között. *Az első részben* Jeruzsálem szétrombolásáról beszél; biztos előjelek fogják ezt megelőzni, mint amilyeneket Dániel próféta jövendölt: A pusztulás utálatossága lesz a szent helyen. Megmondja ezt az előjelet, hogy a keresztények, akik Judeában vannak, sietve elmenekülhessenek. Az Úr befejezésül azt mondja: «*A város és a templom pusztulása még ennek a nemzedéknek életében fog bekövetkezni*». — A *második részben* az Üdvözítő a világ végéről beszél és azt mondja, hogy ennek nem lesznek ilyen előjelei. Az idők multával nagy események fognak bekövetkezni, hatalmas háborúk, földrengések, járványok, éhinségek; a keresztényeket üldözni fogják és megölik; eközben az Egyház mindenütt elterjed, de

mindez még nem lesz közvetlen előjele a világ végének. Az elkövetkező világvégnek nincs előjele, tehát a világvég váratlanul fog jönni. — A *harmadik részben* az Úr kevés, de megkapó vonással a *véget* rajzolja. Hogy azonban valóban eljön e vég, bizonyítja Jeruzsálem pusztulása. — A *negyedik részben* az Úr most fontos következtetést von le számunkra: Ha a vég bizonytalan és váratlanul fog eljönni, akkor mindig készen kell lennünk rá. Krisztus ezt négy hasonlatban fejezi ki, amelyek mint azt mondják: Az Úr bejelentés nélkül jön majd, olyan órában, amikor senkisem képzelné. A beszéd befejezése a *világvégi ítélet* hatalmas megfestése; e végítéletkor három megrendítő jelenetben lesz részünk: *Krisztus alászáll* valamennyi nép szeme előtt a dicsőség trónjára, a juhok és bakok végleges elválasztása, vagyis a *jók és rosszak elválasztása*, végül jön a *döntőbírói beszéd*. Nagyszerűbben az Üdvözítő nem is fejezhette volna be beszédét, mint a világítélet képével.

Most már jobban meg fogjuk érteni az *Evangéliumot*, mely csak kis fejezete annak a hosszú beszédnek. Felhívom valamennyitek figyelmét, hogy nem minden, ami ebben a beszédben van, vonatkozik a világ végére, hanem az első és utolsó sorok Jeruzsálem pusztulásáról szólnak. Az Üdvözítő azt mondja a tanítványoknak, hogy figyeljenek az előjelekre, amikor ugyanis azt látják, hogy az ellenség (a rómaiak) szétrombolja a templomot, akkor sietve, késlekedés nélkül a hegyek közé meneküljenek, nehogy a keresztények is elpusztuljanak a zsidókkal együtt. Ebben az időben hatalmas Krisztusok fognak fellépni a zsidók között; a kereszténynek azonban nem szabad megtévesztetni hagyni magukat. A mai Evangélium befejezéseként az Úr ismét a zsidók pusztulásáról beszél: Amint az ember a fügefán meglátja a nyár közeledtét (nálunk azt lehetne helyette mondani: Amint az ibolya elárulja a tavasz közeledtét), úgy figyeljék a keresztények is a megadott előjeleket.

Sőt még többet is mond: Még ennek a nemzetségnek az életében fogják Jeruzsálemet szétrombolni. Amit az Üdvözítő így megjövendölt, betűszerint beteljesedett. Kr. u. 70-ben, tehát alig 40 évvel halála után, eljöttek a rómaiak és Titus császár alatt elfoglalták és szétrombolták a várost és a templomot. Szörnyűséges vérfürdőt rendeztek a zsidók között, a megmaradottakat magukkal hurcolták és így a zsidó nép egységes fennállása megszűnt. Ez a hatalmas esemény és Isten-ítélet azonban csak előképe, mondhatnám követe és előjátéka a végítéletnek, ezért van a mi számunkra is igen nagy jelentősége.

Az Evangélium középső része a fontos számunkra; mivel itt írja le az Úr a világ végét. Mindenekelőtt két képben mondja el, hogy hogyan lesz a világ vége hirtelenül láthatóvá mindenki számára. Amint a villám a sötétben lévő tájat egyszeriben megvilágítja, így fog a visszatérő Úr hirtelenül a földre szállni, mindenki előtt láthatólag. És amint ha a hegyekben egy élet elpusztul, azonnal minden oldalról sasok és rablómadarak rohannak oda, pedig nem is tudjuk, hogyan láthatják meg a tetemet: így fog valamennyi nép összegyülekezni gyorsan a Bíró előtt és a világvégi ítélet ezután nyomban bekövetkezik.

Az Úr most három jelenetben rajzolja az ítéletet: 1. Az egész naprendszer el fog tűnni: «*A nap elsötétedik és a hold elveszti világosságát, a csillagok lehullanak az égről és az egek erői megrendülnek!*» — 2. Az Emberfia Jézus Krisztus el fog jönni az ég felhőin, nagy hatalommal és dicsőséggel. Tehát nem kis gyermek alakjában, és nem felfeszítettként, hanem mint Király fog eljönni. «*Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen.*» Mit jelent ez? Ez a jel a kereszt. Nagy kereszt fog megjelenni az égen és ekkor minden nemzetség jajgatni fog a földön. Végül Krisztus elküldi angyalait zengő harsonaszóval a földre és ezek előhívják a halottakat

sírjaikból. Itt különösen a kiválasztottakhoz beszél, ezeket maga köré gyüjteti, majd hogy részesévé lehessenek az Ő dicsőségének. Most már megérthetjük az Evangéliumot.

2. Most már az egész misét is megértjük, menjünk rajta keresztül, kezünkben a miseszöveggel. Amikor ma az Isten házába lépünk, úgy kell lennie, mintha az Örök Bíró jelenne most meg, és eljönne a világ vége, ezért reszketve és dadogva lépünk elébe. Az Úr azonban vigasztal és azt mondja: «*A békesség gondolatait gondolom felőletek és nem a büntetését*». Azt akarja tehát mondani, hogy a világ vége, amelyet ma a szentmise áldozatában láttok, a ti számotokra, akiket kiválasztottalak, nem a harag napja lesz, hanem a mennyországi hazába való hazatérésé. És itt történik, mintha már a bevonuló papságban a mennyországi kiválasztottak menetét látnánk, már halljuk a Krisztus szájából: «*Jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokotokba az országot, mely nektek készítetett a világ kezdetétől*». Nyomban hangsúlyozni szeretném, hogy az egész szentmise egyetlen szót sem mond a kárhozat büntetéséről, mivel a szentmise a jutalmazás elővételezése, nem pedig a világvégi büntetésé.

A *Könyörgés* egészen úgy hangzik, mint Ádventben: «*Serkentsd fel híveid szívét!*» Ha eddig aludtunk is volna, rázzon fel most az álmos életből a világ végére vetett pillantás, hogy az eddiginél sokkal buzgóbban törekedhessünk a tökéletesség után.

Most a *Szentleckében* Egyházanyánk lép elénk; összeszoruló szívvel mondja utolsó figyelmeztetését ebben az egyházi évben. Az Egyház nem akar képzelődő lenni, aki mintegy az ég felhőire kívánna vezetni minket; földön hágy, arra kér és arra sürget, hogy itt éljünk méltóan, hogy majd egykor a visszatérő Úr elé méltóan léphessünk. Úgy beszél, mint egy gondokkal terhelt édesanya. Azt mondja: Életünk végén bő gyü-

mölcsű fához kellene hasonlítanunk, türelemben és kitartásban kell kitűnni. Szívünkben hálásaknak kell lennünk ezért a hivatásért, hogy egykor résztvehetünk a világvégi ítélet dicsőséges kimenetelében. Ugyanis már most a keresztség szentségével az Isten «*kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának oltalmába*».

Az *Evangéliumban* lélekben az égi Király trónja elé összegyüjtve látjuk magunkat, úgy amint az előbbi képekben láttuk. Ó, bár csak ilyen örvendező feltámadást érhetnénk meg! Ezért kiáltunk fel kétszer is (az *Alleluja Énekben* és a *Felajánlási Énekben)* «*a mélységből*», a mi szegénységünk mélységeiből az Atya jobbján ülő Megváltó trónjához. És a szent Átváltozásban leszáll az Úr közénk; már ma előzetes ítéletet tart velünk, de nem a *büntetés* ítéletét, hanem a *békéét*, vagyis a boldogságét. Nem, mintha már tiszták volnánk a bűntől és a büntetéstől! Oh, nem, csakhogy a büntetés ítéletét helyettem már magára vette az Úr Jézus a keresthalálban és most a szentmiseáldozatban felmutatja Atyjának a sebeket, amelyeket én érettem elszenvedett. És amikor az egyházi év utolsó vasárnapján az Úr asztalához megyünk, ismét csak mintha az Ő szelíd hangját hallanók: «*Jöjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokotokba a nektek készített országot!*»

Év végére.

Milyen megható, amikor december 31. estéjén, Szilveszter-estén az otthoni templom tornyainak nagy harangjai megszólalnak és évzáró istentiszteletre hívják az embereket! Csoportokban jönnek a hívek a templomba, olyanok is, akik egész esztendőben elkerülték az Isten házát. A lelkekre egészen sajátos hangulat fekszik ilyenkor, kedélyünkben sajnálkozás, bánat és

bizonytalanság keverednek és amikor a lelkek papja és pásztora felemeli hangját és beszédében számadást és jövőbe pillantást tart, bizony sok szembe könnyek szöknek. Azután szívükből tör elő az ének «*Idők Ura, Istene!*» Egész esztendőn át ritkán mozdul meg annyira az emberek kedélye a templomokban, mint éppen ezen a napon. Búcsút veszünk a régi évtől, mint egy kedves barátunktól és üdvözöljük az újat, mint olyan jövevényt, akitől az ember azt kéri, hogy ne legyen semmiféle szerencsétlenség követe.

Keresztények, ez az évzáró ünnep bizonyára valami nagyon szép dolog, amelyet továbbra is ápolni és megülni fogunk. Emellett azonban mindig egy nagyon szomorú gondolat jut eszembe; hogyan van ugyanis, hogy a mai ember szinte kizárólag a világi és polgári esztendőben él, anélkül, hogy az egyházi és lelki év csak a legkisebb benyomást is tenné reá. A régi egyházi év ének- és zeneszó nélkül tűnik el az örökkévalóságba, ének- és zeneszó nélkül kel fel az új egyházi év is Ádvent első vasárnapjával ránk, és mi, keresztények egyáltalán nem gondolunk rá. Márpedig mit jelent az egyházi év összehasonlítva a polgári esztendővel? December 31-ike éppen olyan nap, mint január elseje. December 31-én a régi esztendő, mint őszhajú, végelgyengülésben szenvedő aggastyán vesz tőlünk búcsút, januárban pedig az új esztendő újszülöttként lép hozzánk — mindez emberi képzelet csupán, mert az új esztendő az idő mulásával helyet változtatott. Az Egyház egy éve azonban lelki életünknek egy valóságos fejezete, olyan mint egy lépcsőfok a mennyországba vezető úton; az egyházi év a titokzatos, misztikus Krisztus életkorának egy esztendeje. Az Üdvözítő földi életében körülbelül 33 esztendőt élt, a titokzatos Krisztus nem tudom hány ezer esztendőt él, él az én lelki életemben is, nem tudom már hány esztendeje! Ily módon azonban egy egyházi év bizonyos jelentőségteljes, valami megható, valami való-

ságos dolog, életünk egy fejezete, melyet lelki anyánk, a szent Egyház rajzol elénk. Egy esztendőt jelent az Egyház iskolájában. *Az egyházi évet nagyobbra kell értékelni, mint a polgárit!*

Azt persze nem kívánja az Egyház, hogy az egyházi év végén évzáró ájtatosságot tartsunk, azért mert az Egyház már itt a földön az örökkévalóság életét éli. Az egyik nap úgy kapcsolódik a másikhoz, mint egy láncnak szemei; az egyházi év vége átmegy egy új esztendőbe, mint egy karikagyűrű, amely végtelen. Az Egyház időinek és ünnepeinek nincs végük, hanem belekapcsolódnak az örökkévalóságba. Ezért az Egyház nem tart búcsút a régi egyházi évtől.

Mi azonban arra kellene, hogy használjuk az új egyházi év utolsó heteit hogy mindegyikünk önmagának visszapillantást tegyen és előre is nézzen. Válasszunk magunknak e héten *három nyugodt napot*; az egyik legyen a *bánat* és a *vezeklés* napja az elmúlt egyházi évben elkövetett «*számtalan bűneinkért, megbántásunkért és gyöngeségeinkért*» (hol imádkozzuk ezt?). A második legyen *hálanap* minden vett jótéteményért, a harmadik nap pedig legyen *a jövőre való felkészülés napja*, vagyis kérő-nap. *Az első nap:* Üssük fel egyszer «*életünk könyvét*» éspedig pl. az 1935—36. évét. Mit olvasunk benne? Oly sok sötét foltot és pillanatot kell benne látnunk. Hiszen gyöngék voltunk az Úr szolgálatában. Az isteni Magvető hogyan hintette szívünkbe a kegyelem gabonaszemeit, de milyen gyakran estek a szemek a letaposott talajra, vagy útra, vagy a köves földre, esetleg szenvedélyünk tövisei közé; és — nem keltek ki. Ólomsúlyként nehezedtek lelkünkre szenvedélyeink és lenyügözték a lendület erejét és égi szárnyalását. Keresztségi fogadalmainkat híven meg nem tartottuk: Ellene mondasz az ördögnek? és minden munkájának? és minden pompájának? Bizony, ezt nem vittük át teljesen az életbe! Ingadoztunk mindkét oldal felé, játszani akar-

tunk egy kevéssé az ördöggel is, de örvendezni akartunk Krisztussal is. Nem húztunk éles vonalat az Isten országa és a világ országa közé. — A keresztségnél kapott *fehér ruha* vajjon egész éven át tisztán és szeplőtlenül maradt-e rajtunk? — Az égi *lámpás*, amelyet a húsvéti gyertyánál meggyujtottunk, sohasem aludt-e ki? Mindig kéznél volt-e Isten-szeretetünk *olaja*, hogy utána tölthessünk. Oh, milyen kis lelkekként kell az Úr elé állanunk! Az Úr ebben az esztendőben is megint *öt talentumot* adott nekünk, ma eljön és számadást követel. Vajjon tudom-e felelni a hűséges szolgával: Öt talentumot adtál nekem, íme *öt más talentumot* nyertem hozzá?» — Mégis csak milyen *kevés az a jó*, amelyet cselekedtem, — mily nagy az a rossz, amelyet elkövettem! — És most lélekben itt állok az *Örök Bíró* előtt. Olyan most ez az óra, mint egy nagy Confiteor... Minden Szent itt áll előttem, ők az én vádolóim, hogyan imádkoztak érettem, hányszor felajánlották érdemeiket én érettem, életük állandó prédikáció volt számomra és mégis milyen kevés gyümölcsöt teremtem, rossz fa voltam Istennek kertjében! «*Én vétkem, én igen nagy vétkem!*»... Igy akarunk ma gyakran imádkozni: «*Bocsásd meg vétkeinket!*» Bár csak bűn nélkül léphetnénk át az új egyházi esztendőbe!

Második nap: Mi volt az elmúlt egyházi év? Az isteni élet egy esztendeje, a kegyelmi életé, a Krisztusnak bennünk volt életéé. Tudod-e, Kedves Testvérem, hogy ez mit jelent? Nézz meg tavasszal magadnak egy fát. Hogyan duzzadnak rajta a rügyek, a nedvek nem akarnak tovább a törzsben és a gyökérben maradni, előtörnek és milyen gyorsan nyílnak ki a levelek és virágok! Igy lüktet a kegyelmi élet a mi lelkünkben is. Oh, bárcsak láthatnánk lelki szemeinkkel mindazt a sok kegyelmet, melyet ebben az egyházi évben kaptunk! Áruljuk el csak magunknak, hogy e téren igazán szerencse gyermekei vagyunk! Nem azok a szerencsések,

akik bársonyban és selymekben díszelegnek, akik duskálkodnak az aranyban, nem : *Mi vagyunk a szerencsések!* Akkor is, ha szép ruhákat hordunk, akkor is, ha a gondanyó tekintget be lakásunk ablakán ; *Mi* vagyunk a szerencse igazi gyermekei, mert *hitünk* van és *kegyelem* jár velünk ! Királyi gyermekek, az Isten gyermekei és a mennyország gyermekei vagyunk. Ma megint különösen ennek tudatában kell lennünk. És amikor az Úr ebben az esztendőben talán kemény és nehéz *keresztet* ácsolt és fektetett vállainkra, ez a szeretetnek jele volt ; úgy kell azt néznünk, mint a vitéz katonák számára adott kitüntetéseket.

Isten pedig gazdagon *jutalmaz*, egyetlen jó cselekedet sem esik észrevétlenül a földre ! Az angyalok minden sóhajtást, minden imát, minden jó gondolatot, minden jó akaratot felismernek és aranyos tömjéncsészében Isten színe elé hoznak. És éppen ezek a láthatatlan tettek, amelyeket senki sem értékel és becsül, éppen ezek a legértékesebbek az Úr előtt ! Oh, az emberiségnek ti derék és becsületes gyermekei, könnyeiteket, izzadságcseppjeiteket, mind-mind csöppenként illatos korsókba gyüjtik, és mindez egykor gyémántként és drágakőként fog ragyogni az égben ! *Köszönjük meg* ezt a mai napon szívünkből. Énekeljünk egész lelkünkből és szívünkből : «*Téged Isten dícsérünk!*» — «*Valóban méltó és igazságos Neked mindig és mindenütt hálát adjunk!*» . . .

Harmadik nap: Most aztán tekintsünk előre a következő egyházi évbe, mit fog hozni? Egy ilyen esztendő ölében ott nyugszik : Élet és halál, mennyország és pokol, bűn és erény, szerencse és szerencsétlenség. Mit fog hozni számunkra? Azonban mi nem egy vak és oktalan sorsnak nézzünk elébe. Nem, nekünk, Keresztényeknek örvendező kilátásunk van : *Isten kezében* nyugszik a sorsunk. Egy jóságos, égi Atya gondoskodik rólunk. Szemefényeként Ő vigyáz ránk; mint a tyúk

a kis csirkéit, úgy rejt minket szárnyainak árnyékába! Miérettünk küldötte egyszülött, szeretett Fiát a halálba! Hát nem végtelen atyai szeretetének bizonysága ez? Igen, *a Te kezeidbe ajánlom, Uram, lelkemet és testemet* az elkövetkező esztendőre. Működj és alkoss tovább bennem, hogy érett és tökéletes legyek a Krisztus napjára, amidőn visszajön, hogy engem is magával vigyen. Őrizd meg bennem a kegyelmet, ne engedj soha elszakadnom Tőled, — minden más teljesen közömbös nekem. Ha azt akarod, hogy meghaljak ebben az évben, legyen meg a Te akaratod! Ha megkísértesz engem szenvedéssel, szegénységgel, megpróbáltatással: Legyen meg a Te akaratod, csak adj kegyelmet hozzá, hogy el tudjam viselni ezt is! Ha földi szerencsét és jó sorsot akarsz adni nekem, akkor is legyen meg a Te akaratod, de akkor adj kettős kegyelmet, hogy *jól* használjam fel ajándékaidat! Tedd, amit akarsz velem, csak egyet kérek Tőled, hogy mindig megmaradjak a Te szeretetedben!

Így lépjünk, telve bizalommal és megadással az új egyházi esztendőbe.

Mi legyen számunkra a Krisztus visszajövetele?

(1929.)

Nem mesterkélt dolog az Egyháztól, hogy az egyházi év utolsó vasárnapján a megváltás drámájának zárójelenetét, a Krisztus visszajövetelét játszatja le lelki szemeink előtt. Tegyük fel a kérdést: Hogyan viselkedjünk most ezzel a hatalmas eseménnyel szemben, amelyben egykor valamennyiünknek részt kell vennünk, mert mint szereplők, benne fogunk élni? Mire tanít a történelem? Három szakaszt különböztetünk

meg e téren : *Krisztus, a régi kereszténység* és *a keresztény középkor* magatartását.

a) Krisztus gyakran beszél visszajöveteléről ; legrészletesebben nagy eszkathologikus beszédében, amelynek egy részét teszi ki a mai Evangélium is. Az olyan kereszténynek, aki Egyházával együtt él, legalább gondolatmenetében ismernie kellene ezt a nagy beszédet. Krisztus nem a kíváncsiságot akarja kielégíteni, beszédének célja, hogy hatalmas *feszültséget* adjon a keresztény életnek. Ebben a gondolatban csúcsosodik ki : A vég bizonytalan (ez a halálról is áll ; a halál az egyes számára jelenti a Krisztus visszatérését. *A nagy következtetés ez: Mindig készen kell lennünk!* És hogy erősen aláhúzzuk magunknak ezt a következtetést, Krisztus *négy hasonlatot* mond, amelyek mind ugyanazt jelentik : A tolvajról, a számadóról, okos és oktalan szűzekről és a talentumokról szóló hasonlatot.

b) Milyen volt az *ősi kereszténység* állásfoglalása Krisztus visszajövetelével szemben? Jól ismerjük. Bensőséges vágyódással várták a visszatérő Urat. A keresztény ókor a szűzesség koszorújával és a vértanuság pálmájával örvendezve ment az Úr elé. «*Maranatha*», vagyis : Jöjj el, Urunk, ez volt imáiknak folyton visszatérő kezdő- és záróverse.

c) A *középkor* egészen másként gondolkodott. Az utolsó ítélet gondolatánál üdvös félelem rázta meg a tagokat. A gyászmisének «*Dies irae*»-je ízelítőt ad a középkor rettenetes megrendüléséről. «*Én, szegény ott mit beszéljek, pártfogómul kit reméljek, hol a szent is alig él meg ... Térden kérlek, görnyedetten, sír a lelkem megtörötten: Ott a végnél állj mellettem!*» ...

d) És *mi?* A keresztény ókor *vágyakozott* a visszajövetel után, a középkor *félt* tőle. Bennünk már sem a vágyakozásból, sem a félelemből nincs semmi ! Vágyakozást nem érzünk, félelem nem tölti el szívünket. Nincs meg bennünk a régi Egyház lelkesedése, sem a

középkor naiv hite, — mi tevők legyünk? Térjünk vissza az Üdvözítőnek az ítéletről vallott állásfoglalására: *Legyetek mindig készek!* Éljünk a visszajövetel fényében! Hitünk Isten-háza fölé ennek a nagy várakozásnak ívét építsük. Azt hiszem, ez egyúttal az Egyháznak liturgiájában látszó szemlélete is. Hogyan figyelmeztet az Egyház, hogy a jó cselekedetek gyümölcseivel gazdagon rakodjunk meg, míg az Úr visszatérésére nézünk, és növekedjünk a kitartásban és a türelemben (Szentlecke). Természetesen nem szabad elfelejtenünk, hogy az Egyházban a szót mindig a *cselekedet* követi. Amiről most szó volt, azt a szóbeli istentisztelet állítja elénk. A szent *Áldozat* azonban titokzatosan közel visz az Úr visszatéréséhez; ugyanis maga a szentmiseáldozat is az Úr visszatérése, persze másmilyen formában. A szentmiseáldozatban az Úr *kegyelemben* tér vissza közénk: «*A béke gondolatait gondolom felőletek, nem a büntetését*». Mindazonáltal a szentmise is *ítélet*. A büntetés ítéletét az Úr *önmagára* vette halálában, amelyet most köztünk megjelenít. Érettünk viselte el a kereszthalál ítéletét. Nekünk mondja a szót: «*Jöjjetek Atyám áldottai . . .*»

Mise-homilia.

(1927.)

Megható és fölséges pillanat a szentmisében, amidőn közvetlenül Consecratio után az Egyház kimondja hitét a megváltás nagy misztériumában: «*Ezért megemlékezünk . . . a Krisztus Urunk Üdvözítő szenvedéséről, halottaiból való feltámadásáról és dicsőséges mennybemeneteléről . . .*» Az Egyház ezzel azt akarja mondani: Krisztus teljes megváltási művével jelen van a szentmisében. Ezért sorolja fel a megváltási mű fő szakaszait, a szenvedést, a feltámadást és a mennybemenetelt. Régi időben, a görögöknél ma is, az utóbbi szó helyett a

Krisztus «*visszajövetelét*» említik. Az oltár ezen misztériumában megjelenő Úr ugyanaz a Krisztus, aki vissza fog térni majd «*nagy hatalomban és dicsőségben*». A szentmise egyben az Úr visszatérésének elővételezése, előzetes megvalósítása. Ha ez minden szentmisében így van, egészen különösen így van *ma*, amidőn az Egyház a *visszajövetel* liturgikus ünnepét ünnepli. A mai napon beteljesedik a liturgia szent játékában az, amit heteken át előkészítettünk, vártunk és vágyódtunk. Ma befejeződik az egyházi év szent drámája. Nézzük csak ennek a szent játéknak menetét.

Lelkünk ma borzongva közeledik Isten házához, mivel a templom ma a *végítélet színtere*. Ezért a Mennyei Atya már a küszöbön fogad és vigasztal: *A béke gondolatait gondolom felőletek és nem a büntetését*. A templomba reszketve megtett útunk a mennyei Jeruzsálembe való örvendező hazatéréssé változik. (A 84. zsoltár egyike az úgynevezett «megváltási énekek»-nek és egészen ide illik.) Ma különösen helyén van a *Confiteor*, amely tulajdonképen egy ítéleti jelenet, amelyben az Örök Bíró előtt állunk s a Szentek a vádlóink, de egyúttal közbenjáróink is. A *Kyrie* számkivetési énekünk, ellentétben az *Allelujával*, amely az Isten gyermekeinek otthoni éneke az égben. A *Könyörgés* már úgy hangzik, mint Ádventben (Exita) — igazi évzáró könyörgés: Használjuk a következő kegyelmi évet buzgóbban, mint az eddigit. Most Egyházanyánk lép fel. A megbilincselt Szent Pál meghatott szavaival Egyházanyánk szól hozzánk *(Szentlecke)*. Az Egyház nem álmodozó valaki, nem az ég felhői közt vezet, hanem könyörgések és sírások közt készít elő, hogy méltóan tudjunk elébe lépni a majd visszatérő Úrnak. Mint hűségesen gondoskodó édesanyánk szól hozzánk és kérve kér minket. A keresztény embernek termékeny fához kell hasonlítania, fel kell fegyvereznie életében magát türelemmel és kitartással, örömmel és hálával kell vágyakozni a visszatérés

ünnepére. Az ítéletre vonatkozó gondolat minden komolysága mellett se rettentsen meg minket. Azonban mégis hálásnak kell lennünk, hogy «*méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a Szentek sorsában és kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának világába*». Diadalmas örömmel énekeljük a *Gradualét* és vágyakozással teljesen az *Allelujá*t, amelyet nemsokára az égi Sion városának utcáin boldogan fogunk énekelni. Most azután az Evangéliumban maga az Úr szemléletesen festi szemünk elé eljövetelét. Azonban nem akar ijeszteni minket, hiszen kiválasztottjait igenis «*össze akarja gyüjteni*», hogy «*részük legyen Szentjeinek sorsában*». Most azután az Áldozati részhez vonulunk. Melyek az áldozati adományok? Az ember kétféle vágyakozással élhet : Ösztönös vágyakozással a földi élvezetek után, vagy lelki vágyakozással a mennyország után, — ezt az utóbbit tegyük ma az áldozati tányérra és fejezzük ki a *De profundis*-szal. A szentáldozatban Krisztus jelenik meg, a dicsőség Királya még az eucharisztikus színek köpenyét viseli, de azért ugyanaz Ő, aki el fog jönni hatalomban és dicsőségben. Az áldozati lakomában pedig lehajol az Atya trónjáról minden lélekhez és vigasztalva mondja nekünk : «*Felmagasztaltattam, kérjetek csak hívő szívvel, megadatik nektek*». És ezeknek a krisztusi szavaknak záloga az Oltáriszentség.

MINDENSZENTEK.

Miről prédikáljunk ezen a napon? Ha dogmatikusan járnánk el, tárgyalhatnánk a misztikus testről szóló gondolatokat és az ebből következő, a szentek közösségéről szóló hittételt, vagyis szólhatnánk a Krisztus Testében egyesült tagok összefüggéséről. Azonban ilyen nagy ünnepeken helyén való az *ünnepi beszéd*. A liturgiában az utolsó években állandóan bőséges anyagot találtam. Különösen vonzott az a három összkép, amelyben az Egyház e napon valamennyi Szentjét összefoglalja: A *mennyországi istentisztelet* (Szentlecke és az első nucturnus olvasmányai), a *nyolc boldogság* (Evangélium) és a *Szentek* rajza a Communio szerint (himnuszok és matutinum responsoriumai). Egyszer csak a két első képet dolgoztam fel ezzel a témával: A *Szentek az égben és a szentek a földön;* máskor a három képet arányosan dolgoztam ki és megfelelő vonatkozásokat kapcsoltam a magunk életére. Egy harmadik esetben a harmadik képről tartottam beszédet a responsorium nyolc miniatür portréja után.

A három képről.

(1929.)

Meg tudjuk érteni Egyházanyánk örömét, boldogságát és lelkesedését, amikor rágondolunk, hogy ma az Egyház seregszemlét tarthat valamennyi gyermeke fölött, akik elérték örök céljukat, bevonultak már az égi hazába és Isten örökös látásának örvendenek. E nagy Édesanyánk, akinek annyit kell búsulnia a földön gyermekei üdvösségéért, annyit kell küzdenie az emberi nem ellenségeivel, akinek oly keserű meglepetéseket kell átélni gyermekeinek hűtlensége és gyengeségei miatt, — ez a nagy Édesanyánk ma örvendező *Te Deum*-ot énekelhet, hálaadó *Magnificat*-ot zenghet diadalmaskodó

gyermekeinek láttára, akik megharcolták a jó harcot és elnyerték az örök élet koronáját! Ezért szegezi erősen tekintetét az Egyház is a mai napon dicsőséges gyermekeire. Örvendező anyai büszkeséggel vizsgálja állandóan, újból és újból gyermekeinek sorait. Ha a mai liturgiát vizsgáljuk, különösen három képet találunk, amelyben az Egyház a Szenteket elénk állítja. Nézzük csak közelebbről e képeket.

1. *Az első kép* örvendező mennyországi kép. Az Egyház kézen fog és bevezet az égbe. Mit látunk ott? Az ismert mennyországi istentiszteletet, melyet Szent János evangélista, a pathmosi látnok ragyogó színekkel fest. Belépünk a mennyországi bazilikába, ahol fölséges trón áll körülvéve kerubokkal, e trónon az Atya Isten ül. A trón előtt oltár, rajta a megölt és megdicsőült Bárány, a Megváltó Jézus Krisztus. Az oltár körül összegyűlt a 24 Vén, akik a földi életből az Ó- és Újszövetségi istenország képviselői; körülöttük gyűrűkben a kivalasztottak nagy száma, a zsidóságból egy megszámlálható nagy tömeg, de azután megszámlálhatatlan nagy tömeg a pogányokból, minden népből, törzsből és nemzetségből. Ezek fehér ruhát viselnek és pálmát hordanak kezükben, új éneket énekelnek: «*Megszabadítottál minket véred által minden népből, törzsből és nemzetségből. Istenünk számára királyokká és papokká tettél minket, hogy uralkodjunk a földön!*» A négy Kerub *Ament* mond és a 24 Vén arcra borul és imádja Istent és a Bárányt és az *Alleluja* nem akar véget érni.

Keresztények, ehhez a sereghez kell és akarunk is egykor mi is tartozni. Rázzuk le tehát a bilincseket, amelyek a földhöz bilincselnek és szálljunk vágyódással az ég felé!

2. Egyházanyánk egy *második képet* is mutat Szentjeiről. Visszavezet a földre és megmutatja Szentjeit kialakulásuk közben. Éspedig a hegyi beszéd nyolc boldogságában teszi ezt. Ez természetesen egészen más

látvány! Itt a föld mostohagyermekeit látjuk, akiknek gyakran nincs meg a mindennapi táplálékuk sem. És atyákat és anyákat, akik szűkösen tudják csak megkeresni gyermekeiknek a kenyeret. Szolgákat, akik jogok nélkül mennek át az életen; az élet csendes hőseit, akik az életből nem csinálnak feltűnést, hanem csendesen elviselik azt; betegágyhoz bilincselteket, eltaposottakat, akiknek orcáit a könnyek árkokkal vésték tele. Természetesen, a szenvedés önmagában nem tette volna szentekké őket, azonban ők megadással *Isten kezéből* vették a szenvedéseket és tökéletesedésük lépcsőivé tettek minden bajt. Emellett a békeszerető, irgalmas szívű embereket látjuk; az ártatlan és tisztalelkű embereket.

Keresztények, egy keresztet hordozó menetet látunk, amely szemünk előtt vándorol tovább, és ámbár sokszor észrevétlenek ezek az emberek, a világ mégsem volt méltó rájuk! Ezek az Egyház legnemesebb gyümölcsei, ezek az igazi Szentek! Nemde, mi is csatlakozni akarunk ehhez a menethez?

3. Az Egyháznak ma még egy *harmadik képe* is van, amelyben szereti valamennyi Szentjét összefoglalni, éspedig az úgynevezett *Commune*-val. Az Egyház szereti csoportokba foglalni a szenteket, akik a szent ideál egyes vonásait, részeit kidomborítják. És ha évközben az ünnepekben e csodálatos színhalmaz egyes részeit mutatja, akkor ma, Mindenszentek ünnepének világos napfényében *együttesen* akarja látni valamennyi szenttípusát. A mai Matutinumban (a zsolozsma hajnali imája) állítja elénk az Egyház ezt a Mindenszentekképet. Középen az Atya Isten, «*magas és fölséges trónon ülvén és azok, akik alatta voltak, betöltötték a templomot és szerájok lebegnek felette*» (első responsorium). Most azután elsőnek a *Boldogságos Szűz Mária*, az Istenanya lép a trón elé, az angyalsereg Avéval köszönti Őt: «*Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes, az Úr van Teveled*» (második resp.). Azután az *angyalok* kórusa követ-

kezik; ők is a Szentek seregeihez csatlakoznak, «*angyalainak színe előtt akarnálak énekelni Téged, imádni Uram szent templomodban*» (harmadik resp.). Most olyan valaki következik, aki egyik csoporthoz sem tartozik, az Úr előhírnöke, kiről maga Krisztus tanusította, hogy «*az asszonytól születtek között nincs nagyobb Keresztelő Jánosnál*» (negyedik resp.). Ekkor egy tiszteletreméltó sereg lép elő, akik életükben vérükkel plántálták az Egyházat, «*az Úr kelyhéből ittak, az Istennek barátaivá lettek. Most pedig az egész világra elhangzik szavuk, a földkerekség határáig szent szózatuk*» (ötödik resp.). Az Úr apostolai ezek, akiknek Isten házában különleges helyük van. Utánuk a vértanuk seregei következnek bő fehér ruhában és kezükben pálmával. Nehéz volt a harcuk, dicsőséges a jutalmuk. Krisztus hívja most őket: «*Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokotokba az országot*» (hatodik resp.). És ismét egy sereg: «*Ágyékuk felövezve, égő lámpás kezükben*», így vonulnak ők; ezek őrködtek és vártak, míg visszajött az Úr a mennyegzőről». Ezek a hitvallók (hetedik resp.). Végül egy utolsó sereg: A szűzies lelkek, ők is lámpásokat visznek kezükben és jegyesük, Krisztus elé menyasszonyi szeretettel és vágyakozással jönnek (nyolcadik resp.).

Ez a harmadik kép. Melyik csoporthoz akarunk tartozni? Mit akarunk elnyerni? A vértanuság rózsáit (még ha vérontás nélkül történik is!), vagy egy ártatlan élet liliomát, vagy pedig a bűnbánat violaszínű virágait?

Vessük magunkat a küzdelembe, ne pihentessük ölünkben tétlenül kezeinket! Most még úton vagyunk, most még harcban állunk, tartsunk ki türelmesen, amíg mi is beléphetünk a Szentek dicsőséges seregébe!

(Vége.)

Jegyzék a Filléres Misekönyv részekről.

Összesen megjelent és állandóan kapható 86 füzet(rész) az összes vasár- és ünnepnapokra. Egy-egy rész 8 oldal, külön is használható, ára 2 fillér. A *kettős számok* 16 oldalon bővebb szöveget tartalmaznak, áruk 4 fillér. A karácsonyi ünnepkör legelső kettős («Templomszentelési») füzete teljes latin-magyar minisztrációt s a mise szövegét szóról-szóra tartalmazza. Az egybekötött részek teljes magyar misekönyvet adnak. Az egyes füzetek oldalszámozása folytatólagos. Legkisebb postán szállítható mennyiség 50 füzet.

I. A karácsonyi ünnepkör 21 részből áll. 1—168 oldal.)

II. Húsvéti ünnepkör most aktuális füzetei:

Rész	Oldal
33. Pünkösd u. III. vas.	425–432
34. Pünkösd u. IV. vas.	433–440
35. Pünkösd u. V. vas.	441–448
36. Pünkösd u. VI. vas.	449–456
37. Pünkösd u. VII. vas.	457–464
38. Pünkösd u. VIII. vas.	465–472
39. Pünkösd u. IX. vas.	473–480
40. Nagyboldog Assz. aug. 15.	481–488
41. Pünkösd u. X. vas.	489–496
42. Szent István kir. aug. 20.	497–504
43. Pünkösd u. XI. vas.	505–512
44. Pünkösd u. XII. vas.	513–520
45. Pünkösd u. XIII. vas.	521–528
46. Kisboldogasszony szept. 8.	529–536
47. Pünkösd u. XIV. vas.	537–544
48. Pünkösd u. XV. vas.	545–552
49. Pünkösd u. XVI. vas.	553–560
50. Pünkösd u. XVII. vas.	561–568
51. Pünkösd u. XVIII. vas.	569–576
52. Pünkösd u. XIX. vas.	577–584
53. Pünkösd u. XX. vas.	585–592
54. Krisztus Király ünnepe	593–600
55. Mindenszentek nov. 1.	601–608

Rész Oldal
56–57. Halottaknapja nov. 2. 609–624
58. Pünkösd u. XXI. vas. 625–632
59. Pünkösd u. XXII. vas. 633–640
60. Pünkösd u. XXIII. vas. 641–648
61. Pünkösd u. utolsó XXIV. vasárnap.. 649–656

Külön sorozatból

1936 januárig megjelentek :

Rész Oldal
6. rész. *Szent Mihály* Főangyal ünnepe szept. 29. ..... *41–48
7. *Szent István* első vértanu dec. 26. ..... *49–56
8–9. *Gyászmisék*
a) halálozáskor,
b) évfordulóra,
c) máskorra *57–72

Kiadóhivatal : Budapest, IX., Thaly Kálmán-utca 36.
Ranolder Nőnevelő Intézet. — Postacsekk : 20.788.

Teljes jegyzéket kivánatra küldünk.